

NEZÁVISLÝ HORROROVÝ MAGAZÍN

WWW.HOWARDHORROR.CZ

HOWARD

ZÁŘÍ 2021

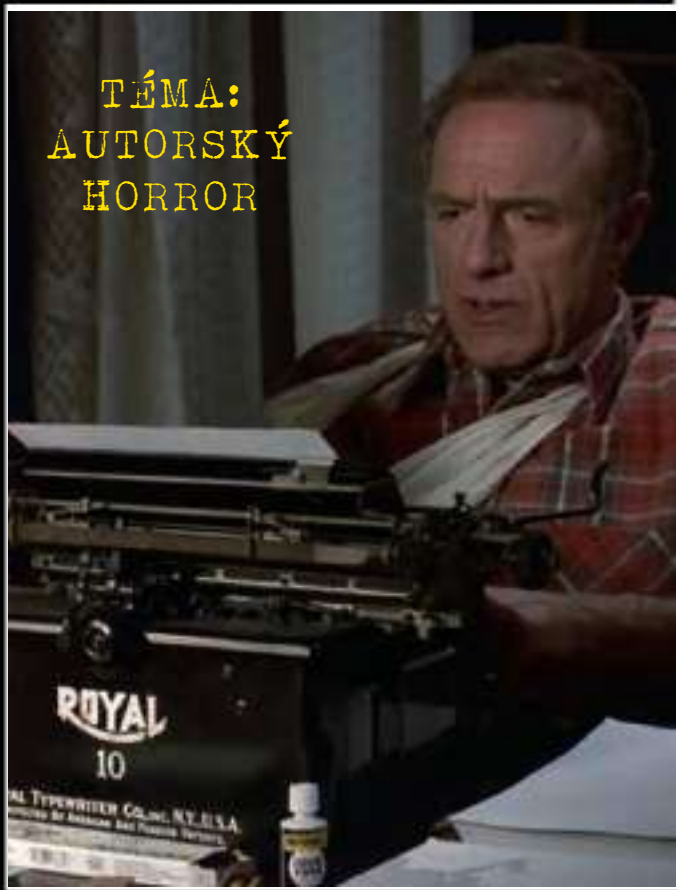
#40

**AUTORSKÝ
HORROR**

OBSAH ČÍSLA

Září 2021 #40

TÉMA: AUTORSKÝ HORROR

str. 46 rozhovor:
Pavel Jelínek

- 4 Těžký život kingovských pisálků
- 15 Thomas Ligotti:
Pisně mrtvého snivce
- 20 The Passing
- 22 Erben trochu jinak
- 42 Kosoručka (K. J. Erben)
- 46 Pavel Jelínek
- 63 Scott Thomas: Kill Creek
- 65 Mucha Sangre
- 68 Horrorové komiksy
Scotta Snydera

- 74 Odtlaček (Radoslav Kozák)
- 87 Proti proudu: Howard
Lovecraft v pohádkách
- 91 Veronika Fiedlerová:
Pozdravy záhrobí
- 94 Haruto Rjó: Zvrácená
- 97 The Soska Sisters
- 104 Rabid
- 106 Petr David Lopan:
Monstra z mlhy
- 109 Jedenáct filmových úhozů
- 117 Kuřimský běs

- 121 Dopisy ze severu
(Tomáš Marton)
- 132 Horrorové gamebooky
- 139 Steve Jackson: Pekelný dům
- 143 Mermaid Down
- 145 Jamie Delano aneb jak se
zrodil Hellblazer, část 1.
- 151 Tom Savini
- 156 Inhuman Resources
- 158 Mark E. Pocha: Země kanibalů
- 160 Než se obrátím
(Jakub Luberda)
- 170 Golden Dog
- 179 Screampalay
- 182 Monica J. O'Rourke:
Útrpení těla
- 185 Horrorové rešerše
- 194 Hluboko (Honza Vojtišek)
- 224 Dementia 13
- 227 Stephen King: Ústav

HOWARD

40/2021

Nezávislý hororový magazín
howardhorror666@gmail.com
www.howardhorror.cz

Redakce: Honza Vojtíšek
Obálka, sazba a grafika:
Michal Březina

Přispěvatelé
a přispěvatelky:
Josef Blažek
Petr Boček
Michal Březina
Alena Čadová
Lenny Ka

Ondřej Kocáb
Demi Mortuus
Daniel Palička
Karolína Švecená
Martin Štefko

Ilustrace:
Adam Kubík (44)
Zuzana Droppová (81, 199)
Zdenek Svoboda (125)
Odon Milich (165)

Korektury:
Zuzana Kocurková
Zuzana Droppová
Honza Vojtíšek

Správa webu:
Roman Kroufek

Vítejte u jubilejního čísla.

Ano, kdo by to byl kdy řekl, že do symbolické kůže našich myslí a hororových duší vyřízeme čtyřicátý šrám. Že to všichni, my i Vy, vydržíme celých čtyřicet čísel. Stalo se a všem, nám i vám, za to zaslouží díky a věčná sláva. Není to ale jediné jubileum, do něhož Howard tímto číslem neochvějně vstupuje. Vychází totiž bezmála na den v době, kdy jsme před deseti lety začali pracovat na prvním čísle. Onen jubilejní kruh se tedy jaksi příjemně uzavírá. 40 čísel za deset let. Ano, formálně to deset let bude až první den příštího roku, proto tyto pro Howard důležité okamžiky zmiňuji jen v úvodu, rozsáhlejší reflexi si necháme na příští číslo. Ale prostě, všechno nejlepší, Howarde.

Blíží se podzim. Vše se po bujném létě zase uklidňuje, matní, šediví, den se zkracuje, stíny a šero se prodlužují. Pro spi-

sovatele a spisovatelky vhodná doba usednout zpět ke klávesnicím, psacím strojům, naostřeným tužkám a začít psát stejné chmurné příběhy. Tomu se věnuje aktuální číslo. Podívali jsme se na zoubek spisovatelům a spisovatelkám coby hrdinům a hrdinkám hororových příběhů. A že jich je. A jejich osudy jsou často nakloněné tomu, co od našeho oblíbeného žánru očekáváme. Naše letmé rešerše k tématu jsou v různých podobách obsahem následujících stránek.

Nejen spisovatelstvím je však živ horor. V rozhovorech jsme se tentokrát věnovali žánrovým profesím lehce mimo výsluní – nakladatelství, maskérství a pořádání filmového festivalu. Že však i tyto činnosti jsou pro žánr důležité, jsme se snažili odhalit prostřednictvím konkrétních dotazů.

Nějak se to sešlo, že je toto číslo poněkud bohatší na recenze, jak knižní, tak filmové. Nemyslím si však, že by to někomu vadilo, no ne?

Jubilejní 40. číslo Howarda nabízí, doufejme, opět spoustu zajímavého čtiva. Je ho dost, než přijde číslo další. V něm to všechno hezky rozkouskujeme.

Přeji hezké autorské čtení

Honza Vojtíšek

str. 170

Rozhovor:

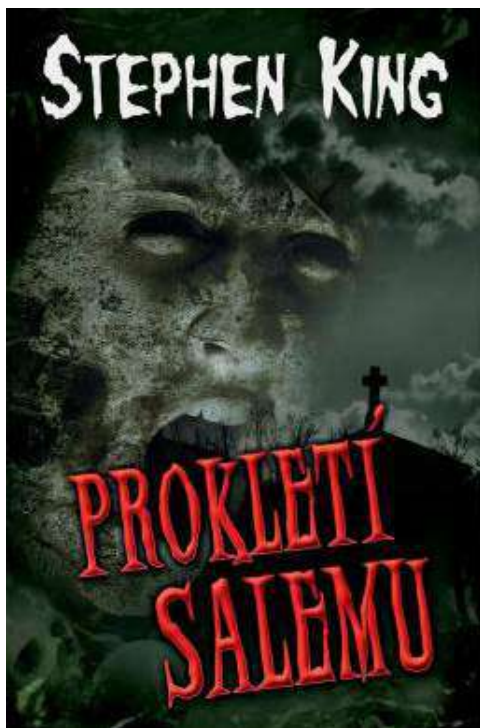
GOLDEN DOG

TĚŽKÝ ŽIVOT KINGOVSKÝCH PISÁLKŮ

Jedním z průvodních jevů příběhů Stephena Kinga je, že v nich často zpracovává věci sobě blízké a hodně známé. Nejen vlastní zážitky, zkušenosti (vzpomínky z dětství a mládí, závislosti, nehody), ale i autorské peripetie. Patrně nenajdete jiného autora, který tak často hrdiny a hrdinkami svých příběhů dělá spisovatele a spisovatelky. Tedy něco, co King moc dobře zná, má to zažité a je to jedna z mála věcí, kterou vlastně nemusí ani rešeršovat, či si zcela vymýšlet a fabulovat. A protože to jsou příběhy Stephena Kinga, je jasné, že to jeho pisálci a pisálky nemají vůbec jednoduché. Pojdme několika z nich nahlédnout do životních šuplíků.

Spisovatelem King učinil hlavního hrdinu hned svého druhého publikovaného románu **Prokletí Salemu** (Jerusalem's Lot, 1975). Ben Mears, muž v nejlepších letech, se po čtvrt století vrací do městečka Jerusalem's Lot, zkráceně Salemu, kde prožil 4 roky dětství a zároveň jeden ze svých nejděsivějších zážitků. Ten, respektive pokus konečně se s ním vyrovnat, je také důvodem jeho

návratu. Ben „býval středně úspěšným romanopiscem“, má za sebou několik relativně úspěšných románů jako *Vzrušivý tanec*, *Conwayova dcera* nebo *Billy* řekl: *Vydržte!* A právě pracuje na příbě-

hu, odehrávajícím se v Salem's Lot, ve starém strašidelném Marstenově domě, domě čaroděje a vraha. V místě, kde jako dítě prožil onen děsivý zážitek. Ben měl v úmyslu si dům pronajmout a psát přímo v něm, ale zjistil, že ho někdo předběhl. Tajemný (a neustále nepřítomný) pan Barlow a jeho společník Straker, kteří se rozhodli si v městečku otevřít starožitnictví. A tak zatímco se Ben v pronajatém pokoji každý den věnuje ve tříhodinových blocích (9-12, 15-18 a 21-24) psaní románu a ve volném čase navazuje a utužuje vztah s místní mladou dívkou Susan Norton, v městečku se začínají dít neobyčejné věci. Mrtvým psem napíchnutým na bráně místního hřbitova počínaje, pohřešování malého kluka konče. Když začnou umírat první lidé, a poté navštěvovat živé, brzy se ukáže, že do města zavítal nejen spisovatel, ale i děsivé monstrum. Je jím tajemný Barlow? Co jej přivedlo do Marstenova domu? Ben je vcelku sympatický, životem zkušený muž, bojující hned s několika neduhy a stigmaty. Jeho první žena zemřela při nehodě, kterou si Ben občas dává za vinu, jeden z jeho románů je kontroverzně přijatý příběh plný neortodoxní erotiky, a teď přijel přímo do městečka, o kterém píše. A přebral jednomu z místních frajírků dívku. A samozřejmě se aktivně zapojil do odhalování rozpínající se temné záhady. Prokletí Salemu patří k jednomu z nejlepších moderních románových upírů. Nelze ignorovat inspiraci Stokerovým Draculou, King však pojal příběh typicky po svém a prošíkoval

ho svými pozdějšími, tolik oblíbenými, obchodními značkami – výborně vykreslené postavy a práce s prostředím. Filmového zpracování se román dočkal už po pouhých čtyřech letech, kdy jej coby dvoudílný film **Salem's Lot** (Prokletí Salemu, 1979) pro televizi natočil Tobe Hooper. Bena zde ztvárnil sympatický David Soul, proslavený postavou Hutche ze seriálu Strasky & Hutch (1975). Tato filmová verze se po osmi letech dočkala pokračování **A Return to Salem's Lot** (Návrat do městečka Salem's Lot, 1987) v režii Larryho Cohena, které však s Kingovým románem má pramálo společného, a neobjevuje se v něm nikdo z hlavních hrdinů jak literární předlohy tak Hooperovy adaptace. Té se však nevyhnula epidemická remaková vlna z prvního desetiletí nového tisíciletí a tak jako u mnoha jiných filmových kingovek, došlo i k bezmála 190 minutovému televiznímu remaku **Salem's Lot** (Prokletí Salemu, 2004). Ten, jak jsme u filmových kingovek již zvyklí, odbíhá od literární předlohy mnohem více, než Hooperovo zpracování a ohledně sympatií se snaží být jeho naprostým opakem. V Benově roli se tentokrát objevil Rob Lowe.

Spisovatel je jedním z hlavních hrdinů hned u dalšího Kingova románu. Jack Torrance, bývalý učitel angličtiny, abstinující alkoholik potýkající se se záchvaty vzteku, autor více než dvaceti publikovaných povídek, v současnosti pracující na divadelní hře, je jednou ze čtyř stěžejních postav příběhu **Osvícení** (The Shining, 1977). Jacka Torrance po fyzickém úto-

ku na jednoho z jeho studentů vyhodí ze školy, jen tak tak se mu podaří zachránit rozpadající se manželství a vzpamatovat z okamžiku, kdy v opileckém záchvatu zlomil svému malému synovi ruku. K tomu jeho rozepsanou divadelní hru brzdí autorský blok. Šanci na změnu situace, jak autorské, tak i rodinné, a symbolický odrazový můstek, vidí Jack v místě zimního údržbáře v obrovském horském hotelu Vyhlídka. Místo nakonec dostane a na zimu se s manželkou Wendy a pě-

tiletým, psychicky velmi citlivým synem Dannym přesune do obřího komplexu, kde budou po dlouhé měsíce, zapadání a odříznutí sněhem, sami. Ryze romantické představy se však brzy rozplynou, protože starý hotel žije svým vlastním životem. A hodlá v tom pokračovat. To staví celou rodinu, každého zvlášť a jiným způsobem, do obrovského nebezpečí. Spisovatelská podstata postavy je zde vystižena a prohloubena ještě více, než v Prokletí Salemu, King z této profese mnohem více odhaluje, část příběhu na ní dokonce částečně zakládá. Autorství se tak stává výrazným charakterovým

rysem postavy, což je prvek, který King bude v několika dalších dílech ještě více akcentovat a prohlubovat. Vykreslení postav, nejen kontroverzního a rozporuplného Jacka Torrance, je bezpochyby nejvýraznějším a nejpozitivnějším rysem příběhu. Děj z hotelu přímo na postavu Jacka Torrance koncentroval Stanley Kubrick v první filmové adaptaci románu **The Shining** (Osvícení, 1980). Díky obsazení Jacka Nicholsona do této role v ní prakticky absentuje spisovatelova promě-

na z psychicky se hroutícího alkoholika v psychopata. Nicholsonův Torrance k ní totiž vůbec žádný hotel nepotřebuje. Působí psychopatickým dojmem již od samotného počátku. Přesto se musí uznat, že s ohledem na spisovatelskou povahu postavy, dokázal Kubrick vytvořit několik sugges-

tivních scén. Předloze věrnějšího Jacka Torrance ztvárnil Steven Weber ve dvoudílné televizní adaptaci Micka Garrise (podle Kingova scénáře) v **The Shining** (Osvícení, 1997). Ostatně, i Wendy, kterou Kubrick v podstatě zesměšnil, je zde „přirozenější“.

O povídce **Textový procesor bohů** (Word Processor of the Gods, 1983) jsme v Howardu psali již minimálně dvakrát. Takže to vezměme jen telegraficky. Jeho hlavním hrdinou je Richard Hagstrom, muž středního věku neúspěšný nejen profesně ale i v osobním životě. Spisovatelsky se zrovna moc nepředvedl, ostatně,

nejvíce výtek k tomu má jeho líná manželka a syn Seth, s nimiž si vůbec nerozumí. Mnohem více si rozuměl se svým synovcem a někde v skrytu duše toužil i po bratrově manželce. Poté, co bratrova rodina zemře při nehodě, se Richard dostane k podivnému přístroji, který pro něj synovec Jon sestavoval jako dárek. „Vypadá to jako textový procesor,“ odpoví Richard manželce. Jenže brzy zjistí, že nejde o jen tak nějaký textový procesor. Tento procesor dokáže učinit realitou to, co do něj napíšete, případně exterminovat to, co z něj smažete. A všechny etické a morální zásady stranou, Richard se jej nebude bát použít. Povídka česky poprvé vyšla v Odeonském výběru *Hodina děsu* (1995), podruhé ve své domovské sbírce *Mlha* (2007).

Ve sbírce *Mlha* se nachází i povídka **Balada o pružné kulce** (*The Ballad of the Flexible Bullet*, 1984). King nás v ní pozve na domácí grilovací večírek, jehož se účastní literární agent s manželkou, oslavovaný mladý spisovatel s chotí a šéfredaktor časopisu toho času již bez ženy. Řeč, samozřejmě, přijde na těžký úděl spisovatelův a tenkou hranici mezi psaním a šílenstvím. To šéfredaktora přivede k příběhu spisovatele Rega Thorpa, autora jednoho románu a nevyžádané povídky, kterou mu poslal do časopisu. Ta povídka byla o šílenství, protože Reg Thorp se držel základní a první poučky z kurzů tvůrčího psaní: „Pište o tom, co dobře znáte.“ A Reg Thorp znal šílenství, protože k němu v té době už neměl nijak zvlášť daleko. Jak taky jinak nazvat člověka, který je přesvědčen, že v jeho psacím stroji žije fornit, malý šotek nosící štěstí?

Koncem 50. let dvacátého století byl Bill Denbrough obyčejný mladý kluk na prahu puberty, který teprve snil o dráze spisovatele, pomalu v mysli skládal střípky svých prvních příběhů, potýkal se s koktáním a rád chodil na strašidelné filmy. Jenže když jeho mladšímu bratrovi Georgiemu něco utrhlo ruku a Bill se svými novými kamarády začal vídat podivné věci, zjistil, že hrůza existuje i mimo filmová plátna a stránky knihy. Je všude okolo. O 27 let později je z Billa úspěšný publikující spisovatel, jehož knihy jsou adaptovány do filmových verzí, v nichž hlavní role hraje jeho krásná manželka. Jenže **To** (*It*, 1986) se do jeho rodného města vrátilo a vrátit se musí

i Bill se svými kamarády, aby konečně pomstil svého bratra a navždy zbavil svět ztělesněného zla. Bill Denbrough je z postav příběhu ta klidnější, strážlivější, rozvážnější a přemýšlivější síla. Dvakrát zvažuje, než koná. Ostatně, jako každý dobrý spisovatel. Stal se tak součástí až ikonického příběhu, který mnozí považují za dosud stále nejlepší Kingovo dílo, ti odvážnější dokonce za nejlepší literární horror všech dob. Už pro jeho rozsáhlost a obsahovou monumentálnost je takřka nemožné převést příběh na filmová plátna či televizní obrazovky. Přesto se o to tvůrci (kteří, když peníze cinkají moc nepřemýšlejí, ale takový už je showbiznys, že ano) pokusili již dvakrát. Poprvé v tradiční dvoudílné televizní verzi v roce 1990 Tommy Lee Wallace, jehož verze sice knihu (pochopitelně) notně osekala, ale alespoň přinesla Timem Currym skvěle podaného tančícího klauna Pennywise a dalo prostor později známějším jménům jako Seth Green či Emily Perkins. Mladého Denbrougha ztvárnila tehdy již etablovaná dětská herecká hvězda Jonathan Brandis. O dospělou

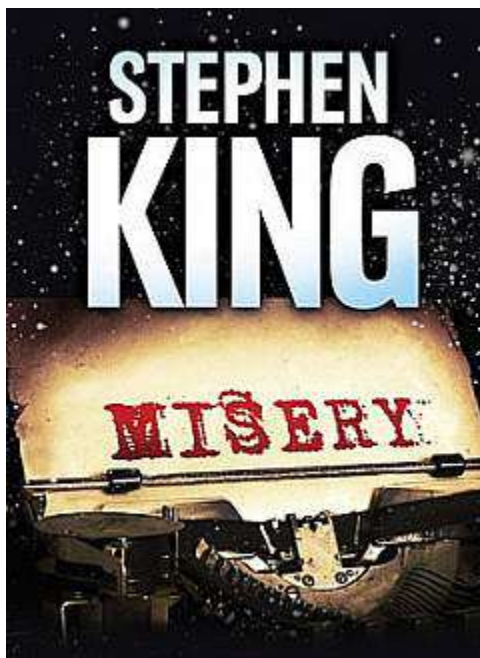
verzi se, předloze poměrně věrně, postaral sice plodný, ale poměrně neznámý, herec Richard Thomas. O druhé filmové zpracování se, tentokrát již v klasických kinofilmech, postaral v letech 2017 (**It**) a 2019 (**It: Chapter Two**) režisér Andy Muschietti. Tady se už od Kingovy předlohy vzdalovalo kroky nadmíru milovými. Zde má Bill Denbrough tváře Jaedena Martella a Jamese McAvoye. Zda po prožitých hrůzách Bill Denbrough zůstal u psaní (strašidelných) příběhů, zůstává otázkou. Odpověď na ni lze vyčíst v některých z Kingových pozdějších děl.

Když se podíváme na tento výběr s odstupem a hlouběji, zjistíme, že spisovatelství King do svých příběhů zapracovával výrazněji a více a pronikavěji ho proplétal nejen s dějovou linkou, ale i se samotným vyprávěním. Od původního „jen spisovatele coby hlavního hrdiny“ z Prokletí Salem se postupně dopracoval až k autorství coby hybné síly příběhu, zápletky a vyprávění. Stalo se tak v drsném hororovém thrilleru **Misery** (Misery, 1987). Jeho hlavním hrdinou je totiž spisovatel Paul Sheldon, který se proslavil romanticky-dobrodružnou až erotizující sérií o Misery Chastain, která mu přinesla slávu, peníze a možnost psát i jiné příběhy. A právě jeden takový, o zloději aut, Paul na svém tradičním místě v horách zrovnadopsal. Ze samé radosti, a omámen několika lahvemi Dom Pérignonu, se rozhodne vyrazit domů autem. Jenže jaro sotva začalo, sněhová bouře šla jiným směrem, než bylo hlášeno a je zde ten Dom Pérignon... Tato kombinace

spisovatele přivede takřka doslova do náruče jeho největší fanyanky číslo jedna. Paul Sheldon byl pro kariéru spisovatele předurčen snad již od mala, dle jeho matky měl už jako dítě úžasnou představivost. Nakonec, není to jen tak někdo. Psali o něm v časopisech – People ztratil několik slov o jeho prvním bestselleru, Us o jeho prvním rozvodu a Personality Parade mu dokonce věnoval celou jednu otázku v pravidelném nedělním kvízu. Paul může být označen za autora románů dvojího druhu, psal romány dobré a bestsellery. Napsal celkem osm románů, z toho čtyři o Misery Chastain, které se za posledních osm let staly hlavním zdrojem jeho obživy. Když se Paul v zasněžených horách vybourá, jeho fanyanka číslo jedna Annie Wilkes ho zachrání a přivede k sobě domů, zjistí dvě věci. Annie není ani tak největší fanyanka číslo jedna Paula Sheldona jako spíše největší fanyanka číslo jedna jeho literární postavy Misery (svou svinu ostatně pojmenovala právě po ní, ne po autorovi) a knižní série, kterou o ní napsal a... Annie je psychopat. Což se projeví, když se Annie konečně dostane k poslednímu vydanému dílu série o Misery, v níž nechal Paul titulní hrdinku zemřít („*Ta pitomá ženská to má za sebou a já konečně taky.*“). S čímž se Annie, jako největší fanyanka číslo jedna a čítanková psychopatka, samozřejmě nehodlá smířit. A tak Paula přinutí (a že je sakra přesvědčivá) nechat Misery znovu obživnout. Kromě toho ho přiměje přehodnotit a zamyslet se nad svým pohledem na sebe samotného

coby spisovatele jako seriózního autora versus komerčního psavce. V roce 2000 napsal Stephen King teoretickou a memoárovou knihu **O psaní** (On Writing), Misery je v podstatě beletristická, temně a nepřijemně drsná hororově thrillerová verze této knihy. Protože proces psaní, povaha vzniku a zrodu díla a vztah autora k jeho dílu je jednou z hlavních linií dějové zápletky. Spisovatel zde není jen hlavní postavou s nějakou profesí, jeho profese prolne s jeho životem a osudem a stane se nosným základem zápletky i vyvrcholení. Misery je opravdovým spisovatelským horrorem. Filmové verze se příběh dočkal jen pouhé tři roky po vydání románu. **Misery** (Misery nechce zemřít, 1990) se, hlavně díky životnímu výkonu Kathy Bates (minimálně do jejího

naskočení do seriálu American Horror Story) v roli Annie Wilkes, stal jednou z nejlepších filmových adaptací Kingova díla. Román a film se liší v několika detailech, ty však ani jednu verzi nijak nesnižují, naopak, oběma dodávají na zajímavosti. Život Paula Sheldona dokázal napsat nervydrásající hororový příběh, který nás provede zákoutími tvůrčího procesu, byť za poněkud extrémních podmínek. Lhostejno kolik písmenek do něj musel dopisovat ručně.

Ve stejném roce jako Misery vyšel i sci-fi hororový román **Tommyknockeři** (Tommyknockers, 1987). V něm na scénu Stephen King přivedl spisovatele rovnou dva. Hlavní hrdinkou je autorka dobrodružných románů Bobbi, žijící a užívající si klidu se svým starým skoro slepým psem na farmě u lesa. A právě na tradiční procházce lesem jednoho dne Bobbi zakopne o cosi trčící ze země. Nedá jí to a začne zákeřnou věc zkoumat. A odkopávat, až nakonec zjistí, na mysl to přijde skoro samo, že objevila ztracený létající talíř. A čím více ho odkrývá, tím více podivných věcí se děje nejen v jejím vlastním životě (např. doká-

že sestrojít psací stroj díky němuž může neuvěřitelnou rychlostí telepaticky psát během spánku), ale i v okolním městečku. Vedlejší, ale neméně výraznou postavou, jak v románu, tak Bobbiině životě, je zkrachovalý básník Gard, jehož kovová destička v hlavě se ukáže být jednou v životě pozitivní věcí. Česky Tommyknockeři vyšli ve dvou překladových verzích. V roce 1997 v překladu Ivo Reitmayera a v roce 2013 v překladu Milana Žáčka. Kingovo skvělé propojení sci-fi a horroru s parádní střední částí, v níž se na čas příběh odpojí od obou spisovatelů a užívá si ve městečku, se tradiční dvoudílné televizní adaptace dočkal po šesti letech. **The Tommyknockers** (1993) si však veškerá pozitiva vyčerpal obsazením sympatické Marg Helgenberger a trefného Jimmy Smitse do hlavních rolí. Tím jejich výčet končí a film Johna Powera se řadí k nejhorším kingovským filmovým adaptacím. Korunu tomu všemu nasazuje ještě český distribuční název Monstrum.

Do zajímavého zákoutí spisovatelského řemesla, a opět na základě vlastních zkušeností, se Stephen King pustil v románu **Temná půle** (The Dark Half, 1989). Jeho hlavním hrdinou je spisovatel Tad Baumont, který dlouhá léta psal pod pseudonymem George Stark a Starkovy knihy mu přinesly obrovský úspěch. Tad se však rozhodne s psaním pod pseudonymem skončit a Starka symbolicky pohřbí na opravdovém hřbitově. Jenže brzy se ukáže, že Stark nebyl jen tak nějaký pseudonym, usídlený někde v hlavě, ale hotová a komplexní osobnost, která se

nenechá jen tak odstrčit na slepou kolej. Stark chce zpátky na výsluní a tak, podobně jako Annie Wilkes nebo pozdější John Shooter, hodlá Tada za každou (jakoukoliv) cenu přinutit znovu psát jeho jménem. Temná půle je svým způsobem prostý, ale působivý home invasion horror, ovšem s hlubokým ponorem do psychologické stránky a identity autorského psaní, táhlým napětím a notnou dávkou makabrozního hnusu. Stephen King jednoduchý, přímočarý a strhující. A nepochopitelně málokdy zmiňovaný a probíraný. Na Slovensku vyšel příběh Tada Baumonta, jeho ženy, dvojčat a temného alter ega již v roce 1992 pod názvem Tretie Oko, česky v roce 1997. O filmovou adaptaci (překvapivě ne te-

levizní) s Timothy Huttonem v hlavní dvojroli, se v jedné ze svých mnohých spoluprací se Stephenem Kingem postaral George A. Romero. Jeden z niterně nejtemnějších Kingových příběhů **The Dark Half** (Temná polovina, 1993) patří jistě k desítkة nejlepších kingovských filmových adaptací.

To na Mortona Raineyho ve **Skrytém oknu do skryté zahrady** (Secret Window, Secret Garden, 1990) se to sype hned z více stran. A tradiční autorský blok je problémem nejmenším. Mort se zrovna vyrovnává z pro něj psychicky nepřijemného rozvodu. Přistihl svou ženu in flagranti. Z její strany však nešlo o jen tak nějaký nezávazný románek a tak následoval rozvod a Mortovo přestěhování do jejich druhého domu. A právě na jeho dveře jednoho dne zaklepe tajemný John Shooter v podivném klobouku a obviní Morta z plagiátorství. Prý ukradl námět jeho povídky. Mortovi obvinění přijde absurdní, byť se obě povídky očividně podobají. Je však přesvědčený, že má důkaz o své nevině. Jenže Shooter možná vypadá jako přestárlý vidlák, který nedokáže psovi spočítat nohy, je však neústupný, odhodlaný a jak se brzy ukáže, i vypočítavý. Nechce toho moc, jen uznání plagiátorství z Mortovy strany a napsání povídky jeho jménem za tu ukradenou. Za tím si stojí a je ochoten za svým cílem jít, třeba přes mrtvou kočku a... Mort je ze všeho čím dál více zmatený, obzvláště, když se v jeho životě začnou vršit až děsivě mrazivé nečekané skutečnosti. Neboť jak sám tvrdí: „*V románech je všechno*

v souvislostech, ale ve skutečnosti se podle mých zkušeností všechno odehrává náhodně.“ V předmluvě k novele Stephen King tvrdí, že tohle by měl být jeho poslední příběh „*O spisovatelích a psaní a podivné zemi nikoho, která se rozkládá mezi skutečným a vymyšleným*“. V životě lidském k podobným už nikdy dojde i několikrát. Jak ukáží následující řádky, ani v tomto případě nešlo o nic definitivního. King se v této novele na autorství a vše s ním spojené podíval zase z jiné stránky, což jeho spisovatelské příběhy činí origi-

nální a neopakující se. Skryté okno do skryté zahrady je ryzí psychologický hororový thriller. Svým způsobem nic více ani nic méně, jelikož však King umí právě do psychologie postav a lidské mysli proniknout jako málokterý autor, vytváří z příběhu hluboký ponor do psychiky, pocitu viny, potlačených vzpomínek a vyrovnávání se s životními zvraty. Všemi svými spisovatelskými příběhy odhaluje jeden základní fakt. Ono by se řeklo: tohle je člověk, má bujnou fantazii, vymýšlí si a píše příběhy a tím se živí. Jenže i spisovatel je jen a pouze

člověk, se všim všudy, co lidství obnáší a autorství není žádná přímočará, lehce čitelná a definovatelná linie. Díky tomu jsou Kingovy spisovatelské příběhy zajímavé, konkrétně tohle ze Skrytého okna do skryté zahrady dělá jeden z jeho nejpronikavějších spisovatelských příběhů. A to i přesto, že Mort během něj napíše sotva pár vět. Protože psaní není jen o sázení písmen na papír či monitor. Příběh možná končí nepřekvapivě, ovšem zde cesta je cíl a cesta samotná je temná, mrazivá a podivným způsobem nepříjemná. Minimálně

pokaždé, kdy promluví John Shooter. Skryté okno do skryté zahrady vyšlo v knize Čtyři po půlnoci společně se třemi dalšími novelami. V českém překladu vyšlo v jednom svazku Čtyři po půlnoci 1 společně s novelou Časoužrouti, v nichž jednou z vedlejších

postav je, mimochodem, spisovatel Robert Jenkins, který napsal přes čtyřicet detektivních románů a v příběhu míří do Bostonu na setkání čtenářů detektivek. Jeho let se však, jak je v hororových příbězích zvykem, dost zkomplikuje. Ale zpět ke Skrytému oknu... Filmové zpracování **Secret Window** (Tajemné okno) z roku 2004 sice má zajímavé obsazení – trefně uondaný Johny Depp, mrazivě nerealistický John Turturro, příjemná Maria Bello, ale Kingova novela nemá dostatečně silný náboj, aby utáhla celovečerní zpracování.

Když Jo, manželka hlavního hrdiny románu **Pytel kostí** (Bag of Bones, 1998) zemřela, Mike Noonan měl zrovna z 80 % rozepsaný román. A když Mike psal, tak býval dost mimo. Vstupoval do své psací zóny, která byla prakticky neprodyšně uzavřená. Když píše, není nic, co by dělal radši, kromě jisté, lehce představitelné, věci. Proto mu uniklo a překvapilo ho, že jeho žena zemřela těhotná. Nic mu neřekla a on si ničeho nevšiml. Mike Noonan nikdy nebyl žádný Thomas Wolfe, ale platili ho za to, co miloval, a podle jeho slov na světě není vypečenějšího kousku: „*je to jako mít povolení krást*“. Psal dobrodružné romány a thrillery, jejichž cílovou skupinou byly hlavně mladé ženy a ženy středního věku. Jako většina spisovatelů měl i on své rituály, např. poslední větu každého románu dopisovala právě Jo. A měl pár románů v zásobě, díky čemuž mohl celé čtyři roky tajit spisovatelský blok, který ho sevřel a autorsky znehybněl po smrti jeho manželky. Aby se vyrovnal nejen ze smrti své ženy, ale i s blízcím se nepříjemným okamžikem odhalení, kdy romány v zásobě došly a termín odevzdání dalšího se nezadržitelně blíží, a on bude muset buď vykonat zázrak a nějaký napsat, nebo upřímně přiznat nejen svému agentovi ale i celému světu, že stroj na příběhy jménem Mike Noonan 1.0 se zastavil, rozhodne se po letech odjet na letní sídlo Noonanových. U jezera nebyl od smrti manželky a myslel si, že ona zde nebyla o něco déle. Jenže postupem času odhaluje, že těhotenství nebylo jediné tajemství, které před ním Jo ukrývala.

Na letním bytě se Mike zaplete nejen do hlubších tajemství své ženy, souvisejících s temnou historií onoho místa, ale i do rozvíjejícího se románu s jednou místní mladičkou vdovou s malou dcerkou. Pytel kostí je neobvykle jemná a působivá duchařská romance s charakterově velmi promyšleným příběhem vyskládaným na klasických subžánrových postupech a prvcích. Jedna z tradičních Kingovských rozsáhlých epopéjí (byť nemá tisíc stránek), která strhne příběhem nezávisle na žánru. O tradičně televizní dvoudílné filmové zpracování se postaral zkušený kingovský filmař Mick Garris. V **Back of Bones** (Pytel kostí, 2011) Mike nosí ustaranou tvář Pierce Brosnana (a může-

me diskutovat, zda to byla vhodná volba), jeho mysl propadne tváři Melissy George (skvělá volba) a dříve narozené může potěšit menší role Jasona „nechceš si o tom promluvit?“ Priestleyho. Negativem filmu (kromě diskutabilního obsazení Brosnana) je jistě přepálená stopáž a hodně vtíravý product placement jistého mobilu a tabletu.

Posledním kingovským spisovatelem, jemuž se budeme věnovat, je opět Mike. Tentokrát však Mike Enslin. Stephen King jej původně na svět přivedl pouze v nedokončeném konceptu příběhu pro svou knihu O psaní. Nakonec ho však rozjezd námětu zaujal natolik, že příběh dokončil. Ač je Enslin autorem několika desítek povídek, proslavil se až sérií tří úspěšných (byť paperbackových, neb autoři jako on v pevné vazbě nevychází) fakticko-beletristických knih 10 nocí... (v deseti strašidelných domech, na deseti strašidelných hřbitovech, v deseti strašidelných hradech – kvůli té poslední zavítal dokonce až do Skotska). Tráví noci na různých strašidelných místech a pak o nich píše do svých knih. Pro svou novou knihu Deset nocí v deseti strašidelných hotelových pokojích hodlá přespát v pokoji 1408 (1999) newyorského hotelu Delfin. Ředitelem hotelu je od svého záměru vehementně odrazován. Protože v pokoji 1408 nejsou žádní duchové a nikdy tam nebyli. Je tam ale *něco*. Ředitel dokonce Enslina nařkne, že kvůli svému osobnímu přesvědčení nedokáže být na nepochybně subjektivním poli duchařského žurnalistu tak docela upřímný.

Mike je ovšem odhodlaný a neústupný a tak se za dveře strašidelného pokoje nakonec dostane. I se svým diktafonem a zásobou kazet do něj (diktafon je pro jeho práci mnohem praktičtější než psaní poznámek tužkou na papír, s čímž začínal svou první úspěšnou knihu). Tam, kde se povídka drží mimo pokoj přes půlku své délky, filmová adaptace **1408** (Pokoj 1408, 2007) otevírá jeho dveře poměrně brzy. Od tohoto okamžiku si však jdou povídková předloha a filmová adaptace každá svou vlastní cestou. A jestliže povídka po vstupu do pokoje ztrácí na síle a atmosféře, film si obojí, i díky Johnu Cusackovi v hlavní roli, nápaditosti a razantnímu odbočení od předlohy, udržuje až do samotného závěru. Tedy každého ze tří existujících filmových verzí závěru.

Jak vidno, být spisovatelem v příbězích Stephena Kinga není vůbec jednoduché a není to nic, po čem by prostý smrtelník toužil (ať už se to může zdát jakkoliv zářivé). Jedno však mají všichni společné – umí odvyprávět skvělé příběhy. Co na tom, že jde o jejich vlastní příběhy.

Honza Vojtíšek

THOMAS LIGOTTI:
PÍSNĚ MRTVÉHO SNIVCE

RECENZE

Existují různé polohy horroru. To není žádná novinka, každý protřelý fanda žánru časem zjistí, co mu sedí více a co méně (jinými slovy, kde má své hranice). Někomu stačí k intenzivnímu prožitku otevřená brutalita, kdy kosti praskají, oči tečou a vnitřnosti se cukají. Dalším zase imponují prověřená či originální monstra, otevírající dveře do nelidských světů strachu a temnoty. A jiné pak nejvíce dostává hrůza skrytá za oponou reality – jen hra stínů, zvuků a pachů, kdy se viděné stává jen abstraktní kulisou myšlenek a vy náhle nevíte, *zda se na druhé straně opony reality ve skutečnosti nenacházíte vy sami!*

Songs of a Dead Dreamer

Překlad: Milan Žáček

Vydavatel: Carcosa

Rok českého vydání: 2021

Počet stran: 320

Pokud vám z výše uvedeného nejvíce imponuje poslední varianta, vezte, že

rozklíženost světa Thomase Ligottiho je přesně to, co hledáte. Nebo alespoň u mě to tak bylo; už když se sbírka povídek **Písně mrtvého snivce** (Songs of a Dead Dreamer, 1989) objevila v edičním plánu nakladatelství Carcosa, získala si mou plnou pozornost. Tohoto zahraničního autora jsem totiž měl v povědomí (a to mám na jména špatnou paměť) díky několika krátkým povídkám, kdysi čtených v hororových antologiích či časopisech. Byly to příběhy, které se mi čímsi – něčím, co leží pod hladinou každodenních myšlenek, věcmi, o nichž se přemítá v příkrovu tiché samoty kdesi v temnotách – nezvratně vryly do paměti.

Nyní tu takových povídek je celá kniha. Pojdme si tedy o ní a jejích příbězích něco málo nastínit. Užívám pouze slova „nastínit“, neboť pokud se do nich začtete, můžete v jejím průběhu zjistit, že děj vlastně pojednává o něčem úplně jiném, než se dlouhý čas zdálo. Je to horror do jisté míry intelektuální, nad

kterým se musí uvažovat a který nemusí být pro každého snadné číst. Možná dokonce pocítíte touhu jít a prozkoumat daný příběh pro jistotu ještě jednou. Jak to vidím já, pro každého jde o individuální zkušenost, podobně jako u filozofie (když nad tím uvažuji, na této úrovni horroru hraje životní filozofie autorů zásadní roli). Hrůza zde nepřichází zvnějšku, ona vyvěrá přímo z nitra vaší mysli, kde dává tvar spícím vizím, jež se skrývají ve stínech zapomenutých myšlenek. Přirozeně, ony příběhy jsou čitelné i pro čtenáře bez vysokých nároků – pokud dotyční skousnou, že děj je do jisté míry neakční, složený spíše z popisů, dialogů a myšlenkových pochodů. Pojdme tedy chvíli snít...

Počáteční část knihy, **Sny pro náměšičníky**, se zaměřuje na onen zvláštní stav mezi snovostí a realitou – skoro se mi ho chce simplifikovat otázkou: „Co je vlastně skutečné?!“ První z uvedených povídek čtenáři mohou znát i ze známé antologie Hlas krve (1996). Tímto otvírákem je **Dovádění**, které vás ve večerních hodinách vezme do domova vězeňského psychiatra; vypadá to, že dnes už má své práce opravdu po krk. Zatímco jejich dcera poklidně spí, vypráví dr. Munck své ženě o jednom obzvláště těžkém případě – o pacientovi beze jména, zadržném za jeho „dovádění“ s dětmi. Ještěže je uzamčen za bytelnými zdmi věznice... že? Deníkové zápisy z povídky **Les Fleurs** (ano, francouzsky květiny) nás zavedou do života tajuplného milovníka, který nedávno prožil

ztrátu – ale souhrou náhod se brzy na to seznámil se ženou z květinářství. Snad to i vypadá na milostný román, jenže to by ze stránek deníku nesměly začít prosvítat znepokojivé skutečnosti...

Alenčino poslední dobrodružství je životní zpověď stárnoucí autorky dětských hororových příběhů, ve kterých je hlavní postavou jistý Preston Penn, její kamarád z dětství. Vzpomínky na pomalé stárnutí jejího dětského já, které si nedokázala udržet, se se sílícími deformacemi reality táhnou celým zápisem až do konce. Pokud je ale nějaká povídka perfektní esencí náměsíčných snů, je to bezpochyby **Sen o figuríně**. Děj je psán formou dopisu s osobním nádechem, který jistý psycholog píše své kolegyni z oboru. Zaujala ho totiž mimo jiné provázanost jejich (z odborného hlediska kacírských) teorií a vylíčení jednoho podivného snu (či více snů?) jedné z jeho pacientek. Řeknu k tomu jen tolik, že tuhle povídku považuji za jednu z nejlepších v celé knize (i pokud pominu své nepřiměřené obavy z figurín). Následuje povídková trilogie nazvaná **Nyktalop** – což je zřejmě označení pro člověka trpícího nyktalopií, známou také jako šeroslepost (tedy neschopnost vidět v šeru či v noci). Cizí název pochází ze spojení řeckých výrazů pro noc, slepotu a oko. Zmiňuji to proto, že přesně v tomto pořadí se zdají jednotlivé povídky mít určitý symbolismus, a tedy i provázanost v rámci trilogie. **Chymik** je vyprávěn ústy intelektuálního podivína, který si libuje

v jemných odlišnostech; od specifických drinků až po interiéry budov. Nic není stejné, vše se ustavičně odlišuje. Tento náš vypravěč hledá dámskou společnost pro dnešní noc... a je téměř jisté, že pro někoho to dobře neskončí. Druhá část trilogie, **Připijte mi pouze labyrintovými očima**, je vyprávěním hypnotizéra s labyrintovými očima, předvádějící se svou půvabnou společnicí iluzionistické představení pro vyšší společnost. Zatímco jsou zbohatlíci zaslepeni krásou asistentky, přichystá si pro ně hypnotizér černý žert... V části **Rysí oko** se podíváme na svět z pohledu vraha goticky oblékaných dívek, který stále uniká policii. Aktuálně se vydal za svým novým cílem do Domu řetězů, podniku specializovaného na extrémnější druh tělesných prožitků – jenže jak lze tušit, ani sám vypravěč není úplně obyčejný. Nakonec, pokud stejně jako já rádi studujete různá pojednání o samotném aktu psaní (ideálně hororového ražení), teoretický spis **Poznámky k psaní hororu: příběh** si jistě získá vaši pozornost. Svě si v něm najdou jak zelenáči, tak zkušení psavci. Zejména jsou zde rozebrány různé techniky tvorby příběhu a shrnutí autorova postoje ohledně toho, odkud by měl hlas hororového příběhu vyvěrat. A co víc, možná nezůstane je u teoretických poznámek...

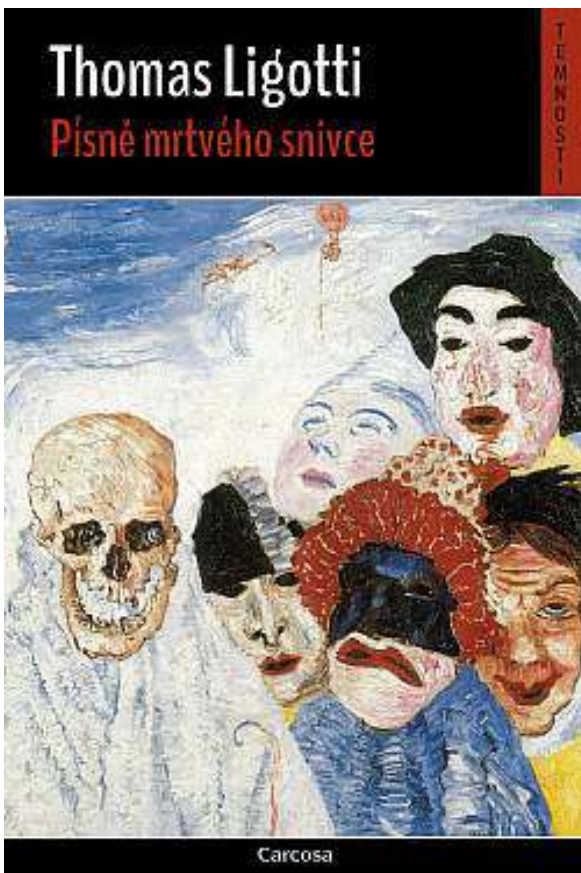
V části **Sny pro nespavce** se (logicky) vyskytují postavy, které z toho či onoho důvodu příliš nemohou spát a jejich snění se tak odehrává v odstínech světa bdělosti. Kupříkladu **Štědré večery tety**

Elsie jsou typickou vánoční povídkou. Jsou vzpomínkami jednoho z dávných hostů u tetičky Elsie, bohaté vdovy, u které se rok co rok koná oslava Vánočních svátků. Jenže tyto vzpomínky brzy získají zlověstný podtón, skrývající strašlivou pravdu. Příběh **Ztracené umění soumraku** se taktéž drží klasičtějších témat a mohl by potěšit milovníky paranormálních romancí, kteří by rádi spíše něco „realističtějšího“. Vypravěč tohoto příběhu by se nezasvěceným mohl zdát jako podivín; avšak jeho posedlost soumrakem má své hlubší opodstatnění. Nyní ho přijíždí navštívit jeho dlouho odloučená rodina, jenže nic není, jak se zdá... Příběhem, který je pro mne esencí této povídkové části knihy, jsou **Těžkosti dr. Thosse**. Jejich hlavním hrdinou je ukázkový nespavec-umělec, který po probdělé noci od rána tráví čas v posteli se svým skicákem – když tu uslyší dva hlasy, které hovoří o jistém dr. Thosovi a jakýchsi těžkostech. Zdroj zvuku nikde nenalézá, dokonce ani pod okny nikdo nestojí. Nakonec se rozhodne vyrazit do ulic přímořského městečka pro něco k snědku a při té příležitosti neprozřetelně odhalí místní legendu o dr. Thosovi... **Maškaráda mrtvého šermíře: tragédie** je zvláštní tím, že se odehrává v jakémsi fantasy-historickém prostředí, konkrétně během rozpustilé slavnosti karnevalu. Hlavní postavou je šermíř Faliol, nositel zvláštních brýlí, jejichž účel bude v příběhu čtenáři vyjeven. Děj se navzdory počáteční přímočarosti zamotá v takřka

gordický uzel, jehož finální rozseknutí má silně nyarlathotepální (fakt jsem to slovo použil?) nádech. Poslední z příběhů tohoto oddílu je esenciálně ligottiovské vyprávění **Dr. Voke a pan Veech**. Na počátku povídky zastihneme pana Veecha, kterak podivným schodištěm spěchá do osamocené podzemní útočiště, kde prodlévá dr. Voke. Věc se má tak, že pan Veech se zamiloval, jenže cestu mu kříží jeho sok v lásce. Vyřeší tuto záležitost dr. Voke? Zodpovědně hlásím, že v životě jsem četl málo věcí s tak rozervaným, nepřičetným koncem, jako je tento. Ale o krok dál od povídek, i v případě tohoto povídkového oddílu vládne závěru teorie. **Profesor Nikdo krátce přednáší o nadpřirozené hrůze** přináší přesně to, co říká název. Několik krátkých pohledů a shrnutí týkajících se zpracování, působení a smyslu hororové literatury. Pokud máte podobné žánrové vhledy rádi, opět budete mít nad čím přemýšlet.

Sny pro nebožtíky jsou finální částí knihy, kde snílci prodlévají mimo hájemství běžně vnímané reality, díky čemuž jejich předchozí život (sen) skončil či se konci blíží. Dobrým příkladem je **Ústav dr. Locriana**, kde se v oknech bývalého – a nyní opuštěného – sanatoria objevují tiché postavy s šíleným výrazem v očích. I když ono „bývalé“ je na místě více, protože krajně zne-

pokojení obyvatelé města se rozhodnou budovu i s přilehlým hřbitovem srovnat se zemí. Tím však jejich problémy teprve začínají... Lákavý název **Sekta slabomyslného boha** v sobě skrývá poctu H.P. Lovecraftovi a jeho dílu. Tedy, ono zde žádné jméno prastarého ani typických lovecraftovských propriet nepadne (pomenu-li úvodní citát) a užít si ji může i čtenář Cthulhu nepolíbený. Avšak mám pocit, že tato povídka se dá číst hned dvěma různými způsoby, v závislosti na čtenářových znalostech

Mýtu. Každopádně pochválen budiž Azathoth – a my se přesuňme na **Skvělejší slavnost masek**. Ta pojednává o jedinici jménem Noss, který se rozhodne prozkoumat slavnost masek jistého zvláštního města. To ho dovede až do obchodu s maskami. Pokud čtenáři připadaly věci ohledně okolního prostředí znepokojivé, během návštěvy obchodu s maskami je ona psychedeličnost povýšena na novou úroveň. Ona slavnost masek byla skvělá, ale... **Hudba měsíce** je jeden z těch méně snových a více přímočařejších kusů, což ale opět neubírá na působivosti vyprávění. Tentokrát je jeho činitelem jistý psycholog, který se svěřuje ohledně příhod svého pacienta Tressora – ten si sem zjevně odskočil z kapitoly o nespavcích, neboť jeho oblíbeným koníčkem je bloumat po nocích městem. Jedné noci ale získá pozvánku na zvláštní koncert, který změní jeho život. **Deník J. P. Drapeaua** považují za nejlepší počín z oddílu snů nebožtíků. Jde o deníkové zápisy v názvu zmíněného pána; zápisy krajně fantasmagorické, přesto s vnitřní logikou – a tyto zaznamenávané myšlenky se ubírají určitým směrem, vstříc strašlivé pravdě. Čímž se dostáváme k poslednímu kousku zvanému **Vastarien**. Nejspíš jsem nebyl jediný, kdo by v určité etapě života chtěl vlastnit opravdovou čarodějnou knihu (ta etapa možná nikdy zcela nepřejde). Hrdinovi této povídky se ji v jednom obskurním knihkupectví skutečně získat podařilo a nyní může s příchodem spánku snít o místě nad rámeč reality.

Po čemž vždycky toužil. Jenže brzy poté (spoiler).

Knihu završuje zasvěcený doslov Milana Žáčka, který je současně i jejím překladatelem. Sbíрка vyšla v nakladatelství Carcosa jako první svazek edice Temnoty, sdružující zajímavé kusy z temné fantastiky. Osobně doufám, že v tomto počínání bude nakladatelství pokračovat, neboť tento start považují za velmi působivý. Radost mi udělala taktéž pevná vazba (což někdo může vnímat jako negativum) a vnitřní ilustrace jejichž autorem je Serhij Krykun. Stejně jako texty, i ony mi mimořádně seděly. Na obalu knihy byl užít výřez z obrazu Jamese Ensora zvaný La Mort et les masques (Smrt a Masky, 1897). Po přečtení musím říct, že titulní strana byla zvolena příznačně; nejsem si však zcela jist, nakolik dokáže oslovit i čtenáře jména Ligotti neznalé. Větších negativ nemám.

Pokud máte rádi akční děj, děsivé příšery a odstraňování pokožky škrabkou na brambory, tahle kniha nebude váš šálek čaje. Stejně tak neočekávejte „dalšího Lovecrafta“. Pak můžete totiž být nepříjemně překvapeni; s výjimkou jedné povídky (zmněno výše) si totiž Ligotti zachovává svébytný styl, který se hladce obejde bez kulis Mýtu. Tak či onak, pokud jste příznivci kradmější hrůzy, **Písně mrtvého snivce** si užijete do sytosti. Přeji vám (ne)příjemné snění...

Ondřej Kocáb

THE PASSING

RECENZE

Sleduji docela dost hororů a snažím se sledovat různé. Dostávám se k novým, i k těm starším, ale nemůžu si pomoci, ty starší se mi celkově zamlouvají více. Jako kdyby tvůrci věděli, jak horor natočit, jak se do toho pustit, jak zvládnout atmosféru anebo prostě jen přenést takové dojmy, které v divákovi vyvolají nepříjemné pocity. Moderní horrory tohle mnohdy – alespoň z mého pohledu – postrádají.

Režie: John Huckert

Scénář: John Huckert, Mary Maruca

Délka: 96 min.

Původ: USA

Rok: 1985

Hrají: James Carroll Plaster, Welton Benjamin Johnson, John Huckert, Daniel Dunn

Americký snímek **The Passing** je příkladem filmu, který sice není čistým horrorem, ale to neznamená, že by ve vás nevyvolal pocity, jaké dokáže v divákovi

rozdmýchat právě horor. Hned v úvodu je skvěle natočená sekvence, kdy se jakoby díváte do mysli osoby a ve sledu krátkých obrazů vidíte, co prožívá, na co myslí. Je to skvělá ukázka výborného citu pro filmařinu, přitom ve filmu, který je takřka neznámý a samozřejmě, nízkorozpočtový.

The Passing má na ČSFD v době psaní recenze jen tři hodnocení, z toho jedno je moje. Na IMDB se jedná o film s celkem 185 hodnoceními. Přitom to není špatný horor, je to snímek, který má co říct, ale nějak se mu nikdy pořádně nedostalo pozornosti. A přitom by si ji jednoznačně zasloužil. Jde o zajímavé a jedinečné propojení dramatu, kriminálního filmu, hororu a také vědecké fikce.

Sledujeme dva veterány z druhé světové války, kteří už toho mají dost za sebou, jsou unavení životem, a ještě ke všemu to trochu nemají v hlavě v pořádku. Bě-

hem některých scén si říkáte, jestli tohle vlastně není komedie. Ale ona není. Pak dojde i na jedno ústavní zařízení, které má hodně speciální zájem o lidské tělo a o jisté jeho části. A najednou je z toho zase úplně jiný film.

Americký snímek **The Passing** rozhodně není pro každého. Více než cokoliv jiného je tu ukázán obyčejný život postav z ulice, lidí, kteří vám ani nemusí být – a nebudou – moc sympatičtí, ale tohle všechno funguje k vyvolání nepříjemných pocitů, docela těžce na vás dolehne to, co sledujete. V tomhle směru je pro mě **The Passing** nesmírně zajímavý a neměl by rozhodně zapadnout.

Martin Štefko

ERBEN TROCHU JINAK

PROFIL

*Matička mne zabila,
tatiček mne sněd;
sestra kůstky sesbírala,
do zahrádky zakopala
(...) hned.*

(Karel Jaromír Erben)

Karel Jaromír Erben – ikonický básník 19. století, symbol českého veršovaného horroru. Učí se o něm ve škole, jeho **Kytice** bezesporu patří k nejznámějším dílům české literatury. Lze o něm vůbec říci něco nového, netradičního?

CURRICULUM VITAE

Začneme obligátně: životopisem. Hned na začátek si povězte, že se tento budoucí historik, etnograf a básník vlastně ve skutečnosti nejmenoval Karel Jaromír Erben. Narodil se 7. listopadu 1811 v Miletíně nedaleko Jičína a v matrice je zapsán jako Karel Erban. Není to překlep. V rodném Miletíně se hojně vyskytovaly různé varianty tohoto příjmení (Erben, Erban či Erbánek) a u Karlových předků se opravdu dědilo příjmení v podobě Erban.

Jeho otec Jan se vyučil ševcem, matka Anna, rozená Žábová, pocházela z rodiny miletínského učitele. Měli spolu devět dětí, z nich se ale dospělosti dožily jen dvě: Karel a jeho mladší sestra Josefka.

Karel navíc pocházel z dvojčat, jeho bratr Jan však již na konci prosince 1811 zemřel na „psotník“ (křeče). I tak byl Erben tělesně slabý, trpěl vleklou plicní chorobou, navíc měl vadu výslovnosti: koktal, zejména pokud jej něco rozrušilo. Tyto nedostatky mu kompenzoval přirozený intelekt, pracovitost a silná vůle. Měl výrazné hudební nadání a, jak dokazují dochované kresby z mládí, i výtvarný

První manželkou Karla Jaromíra Erbeny byla Barbora (Betyna) Mečířová (1818-1857), s níž se seznámil na prázdninových pobytech v Žebráku. Její otec byl tamním purkmistrem. Vzali se až po desetileté známosti. Měli čtyři děti. Tři dcery: Blaženu (1844-1933), Ladislavu (1846-1892) a Bohuslavu (1850-1924) a syna Jaromíra, který však záhy zemřel (1848-1849). Po smrti manželky se Erben znovu oženil, a to s Žofíí Mastnou (1836-1905), dcerou kupce z Lomnice nad Popelkou, s níž měl ještě syna Vladimíra (1859-1860) a dceru Marii (1862-1864).

talent. Vystudoval gymnázium v Hradci Králové, přivydělával si tehdy kondicemi i hodinami klavíru. V Praze pak absolvoval studium filozofie a poté právnickou fakultu. Tam se také zapojil do literárního i společenského života.

Po ukončení vysokoškolského studia pracoval několik let ve státní službě zcela zdarma. Při tom se živil vyučováním hudby a přispíval do tisku, což mu ale mnoho nevynášelo. Díky Františku Palackému získal místo v Královské české společnosti nauk, poté se stal asistentem a později sekretářem Českého muzea.

Několik let se bezúspěšně ucházel o stálá archivářská místa, až teprve v roce 1851 byl zvolen archivářem města Prahy, což bylo první zaměstnání, které ho existenčně zajistilo. Od roku 1864 byl pak ředitelem spojených pomocných kancelářských úřadů města Prahy. V roce 1867 navštívil s českou delegací Rusko, podnikl též několik studijních cest po Německu.

Roku 1870 byl Erben již unaven neustálými atakami plicní nemoci a pochyboval, že se mu podaří naplnit všechny své literární plány. Ve svých devětapadesáti

letech vypadal spíš na sedmdesátníka. V září tohoto roku se mu udělalo nevolno. Z domnělého žaludečního kataru se vyklubala těžká žloutenka, jíž 21. listopadu podlehl. Matrika uvádí jako příčinu úmrtí „roz míšení krve“.

Slavný spisovatel byl pohřben na košířském hřbitově, roku 1908 byly jeho ostatky po zrušení tohoto pohřebiště přeneseny na Olšany.

SNY A ZÁPISKY

Zajímavým svědectvím o Erbenově duši i o jeho nadání pro beletrii jsou záznamy snů z let 1835-1836. Zájem o sny byl pro dobu romantismu typický. Poměrně dobře jsou známy ty Máchovy, až hororově laděné, jejich studium propagoval i Karel Sabina. Sny jsou také častým motivem romantických básní a prózy.

Erben si patrně zápisy pořizoval bezprostředně a chvatně po probuzení, neboť se v nich objevují nejrůznější opravy a popisné chyby.

Sen z 26. června 1836 je inspirován milostným vztahem k budoucí manželce Barboře Mečířové. Když na jeho začátku Erben zaslechne pochybovačná slova o její věrnosti, ocitá se v Žebráce, kde dívka žila, po domácku oblečen, ve značně stísněné náladě. V domě snoubenky je vše při starém, ale nikoho z domácích nezastihne. Provádí ho neznámá žena hrubých způsobů. Básník se probudí sevřen úzkostí, že se dívce něco neblahého přihodilo.

Další záznamy snů pocházejí z konce roku 1835. První z nich je sledem surrealistických scén s hororovými prvky, v nichž se v různých metamorfózách zjevuje podivná žena se zrůdným synem: *„Nevím, za jakou příčinou bylo mně jíti jakýmsi známým lesem velmi příkře vzhůru. U cesty mezi ve velmi pořádku stojícími borovicemi sedí ženská as čtyřicetiletá, malá, tlustá, širokých, červených, skoro planoucích tváří, šátek na hlavě a červeně proužkovanou sukni na sobě. Bylo znáti, že vysoce těhotna. „Můj zlatý panáčku! Smilujte se*

nade mnou – mám se vdávat, prosím o dáreček na věno.“ Mezitím co do kapsy šáhám, máje chuť dáti desetník čili dvacetník a odbýti ji, slyším výše na cestě šustot a rachot, jakoby opičí řebtavý křik, a ohlídna se tam, vidím stvoření po ruce i nohou vzhůru cestou hopcující a pryč utíkající, jakoby opičí, avšak přec k člověku podobné, dlouhé ohyblivé hnáty v hadrách oděné majíc. Lekna se toho a nevěře očím svým, (...) se slovy: „Tu není dobře býti!“ honem se obrátím zpátky. „I nebojte se, panáčku,“ volala za mnou žena, „toť můj syn, provozuje kozelce a dásněma o dásně poklepává.“ (...) Octnu se na jedné straně hlubokého oudolí, přes něž ouzký most se pínal. Před vchodem u mostu sedí dudák s pysky a tváří nadmutou, obličejem otlým, plným uhrů, a zdálo se mně, že vidím v něm jakousi podobnost s onou těhotnou ženskou. Očima vyvalenýma koule a ramenem dudy mačkaje, příšerné písne hrál, jakoby pekelný tanec z Roberta Dábla, k nimž dva kluci s obě strany stojící na dudy své přizvukovali. I jda kolem nich se strachem, viděl jsem, jak se za mnou točili ...“

Druhý sen ze stejného období je samotným Erbenem nadepsán „Píseň Lucifera“. S otcem rozdělává oheň, z plamene se line příjemná hudba, která se náhle mění v děsivý pekelný popěvek. Básník se hrůzou budí, srovnává skladbu se zlomkem lidové balady o panně a pekelných pánech. Z věže dominikánského chrámu v tu chvíli zazní zvon odbíjející půlnoc. Básník přiznává: „Hrůza polila mne mrazem.“

V Erbenových záznamech najdeme i text, snad záznam děsivého zážitku, s názvem *Úkazy náhodné*. A to už je nepochybně kratičký atmosférický horror: „Dům zdí vysokou (kamenným plotem)

obražený, střecha převysoká, okna ouzká, průčelí zakulacené – patrné známky kostela někdejšího, nyní vyzdvíženého, se hřbitovem. Dvěře malé, do dvora vedoucí, zamčené, po straně drát ke zvoněčku. Ve dveřích zde na prahu zády o zeď tlustou podepřená osoba malá, na kamenu to mramorovém, někdejším nábrobku sedící, zcela v lochtuši zaobalená, bez pohnutí. Jdu okolo, pozor-

vav věc tuto, zdaleka jako veliký uzel vy-
padající. Hu, jak jsem se ulekl, ona osoba
najednou, jako by to byl mrštný stroj, hlavu,
prv sehnutou na kolena, tak sice, že jí obličej
pro lochtušku viděti nebylo, najednou rych-
le pozdvihši a ruku – kost jenom v pravém
smyslu koží potaženou s dlouhými prsty,
jakoby vosk žlutou – jako prut rovně pro-
ti mně natáhši, na mne něco zahubňala.
Mráz mne polil po těle, takže jsem se celý
zachvěl, když jsem se jí do obličej podíval.
Odvrátil jsem obličej, avšak nevěřiv sobě
podíval jsem se ještě jednou, přemáhaje sebe!
– Nic naplat, hrůza se mne zmocňovala,
a já cítil, jako by mi každý vlas na hlavě
vstával. Nebylo možno pohleděti na ten
zpod loktušky vykukující malý, až na kost
vyzábělý, žlutý, jako smrt vypadající obličej.
Oči tmavé, bez pohnutí a jako ve sloupě,
v hlubokých černých jamkách, kosti po stra-
nách vysedlé, brada visící, takže scvrklým
okrouhlým otvorem do bezzubé huby viděti
bylo. V hubě jazyk, tlustý, modrý, který ně-
kolikráte, ana stařena promluvíti chtěla,
kupředu se povalil, k tomu místo blasu sy-
čení ze křtánu duté, jednozvučné, jen hnu-
tím jazyka přerývané. – Bylať to židovka.
Rád by jí byl nějaký dárek podal, ale hrů-
zou nebyl jsem s to přiblížiti se k ní, a nohy
nesly mne mimovolně letem okolo hnusného
divadla tohoto. Avšak nedalo mi to, vrá-
til jsem se ještě jednou – styděl jsem se sám
sebe pro tak bázlívou mysl mou – s pevným
úmyslem směle v oči jí se podívatí a nevěře
tomu, co mne tak dojalo. Marná má snaha!
Jak stařena oči na mne upřela a ruku proti
mně vymrštila, hrůza mne pojala zase, a já
spěchal odtud.“

SBĚRATELSKÁ

A NÁRODOPISNÁ ČINNOST

Erben se intenzivně zabýval etnogra-
fií. Už od 30. let 19. století zapisoval
české pohádky, písně, zvyky a obyčeje.
Jeho cílem bylo vytvořit monumentální
dílo **Obyčeje národu českého**. Zájem
byl podnícen soudobým celoevropským
zájmem o studium lidové slovesnosti.
Erben byl stoupencem tzv. mytologic-
ké teorie bratří Grimmů, kteří věřili, že
ústní lidová slovesnost má starobylý pů-
vod a pomůže odhalit původní mytologii
národa. Uvěřejnil řadu národopisných
studií: **Víly čili sudice** (1847), **O dvojici
a trojici v bájesloví slovanském** (1857)
či **Báje slovanská o stvoření světa**
(1866). Patří sem i mnohá jím zpracova-
ná hesla v **Riegrově slovníku naučném**
o různých bájeslovných bytostech, třeba
o upírech.

NÁRODNÍ PÍSNĚ

Ve čtyřicátých letech vydal Erben po-
stupně tři svazky sbírky **Písně národní
v Čechách** (1841, 1843, 1845), které ob-
sahují celkem 550 položek.

V roce 1864 pak vznikla definitivní ver-
ze s názvem **Prostonárodní české písně
a říkadla**, v níž spolu se svými spolupra-
covníky shromáždil celkem 2200 písní,
říkadel, hádanek, her, koled, pořekadel
i zaříkadel nemocí. Jsou utříděny podle
etap lidského života, ročních období či
zaměstnání. Někde Erben uvádí i více
existujících variant, přičemž dává před-
nost té, kterou považuje za původnější.

Najdeme zde zcela archetypické české

dětské písničky, které zná úplně každý a které i současné zpěvníky opatřují jménem Erbena jakožto autora jejich etnografického záznamu: Skákal pes, Na tý louce zelený, Já do lesa nepojedu, Šly panenky silnicí... Nápěvy k písním vydal Erben vlastním nákladem zcela samostatně v roce 1862.

Zvláštní oddíl tvoří **Písňe rozpravné**, které zahrnují balady a legendy. Mezi nimi najdeme řadu básní s temnými náměty.

Hřbitovní téma přináší například **Rubáš**, v němž umrlec žádá, aby mu manželka přinesla novou košili, neboť ve stávající nemůže „*shníti, ani žádný pokoj míti*.“ Když tak učiní, mrtvý ji vyzývá: „*Když jsi ty moje paní, vstup ty ke mně do mé jámy*“. A když „*do jámy vstoupila, jáma se za ní zasula*.“ Pak už se jen umrlá manželská dvojice loučí s osiřelými dětmi.

Podobné téma zpracovává báseň s všeřikajícím názvem **Milá v hrobě**, v níž umrlá vyzývá svého chlapce k nekrofilním hrátkám: „*Hledej, milý, mezi hroby, má tam hrobař své nádoby. / Má tam motyku a ryčku, vykopej svoji holčičku. / Až mne vykopáš z hrobu ven, pak si mne s sebou domů vem!*“

Notoricky známá je báseň **Sirotek** („*Osiřelo dítě / o půl druhém létě*.“), v níž si dítě stěžuje zemřelé matce na týrání ze strany macechy. A pomsta na sebe nedá dlouho čekat: „*Macecha ze dveří, a matka do dveří. / Do dveří vkročila, macechu chopila. / Macechu chopila, krk jí zakroutila, dítě s sebou vzala*.“

(**Slovník naučný**, díl devátý, 1872, s. 793-794.)

„**Upír**, upýr, vampýr, v pověře lidu slovanského i jiných národů indoevropských příšera noční, která v rozličných podobách z hrobu vycházejíc a do příbytků vnikajíc, z lidí spících vysává krev a tím je zabíjí. Srbové ji nazývají, ač nepravě, vlkodlak, Kašubové wieszczy (...), a Čechům známa jest jakožto morous; nápodobně i Valaši ji nazývají muroň. Nejmocněji panuje tato pověra v Bělorusi, v Malorusi a na poloostrově Balkánském u jižních Slovanů a Řeků. Malorusové mají za to, že upíři se rodí ze spojení vlkodlaka anebo ďábla s vědmou. Jiní se domnívají, že jsou to umrlci, kteří za života svého byli vlkodlaky, čarodějníky a vůbec lidmi zločinnými a církví zavrženými, jako: samovrazi, opilci, kacíři, neznanobohové a lidé rodiči svými prokletí, neb že jsou to děti nemanželské z rodičů též nemanželsky zploděných. Také přeskocí-li kočka nebo přelítne-li slepice přes tělo umrlého, dokud leží v domě, stává se prý takový též upírem. Po 40 dnech po pohřbu vstoupí prý do těla zlý duch a ten člověk se zupíří, probudiv se v hrobě, počíná nejprve žráti svou košili anebo hryzáti své ruce i nohy, a dokud hryže, roznemáhají se nejprve jeho příbuzní jeden po druhém, a potom i jiní lidé v osadě a umírají. Když obhlodal své tělo, vstává o půlnoci z hrobu a hubí hospodářům dobytek, vysáváje z něho krev, anebo vyleze na zvonici a počne zvoniti: kdo uslyší toho zvonu hlas, v krátce zemře. Nejraději však dobývají se upíři do domů a ssají ze spících krev; každá i sebe menší skulina dostačí, aby se tam v podobě buď mušky, mravence, stěbla a p. dostali, a nasytivše se navracují se do hrobu. Ráno pak nacházejí takové lidi v posteli mrtvé s malinkou krvavou známkou jako od jehly na prsou proti srdci, anebo s patrnými známkami zubů na levé prsní bradavici. Jestli pak na to rozkopají hrob upířinu, naleznou v něm mrtvolu s červenými odulými tvářemi, mající ústa zapeklá krví. Jakmile vzejde řeč o takovém případě, seberou se sedláci bulharští z několika

rodin do některé světnice a dva z nich hlídají až do rána. Začne-li někdo ze spaní silně chraptět nebo naříkati jako z dusení, tedy ti dva hned všechny ostatní zbudí a jdou hledat upíra. Aby se ho zbavili, zaklínají jej, aby vlezl do nádoby podobné labvici, kterou pak zandají zátkou, roztní velický oheň a hodí láhev doprostřed plamene. Jestli že se nádoba rozskočí se silným třesknutím, má lid za to, že upír shořel, a rozejde se domů, jsa spokojen. Když v Srbsku počnou lidé po vsi zbusta umírat, tedy hned vzejde řeč, že je v hrobě vlkodlak, tedy upír. Aby zvěděli v kterém, vezmou černého koně beze vsí bílé skvrny a vodí jej přes hroby na hřbitově, kde se domnívají, že leží vlkodlak; neb takový prý kůň nechce, aniž smí přejíti přes vlkodlaka. Jakmile se tak o tom ujistí, tedy sedláci odkopají hrob, a když v něm naleznou člověka, jenž se nebyl rozpadl, probijí jej hlohovým kolem a potom jej hodí na oheň, až shoří na prach. Touž moc jako kůl hlohový proti smrtonosné síle upírův má i osika. V Červené Rusi upalovali v čas cholery upíry na ohni trnovém. Prvním, jenž umřel na cholera a po němž umírali jiní, pokládali Kašubové za upíra. Aby se ho zbavili, rozkopali hrob, a useknouše jemu hlavu železnou lopatou, položili mu ji k nohoun. Jsou ještě také jiné prostředky, jimiž upíra činí neškodným; tak ku př. podřezují mu pod kolenama žíly, aby nemohl vstávat, zavazují ruce lýčím, zandávají mu hubu kamením nebo zemí, obsypávají jej mákem, aby usnul věčným snem atd. Že i v Čechách tato pověra někdy silně měla kořeny, dokazuje kronika Hájkova, kdež pod létem 1337 se vypravuje o jednom pastýři ze vsi Blova, že po smrti své vstával z hrobu a chodě po vseh okolních děsil lidi a časem i dávil až do smrti, a koňžkoli přijda ku příbytku jeho za jméno zavolal, každý ten v osmi dnech umřel. I sešli se sousedé té vsi i ze vsí jiných, a poradivše se, kázali jej odkopati a kolem dubovým probítí; ale nic neprospělo a on potom lidí mnohem více strašil a dávil, až jej konečně na hranici spálili, potom prý hned to všechno zlé přestalo. Dále pak pod létem 1345 vypravuje Hájek o nějaké čarodějně ženě, která z dopuštění

Ďáblova nevěsta vypráví o rozmařilé dívce, které není žádný ženich dost dobrý, až si vybere mládence, který se ukáže být samotným ďáblem. A v pekle jí není dvakrát do zpěvu: „První jim bránu otvírá, druhý jí smoly nalívá. / První sklenici vypila, hned se jí barva změnila. / Druhou sklenici vypila, hned plamen z huby pustila.“

Poměrně známá je balada **Sestra travička**, v níž vojáci vyzývají dívku, aby s nimi odjela. Ona se ale musí starat o svého bratra. I na to mají radu: „Bratra můžeš otrávit, s námi můžeš předce jíti. (...) Jdi do háje zeleného, najdeš hada jedového. / Uvař mu ho v teplém mlíce, a uvadne jeho srdce.“ Podobné téma zpracovává balada **Otrávená milá**, v níž dívka podají jed tři mladíci. **Zabitá sestra** zase vypráví o dívce, kterou zastřelí myslivec, když seká trávu v panském lese.

Manželka vražednice ze stejnojmenné balady svého muže „do zahrady zakopala, a zem na něm ušlapala.“ Shánějí se po něm jeho bratři a ve sklepě naleznou „krve dvě sklenice.“ Žena se ale vymlouvá, že se jedná o kachní krev. Nakonec je usvědčena a odvezena k soudu.

Václaviček ze stejnojmenné básně je zase sériový vrah: „Zabil v Sázavě jednoho, u Benešova druhého, za Benešovem třetího.“

Komplikovaný byl zjevně i vztah **Matouška a Majdalenky**: „Zabil jest Matoušek, zabil Majdalenku, že ji nesměl vzíti / za svoji manželku.“

Hlavní hrdinka balady **Dorna vražednice** zase uskrtila své nemanželské dítě: „Vzala hedbávnou kaničku, podvázala mu

hlavičku. / Pod jabloň jej zakopala, ručička mu vykukala.“

Sebevražda z nešťastné lásky je námětem básní s podobnými názvy **Utonulá** a **Utopená**.

Téma blízké Erbenovým **Svatebním košilím** zpracovává balada **Ženich umrlec**, formou připomínající kramářské písně:

*Poslyšte panny, a vy mládenci,
co jest se stalo v městě Kamenci.*

*Byl tam řemenář a ten měl syna,
ten si namluvil dceru ze mlýna.*

*Ta její matka v tom zbraňovala:
„Radš tě utopím, než bych tě vdala.“*

*A ten řemenář, jak to uslyšel,
on se rozhněval a do světa šel.*

*A na té cestě slovo si dali,
aby rok a den na se čekali.*

*Ta její matka psaní napsala,
že už svou dceru tejdén provdala.*

*Napsala psaní drobnou literou,
že už má dceru tejdén provdanou.*

*A ten řemenář, jak to uslyšel,
on se rozstonal, třetí den umřel.*

*Když se ta dcera dočkat nemohla,
šla pod oblohu, jej zaklínala:*

*„Kdybysi ty byl v pekle zavřený,
ty tu musíš být v tom okamžení.“*

*božího náhle umřela, a byvoši mezi cestami pocho-
vána, v noci vstávala i lidí dávila, a když hrob její
dali odkopati, shledali, že jest té rouchy, kterou měla
na hlavě, polovici snědla, a ta jest z úst její krvavá
vytažena. I kázali kolem dubovým prsy její probíti
a později to tělo i s kolem spáliti, a popel do hrobu
toho vsypati a zakopati, a hned potom všecko to zlé
přestalo. Vůbec pokládají za nejlepší prostředek proti
upíru (...) spáliti jeho trup; neb pokud tělo v hrobě
trvá v celosti, nepřestává spojení jeho s duší. Avšak
i tehdáž, když duše upírova dle pohanského domně-
ní odstěhovala se naprosto do krajin oblačných, vždy
ještě zachovává svou záhubnou povahu, působíc
odtud na zemi sucho, neúrodu a úmor. Co se pak
dotýče jména upír neb vampýr, potud ještě nade vsi
pochybnost není objasněno; někteří vztahují je slovu
píti, lit. wempti, jako by se řeklo upijce neb vpijce,
bytosť, která se vpijí v živé tělo, vysávajíc z něho
krev jako pijavka; proto také Korutané nazývají
upíra pijavici.“*

Erben v poznámce ke Svatebním košilím!

*Tato pověst vypravuje se v Cechách dvojím, pod-
statně rozdílným způsobem; ano jsou i po-zůstatky
národních písní, jimiž se u nás opěvala. V jedné
z nich pobízí umrlec dívku, aby šla s ním, těmito
slovy:*

*Vstaň se, má milá, vstaň se šněrovat,
čas můj uchází, nemám kdy čekat;
můj kůň je rychlý jak střelná rána,
ujede s námi sto mil do rána*

*Pověsti a písně národní, ježto vypravují, že umřlý
z hrobu vstav přišel pro dívku, kterou za živá mi-
loval, aneb i také pro svou milou sestru, nalézají se
téměř u všech Slovanů, a též u jiných národů. Srbo-
vé mají píseň, že zemřelý Jovan přišel na koni hro-
bovém pro sestru svou Jelicu. Slováci vypravují, že
dívka přivolala mrtvého miláčka svého, v kaši vaříc
umřelí hlavu, kterážto varem vydávala hlas: „Pojď,
pojď, pojď!“ Též Malorusové mají podobnou píseň,
jako je srbská. Pověst ruskou v básni oděl Žukovskij*

a tolikéž Mickiewicz pověst polskou aneb litevskou. Bürgerova německá Lenora známá jest vůbec. V národní písni skotské vypravuje se, kterak mrtvý Vilém přišel pro svou milou Margretku; a stará píseň bretaňská opět líčí bratra, kterýž v bitvě padl a potom v noci odvezl svou milou nešťastnou sestru, jménem Gvennolaik, na onen svět. Tato podivuhodná rozšířenost jednotejné pověsti mezi národy od sebe místem i jazykem vzdálenými ukazuje zjevně na starý její původ. Příbuzné k tomu jsou také pověsti o upírích a vlkodlačích, ježto se tolikéž jak u všech Slovanů, tak i u mnohých jiných národů ev-ropských nalézají.

Erben v poznámce k Vodníkovi:

Paměťihodné jest, že vsecky báječné bytosti vodní, podle pověstí slovanských i jiných národů, jistý ráz ukrutnosti na sobě mřoují, takže když na člověku pomstítí se nemohou, i na svém vlastním rodu pomstu svou vylévají. Ostatně sluší věděti, že táž pověst vypravuje se taktéž o lesním muži, kterýž chytiv dřouku, sedm let za ženu ji u sebe choval; a když potom od něho utek-la, z pomsty dítky své s ní zplozen roztrhal. Podobnou pověst o vodníkovi, v národní písni uvedenou, mají Lužičané.

Erben v poznámce k Vrbě:

Tato pověst zdá mi se nad jiné důležitá býti proto, že k ní podobné ani mezi slovanskými ani jinde nenacházím. Jsou sice pověsti, kde člověk proměněn bývá v strom nebo v kteroukolivěk jinou věc, a zase naopak; jsou také pověsti, že duše z těla lidského v noci vychází v podobě myši, ptáka neb hada a že pak tělo mrtvo leží, dokud se zas ta která podoba zvířete v ně nena-vrátí; ale aby se člověk o život dělil se stromem anebo s jinou věcí, takže by jedno bez druhého, člověk bez té věci a věc bez toho člověka, děle trvati nemohla, toho, pokud mi povědomo, tuto se jediný příklad nalézá. Pochází pak tato pověst z bývalého kraje Bydžovského.

¹ Poznámky k baladám Svatební košile, Vodník a Vrba citovány z K. J. Erben, Kytice, Státní pedagogické nakladatelství, 1959, str. 123-124, 137, 139-140.

*Ta její matka nad ní horlila,
aby domů šla a se modlila.*

*„Darmo modlení, když já se trápím;
pro potěšení věk si ukrátím!“*

*Dřív, než hvězdičky svítit počaly,
venku před domem koně dupali.*

*„Ach, Bože, Bože! Kdo to k nám jede?
Otvírejte se vrata oboje!“*

*„Jedu, má milá! jedu pro tebe.
bez tebe nemám v hrobě pokoje.“*

*Vstávej, má milá! s lože bílého,
musíš opustit manžela svého.“*

*„Ach, já žádného manžela nemám,
na tě, můj milý, toužebně čekám!“*

*„Vstávej, má milá, vstaň se šněrovat;
čas mi dochází, nemohu čekat!“*

*Můj kůň je rychlý jak střelná rána;
ujede s náma sto mil do rána.“*

*A když vyjeli z města za bránu,
hosti čekali na jejich svatbu.*

*A když přijeli k místu hřbitova:
„Otvírejte se vrata hrobová!“*

*Otvírejte se vrata hrobová!
Vezem nevěstu, svatba hotová!“*

*Černé dvěře se hned otevřely,
a milý s milou v hrobě zmizeli.*

*Když nemohli být za živa svoji,
nyní po smrti pospolu spějí.*

Kromě epiky se v této monumentální sbírce národních písní objevují i některé lyrické perly lidového černého humoru, třeba tahle:

*„Beznohej na hrušku leze,
že si rácata vyběře.*

*Bezrukej tam na něj hází,
trefí-li ho, že ho srazí.*

*Němej po cestě si brouká,
hluchej v trní ho poslouchá.*

*Umrlej přes cestu běží,
slepej do očí mu měří.“*

POHÁDKY, POVĚSTI A BÁJE

Pohádky Erben sbíral od čtyřicátých let 19. století, první dvě vyšly tiskem roku 1844. Další se objevily v následujících desetiletích v časopisech a almanaších. Chystaný knižní soubor **Národních českých pohádek** se však nepodařilo za jeho života realizovat.

Erbenův přístup k pohádkám byl tvůrčí, nejednalo se o prosté záznamy lidových vyprávění. V souladu s mytickou teorií se snažil rekonstruovat jejich hypotetickou původní podobu, která by symbolicky zprostředkovala prastarý slovanský mýtus: originální výklad přírody, společnosti i morálky. Pohádkám dal pevnou strukturu a promyšlenou motivaci.

Kromě českých pohádek, které z jeho podání u nás zná takřka každý (**Dlouhý, Široký a Bystrozraký, Tři zlaté vlády děda Vševěda, Zlatovláška, Otesánek, O třech pradlenách...**), se zabýval také pohádkami, bájemi a pověstmi dalších slovanských národů. Vznikla tak pozoruhodná antologie **Sto prostonárodních pohádek a pověstí slovanských v nářečích původních** (1865). Jak již naznačuje název, pohádky jsou v původním znění, řazené podle jednotlivých národů. Součástí knihy je i obsáhlý slovník výrazů, které by českému čtenáři nemusely být srozumitelné. České pohádky dodal nejen Erben, ale třeba i Božena Němcová, Beneš Method Kulda nebo Josef Stanislav Menšík. Zajímavé je, že titulní list byl vtištěn jak v češtině, tak v ruské mutaci. Ostatně, Erben byl v té době jako významný etnograf členem řady ruských vědeckých a vzdělávacích institucí.

Pouze v češtině pak Erben vydal **Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských** (1869). Ty obsahují 90 textů různé délky, z nichž některé jsou opravdu dost děsivé. Najdeme zde vyprávění o Kostěji Nesmrtelném, o Babě-Jaze, o různých morových stvořeních, o dracích, revenantech, i o vlkodlakovi. V tomto čísle Howarda uvádíme několik příkladů, mezi nimi i jednu z nejkrvavějších vyprávěnek s přílehlavým názvem **Kosoručka**. A kdo již přečetl antologii **Umrličí věnec**, tak ví, že příběh **Pláč po mrtvých** zveršoval Rudolf Pokorný.

Vlkodlak

(Z Jižní Rusi)

Jeden nádeník jedenkrát vyčítal, jak hospodář se převrhl za humnem přes kládu i udělal se vlkem a běžel do lesa.

„Počkej!“ pomyslí si, „tak se taky převrhnu; co z toho bude?“ Šel a převrhl se. I stal se taky vlkem a běžel do lesa. Dlouho po lese s vlky běhal a žral všelikou zdechlinu; potom mu však bylo teskno bez lidí, ale nevěděl, kterak se zas obrátit v člověka.

I přišel do humna a vidí hospodáře, i chce k němu po lidsku promluvit, ale zavyl po vlcku. A psi hned se kolem něho sběhli. Ubožák musil utéci do lesa.

Ale hospodář konečně se přece domyslí, že to není vlk, a šel i převrhl jej nazpátek přes kládu. Nádeník padl jemu k nohám. Hospodář se na něj podíval a až líto mu ho bylo: hubený jako louč a celý podrápaný; to psi ho tak pokousali. „Podruhé, nebožáku!“ povídá, „nedělej, čeho neumíš.“

Pláč po mrtvých

(Z Jižní Rusi)

Jedna žena plakala dlouho po svém synu: „Kéž bych ho mohla, třeba mrtvého, ještě uhlídat!“

I poradili jí lidé, aby šla v noci do kostela, když se všickni umrlci sejdou, i aby vzala s sebou, pro všelikou příhodu, kohouta. Tehdy ona šla a stála u kostela. O půlnoci vidí, an ze hřbitova jde zástup umrlců, a mezi nimi jde také její syn a nese konev slz; to ty, jež matka vyplakala.

Když ho spatřila mezi mrtvými, uleknutím dala se na útěk domů. A on ucítil matku svou, běžel za ní. Tu ona začala shazo-

vat se sebe oděv. Kokoli odhodila, to všecko uchoпил a roztrhal. A když už doběhla domů na práh, tu kohout zakorhal! Umrlec upadl a ona za den umřela taky.

Synovi těžko, když máti po něm naříká; a matce vesele odpočívá, když děti po ní pláčou.

KYTICE

Erben se nejprve pokoušel za studií v Hradci Králové veršovat německy. První české verše ve Zvičinské pamětní knize podepsal jménem Květomil Podlipský, později se uváděl jako Jarmil Erben. A když už jsme u pseudonymů, označoval se též K. Jarmil Erben či J. E. Miletínský, jeho příspěvky do Riegrova Slovníku naučného nesou šifru aEn. Nakonec přešel k používání všeobecně známého jména Karel Jaromír Erben, tedy s upraveným příjmením

a s přidáním vlastenecky znějícího Jaromíra. Oproti obecně rozšířeným představám tedy nebyl Jaromír jeho druhým křestním jménem, ani ho nenesl nikdo z kmotrů.

V prvních letech pobytu v Praze psal celkem konvenční poezii: vlastenecké a milostné písně, historizující a ohlasové romance, lyriku s dobově oblíbenými hřbitovními náměty.

Roku 1834 pak vznikly jeho první balady, všeobecné kritické uznání mu přinesla až veršovaná pověst **Poklad** (1838). Už roku 1844 avizoval vydání básnické sbírky, podruhé roku 1848. Vyšla však až v roce 1853 pod názvem **Kytice z pověstí ná-**

rodních. Jednotlivé básně vznikaly od 30. let 19. století: **Polednice** roku 1834 (tiskem 1840), **Poklad** roku 1837 (tiskem 1838), **Svatební košile** vyšly roku 1843, **Zlatý kolovrat** byl napsán nejspíš roku 1844 (otištěn ale poprvé až ve sbírce), **Štědrý den** vyšel v roce 1848, **Holoubek** roku 1851. Mnohé z nich mezitím autor podrobil nejruznějším textovým úpravám. Další básně vznikly na přelomu let 1851/52: **Vrba**, **Dceřina kletba**, **Vodník**, **Záhořovo lože**, **Věštkyňe** a **Kytice**. Byl připojen i polský překlad **Pokladu** od Adama Rościszewského s názvem **Skarb zaczarowany**.

O úspěchu sbírky svědčí fakt, že už v roce 1861 vyšla podruhé, a to pod názvem **Kytice z básní Karla Jaromíra Erbena**. Přibyly nová balada **Lilie** a připojen byl oddíl **Písní**. Ten není považován za integrální část sbírky a mnohá další vydání **Kytice** se obešla bez něj.

Erbenovy „národní pověsti“ jsou v **Ky-tici** chápány dost široce, najdeme zde pohádky, legendy, báje, pověsti démonické, etymologické i historické, balady i záznamy lidových obyčejů. Jejich typickým znakem je osudovost, která vychází

z mytického řádu přírody a světa, lhostejného k projevům lidské vůle. Často se řeší otázka viny a trestu, přičemž trest bývá neadekvátní k míře provinění.

O myšlenkových zdrojích **Kytice**, o tématech jednotlivých básní a jejich provázanosti, o použitých symbolech a básnických prostředcích už toho bylo napsáno až dost, takže na tomto místě upustím od podrobné charakteristiky notoricky známé sbírky. Uvedu spíš několik zajímavostí.

Tak především: čtrnáctou básní měla být balada **Svatojanská noc**, z níž zbylo pouhé nedokončené torzo. Na začátku se líčí magická moc noci na sv. Jana i kouzlo zlatého kapradí, které nálezcí otvírá poklady země, zjevuje skrytá tajemství a může tak vést jak ke štěstí, tak k záhubě:

*Oj divná, divná svatojanská noc,
kdež kapradí svou rozvíjí moc.
Komu se dostane jeho zlaté sémě,
zjevný mu budou poklady země,
(dozví) se, co prve bývalo, co někdy bude,
zjevný mu budou tajnosti všude.*

Ovčák při hledání zaběhlého jehněte nevědomky narazí na tuto kouzelnou rostlinu a odnáší si v dřeváku její zlaté zrnko. Lesní i vodní havěť mu radí, kde se nacházejí ony uložené poklady, ovšem vždycky jsou pro ovčáka z nějakého důvodu nedostupné. Nakonec potkává lesní panny, které ho k sobě vábí a chtějí jeho botu s kouzelným zrnkem:

„Hoj, ovčáčku, hoj!
Pojď jen sem mezi nás, nic se neboj!
Pojď jen sem mezi nás na zelenou louku,
natrháme tobě kytek do klobouku.

Navijeme věnců z devatera květů,
jedna z nás bude tvá, kterou budeš chtít.
Pojď s námi, ovčáčku, pojd' s námi domů.
Domek náš vprostřed zelených stromů.“

A nebohý ovčák se nechá zlákat:

Polou ho nutili, polou šel sám,
i dovedly jeho ke březinám.

O pár slok dál torzo básně končí. Dá se jen odhadnout tragické vyústění: kdo se podle lidových pověstí nechá rusalkami zlákat, obvykle zahyne.

V Erbenově pozůstalosti se také zachoval zlomek variantní verze ikonického **Vodníka**, který nyní exkluzivně poskytujeme čtenářům Howarda:

„Matko, matičko! budou boží svátky.
Půjdu, matičko k jezeru,
mám nevyprané košile a šátky.
Tam si je čistě vyperu.“

„Ach nechod', nechod' má zlatá dcero,
nechod' k jezeru dnešní den.
Zasmušilá jest naše jezero
a já dnes měla zlý v noci sen.
(...) Strojila jsem ti svatební ples,
(...) nechod', dceruško, k jezeru dnes.

Nechod' k jezeru, mé zlaté dítě!
Nešťastný je dnes pátek den.

V jezeře Vodník polikuje síť,
koho polapí, nevyjde ven.“

„Nech mne, matičko! má zlatá máti,
denní starosti přivodily sen.
Nechtěj na síť Vodníkovy dbáti
a dnešní den je jako jiný den.“

...
Podvodní říše jasnem oplývá,
jenže to světlo liché a teskné,
jako když pokrytý sněhem a jíním
kraj pode sluncem zimním se leskne.

...
„Pusť mne, Vodníku, pusť mne z vody ven,
abych viděla – milý boží den,
milý boží den, zlaté sluníčko,
bych se obřála málo, maličko.“

Zachovalo se též 205 úvodních veršů básně **Záhoř**, jakési první verze **Záhořova lože**, vzniklých ve třicátých letech

19. století. Téma otcovraždy i styl psaní ho přibližuje k Máchovu **Máji**, osud kajícího se poustevníka má blízko i k básni **Kvarin** Josefa Jaroslava Kaliny. Podání je místy velmi sugestivní:

*Obrat se, poutníče! aniž se ohledni;
zde není po pouti klopotné léku,
duše cítící – lidumilných vděků,
zde pohostinství tobě se nední:
spíše je nalezneš, saň kde hnízdí vzteklá,
spíše je nalezneš pod branami pekla.*

*A co za příčinu té kruté změny?
Oj, vědí to, vědí, ti černí hosti,
jenž obletující ty prastaré kmeny
střeží pod nimi hromádky kostí.
Oj, vědí to, vědí, ti druhové šedí,
druhové nesytlí, s jiskrami v očích,
ani vyjíce děsně po úbočích
žluté hnáty hryží – zbytky lidské jedí.
Těch se zeptejte – známost mají mnohou,
ti mnoho viděli – mnoho říci mohou.
(...)*

A viz tu zarostlou, tu divokou líci,

*ty zcuchané vousy, oko blyskající,
ten nůž za pasem, co tělo víže,
co šerá skála to jeho tělo –
vždyť pak i srdce v něm zkamenělo!
a na kaftanu ty krvavé stopy –
vždyť pak i svědomí v krvi se topí –
hrůza proniká těla kosti chladně:
co to za muže, domyslíš se snadně!
(...)*

*„Hu, ještě živě na myslí mojí
ty divé příšery noci této stojí!
Ráno se šerilo, kdy usnuv málo
v chatrči známé býti se mi zdálo,
v chatrči lože krvavé stálo,
krvavé lože – a na něm postavu –
těla mého kosti zachrastily mrazem –
znalť já ji dobře, tu šedivou hlavu
kyjem roztrápenou – krev crčela na zem!
I viděl jsem zápas v obličejí bledém,*

*boj to smrtelný a slyšel hlasy
chropotu smrti – krev mi stýdla ledem,
zuby mi jektaly a vstávaly vlasy –
A venku se hemží vždy více a více,
všetečné tu lůzy na sta – tisíce –
a zástup roste a křik se zmáhá –
oknyami lezouce – dveřmi se tlačíce:
„Vizte ho vraha! hle, otcova vraha!“
Tu náhle postava na loži se zbočí
a na mne vyvalíc ty krvavé oči:
„Jsi to ty, synu? Co chceš ještě tuto?“
Hu, zařval já, zařval strašlivo, kruto
a pryč – pryč odtud pudila mne hrůza.
Ha, tu se mne chápe ta pekelná lůza,
drží mne, škrtí mne a dusí z těsna;
vrávorám – padám již – ducha ve mně
není –
ještě křik zoufalý – a budím se ze sna.“*

Jinak existují ještě dvě další nedokončené verze **Záhoře** i zlomky původní varianty básně **Štědrý den**.

Kytice přinesla svému tvůrci věhlas, postupně se objevila řada Erbenových napodobitelů, tu více, tu méně zručných. Erben byl vzorem i pro baladickou tvorbu Adolfa Heyduka, o němž jste se v Howardu již mohli dočíst. A inspirace žije dodnes. Báseň **Hračky a polednice** s odkazem na Erbenovu tvorbu uveřejnila v antologii **Co číhá v temnotách** (2020) Kristina Haidingerová.

Vzniklo též nepřeborné množství parodií na nejznámější básně **Kytice**, myšlených ne jako zesměšnění, ale jako pocta dokonalé básnické formě vzoru. Spousta z nich přinesla skvělá antologie Radima Kopáče a Josefa Schwarze s názvem **Er-**

ben parodický (2011). Texty dělí například na politické, erotické, studentské, dramatické a sociální parodie. Uvedme si zde alespoň jednu z nich, která spojuje humor, horror a trochu necudnosti v působivý celek. Napsal ji humorista Karel Vaněk (1887-1933), pokračovatel Haškových **Osudů dobrého vojáka Švejka**, a vyšla ve Večerním Českém slově roku 1928:

Poledník

*U piána dívka stála,
jako pěna mlčela.
„Bodejť bys tak jako malá
do světa teď křičela!
Dvacet let je u tvé hlavy,
pověst nemáš pražádnou!
Jak myslíš, že beze slávy
ženiši tě popadnou?
Na bály už nechodíme,
do filmu hrát's nechtěla,*

PÍSNĚ

*já i matka zšedivíme
 pro tvou plachost docela!
 Že mám k dceři věna více,
 mám do světa křičet sám?
 Že na tebe, nezbednice,
 poledníka zavolám!
 Pojd' si pro ni, poledníku,
 pojd', vem si ji, němotu!“
 A hle, v tomto okamžiku
 vrznou dvířka u plotu.
 Malá, žlutá, tváře sivé,
 postava se běře sem.
 Huba velká, oči divé,
 o pražec se vzpírá v zem.
 Hned se k dívce plíží tiše
 poledník teď jako stín.
 Dívka hrůzou sotva dýše,
 poledník zří v její klín:
 „Jen se svěř mi, dcero milá,
 uvedu tě do slávy.
 Mám o tobě vyprávěti,
 jak ukouslas pohlaví?
 Anebo mám obecnstvo
 zapřísáhnout při bobu,
 že sis jednou potmě hrála
 s mrtvým chlapem ve stohu?
 Jak milenci spoutali se,
 když brom bil a dešť se lil?
 Jaks mohla být znásilněna,
 když ten ptáček sveholil?“
 Malý, žlutý, tváře sivé,
 poledník si žádá věc.
 Huba velká, oči divé,
 opírá se o pražec.
 U piána dívka leží,
 u ní lampa zvrhnutá.
 Otce vzkřísili, byt' stěží.
 Dívka spínou zalknutá.*

K druhému vydání **Kytice** (1861) byl přidán poněkud nesourodý soubor básní s názvem **Písně**. První tři skutečně měly písňovou formu a byly dokonce několi-krát zhudebněny. Jedná se o **Sirotkovo lůžko**, **Večer** a **První májovou noc**. Další verše tvoří lyrika i epika, vlastní tvorba i překlady. Převažuje tvorba z Erbenova mládí, která ani po redakčních úpravách ve většině případů nesnese srovnání s úrovní balad **Kytice**.

Nás budou samozřejmě zajímat horro-rově laděné básně. K nim bezesporu patří raná Erbenova balada **Smolný var** o matce, jejíž dítě při troše nepozornosti spadne do kotle s vařící se smůlou. Tu naleznete v antologii **Umrličí věnc**.

Sirotkovo lůžko vypráví o dítěti, které přichází v zimě k matčinu hrobu, stěžuje si na zlobu macechy a nezájem otce, nakonec na hřbitově umrzne, a tak se symbolicky vrací do mateřské náruče.

Balada **Cizí host** popisuje svatební veselí, při němž si s nevěstou zatančí tajemný host: její bývalá známost. Cosi jí při tanci šeptá, dívka bledne a nakonec omdlí. Cizinec zmizí. Přestože zábava pokračuje, zmizela veselost, „*odneslť ji na vše časy / mladé paní cizí host*“.

Lidovou poezií je zjevně inspirovaná krátká balada **Zazděná**:

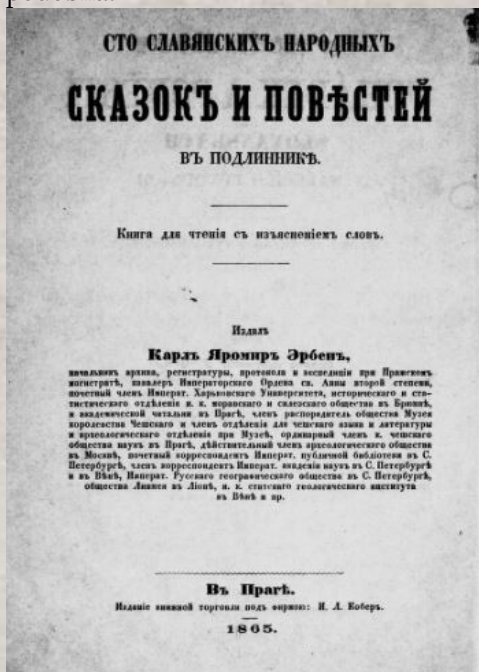
*Všickni se lidé rozplakali,
když mladou paní zazdívali;
pán zasmušilý v okně stál,
sám jediný on neplakal.
Přilítla s nebe holubice,
snesla se k paní do temnice:
zvala ji, zvala k veselí,
a dvě pak odtud letěly.
Přilítla černá z pekla vrána,
i navštívila v okně pána:*

*zvala ho, zvala k veselí,
a dvě pak odtud letěly.*

Součástí **Písni** je i jeden překlad, a to známé Goethovy balady **Erkönig** (Král duchů). Otec ujíždí s malým synem nocí. Dítě ho přesvědčuje, že vidí krále duchů, který se ho chce zmocnit. Otec situaci bagatelizuje, postupně se ho ale také zmocňuje hrůza. Když dorazí do bezpečí, dítě je mrtvé.

DALŠÍ ERBENOVA TVORBA: LETEM SVĚTEM

V překladech Karla Jaromíra Erbena nalezneme také dvě polské lidové balady. **Peklu propadlá** se tématem blíží české **Ďáblově nevěstě**. I ta muka pekelná jsou podobná:

„Co ta panna dělala,
Že se nám tu dostala?“

„Dvě děťátek zabila
A ve věnci chodila.“

Posadil ji v zástoli
až po páždí do smoly.

Jak ta smola kapala,
tak ta panna plakala.

Druhá Erbenem přeložená polská lidová balada **Vražednice** zase vypráví o ženě, která zabila své dítě a za trest byla utopena v řece Bug.

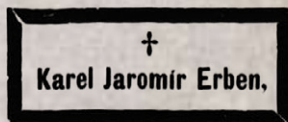
Asi překvapí, že mezi Erbenovými příklady nalezneme také **Mu-lan**, dnes nejspíš z filmů známý příběh o čínské dívce, která se stává úspěšnou bojovnicí císařské armády. Spolu s další čínskou básní **Dobrá dcera** ji uveřejnil v příloze Květů roku 1837. Jak Erben přiznává v jednom dopise příteli: „*Aušak proto si nad tím hlavou nelam, kde jsem se čínským hieroglyfům vyučil, aniž se o mne strachovati musíš, abych se nad jejich 330 slovy, s tolikerymi jejich varianty ve vyslovení nezbláznil.*“ Inu, překládal je nejspíš z němčiny.

Erben samozřejmě napsal řadu dalších, převážně nehorrorových básní, jimiž se tu ovšem zabývat nebudeme.

Zbývá se ještě zmínit o původu onoho hrůzného zlomku (Matička mne zabila...) u titulku našeho pojednání: vznikl nejspíš koncem roku 1851. Souvisí pravděpodobně s krvavým pohádkovým příběhem o příbuzných (rodiče, prarodiče),

kterí v dobách hladu snědli své dítě a jeho kosti se změnily ve zvíře, nebo strom, které poté pomohly zločin odhalit. Tenhle syžet je rozšířen v lidové slovesnosti různých národů (Rusové, Němci).

Aby byl výčet Erbenovy tvorby úplný, řekněme si, že ještě napsal dvě divadelní hry, z nichž jedna zůstala nedokončena, satirickou prózu **Dobrodružství cestujících** (1837), vydával památky středověké české (**Hus, Tomáš ze Štítného, Chelčický**) i ruské literatury (zde **Nestorův rukopis, Slovo o pluku Igorově, Zadonština**). Z jeho odborné činnosti historické můžeme jmenovat například ceněnou edici dobových archivních pramenů **Regesta diplomatica**, přesně řečeno její první svazek (1855). Zpracoval též celkem 108 hesel Riegrova **Slovníku naučného** a podílel se na vytváření jednotné právnícké terminologie v češtině.

ředitel pomocných úřadů pražského magistrátu, rytíř cis. ruského řádu sv. Anny, rytíř černohorského řádu Danilova „*Za nezávislost Črne Gore*“ 2. třídy, čestný doktor cis. university v Charkově, čestný člen společnosti přátel ruské literatury při universitě Moskevské, jihoslovanské akademie v Záhřebě, historicko-statistické sekce cis. král. moravsko-slezské společnosti v Brně a akademického čtenářského spolku v Praze, čestný dopisovatel cis. veřejné bibliotéky v Petrohradě, čestný poručík c. k. priv. sboru pražských ostrořelců, skutečný člen archaeologické společnosti v Moskvě, dopisující člen cis. akademii nauk v Petrohradě a ve Vídni, cis. ruské geografické společnosti v Petrohradě, Linné-ské společnosti v Lyoně, c. k. říšského ústavu geologického ve Vídni, místopředseda historického spolku v Praze, výbor společnosti Musea království Českého, člen odboru muzejního pro vzdělání řeči a literatury české i odboru archaeologického, řádný člen král. české společnosti nauk v Praze atd.

Zemřel dne 21. listopadu 1870. v 59. roce svého věku rozmišením krve.

Nejvýznamnější prameny a odborná literatura:

Státní oblastní archiv v Zámrsku, Sběrka matrik.

Grund, Antonín: Karel Jaromír Erben. 1935.

Grund, Antonín (ed.): Karel Jaromír Erben: Básně a překlady. 1948.

Karásek, Josef: K. J. Erben. Obrázek životopisný a literární. 1911.

Kolář, Jiří (ed.): Poklad. 1958.

Kopáč, Radim-Schwarz, Josef (ed.): Erben parodický. 2011.

Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. Díl 1 (A-G). 1985.

Petr Boček

Obrazová příloha:

(Str. 22) Erben roku 1842

(Str. 23) Erben roku 1863

(Str. 23) Erben (portrét Jana Vilímka)

(Str. 24) Erbenův portrét budoucí manželky Žofie Mečířové

(Str. 24) Erbenova kresba hradů Žebrák a Točnick (30. léta 19. století)

(Str. 25) Erbenovy dcery Ladislava a Blažena

(Str. 32) První vydání *Kytice* (1853)

(Str. 33) Ilustrace ke *Svatebním Košilím* (1904, Emanuel Boháč)

(Str. 33) Titulní list *Kytice* (1890, Vítězslav Mašek)

(Str. 34) Ilustrace ke *Svatebním košilím* (1890, Adolf Liebscher)

(Str. 34) Ilustrace ke *Svatebním košilím* (1890, Adolf Liebscher)

(Str. 35) Ilustrace k *Polednici* (1890, Viktor Oliva)

(Str. 36) Ilustrace ke *Zlatému kolovratu* (1890, Vítězslav Mašek)

(Str. 37) Ilustrace k *Záhořovu loži* (1890, Viktor Oliva)

(Str. 38) Ilustrace k *Vodníkovi* (1890, Felix Jennewein)

(Str. 39) Ilustrace k *Lilii* (1890, Vítězslav Mašek)

(Str. 39) Ruská obálka knihy *Sto prstonárodních pohádek a pověstí slovanských* (1865)

(Str. 40) Smuteční oznámení ve *Světězoru*

(Str. 41) Smuteční oznámení v *Květech*

(Str. 41) Erben roku 1868

KOSORUČKA
KAREL JAROMÍR ERBEN

POVÍDKA

(Z *Veliké Rusi*)

V nějakém cářství, ne v našem mocnářství, bydlil bohatý kupec, a měl dvě děti, syna a dceru. Potom otec i matka zemřeli. Tehdy řekl bratr sestřičce: „Půjdem, sestřičko, z toho města pryč; já si zřídím krám a povedem obchod, a tobě najmu příbytek a budeš tam zůstat.“

I odstěhovali se do jiné gubernie a bratr si tam najal krám s pěkným zbožím. Tu si zpomněl, že se ožení; i oženil se a vzal si ženu — čarodějnici. Bratr šel do krámu prodávat a nařídil sestře: „Dej pozor, sestro, v domě!“

Žena měla zlost, že sestře nařizoval. Když viděla, že muž zase přijde, roztloukla doma všechno nářadí a pak mu běžela vstříc i řekla: „Hleď, jakou máš sestru, roztloukla nám v komoře všechno nářadí!“

„Co z toho, však za mnoho nestálo,“ odpověděl muž.

Druhého dne šel zase do krámu, dal ženě i sestře s Bohem, a nařídil sestře: „Prosím tebe, sestro, dávej mi v domě co nejlépe pozor.“ Když pak žena viděla, že muž

zase brzy přijde, šla do konírny a mužovu nejmilejšímu koni uťala hlavu šavlí, a pak naň čekala na prahu: „Hleď,“ povídá, „jakou sestru máš: tvému nejmilejšímu koni hlavu uťala.“

„Bud' si!“ odpověděl muž, „byla to mrcha, ať ji psi sežerou.“

Třetího dne šel opět muž do krámu, dal jí s Bohem a řekl sestře: „Prosím tebe, dej pozor na hospodyně, aby sama sobě a nebo dítěti nic neudělala; bez pochyby, že slehne.“ Jakmile slehla, vzala dítě a usekla mu hlavu. Potom seděla nad ním a plakala.

Tu přišel muž. „Hle, jakou máš sestru! Sotva že mi se narodil chlapeček, ona jej vzala i usekla mu hlavu šavlí.“

Muž neodpověděl na to nic, oči zalily se mu slzami a odešel. O půl noci vstal a řekl sestře: „Vstaň, milá sestro! Pojďme spolu na mši.“ Ona odpověděla: „Zdá mi se, bratře! že není žádného svátku?“ — „Je svátek, pojedeme.“ — „Ale, bratře! Ještě je příliš časně.“ — „Jen se stroj, prospěš, je čas.“

Sestra se ustrojila, sedli na vůz a jeli. Přijeli k lesu. „Jakýpak je to les?“ otázala se sestra, a on odpověděl: „To je ohrada okolo kostela.“ Vtom uvázl vozík za keř a pak řekl: „Vstaň, sestro, oddělej vůz.“ – „Ach, milý bratře! Nemohu, zamazala bych si šaty.“ – „Já ti, sestro, koupím nové, lepší než tyto.“ Tehdy ona slezla s vozu a začala vypřahati — v tom bratr jí usekl ruce až po loket, pak šlehl koně a ujel.

Sestra zůstala sama, slzy jí kanuly z očí a šla lese. Chodila dlouho po lese, celá se rozedrala a nikterak nemohla z něho vyjít; až potom už po několika dnech našla pěšinku a ta ji z lesa vyvedla. Když z toho lesa vyšla, přišla do města a tam pod okny u nějakého bohatého kapce žebrała. Ten kupec měl jediného syna, tak milého jak oko v hlavě, a ten se v tu žebračku zamiloval.

„Tatínku a maminko!“ povídá, „ožeňte mě.“ – „A koho si chceš vzít?“ – „Tuhle žebračku.“ – „Ach, synu můj! což pak není tu v městě mezi kupci dosti krásných dcer?“ – „Jen vy mě s tou ožeňte; neoženíte-li mne,“ povídá, „já si něco udělám.“ Tehdy oni sebrali na radu všechny kupce a všecko kněžstvo: co dělají? mají-li jej s tou žebračkou oženiti, čili nemají? A ti kněží řekli: „Je mu tak už souzeno; pán Bůh chtěl, aby si vzal žebračku.“

I byli spolu živi rok, dvě léta, a pak on odejel do druhé gubernie, tam kde bratr její vedl svůj obchod. Když odjížděl, prosil otce i matky: „Neopouštějte ženy mé; jak mile ona slehne, bez meškání mi pište.“

Když syn odejel, tehdy potom za dva za tři měsíce žena jeho porodila děťátko, po lokty bylo celé zlaté, po bocích mělo plno hvězd, na čele jasný měsíc a proti srdci krásné slunce. Otec i matka byli rádi a hned to psali svému milému synu i poslali s tím psaním jednoho stařečka.

Ale bratrová už o tom, hleďte, zvěděla a stařečka volala: „Pojďte sem, pantáto, odpočňte. si.“ – „Nemám kdy, mám na spěch.“ – „I jen pojdte, dám vám něco k obědu.“ Poté mu dala něco jísti a váček mu odnesla, psaní z něho vyndala, přečetla a na kousky roztrhala, i napsala jiné: že tvá žena porodila něco napoly psiho, napoly medvědího; uhonila si to v lese.

Stařeček přišel a dodal kupcovu synu list, ten jej přečetl a slzy ho polily. Pak odepsal, aby toho nechali, až sám přijede a se podívá, jaké se to dítě narodilo.

A ta čarodějnice potom opět volala toho stařečka: „Pojďte, posadte se a odpočňte si.“ – Tehdy on šel a ona ho zas nějak přemluvila, psaní mu vytáhla, přečetla, roztrhala, a pak napsala: jakmile jich to psaní dojde, aby ji hned ze dvora vyhnali.

Když otec a matka to psaní přečetli, řekli: „Co nám dělal útraty? Oženili jsme jej a teď se mu žena nelíbí!“ Nebylo jim tak líto ženy jako dítěte. I rozloučili se s ní a s dítětem, přivázali jí dítě na záda a propustili ji ze dvora.

Tehdy ona šla a žalostně plakala; šla pořád širým polem, nikdež ani lesa, ani vesnice nebylo. I přišla k nějaké rokli, chtělo se jí pít, a tu vidí studánku. Ráda by se byla napila, ale bála se nahnouti, aby jí děťátko nevypadlo. Tu se jí zdálo, jako by byla

voda blíž, i nahnula se a děťátko upadlo jí do studánky. I chodila kolem studánky a plakala, jak dítě z vody dostati?

Tu se vyskytl nějaký stařeček a řekl: „Proč pláčeš?“ – „Jak pak nemám plakat! nah-

nula jsem se ke studánce, abych se napila, a děťátko mi upadlo do vody.“ – „Jdi, shýbni se a vezmi si je.“ – „Dědečku, nemohu, nemám rukou, jen lokýtky.“ – „Jen jdi, shýbni se, vytáhni to děťátko!“

Tehdy šla ke studánce a začala natahovati ruce, a pán Bůh jí dal, že v tom okamžení měla celé. I nahnula se, děťátko vytáhla a pomodlila se pánu Bohu na vše čtyři strany. Potom šla a přišla ke dvoru, kde její bratr a muž byli, a prosila, aby jí tu nechali přes noc.

Tu řekl její muž: „Bratře, pusť tu žebračku sem; žebračky umívají povídati pohádky a všelijaké příběhy, a taky pravdivé.“ Ale bratrova žena řekla: „Nemáme jí kam položit, není místa!“ – „Jen ji sem, bratře, pusť, prosím tebe; nic mi není milejšího na světě, nežli když žebračky vypravují pohádky a všelijaké povídky.“ Tehdy ji pustili a ona si sedla se svým děťátkem na pícku.

„Nu, milá ženo!“ řekl jí muž, „pověď nám nějakou pohádku... nu, třeba nějaký příběh nám pověz.“ A ona řekla: „Pohádek já neumím vypravovati, ani žádných povídek, já jen umím vypravovati pravdivé příběhy. Tehdy, pánové, poslouchejte,“ povídá, „budu vám pravdivý příběh povídati,“ a začala povídati: „V nějakém cárství, ne v našem mocnářství, bydlil bohatý kupec, a měl dvě děti, syna a dceru. Potom otec i matka zemřeli. Tehdy řekl bratr sestřičce: Půjdem, sestřičko, z toho města pryč. I odstěhovali se do jiné gubernie. Bratr se tam usadil, a najal si krám s pěkným zbožím. Tu si zpomněl, že se oženil; i oženil se a vzal si ženu čarodějnicí...“

Tu začala bratrová hubovati: „Bodejž ti, mrcho, huba zamrzla.“ A muž řekl: „Jen povídej, matičko, povídej, takové příběhy jsou mi na světě nejmilejší!“

„Tak ten bratr,“ vypravovala žebračka dále, „šel do krámu prodávat a nařídil se-

stře: Dej pozor, sestro, v domě! Žena měla zlost, že všechno sestře nařizuje, a v té zlosti roztloukla doma všechno náradí...“ I vypravovala všechno, jak ji bratr její vezl na mši, jak jí usekal ruce, jak potom porodila; jak bratrová přivolala stařečka — a bratrová zadala opět křičeti: „Bodejž toho daremného tlachání nechala!“ A muž řekl: „Bratře, řekni své ženě, ať mlčí; věru, toť příběh znamenitý!“

Tehdy ona vypravovala dále, jak muž její psal, aby toho dítěte nechali, až on se vrátí; a bratrova žena opět hubovala, aby přestala tlachati. Ale ona dále vypravovala, jak nyní přišla k tomu domu; a bratrová, začala láti: „Bodejž jsi, čubko, štekala!“ Tehdy řekl muž: „Bratře, poruč jí; ať mlčí; což pořád do toho vskakuje?“

A ona dále povídala, jak ji pustili do světnice a jak jim začala pravdivé příběhy vypravovati. Poté ukázala na ně a řekla: „Tu hle je můj muž, tu hle můj bratr, a tu hle moje bratrová!“ Tu vskočil muž na pícku k ní a řekl: „Nu, tehdy mi ukáž synáčka, zdali otec a matka psali pravdu.“

I vzali děťátko, rozvinuli — a celá světnice naplnila se bleskem! „Tehdy skutečná to pravda, že pohádky nepovídala: tu ale moje žena, tu můj syn — po lokty celý zlatý, po bocích plno hvězd, na čele jasný měsíc a proti srdci krásné slunce!“

Tehdy bratr vyvedl ze své konírny nejpěknější klisnu, přivázal jí svou ženu k ocasu a pustil ji po širém poli. I smýkala jí do tud, pokud nepřinesla než toliko její vlasy, a ji samu roztrousila po poli. Poté zapřáhlí tři koní a jeli domů k otci i k matce a byli potom šťastně živi až do smrti.

PAVEL JELÍNEK

ROZHOVOR

O šikovném maskérovi Slaughterovi, jehož tvorbu můžete znát i pod uměleckým názvem Ex Inferni, jsme v Howardu sporadicky psali v různých reportech z akcí již několikrát. Jeho práce je opravdu zajímavá a poutavá, proto si zaslouží mnohem větší prostor. Ať už v podobě tohoto rozhovoru nebo následující galerie.

Co přiměje člověka chtít stát se maskérem? Kdy a proč k tomu rozhodnutí došlo u tebe?

Maskérina mě fascinovala od mala. Hodně mě určitě ovlivnil seriál **Mission: Impossible** (Nulová šance, 1988) na počátku devadesátých let. V pozdější době jsem se díky mému celoživotnímu koníčku focení dostal k možnosti fotit latex a fetish styl, což mě přivedlo k použití tekutého latexu. Při experimentování a zjišťování, co všechno se s tím dá dělat, jsem si uvědomil, že je to přesně ten materiál, který jsem potřeboval.

Co vlastně všechno tato tvá záliba obnáší? Co všechno děláš?

Vždycky to začíná nějakou představou, co bych vlastně rád stvořil, jak to má vypadat a fungovat. Pokud je to věc, tak jaké to má mít vlastnosti a použití. Vytvoří se koncept. Od konceptu se přechází k výrobě, což může být modelování a odlévání forem. Hodně jsem si oblíbil práci s 3D modely a možnosti 3D tisku. Vloni mě takto napadlo vyrobit si na Halloween svíčky ve tvaru páteře, takže jsem se učil odlévání parafínu a vosku do forem. Při tvorbě se dostávám k práci

Foto: Ivo Dvořák

s grafikou, k modelování s různými druhy materiálů, k odlévání lidského těla, vytváření forem, malování, airbrushi...

Jak dlouho trvala práce na tvé nejdější masce?

To záleží, jestli se ptáš na to, kolik času zabralo nejdější maskování, nebo výroba a příprava. Nejvíc času na maskování jsem strávil při maskování Mystique, kde se na modelku lepila protetikka a malovala se 12 hodin. Asi nejdější práce byla na celotělové masce vesmírného monstra v klipu **Špína Evropy** od Vanessa. Tam jsem strávil intenzivní práci prakticky měsíc a ještě jsem měl k tomu další pomoc, aby se to dalo stihnout.

Dokázal bys říct, kterou fází tvé práce máš nejradši?

Nejvíc mě asi baví samotná příprava a vymýšlení konceptu. Hodně si užívám vymýšlení a zkoušení nových technik.

Kde, kromě veřejných akcí, na nichž se objevuješ, je možné tvou práci vidět?

Asi nejvíc jsou teď vidět moje práce na Instagramu. Založil jsem si na Patreonu stránku, kde zkouším, jestli moje tvorba někoho zaujme tak, aby ji dál podpořil. Tam je v podstatě všechno ostatní, co je na Instagram a Facebook příliš divoké.

Můžeme tvou práci vidět v nějakém filmu?

Měl jsem možnost spolupracovat na úžasném filmovém projektu **Drsný spasitel** (2019). Pak jsem spolupracoval na nějakých klipech třeba s kapelou Vanessa.

Foto: Pavel Jelínek

Foto: Pavel Jelínek

Používáš pouze profesionální pomůcky a přípravky nebo se snažíš objevovat své vlastní produkty? Nějaký domácí recept na umělou krev?

Je to tak 50/50. Dřív jsem stále experimentoval a díky tomu se mi podařilo najít receptury na vlastní produkty. Dnes už to tolik neřeším proto, že třeba než si vyrobíš vlastní alkoholový make-up tak radši použijí koupenny.

Spisovatelé a spisovatelky tuhle otázku hrozně milují. Kde bereš inspiraci pro svou tvorbu?

Inspiraci beru z knih, filmů, mytologie, démonologie i počítačových her. Docela často dostávám nápady při poslechu hudby. Moc rád bych někdy vytvořil pár věcí in-

spirovaných Gigerem a v poslední době se mi moc líbí japonský styl horroru, který je hodně inspirativní.

Máš nějaký maskérský vzor? Případně nějakou konkrétní masku, kterou obdivuješ?

Těch vzorů je hrozně moc. Postupem času objevuji další a další neskutečné umělce,

kteří jsou inspirací. V rychlosti bych třeba jmenoval Tom Kuebler, Amazing Jiro, Steve Wang, Rick Baker, Tom Savini, Tom Woodruff Jr.

Existuje nějaká literární či komiksová postava, jejíž masku bys někdy rád vytvořil?

Asi nejvíc by mě teď lákala Pinhead Pries-
tess.

Foto: Pavel Jeřábek

Kdybys byl požádán, abys vytvořil novou masku Freddyho Kruegera nebo Pinheada, šel bys do toho? V nové verzi Hellraiser má být údajně Pinheadem žena. Vyřídil by ses více na mužské nebo ženské podobě této postavy?

To by záleželo na konkrétním zadání. Možnost vytvořit nějakou klasiku trošku jinak a ozvláštnit ji vlastními nápady je ale určitě lákavá.

Taková trochu laická otázka. Nakolik (a jestli vůbec) se maskérství prolíná se speciálními efekty? Jde o dvě úplně samostatné profese nebo se objevují jisté průniky?

Podle mne se to prolíná vše dohromady. Maskérství i speciální efekty mají spoustu dalších „oborů“ které se vzájemně prolínají.

V souvislosti s předchozí otázkou – vytváříš i něco pohyblivého? Nějaké „body instalace“ (tekoucí krev, vyhřezávající vnitřnosti, lezoucí červi atd.)?

Nápadů pár mám, ale ještě jsem se k tomu nedostal.

Z tvých sociálních sítí lze odhadnout, že děláš i fotografické sety. Děláš focení na zakázku, tedy že někdo něco chce, nebo to vychází od tebe? Jakou (ať už z jakéhokoliv důvodu) nejšílenější fotografickou seanci jsi absolvoval? Děláš i rodinné portréty?

Focení na zakázku jsem už nedělal snad pár let. Je pravda, že s některými modelkami se domluví na tom, co by jim vyhovovalo a potom focení přizpůsobíme společným představám. Jedno z nejšíle-

nějších focení, co si pamatuji, byla po-
starší žena, která v představě, že z ní bude
modelka před foťákem, propadala poska-
kování a házení sebou, podobajícím se
epileptickému záchvatu. Vyšlo z ní, že si
myslela, že foťák a blesky fungují rych-
lostí stroboskopu a ona se snažila pózo-
vat.

Představa rodinného portrétu v nějakém
horrorovém stylu zní docela zajímavě, ale
ještě se nenašla rodina, která by se mi na
něco takového ozvala.

**Co je na tom, co děláš, nejkomplikova-
nější? S čím máš největší problémy?**

Úplně nejtěžší je domluva s lidmi. Sladě-
ní představ a časových možností každého
zúčastněného.

**Můžeme se od tebe těšit na něco zaji-
mového? Něco, co se ti třeba teprve rodí
v představách?**

Momentálně finišuji koncept na žen-
skou verzi McNeala z **Knih Krve**. Mám
rozpracovanou ženskou verzi Venoma
a dívku ze sklepení filmu **Martyrs** (Mu-
čedníci, 2008). V létě jsem chtěl nafotit
sérii fotek Angry Princess z **Thir13en
Ghosts** (Třináct duchů, 2001), bohužel
odpadla modelka. Příští rok bych se rád
dostal k Matce z **Raised by Wolves** (Vy-
chování vlky, 2020) a Krvavým andělům
ze seriálu **Hannibal** (2013).

Děkujeme za rozhovor

Také děkuji.

Otázky: Honza Vojtíšek

Foto: Anna Baštýřová

Foto: Pavel Jelínek

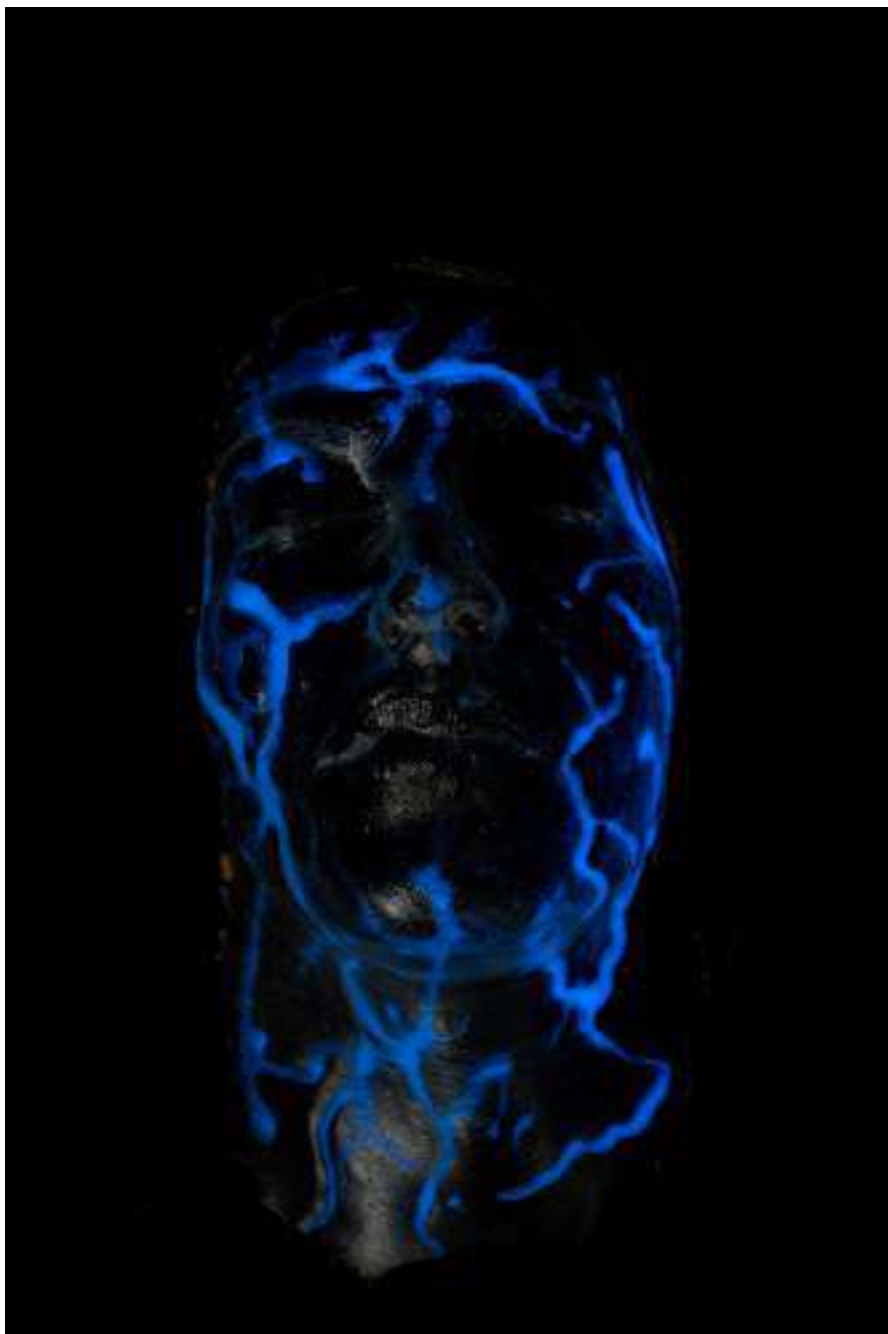

Foto: Pavel Jelínek

Foto: Pavel Jelínek

Foto: Pavel Jelínek

Foto: Kacíř

Foto: Tomáš Mičák

PROTICHŮDNOST MYŠLENEK NENÍ VÝSADOU SILENCŮ. ROZPOLCENÍ SE SKRÝVÁ I VE VAŠÍ HLAVĚ...

ROZPOLCENÍ ČLOVĚKU NASADÍ BROUKA DO HLAVY. NEZÁLEŽÍ NA TOM, ZDA VE VNITŘNÍM KONFLIKTU ZVITĚZÍ ODPOR ČI TOUHA, FINÁLNÍ ROZHODNUTÍ NIKDY NEBUDE ZCELA USPOKOJIVÉ. SVĚ O TOM VĚDÍ I HRDINOVÉ POVÍDEK V TĚTO SPOLEČNĚ SBÍRCE DVOU ČESKÝCH HORROROVÝCH AUTORŮ. AŤ UŽ SE JEJICH DEMONI SKRÝVAJÍ V TEMNÝCH ZÁKOUTÍCH MYSLI ČI REALITY, ČEKÁ JE KONEČNÁ VOLBA. STEJNĚ JAKO TEBE, MILÝ ČTENÁŘI – ODVÁŽÍŠ SE PONOŘIT DO TEMNÉ MOZAIKY PŘÍBĚHŮ NEBO JSI PŘILIS... ROZPOLCENÝ?

OBJEDNÁVEJTE NA:

ONDREJKOCAB@GMAIL.COM

VOJTISEKHONZA@CENTRUM.CZ

WWW.GOLDENDOG.CZ/ESHOP

SCOTT THOMAS:
KILL CREEK

RECENZE Měla to být originálně pojatá promo akce, která všem zúčastněným vynese slušný balík peněz. Čtveřice slavných spisovatelů horroru se o Halloweenu setká ve strašidelném domě, aby tu udělali rozhovor pro známý hororový web a pak v něm přespali.

Kill Creek

Překlad: Martina Šímová

Vydavatel: Fobos

Rok českého vydání: 2021

Počet stran: 368

Kill Creek býval kdysi obyčejným domem. V polovině 19. století ho postavil jeden bílý farmář pro svou lásku, půvabnou černošku. Měl být hnízdečkem jejich zapovězené lásky, oázou klidu v zuřící občanské válce, která tehdy pustošila Kansas jako ničivý požár. Rasové nenávisťi ti dva ale stejně neunikli. Obyvatelé nedalekého městečka Lawrence jejich mrtvolu našli až po několika týdnech. Ji znásilněnou a oběšenou na starém suko-

vitém buku před domem. Jeho s několika kulkami v těle uvnitř domu. Po okolí se brzy začnou šířit neblahé zvěsti. Jenže pomluvy a řeči pronášené šeptem nezůstanou nikdy bez následků. Dům kvůli nim ztratí svou dobrou pověst a nevinost.

Jen málokomu jeho temná historie nenahání hrůzu. Nikdo v něm nechce žít. Odvahu najdou jedině sestry Finchovy. Mlčenlivá Rebecca upoutaná na invalidní vozík a jen o něco málo výmluvnější Ráchel. Dvojčata, která před světem střeží tajemství Rebečiny nehody tak urputně, že o něm nemluví ani mezi sebou. Ví se toho ních málo. Jisté je, že se v domě skrývají před lidmi a nikdo neví, jaké podivnosti tu páchají. Jednoho dne se ale Ráchel, která po smrti sestry žije v domě sama, rozhodne promluvit. Pozve k sobě známého parapsychologa Malcolma Adudela a odvypráví mu jen stěží uvěřitelný příběh. Několik let nato se oběsí na stejném stromě, kde lidé našli mrtvolu černošské dívky.

Někomu možná nemusí sednout až příliš pozvolný rozjezd knihy, stojí ale za to vydržet. Hlavní postavu, Sama McGarvera, sledujeme od chvíle, kdy jako vyučující přichází na svou přednášku „Úvod do horroru v populární kultuře“ na Kansaské univerzitě. Postupně se dozvídáme, že úspěšného autora, který aktuálně trpí tvůrčím blokem, deptá nevyřešené trauma z dětství. Sam na rozhovor v jednom z nejstrašidelnějších domů v Kansasu kývne ani ne tak kvůli penězům jako příležitosti setkat se se svým spisovatelským vzorem, tajemným Sebastianem Colem. Také zbývající tři autoři mají pro rozhovor různé motivace a trápí je osobní problémy, kterým se budou muset postavit stejně jako zlovolným nástrahám Kill Creeku. Dům a to, co v něm žije, totiž vidí až na dno jejich duše.

Thomas Scott dokázal z ne příliš originálního námětu strašidelného domu vytrískat maximum. **Kill Creek** je brilantně napsaným příběhem, jenž by neměl chybět v knihovně žádného fanouška horroru. Autor umí skvěle budovat atmosféru, která postupně houstne jako hutná a lepkavá směs krve a hlenu. Něco jako smůla se lepí i na hlavní protagonisty, takže vysoká sledovanost a zvýšení jejich popularity není to jediné, co si z domu odnesou. Někdy o samotě a za tmavých nocí mají skoro až pocit, jako by část jejich

mysli z domu nikdy neodešla. A vás bude po dočtení knihy děsit to samé. Budete si klást otázku, co z vás, jaká vaše emoce či vzpomínka, zůstala v domě nebo bytě, kde jste v minulosti žili a co jste si ze svého předchozího domova naopak přinesli do současného života.

Scott pomalu stupňuje napětí a zvládá celý děj odvyprávět tak, že nejspíš neuhodnete jeho konec dopředu. Některé otázky

ale zodpoví jen částečně, což může být pro někoho trochu zklamání. Jiné vážnější chyby se mu však vytknout nedají. Knihu oceňuje především ti, co mají rádi psychologicky laděné horrory a duchařiny. V závěru si na své ale přijdou i příznivci gore pronásledovaček. **Kill Creek** je Scottova prvotina. Od Americké knihovnické asociace za ni získal titul nejlepší hororová kniha roku 2017 a byl za ní současně nominován na literární cenu Brama Stokera. Mimo to mu už za oceánem vyšly další dvě knihy *Violet* (2019) a *The Boy in the Woods* (2020). Je také uznávaným scénáristou. Za svou práci na scénáři k seriálové adaptaci filmu *The Haunting Hour* byl nominován na cenu Daytime Emmy. O překlad knihy **Kill Creek** se postarala Martina Šimová. Lingvistka a překladatelka z finštiny a angličtiny, která píše také recenze na knihy severské literatury.

Lenny Ka

MUCHA SANGRE

RECENZE

Přišli z vesmíru, aby znásilnili všechny muže a sežrali všechny ženy. Už jsou tady, chraňte své řitě!

Režie: Pepe de las Heras

Scénář: Pepe de las Heras, Ramón Heres

Délka: 82 min.

Země: Španělsko

Rok: 2002

Hrají: Paul Naschy, Rodolfo Sancho, Txema Sandoval, Isabel del Toro atd.

Cortajos a Choro uprchnou z vězení a při útěku zajmou a unesou Iciar, ženu krev a mléko, která okamžitě roztočí centrifugu představitosti již dlouho vězněného Cortajose. Namířeno mají na staré vrakoviště za Cortajovým známým Tiojuanem. Spolu s ním chce Cortajos navštívit místního mafiánského bossa Vicuňu a vyzvednout od něj peníze, kvůli kterým se dostal do basy. Vicuňa však nechce o ničem slyšet a během následující přestřelky Cortajos s Chorem Vicuňu a jeho nohsledy postřelí. Jenže všichni

mrtví mafiáni během okamžiku obživnou a oba zločinci jen tak tak uprchnou, zanechávaje na místě Tiojuana. Ukáže se, že Vicuňa a spol. jsou infikováni mimozemským virem, který se rozmnožuje

je znásilňováním mužů a živí požíváním nahnilých žen. Ukáže se taky, že Choro a Iciar nejsou tím, kým se zdají být, ale to teď, dle hesla nepřítel mého nepřítel je mým přítelem, není čas řešit. Je třeba najít mimozemskou Achillovu patu a vyřadit se s tím šmejdem z vesmíru...

Mucha sangre slibuje třeskutou, na gore nijak skoupou, hororovou crazy taškařici ve stylu Jacksonových **Braindead** a **Bad Taste** či Rodriguezova **From Dusk Till Dawn**. Je plný humorných scén (Cortajosa zálibná úchylka ve vydlobávání očí nebo jeho tetování, okrajově se objevující postava policisty, který pokaždé skončí..., no, jen se podívejte sami, či hledání slabého a smrtelného místa mimozemšťany infikovaných pozemšťanů) a hlášek.

Humor a gore zcela převládá nad horrorovostí filmu, nijak to ale není na škodu. Problémem už ale je, že film nakonec není tak třeskutě humorný a crazy, jak z počátku slibuje a jak by se např. z traileru nebo krátkého nástinu děje mohlo zdát. Místy film působí lehce křečovitě,

humor je občas až moc suchý a z celého chabého děje se nakonec stane jen jakž takž souvislý slepenec jednotlivých scén. Např. scéna s hledáním slabého místa infikovaného Tiojuana je sice dost humorná, dočkáme se mimo jiné největšího počtu amputovaných končetin z jednoho lidského těla v dějinách filmu a Julio Campos si nejen tuto scénu náležitě užívá, své role se zhostil na jedničku a předvedl nejlepší, protože nejprocítěnější a nejzábavnější herecký výkon filmu, ale je až moc natahovaná a zbytečně dlouhá.

K negativům bych přiřadil i to, že ač místy zábavný, film až moc dlouho dýchal atmosférou a příchutí **From Dusk Till Dawn**. Ne, že by mu to bylo podobné, ale prostě jsem to tak cítil a tento pocit nepatřil k nejpozitivnějším.

Jinak film nabídne přesně to, co se od něj dá očekávat – místy až zběsile šílený humor, absurdně humorné gore a stříkance krve, nahá prsa a soulož, hromadu hlášek, trošku toho hnusu.

Asi jsem od filmu čekal mnohem více a tak nutně muselo dojít k menšímu zklamání, že nepřesáhl hranici průměrnosti.

Mucha sangre je jedním z posledních filmů španělské ikony eurohororu Paula Naschyho. Jeho mafiánský boss Vicuña sice není nějak zásadní postavou příběhu, jakožto hlavní záporák však zcela jistě povedenou, a díky jeho nejvýraznější hlášce: „*Kalhoty dolů!*“, zcela jistě zapamatovatelnou. Ve filmu si taky odbude cameo španělská kapela Mojinos Escozios, jejíž výstup v klubu je zajímavý (pro

mě pak bylo smutným překvapením, že se z toho svižného metálku, který předvedli ve filmu, při brouzdání po Youtube vyklubala španělská ještě popovější obdoba českých Kabátů), ne už pak jejich zbytečný a dost kliše smrdící závěrečný výstup.

Mucha sangre určitě nebude nudit a pobaví, ne ale natolik, aby se člověk těšil, až se k tomu zase jednou vrátí. Po jeho zhlédnutí totiž zůstává trochu divná pachuť neukojenosti a nenaplněnosti.

Honza Vojtíšek

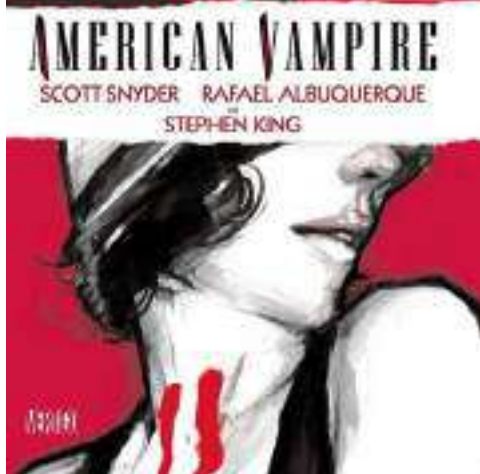

Jméno, které je v souvislosti s moderním komiksovým horrorem skloňováno asi nejčastěji, je **Scott Snyder**. Tvůrce, jehož komiksová kariéra naplno započala v roce 2009, se prosadil nejen u komiksových velikánů Marvelu a DC díky jedinečným superhrdinským sériím, ale také u menších vydavatelů, kde působil coby scenárista strašidelných atmosférických příběhů. Právě na jeho hrůzu nahánějící počiny si podrobně posvítíme.

Snyderovým prvním kriticky opěvovaným autorským komiksem byl **Americký upír** (*American Vampire*), který začal vycházet v roce 2010 u Vertiga. Netradiční série, zabírající se novým druhem upírů napříč americkou historií, byla chválena jak ze strany čtenářů, tak kritiků. Není divu, že za ni získal cenu Eisnera v kategorii Nejlepší nová série. A určitě zaslouženě. Dokázala totiž zaujmout svým historickým zasazením, skvěle navozenou atmosférou, propracovanými postavami, nečekanými zvraty a kresbou Rafaela Albuquerqueho.

Americký upír se dočkal třiceti čtyř čísel. Na prvních šesti spolupracoval Snyder se spisovatelem Stephenem Kingem, na zbylých se již kreativně podílel sám. Po jeho úspěchu vyšlo jedenáctisešitové

pokračování **The Second Cycle** (2014), minisérie **Survival of the Fittest** (2011) a **The Lord of the Nightmares** (2012) a dvě antologie – **American Vampire Anthology #1** (2013) a **American Vampire Anthology #2** (2016) – na nichž se mimo Snydera také podíleli významní komiksoví scenáristé a kreslíři. Jmenovitě šlo například o Jasona Aarona, Grega Rucku, Declana Shalveyho, Gabriela Bá, Jeffa Lemira, Gail Simone, Marguerite Bennett, Kieronu Gillena, Steva Orlanda a mnoho dalších. Nesmíme opomenout ani **American Vampire 1976** sloužící jako definitivní závěr celé série, který vyšel pod iniciativou DC Black Label. Ten dovycházel letos v říjnu a již brzy by měl vyjít souborně.

V českém překladu lze zakoupit první dva svazky, které byly vydány BB Artem v březnu a září roku 2013 v pevné vazbě.

Po **Americkém upírovi** se Snyder vytasil s hororovou minisérií **Severed** (2011-2012) vydanou pod nakladatelstvím Image. Dramatický příběh o mladém dvanáctiletém chlapci Jackovi Garronovi, který je nucen utéct z domova, je atmosférickým, emotivním, mrazivým a ke konci i lehce brutálním vyprávěním, krásně doplněným realistickým, docela netradičním výtvarným stylem Attily Futakiho, jenž vyniká, nejen co se palety barev týče, ale také díky perfektnímu stínování.

U Image Comics dále vyšly dvě uzavřené minisérie. První z nich, vertigovská **The Wake** (2013-2014), získala cenu Eisnera za rok 2014 v kategorii Nejlepší uzavřená

série. Snyder v ní rozehrál příběh o bioložce Lee Archer, který, byť začal slušně, kvalitativně klesl v druhé polovině díky zmatečnému, občas i lehce chaotickému scénáři a nemastnému, neslanému konci. Kresba Seana Gordona Murphyho (Batman: White Knight, Joe The Barbarian, Punk Rock Jesus) našťastí výsledný dojem zachraňuje. Nicméně se při zpětném pohledu jedná o jeden ze slabších Snyderových komiksů, což se nakonec podepsalo na rozporuplných reakcích čtenářů a kritiků.

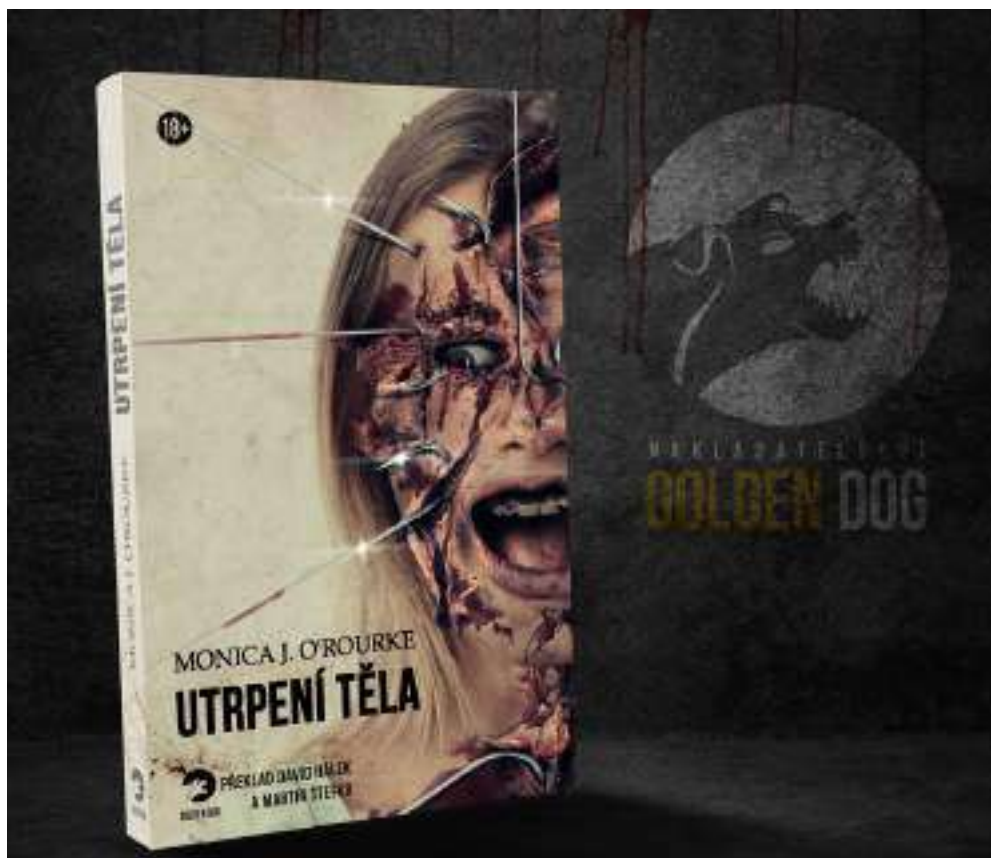
Druhá z nich, **Wytches** (2014-2015), je šestisešitovým příběhem o rodině Rooků, která se jednoho krásného dne přestěhuje do městečka Litchfield, kde ji

čekají krušné kratochvíle. Snyder se při psaní inspiroval dávnou historkou z minulosti. Spolu s kamarádem si jako malí vymysleli hned několik strašidelných historek o rodině satanistů žijících nedaleko pensylvánského lesa, která neustále chytala mladé hochy. Později se na to samé místo vrátil a spatřil neidentifikovatelný předmět, jenž nápadně připomínal člověka. Tuto zkušenost Snyder zužitkoval nejen při vymýšlení dějové zápletky, ale také při navrhování designů nezkrtných krvežíznivých monster.

V současnosti pracuje studio Plan B Entertainment na oficiální seriálové adaptaci ve spolupráci s Amazon Prime Video. Jock, kreslíř původního komiksu, má na starosti storyboardy, zatímco Snyder se kreativně podílí na scénáři.

O **Wytches** jsme se také detailněji roze-psali v recenzi ve 37. čísle Howarda.

Samostatný příběh **Wytches: Bad Egg** (2018) odehrávající se ve stejném světě jako původní minisérie z počátku vycházel v letech 2017 až 2018 v časopise Image+. 31. října 2018 pak vyšel souborně

jako uzavřený halloweenský speciál. Mělo jít o předejru k oficiálnímu pokračování původních **Wytches**. Bohužel, díky Snyderově pracovní vytíženosti a exkluzivní spolupráci s DC Comics, jsme se dlouho slibovaného druhého dílu zatím nedočkali.

V současnosti Snyderovi vychází u Image **Nocterra** (2021) žhavá novinka, která se v říjnu dočká prvního svazku s podtitulem **Full Throttle Dark** čítajícího prvních šest čísel. **Nocterra** začala vycházet v březnu letošního roku po úspěšné kampani na Kickstarteru. Na rozdíl od jiných autorských projektů nejde o komorní, značně rozvleklejší dílo, nýbrž o zběsilou, akcí napěchovanou a svižně odsypající hororovou podívanou zasazenou do světa, kde na Zemi neexistuje žádné světlo. Jediné, co lidé znají, je temnota. **Nocterra** sice není žádné sofistikované veledílo, ale coby příjemná jednohubka na odreagování funguje na výbornou. A co si budeme povídat, hlavní hrdinka Val Riggs je prostě kočka.

A abychom nezapomněli, ze současných děl také vychází **The Conjuring: Lover** (2021), uzavřená minisérie vydaná pod záštitou DCčkovského Black Labelu, která měla posloužit jako předejra k filmu **The Conjuring: The Devil Made Me Do It** (V zajetí démonů 3: Na Ďáblův příkaz, 2021).

Pomineme-li ryze autorské projekty, můžeme hororové elementy nalézt i v několika superhrdinských komiksech. Temný detektivní komiks **Batman: Black Mirror** (2011) vsázel ve druhé polovině vyprávění

ve věni na hutný, depresivně laděný scénář a záporáka, který v mnoha čtenářích vyvolal hrůzu. Atmosférická řada **Swamp Thing**, která začala roku 2011 vycházet v rámci DCčkovského restartu New 52, si sem tam vypůjčila prvky z body horroru. Děsivé prvky můžeme také najít v sérii **Batman**, která – mimo to, že také od roku 2011 vycházela v rámci New 52 – vnesla do mýtu o Temném rytíři hned několik zbrusu nových prvků, ať už tajemnou organizaci Soví tribunál, vražedného Mr. Blooma nebo hrůzostrašného Jokera, který se s kusem odříznuté tváře ve vrcholné formě vrátil na scénu během událostí příběhového oblouku **Smrt rodiny** (Death of the Family). Později dokonce Snyder uvedl

na scénu děsivého záporáka *The Batman Who Laughs* (Batman, který se směje), alternativního Batmana z Temného vesmíru, který se poprvé objevil v monumentální události **Temné noci: Metal** (*Dark Nights: Metal*, 2017). Ten díky kladnému přijetí fanoušků dostal svou vlastní sedmiséřitovou minisérii **The Batman Who Laughs** (2019), jež bilancovala na pomezí klasického superhrdinského komiksu a zádumčivého, hrůzu nahánějícího díla.

A na co všechno se od Scotta Snydera můžeme těšit v budoucnu? Již letos v říjnu vyjde v rámci Scottoberu osm nových autorských počinů, které budou exkluzivně dostupné na digitální distribuční platformě ComiXology. Proto patří do kategorie

tzv. ComiXology Originals. Půjde o velmi netradiční příběhy, které jsou žánrově pestré, v leccems experimentálnější a na Snydera velmi neobvyklé. Ostatně, kdo by u autora podobného rázu čekal například mysteriózní sci-fi thriller z dystopické budoucnosti (**Clear**), romanci o pilotech z první světové války (**Barnstormers**), ztřeštěné dobrodružství o klukovi, psovi a stroji umožňujícím kontrolovat čas a prostor (**Dudley Datson and the Forever Machine**) nebo postapokalyptický příběh z alternativní Ameriky roku 1955, který je z hlediska zpracování inspirovaný japonskou mangou (**Duck and Cover**)? Podle mě málokdo.

Nicméně, Snyder nezapomíná ani na svůj milovaný hororový žánr, který jej na tvůrčí dráze definoval. To dokazuje rovnou třemi plánovanými projekty:

The Book of Evil – Příběh o čtveřici mladých kamarádů žijících v daleké budoucnosti, kde se 90 % lidí na celém světě rodí jako psychopati. Scenárista se spojil se svým dlouholetým parťákem Jockem (**Wytches**, **Batman: Black Mirror**, **The Batman Who Laughs** aj.).

Canary – Hororová westernovka zasazená do roku 1891. Výtvarnou stránku si vzal na starost Dan Panosian, který si udělal jméno díky autorské minisérii **Slots** (2018).

Night of the Ghoul – Podivuhodné hororové dobrodružství, jemuž svůj jedinečný výtvarný styl propůjčil italský kreslíř Francesco Francavilla. V průběhu vyprávění by se měly střídat dějové linie ze současnosti a minulosti.

Leckoho také může upoutat **We Have Demons** díky obálce od mistra svého řemesla Grega Capully. Zatím však není na sto procent jisté, zda půjde o čistokrevný horror, či nikoliv. Soudě dle anotace bychom měli očekávat souboj mezi dobrem a zlem, neohroženého hrdinu, jenž se bude muset vydat na náročnou výpravu, a šílená monstra. Že by šlo o akční fantasy spektákl à la **Reborn** (2016) říznutý hororovými prvky? Necháme se překvapit.

Pomineme-li ComiXology Originals, má Snyder ještě v plánu nadále pracovat na akční sérii **Undiscovered Country** (2020) se scenáristou Charlesem Soulem, akčňáků **Nocterra** a na mnoha dalších autorských projektech. V říjnu by mělo vyjít závěrečné číslo minisérie **The Conjuring: Lover**, a pak bychom se – doufejme – ně-

kdy v budoucnu měli dočkat pokračování **Wytches** a zbrusu nového projektu **Chai**, který Snyder tvořil ve spolupráci s výtvarnicí Arielou Kristantinou (**Adora and the Distance**). Dostupných informací je zatím pramálo. Víme, že scénář se pravděpodobně bude točit kolem nedořešené záhady související s kolapsem civilizace, a také je dostupný první propagační plakát, na němž můžeme vidět vskutku nevidaný potravinový řetězec.

Scott Snyder za sebou v hororovém žánru nepochybně zanechal velký odkaz. Dokázal, že i strašidelný příběh má co nabídnout, pokud je uchopen originálně a poutavě, nehledě na jeho délku. Ne nadarmo patří k nejvýznamnějším moderním komiksovým autorům současnosti.

Daniel Palička

RADOSLAV KOZÁK
ODTLAČOK

POVÍDKA

Z asfaltovej cesty v diaľke sálala horúčava. Prúdiaci vzduch vytváral dojem kráčajúcich duchov, ktorí ma pozorovali už od prekročenia hranice Nového Mexika. Na podstúpenie takej dlhej cesty som si nevybral ideálny deň, ale tento prípad ma skutočne zaujal. Nemohol som viac čakať. V mojej profesii sa to aj tak nevypláca.

Auto rozrazilo vzduch a hnalo sa ďalej. Otvoril som okno a dovnútra sa vtisol studený vietor. V rádiu ešte chvíľu monotónne cválala Amerika na Koni bez mena, potom sa začal spravodajský blok. Zatlačil som na plynový pedál, hoci palubný budík už i tak ukazoval podstatne vyššiu hodnotu než značka predomnou.

Po niekoľkých nerozhodných minútach som načiahol ruku k priehradke spolujazdca a nahmatal západku. Tá sa po počiatočnom zdráhaní uvoľnila a zvnútra vypadla hŕba papierov. Zopár z nich uchytil prievan a rozhádzal ich po kabíne. Zahromžil som a rýchlo zase zavrel okno.

Prehrabával som sa v zásuvke a opäť ju hľadal. Dievčatko z tej starej fotografie ma bude mátať ešte dlho. Vtedy bola len nevýraznou stránkou chaoticky zorganizovaného spisu. Ale čím bližšie k cieľu som prichádzal, tým viac som na ňu musel myslieť.

Predomnou zrazu zaznelo trúbenie! Zľakol som sa a pustil všetko na zem. Auto sa zatúlalo za stredovú čiaru a prešlo do protismeru. Strhol som volant a dupol na brzdu. Už mi nebolo tak teplo. Takýto zážitok vás schladí lepšie než prvotriedna klimatizácia. Na džípe, do ktorého som práve takmer narazil, sa vynímal nápis: Šerif.

Razom sa na streche rozblikalo modré a červené svetlo a zaznel krátky hvizd sirény. Džíp zašiel ku krajnici a zaparkoval. Zvnútra vystúpili dvaja namosúrení chlapíci. Chvíľu sa dohadovali a potom zamierili ku mne. Opäť som pootvoril okienko a vytiahol z priehradky starú peňaženku, určenú na núdzové prípady.

„Dobry deň, pane,“ začal tradične po južansky postarší fúzatý chlapík v klobúku.

„Dobry deň,“ odzdravil som a hádam len zo zdvorilosti zaostril na odznak, „šerif.“

„Vodičský a technický preukaz, prosím.“

Keď som mu ich podal, oba dôkladne preskúmal. Pokrčil nosom a odišiel k druhému, podstatne mladšiemu chlapovi, ktorému sa zjavne zapáčil zadný nárazník môjho Fordu. Chvíľu sa rozprávali. Pozoroval som ich v spätnom zrkadle. Keď šerif uvážil, že ma už ponáťahovali dosť, vrátil sa a oprel o kabínu.

„James McClarthy,“ prečítal. „Čo vás privádza do nášho okresu, pán McClarthy?“

„Turistika,“ odpovedal som.

„Turistika?“ zaškľabil sa šerif a prezrel si okolie. „Turistika,“ zopakoval a poklepkal po streche. Potom sa prikrčil, vopchal hlavu do okienka a celkom zabudol na južanskú slušnosť. „Počúvaj ma, žarty si môžeš robiť z niekoho iného. Tu naokolo nie je nič len púšť. Tak aká turistika?“

„Ja mám rád pokoj,“ nedal som sa.

Šerif sa narovnal a znova pozrel do dokladov. „Autom z Las Vegas až sem, to je dlhá cesta. Bližšie sa pokoj nájsť nedal?“

„Mne to tu celkom vyhovuje.“

Opäť sa naklonil a zazrel kopu papierov na sedadle spolujazdca. Uvedomil som si, že sa tam niekde váľa aj fotografia toho dievčatka. Ak ju uvidí, nepochybne ju spozná. O štrnástich deťoch, ktoré zahynuli pri zrážke školského autobusu s vlakom, v širokom okolí počuli určite všetci. A okresný šerif obzvlášť. Znervóznel som a on to okamžite spozoroval.

„To si na dovolenku beriete aj pracovné dokumenty?“ spýtal sa.

„To je materiál na môj román. Chcem sa doň konečne pustiť. Preto hľadám pokoj,“ ozrejmil som mu.

„Román? To ste nejaký spisovateľ alebo čo?“

„Také niečo,“ pritakal som, lebo spisovateľ znie z nejakého (pre mňa absolútne nepochopiteľného) dôvodu mužom zákona v každom malom mestečku na východ od Nevady oveľa neškodnejšie ako novinár.

„A o čom píšete?“ vyzvedal.

Vedel som, o čo mu ide. Chcel zistiť, či sa náhodou nechystám snoriť okolo tých deciek. „O láske,“ odpovedal som.

„Tak o láske, hm?“

„Presne tak, šerif.“

Malá lož predsa nemôže uškodiť. A článok, ktorý som sa chystal napísať, za to určite stál. Titulku som nedostal už takmer dva roky, ale z rozriešenia záhady havarovaného školského autobusu bude mať šéfredaktor určite radosť. Možno prekoná i môjho slávneho Bezrukého diabla z Ridgestonu. Viem, že za duchárčiny Pulitzera nezískam, ale je to aspoň začiatok.

Šerif opäť zagánil na spis, no potom len pokrčil plecami. Odľahlo mi.

„Nič sa nedá robiť, pán McClarthy. Prekročili ste rýchlosť a vybočili cez plnú čiaru do protismeru. Ste ochotný zaplatiť pokutu priamo na mieste?“

„Samozrejme,“ odpovedal som a rýchlo roztvoril peňaženku. Zjavil sa v nej policajný odznak. Obrátil som ho tak, aby naň mohol šerif dobre vidieť.

„To je váš odznak?“ vyhrkol. „Veď ste vraveli, že ste spisovateľ!“

„Ach, nie, ten patril môjmu otcovi. Daroval mi ho pred smrťou,“ povedal som a ochotne vytiahol bankovky.

Šerif zaváhal. Pozrel na svojho zástupcu, potom na peniaze a nakoniec na mňa. Poškrabal sa na čele a pochopil, že kolegiálna súdržnosť všetkých odznakov sveta mu nedovolí konať podľa predchádzajúceho zámeru. „Dobre, pán McClarthy. Dnes to vyriešime dohovorom,“ povedal a podal mi doklady.

A je to! Hrávam toto divadielko už roky. Ešte nikdy ma nesklamalo. Tento sa ani len nedostal k osvedčenej taktike zastrašujúceho vypisovania pokutového bloku. „Ďakujem pekne, šerif. Cením si to,“ povedal som tak úprimne, ako sa len dalo.

„Ale buďte opatrnejší. Druhý raz sa vám to nemusí vyplatíť.“

„Budem, šerif. Ešte raz vďaka.“

Popravil si klobúk, mávol na zástupcu a vybral sa k autu. Obaja nasadli dnu, otočili sa a odfrčali smerom k môjmu cieľu. Nechcel som sa na nich lepiť, tak som im dal menší náskok.

Keď ma vítala tabuľa s nápisom Pioneer v Novom Mexiku, oči mi opäť mimovoľne zabľúdili na priehradku spolujazdca. Zastal som vedľa cesty a otvoril ju. Tentoraz z nej už nič nevypadlo.

Voľačo ma nútilo znova si prezrieť tú fotku, ale odolal som. To dievčatko mi však neprestajne behalo po rozume. Že behalo? Doslova šprintovalo a dupotalo ako celé stádo; stádo malých výskajúcich dievčatiek. Odkedy som jej fotografiu prvý raz

vzal do ruky, nezišla mi z mysle. No nakoniec som vybral len automapu, na ktorej bola vyznačená jedna z ciest vedúcich von z mesta, a zamieril priamo tam.

Od nedočkavosti mi opäť oťažievala noha na plynovom pedáli, ale nechcel som riskovať ďalšie stretnutie so šerifom. Zabočil som a predou mnou sa konečne zjavil železničný priechod, ktorý križoval cestu. Takže toto je to miesto!

Odstavil som auto na krajnici a vystúpil. Ďalej som sa vybral peši. Koľajnice mimo cesty boli zarastené trávou. Trať sa už niekoľko rokov nepoužívala. No aj tak som sa neodvážil na ňu vstúpiť. Hoci mi to akýsi hlas našepkával.

Vrátil som sa a vybral z kufra handru s čistiacimi prostriedkami. Celé auto bolo pokryté prachom, a tak som začal umývať zadný nárazník i kapotu. Zazrel ma pri tom postarší muž v hnedej čapici a ošumelom kabáte (mal ho napriek tomu, že jar sa už úplne odobrala a prenechala rok letu – a to nie len v kalendári, ale aj počasím). Zastal obďaleč a chvíľu ma pozoroval.

Keď sa už kapota pekne leskla, dôkladne som ju i s nárazníkom posypal múkou. Nato muž pokrútil hlavou a odišiel, šomrúc si voľačo o čudných zvykoch ľudí z veľkomiest. Nezazlievam mu to. Ale tento plán som vymyslel ešte doma vo Vegas. Nemohol som sa dočkať, kedy konečne budem môcť otestovať toto miesto i legendu, ktorá ho preslávila.

Sadol som za volant a naštartoval. Auto sa doslova vlieklo. Nechcel som, aby vietor odfúkol všetku múku. Zmocnil sa ma zvláštny pocit. Nedočkavosť kombinovaná

s niečím záhrobným, no predsa nesmierne blízky. Myslou sa mi mihali obrazy čiernobielych novinových fotografií zničeného autobusu a vedľa seba zoradených drobných tiel, prekrytých bielymi plachtami. Obzvlášť mi v pamäti utkvel záber jedného z pobočníkov okresného šerifa, ktorý pri obhliadke bezradne hľadel na rad mŕtvych detí a tvár musel mať ešte bledšiu než ony.

Čím bližšie k trati som prichádzal, tým intenzívnejšie mi bilo srdce. Rádio v aute strácalo signál. Najskôr strašidelne zachrčalo a nakoniec úplne stíchlo. Na okolí bolo teraz mŕtvo, ale aj tak som sa cítil ako v tlačnici. Horúci vzduch sálal zo zeme priamo na mieste, kde sa cesta stretala s koľajnicami. Musel som pritlačiť na pedál, lebo auto akosi zlenivelo, hoci motor v úsilí vôbec nepoľavil.

Keď predné kolesá konečne prešli cez koľajnice, zdalo sa mi, že spod nich zaznel výkrik. Tlmený, slabučký. Hádám bol len vzdialenou ozvenou z mlkveho rádia. Okolo auta sa víril vzduch a srdce mi búšilo už tak veľmi, že prehlušilo i vrčiace vozidlo. Zastal som rovno v strede trate a vypol motor. Hlboký nádych. A potom výdych. Odtiahol som ruky z volantu, nohy zase z pedálov a myseľ od racionálneho sveta.

Nachvíľu ostalo ticho. Vnútri bolo horúco a po tvári mi tiekol pot, no otvoriť okno som sa predsa neodvážil. Zrazu som začítil nepatrný pohyb! Vozidlo sa postupne rozknísalo. Niečo ním húpalo z jednej strany na druhú. Potom sa pohlo vpred. Pot na mojom tele razom úplne ochladol a ruky sa mi roztriasli.

Auto sa samovoľne hýbalo a splašene húpalo zo strany na stranu. Motor som vypol a cesta nešla z kopca. Na okolí navyše nebol nikto, kto by ho mohol tlačiť. Celý svet sa vtedy pohyboval, len moje myšlienky celkom zmeraveli. No už o pár sekúnd bolo po všetkom. Vozidlo zišlo z koľajníc a zastalo v bezpečnej vzdialenosti od nich.

Ocitol som sa v akomsi delíriu. Trvalo hodnú chvíľu, než sa mi podarilo zo seba striasť ten strašidelný pocit. Hneď nato som vyskočil z auta. Rád by som povedal, že to bolo vďaka investigatívneho impulzu, no moje telo poháňal len obyčajný strach. Vonku ma ovial vietor a ukradol mi dych. Vôbec neviem, na ako dlho. Ale keď ma konečne opustili tie záhadné mrákoty, zamieril som ku kufru.

Pohľad, ktorý sa mi naskytol, ma donútil zhrozene sa strhnúť. Vyštartoval som k sedadlu spolujazdca, vzal z neho fotoaparát a začal s dokumentáciou. Múka šťasti opadala, no celý zadok auta pokrývali odtlačky drobných ručičiek.

Priložil som dľaň k jednému z nich a zistil obrovský rozdiel. Tie odtlačky museli patriť deťom. Nie je možné, aby ich tam niekto narafičil. Kufor som dokonale vyčistil a nikto sa nemohol dostať dostatočne blízko k autu. Na to som dával dobrý pozor.

Ten príbeh teda musí byť pravdivý! Duchovia štrnástich detí, ktoré zahynuli na tomto priecestí po zrážke s vlakom pred takmer desiatimi rokmi, dnes dohliadajú na to, aby sa tu rovnaká tragédia už nikdy nezopakovala.

Ale no tak! Spamätaj sa, Jim! Hádám by si neveril takej somarine. Musí existovať

iné vysvetlenie! – vynadal som si slovami najpovolanejšieho – teda nášho šéfredaktora.

Ešte hodnú chvíľu som si to záhrobné dielo neveriacky prezeral. Snažil som sa zdokumentovať každý detail. A po celý čas ma desivé kolajnice meravo pozorovali. Po nazhromaždení dostatočného množstva dôkazových materiálov som očistil auto od múky a vybral sa do neďalekého motela. Železničné priecestie som tentoraz radšej obišiel.

Môj nečakaný objav mi dodal množstvo entuziazmu. Neodolal som náhlemu prílivu zvedavosti a vrhol sa do dôkladného štúdia všetkých podkladov, ktoré som o havárii a jej obetiach nazhromaždil. Spis mi však nijaké nové informácie neposkytol. Vybral som sa teda do neďalekého pohostinstva, aby som si v pokoji utriedil myšlienky.

Po nejakom čase sa ku mne pridali miestny chlapík (stály zákazník – to sa pozná) menom Freddy Quinn a prisľúbil, že mi za panáka rozpovie príbeh, na ktorý viac nezabudnem. Tak som objednal whisky a vytiahol diktafón. Vtedy som netušil, aký mizerný obchod vlastne robím.

„Priateľko, nemyslím, že ste už počuli o Pioneerskom duchovi. Alebo sa mýlim?“ začal.

„Ba veru mýlite, človeče,“ odpovedal som v podobne úslužnom duchu.

„Akože...“ zháčil sa. „To hádam chýry o tom dievčatku ešte nepoznajú vo svete?“

„Dievčatku?“ Nachvíľu sa mi zovrela hrdlo.

„Takže predsa si svoju odmenu zaslúžim,“ spokojne pozdvihol pohár a usrkol si. „Počuli ste zrejme o havárii školského autobusu, ktorý sa tu zrazil s vlakom pred desiatimi rokmi. Alebo možno pätnástimi? No, to je vlastne jedno. Isto viem, že o nej vtedy hovorili v rádiu až v Albuquerque. A to už je čo povedať! Ľudí v správach teraz aj tak iné veci nezaujímajú,“ pokračoval. Po mojom prikývnutí ešte dodal: „Chúďatá, tie deti.“ Potom sklonil hlavu a demonštratívne sa prežehnal.

„Nikto z miestnych o tej nehode nechce hovoriť,“ poznamenal som.

„A čudujete sa? Nevieam, ako je to u vás, vo veľkom svete, ale tu to ľudí veľmi zasiahlo. Tým autobusom sa viezli skoro všetky deti z mesta. Na pamiatku nechali tunajšie ulice premenovať. Dnes majú mená po nich.“

„A čo to má spoločné s duchom?“ spýtal som sa.

„Všetko, priateľko. Načisto všetko. Pár rokov po tej nehode sem prišla na návštevu za rodinou jedna mladá slečna. Bola už takmer polnoc a zúrila hrozivá búrka. Šoférovala domov, ale zrazu pri ceste za mestom zbadala malé dievčatko. Stálo samé na daždi, uprostred noci. Zdalo sa jej to zvláštne, a tak zastavila, aby sa spýtala, čo robí vonku tak neskoro. Dievčatko povedalo, že hľadá svoju mamu. Slečna jej ponúkla odvoz domov a po ceste sa jej spýtala, ako sa volá. Madeleine, taká bola odpoveď,“ povedal, na utvrdenie si prikývol a opäť odpil z pohára.

„Keď dorazili na miesto, slečna prikázala, aby na ňu malá Madeleine počkala v aute,

a sama sa vybrala k domu,“ pokračoval. „Zazvonila. Dvere otvorila pani v nočnej košeli a župane. Tá milá slečna jej povedala, že má v aute jej dcérku, ktorá asi ušla a zabúdila. Žena sa tomu ale vôbec nepotešila. Naopak, rozplakala sa a zabuchla pred ňou dvere. Keď sa slečna vrátila do auta, bolo prázdne. Kričala na dievčatko, ale už ho nenašla. Cítila sa neprijemne, no nemohla nič robiť. Naštartovala teda a vybrala sa preč. Keď prišla na križovatku, zahliadla tabuľu s názvami ulíc. Vtedy si spomenula na tragédiu školského autobusu. Neviem si ani predstaviť, akú hrôzu musela cítiť, keď zistila, že dievčatko vysadila na ulici Madeleine!“ tak znel jeho príbeh o Pioneerskom duchovi.

Ešte ráno by som nad ním mávol rukou a pokladal ho za talafatky, tak ako všetky ostatné, o ktorých píšem. Pomyslel by som si, že ak sa ten príbeh i stal, to malé dievčatko nahovoril na takéto šibalstvo nejaký zo starších súrodencov, čo na ňu mal dozeráť, aby sa mohol s bandou jemu podobných výrastkov dobre pobaviť. Tá slečna si to zrejme uvedomila tiež, a preto odišla bez toho, aby zavolala políciu a nahlásila stratené dieťa. Ale po dnešnom zážitku zo železničného priesectia ma mátať znepokojivé myšlienky. Zaplatil som Freddyemu ešte jeden pohárik a rozhodol sa prezrieť si ulicu Madeleine osobne. Možno budem mať šťastie a takto v noci naďabím na to dievčatko aj ja. Kiežby som si to vtedy neželal!

Chvíľu mi to trvalo, ale nakoniec som i za výraznej asistencie vopred pripravenej mapy konečne zabočil správne. Ulička

pôsobila pokojne, nevyžarovala ponurú atmosféru, neopantal ma na nej ťažobný pocit. Bola to len obyčajná malomestská štvrť s voňavými trávnikmi a vzorne zametným chodníkom. Vôbec nevyzerala ako strašidelné miesta z hororov. Ak by som nepoznal jej príbeh, bez okolkov by som si tu vedel predstaviť žiť so svojou rodinou. Pravda, ak by som si pri životnom štýle investigatívneho novinára nejakú mohol dovoliť.

Auto som zaparkoval asi v strede. Rozhliadal som sa po okolí a nemohol uveriť, že by sa prazvláštny príbeh, ktorý mi rozpovedal Freddy, mohol odohrať práve na tomto mieste. Otvoril som okienko a oviaľ ma príjemný vetrík. Myslel mi oťažela únavou. Bolo tu tak príjemne, že som si dovolil privrieť oči. Len na chvíľočku.

Vtedy som sa strhol! Musel som zaspať. Iné vysvetlenie neexistovalo. Inštinktívne som siahol na kľúč v zapaľovaní, otočil ním a dupol na plyn. Auto sa vyrútilo vpred. Na križovatke som stočil volant. Zaškrípali kolesá a auto zabočilo. Ruky sa mi triasli a srdce búšilo. Celkom zreteľne som to počul. Priamo pri uchu. Povedala: „Mami?“

Musel to byť sen! Len zdanie, myšlienka hlasnejšia než ostatné. Lupal som po dychu a nemohol sa upokojiť. Prešiel som ďalších pár ulíc. Len zo zotrvačnosti. Pomohlo to. Postupne zo mňa opadol strach. Zorientoval som sa a zamieril do motela. Na dnes bolo vzrušenia dost.

Na druhý deň som napriek nepokojnej noci vstal skoro. Vybral som sa von a šiel k autu. Keď mi však oči zabúdili

na zadnú kapotu, opäť ma zovrela nočná hrôza. Vynímal sa na nej drobný múkový odtlačok ruky!

Najsôr som len nemo stál, lebo myseľ mi zamrzla a potrebovala nejaký čas na reštart, no potom mi napadlo vytiahnuť fotoaparát. Kým prsty cvakali, môj nanovo rozbehnutý mozog sa snažil nájsť vysvetlenie. Prehliadol som ho včera pri umývaní? Alebo si zo mňa iba muž, čo mi ten bizarný príbeh rozpovedal, robí žarty? Ale ako je možné, že sa auto na železničnom priecestí začalo hýbať celkom samo? Hádam na ňom pôsobí dajaký zvláštny magnetizmus? Počul som už o miestach, ktoré majú v skutočnosti spád, hoci pri pohľade voľným okom vyzerajú, akoby boli celkom rovné. Ale ak je toto jedným z nich, kde sa tam vzali tie odtlačky? Ostalo len jediné vysvetlenie, no tomu som uveriť odmietal. Lebo tak to býva, myseľ občas odmieta uznať argumenty očí.

Po zdokumentovaní som odtlačok dôkladne zmyl. Čakala na mňa návšteva knižnice. Ak všetko ostatné zlyhá, to je miesto, kde sa žurnalista v mojom odvetví uchýli, hoci vždy s odporom, lebo to znamená, že mu niečo nevyšlo tak, ako plánoval.

V Pioneere však knižnica s archívnymi dokumentmi nebola. Pred piatimi rokmi ju presťahovali. Musel som teda zájsť až do okresného mesta. Našťastie to bola len asi trištvrte hodina autom.

V knižnici som rýchlo nazhromaždil hrbu dokumentov, správ aj novinových článkov. Nič podstatné som sa však nedozvedel. Všetky vraveli o hrozivej tragédii,

ktorá uvrhla celý Pioneer do smútku. Ale konkrétnostiam sa v celom okolí zrejme všetci radšej zďaleka vyhýbajú.

Márnenie času nie je moja obľúbená činnosť. Pomaly na mňa preto dopadala frustrácia. Potom som však naďabil na článok zo školského časopisu tunajšej základnej školy – tej, do ktorej smeroval autobus z Pioneeru v ten tragický deň. Netýkal sa havárie, ale vysádzania stromčekov. Na fotografii pri článku boli dve malé dievčatká, ktoré sa paprali v hline. Nápís pod ňou vrael: Žiačky prvého stupňa, Katherine Murdochová (vpravo) a Madeleine Shawová (vľavo), pri výsadbe stromčekov v areáli základnej školy.

Zaostril som na dievča vľavo a moja myseľ sa opäť chvíľu dohadovala s očami. Nakoniec však musela pripustiť porážku. Rýchlo som prehrabal svoje dokumenty a vytiahol z nich fotografiu, ktorá ma takmer dostala do kolízie so šerifom. Naozaj! Je to ona! Madeleine Shawová! Ak Pioneer skrýval skutočné tajomstvo v podobe ducha, potom to muselo byť práve toto dievčatko. Netrvalo dlho a zistil som si adresu. Vyjadrenie plačúcej matky (otec už s ňou nežil) článku vždy pridá na atraktivnosti. Aj ak píšete o duchoch.

Bolo horúco. Zaskočil som teda do motela na neskorý obed a rýchlu sprchu. Potom ma čakala návšteva u pani Shawovej. Odsunul som záves na sprchovom kúte a takmer ma zradili nohy. Vypleštil som oči na zrkadlo, uprostred ktorého sa vynímal odtlačok detskej ruky!

Vyštartoval som z kúpeľne. Tentoraz ma však nepoháňal strach, ale zúrivosť. Kto-

koľvek sa ma snažil vydesiť, práve urobil zásadnú chybu. Zrkadlo viselo príliš vysoko na to, aby naň dosiahol dieťa.

„Kto je tu?“ zareval som. „Tak vylez!“

Dvere, ktoré viedli von, boli zavreté a v izbe som stál sám. Šmaril som osušku na zem, obliekol sa a vybral preč. Auto tenoraz múkový náter neschytilo. Dôkladne som ho prezrel. Celú cestu k bývalému domovu môjho ducha mi v hlave vrtali tie zvláštne odtlačky. Nieкто ma musel vidieť, keď som sypal múku na kufor, pochopil, prečo to robím, a teraz sa ma pokúša odradiť.

Ten starý muž! Áno, prečo mi to nenašlo skôr? On musel všetko zorganizovať! To je jediné vysvetlenie, s ktorým môžem prísť za šéfredaktorom. Inak mi s tým článkom urobí odtlačok on sám. A to rovnako odtlačok pečiatky na výpovedi. Šéfuje možno časopisu o paranormálnych javoch, ale taký blázon, aby tým táraninám aj veril, nie je. Teda, to nám aspoň stále omieľa.

Moje uistenie sa o racionálnom vysvetlení všetkých udalostí sa naštrbilo okamžite, ako som zastal pred domom pani Shawovej a uvedomil si, že som to miesto už raz navštívil. Minulú noc, keď mi tu dačo do ucha zašepkalo slovo mama.

Premohol som počiatočnú obavu a zazvonil pri dverách. Otvorila postaršia pani s čerstvo odfarbenými vlasmi a ubolenou tvárou, značne poznačenou vráskami, no predsa vlúdnu a peknou. Spýtala sa, čo si želám.

„Hľadám pani Shawovú,“ povedal som.

„To som ja,“ usmiala sa a v tej chvíli jej vrásky takmer úplne zmizli.

„Pani Shawová, volám sa James McC-larthy a som...“ Čo mi už načisto preskočilo? Takmer som jej povedal pravdu. Toto mesto ma celkom vyviedlo z rovnováhy. „Počul som o tragédii, ktorá sa tu odohrala pred niekoľkými rokmi. A aj to, že pri nej zahynula vaša dcérka.“

„Že vy máte takú drzosť! Ani po desiatich rokoch mi nedáte pokoj!“

Vošla dnu a chystala sa zabuchnúť dvere. Musel som rýchlo niečo vymyslieť. „Ja nie som novinár, pani Shawová.“

Nezabralo.

„Aj moja dcéra zahynula pri havárii.“

Dvere zastali a žena po chvíli opäť vykukla von. „Naozaj?“

„Áno. Chcel som len povedať, že viem, ako sa cítite. Moja manželka mala auto-nehodu a zahynula pri nej aj s našou dcérou. Je to už takmer päť rokov.“

„To ma mrzí,“ povedala. „Ale nerozumiem, prečo ste prišli za mnou.“

Pravda. To naozaj veľa nevysvetlilo. „Pracujem v organizácii združujúcej rodičov, ktorí prišli o dieťa pri dopravnej nehode. Preto som tu. Snažíme sa presadiť zákony, ktoré by pomohli urobiť americké cesty bezpečnejšie pre naše deti. Chceme vás požiadať o pár minút vášho času, aby som vám vysvetlil, ako môžete pomôcť.“

Uznávam, aj na moje štandardy som zašiel príďaleko. Ale skočila na to. Hoci stále váhala.

„Samozrejme, iba ak by vás to príliš neobťažovalo,“ dodal som za asistencie falošnej úslužnosti, za akú by sa nemusel hanbiť ani podomový obchodník z tridsiatych rokov.

„Dobre teda, podte ďalej,“ privolila konečne.

Pri káve som jej porozprával zopár návrhov, ktoré síce môžete nájsť v serióznejších novinách než sú tie, čo zamestnávajú mňa, no ich realita nemá ďaleko od mojich príbehov. Účel však splnili. Trvalo to viac ako dve hodiny, no pani Shawová sa postupne rozhovorila aj o Madeleine.

Zdalo sa mi, že ju tešilo rozprávať o nej. Hoci sa zo začiatku ostýchala. Nakoniec mi dokonca priniesla ukázať škatuľu s jej starými vecami. Boli v nej vysvedčenia, nejaké fotografie, obrázky a niečo, čo okamžite zaujalo moju pozornosť. Vytiahol som policajný záznam s odtlačkami prstov.

„Čo je toto?“ spýtal som sa.

„V škole im vysvetľovali prácu polície. Prišiel nejaký dôstojník, ktorý predvádzal, ako sa berú odtlačky prstov. Na demonštráciu si vybral Madeleine a ona si za odmenu mohla zobrať domov toto. Pamätám si, ako za mnou nadšene príbehla a povedala: „Mami, pozri! Toto sú moje odtlačky. Ak sa niekedy stratím, podľa nich ma môžu hocikde nájsť, vieš?“ Bolo to len pár týždňov pred tou tragédiou,“ do očí sa jej tlačili slzy, no statočne ich zahнала.

Pri pohľade na ten papier mi skrsol v mysli nápad. „Pani Shawová, vadilo by vám, keby som si to na pár dní požičal?“

„Ale...“ zháčila sa, „na čo vám to bude?“

To som nedomyslel. „No, viete, keď presvedčame rodičov, aby nám pomohli, vždy pomôže, ak im ukážeme nejaké osobné predmety...“ Každému raz dôjdu dobré výhovorky. Mne sa to stalo v tej najnevhodnejšej chvíli.

„Osobné predmety?“ pozrela na mňa nedôverčivo.

„No... áno... viete...“ koktal som a ona ihneď pochopila.

„Vy nie ste z nijakej organizácie! Ste novinár, však?!“

„Pani Shawová, ja...“

„Vypadnite odtiaľto! Môžete sa hanbiť! Zneužívať takto nešťastie druhých! Čo ste to za človeka?!“

Tie dvere predou mnou nakoniec predsa len zabuchla. Ale to som už držal ďalšiu cennú časť mozaiky, ktorú sa mi podarilo uchmatnúť a prepašovať von. Ponáhľal som sa späť do hotela. Odtlačok ruky na zrkadle som v návale rozčarovania zabudol zmyť, čo sa mi teraz nesmierne hodilo. Vzal som lepiacu pásku, ktorú som kúpil po ceste, a odobral ho na ňu. Všetko som poriadne zaistil a spolu s odtlačkami prstov Madeleine Shawovej poslal svojmu známemu v FBI.

Nevyužívam jeho služby často. Kontakt u federálov som si vybavil na časy, keď budem robiť naozajstnú žurnalistiku. Ale tie útoky ma začali poriadne obťažovať. Nech teda zistí, čo môže. Len ťažko sa mu podarí vypátrať, komu odtlačok ruky patrí, ale aspoň nadobro vyvráti, že by ho tam mohla zanechať moja malá mŕtva Madeleine. A to mi pre pokoj mysle celkom postačí.

Keď som sa vracal z pošty, čakalo ma nemilé prekvapenie. Pred motelom parkoval povedomý džíp. Oň sa opieral šerif a listoval v nejakom časopise. Hneď ako ma zbadal, zroloval ho a vyštartoval za mnou. Najhoršie problémy v mojej profesii vždy kráčajú v klobúku, s odznakom a pištoľou za pásom.

„Pán McClarthy, môžem s vami chvíľu hovoriť?“ kričal už z diaľky.

„Ponáhlam sa, šerif. Nepočká to?“

„To teda nepočká,“ zavrčal.

Vedel som, že je to márnny pokus. „Tak teda, o čo ide?“

„Počul som, že ste dnes navštívili pani Shawovú.“

A je to tu. „Áno,“ priznal som. „Je v tom nejaký problém?“

„Ak chcete vyzvedať, pán McClarthy, tak ste prišli na zlé miesto! My tu také veci nemáme radi. Tá nehoda bola pre mesto obrovskou tragédiou. A kým som šerifom, nedopustím, aby tie deti a ich rodiny niekto špinil lacnými senzáciami. Rozumieme si?“

„Ja nikoho nešpiním. Len som sa chcel s pani Shawovou porozprávať. Odmietla a viac ju nemienim otravovať.“

„Nemyslím si, že som sa vyjadril dosť jasne!“ šmaril do mňa časopis, ktorý na titulnej strane uvádzal článok: Bezruký diabol od Jamesa McClarthyho. „Ten odznak po vašom otcovi je jediná vec, pre ktorú vás teraz nevediem za hranice okresu alebo rovno do cely za obťažovanie. Ak sa ale dozviem, že ste oddnes robili v tomto meste niečo iné, okrem popíjania piva a obdivovania prírody, nezachráni vás ani metál od samotného prezidenta! Teraz si už rozumieme?“

„Dokonale,“ pritakal som a v duchu opäť zaľakoval vlastnej prozreteľnosti, ktorá sa vo mne náhle prejavila, keď som sa ten „odznak od svojho otca“ rozhodol pred pár rokmi kúpiť od Mathewa Aldana v jeho záložni.

„Užite si zvyšok dovolenky, pán McClarthy,“ precedil a odpochodoval.

Väčšinu nasledujúceho dňa som strávil snažením sa dodržať sľub. Posedával som v bare s Freddyom a skúmal len značné rozdiely v hladinách jednotlivých pohárikov s whisky. Nebolo to však dobrovoľné rozhodnutie. Predchádzajúcu noc sa v mojej izbe objavil ďalší odtlačok. Dvere boli zamknuté (to som si skontroloval niekoľkokrát) a okná pozatvárané. Nepodarilo sa mi prísť na to, ako mohla dovnútra vniknúť iná osoba. Samozrejme, okrem prípadu, že by to bola...

Nie! To je predsa hlúposť!

Ale celú noc som kontroloval zámky, hľadal tajné vchody a nejaký logický princíp v celom tomto zvláštnom predstavení. Nadobudol som pocit, že mám byť jeho jediným divákom a všetci ostatní stvárnujú predou mnou mysteriózne postavy, len aby ma dohnali bližšie k viere v celé toto šialenstvo. Ráno na mňa doľahla beznádej, preto sa mi zdalo správne dať si nejaký čas prestávku a umlčať hlas ustráchanej mysle.

Nočné útoky však neutíchali ani po nasledujúce dni. Práve naopak. Nachádzal som drobné múkové odtlačky na stenách, dlážke, vo vnútri auta i na nočnom stolíku pri posteli. Vždy, keď ma premožla únava, zobudil som sa na krik malého dievčatka alebo svoj vlastný. Zvyšok noci mi zúriivo bilo srdce a v hlave hučal rev. Najslabší zvuk ma desil, najdrobnejší tieň mi spôsoboval muky.

Bol by som sa celkom zbláznil, nebuť telefonátu od Georgea Handersona, nášho šéfredaktora. Po ňom sa zrazu mračná mo-

jej mysle opäť rozplynuli. On zažal svetielko zdravého rozumu, aké môže priniesť iba kontakt s realitou, ktorý mi v tomto nadprirodzenom meste chybal.

„Jim,“ povedal, „dúfam, že si za tú dobu neuveril nejakým báchorkám. Ľudia v odľahlých končinách majú svoju zvláštnu predstavu sveta, ktorou ľahko dokážu nazkažiť aj silnú a šikovnú myseľ, ako je tá tvoja. Potrebujem ten článok, tak si s tým láskavo pohni, alebo sa už nevracaj!“

To zvláštne delírium, do ktorého ma uvrhli tunajšie mátožné príbehy dochutené zopár pohárikmi whisky, razom pominulo. Na ďalšiu noc som sa pripravil s nezastretou myslou, odhodlaný brániť svetielko vedeckej osvetly proti tmavým bludom týchto malomeštiakov. Spánok si však vyžiadal svoj čas na doplnenie zanedbaných rezerv, a tak ma opäť uprostred noci prebudil buchot. Ozýval sa z kúpeľne.

Schmatol som páčidlo (šikovná a účinná vecička), ktoré som našiel v kufrí a pripravil pre prípad nevyžiadanej návštevy vedľa postele. Otvoril som dvere a vletel dnu. V tme sa mi zazdalo, že za závesom v sprche niekto stojí. Zahnal som sa a uderel, ale nikto tam nebol. Zvuk zaznel spoza môjho chrbta. Zreteľne bolo počuť dupot malých nožičiek. Vlasy sa mi zježili, ale nepolavil som.

„Kto je tu?“ zvriskol som. „Videl som ťa, ty špinavec! Už mi neujdeš!“ pohrozil som a rozbehol sa späť do izby.

Vrazil som do skrinky a spadol. Dvierka na nej boli otvorené, hoci si nepamätám, že by som s nimi manipuloval. Niekto tam teda musel skutočne byť!

Zrazu sa ozval mocný buchot na dvere. Domnieval som sa, že niekto započul môj zápas s neviditeľným votrelcom a prišiel sa sťažovať na hluk. Vstal som a zamieril k dverám, ale len čo som ich zočil, opäť mnou prešla paralyzujúca vlna. Boli celé pokryté drobnými odtlačkami rúk! Zovrel som páčidlo a s revom ich roztvoril.

Vonku bolo celkom pokojne. Ticho a nikde ani náznak po dupotajúcom návštevníkovi. Sklamane som sa vrátil dnu. S hrôzou som skúmal biele odtlačky a opäť upadal do depresie z vlastnej nemohúcnosti odhaliť svojho mučiteľa.

Po chvíli ma znova vyľakal zvuk. Strhol som sa, lebo vychádzal z miesta rovno vedľa postele. Bol to však iba telefón. Vzal som ho a pozrel na displej. Neznáme číslo. Zodvihol som a ozval sa: „Prosím!“

Započul som zvláštne šušťanie.

„Haló? Je tam niekto?“

Šušťanie naberalo na intenzite i hlasitosti. Pomedzi nepríjemné zvuky som začul slabučký hlas. Poriadne som sa doň započúval. Zaujímalo ma, či sa mi podarí zachytiť nejaké slovo.

„Jim?“ ozvalo sa a ja som na moment zamrzol. Odkiaľ tento záhrobný volajúci pozná moje meno? „Jimmy, si tam?“

„Kto je to?“ odpovedal som trasúcim sa hlasom.

„Jimmy? Tu je Mike Sarnitzky.“

Odlahlo mi. „Ahoj, Mike.“

„Prepáč, že ti volám takto neskoro. Ale práve som dostal výsledky z porovnávania tých odtlačkov, čo si poslal. A vravel si, že sa mám ozvať hneď, ako budem niečo vedieť.“

„Iste, som rád, že voláš, Mike. Čo pre mňa máš?“

„Mal si pravdu, v systéme ich nemáme. Nepatria teda nikomu, kto už bol trestaný.“

„Hej, to sa dalo čakať.“

„Počuj, Jimmy, mám na teba jednu otázku.“

„Sem s ňou!“

„Na tom policajnom zázname s odtlačkami je meno Madeleine Shawová.“

„Áno, a?“

„Patria naozaj jej?“

„Pokiaľ viem, tak patria.“

„Vieš, pýtam sa len preto, lebo som si ju vyhládal podľa údajov z toho záznamu. Vraj umrela pri autonehode ešte ako desaťročná. Je to viac ako deväť rokov.“

„To je pravda, Mike. Ale nemusíš sa tým trápiť. Mňa zaujímajú tie druhé odtlačky.“

„Nepochopil si ma, Jimmy. Robili sme aj porovnanie. Zhodujú sa.“

Telom mi prešla ďalšia mrazivá vlna. Myslel prestala dávať príkazy, a tak nado mnou prevzalo kontrolu búšiace srdce. „Čože?“ to jediné zvládli vyriechnúť stuhnuté pery.

„Áno, patria tej istej osobe. Nechceš mi vysvetliť, ako si sa dostal k čerstvým odtlačkom dievčatka, ktoré je už vyše deväť rokov mŕtve?“

Ruka mi ochabla a telefón z nej vypadol. Rovnako i páčidlo.

„Jimmy? Jim? Si tam?“ ozvalo sa ešte.

Schmatol som kabát, rozbehol sa von a nasadol do auta. Naštartoval som a zastavil sa až ráno vo Vegas. Keď ma uvítali svetlá prvého kasína, celkom sa mi uľavilo. Vystúpil som a zistil, že celú zadnú časť môjho auta pokrývajú biele odtlačky. Za-

buchol som dvere, zamkol a vošiel do svojho bytu. Konečne!

Na spánok som bol príliš vystrašený. Namiesto postele ma zlákal pracovný stôl. Vytiahol som počítač a začal písať tento príbeh, kým ho mám čerstvý v hlave. Chcel som, aby jeho napísanie vytvorilo za touto strašnou udalosťou definitívnu bodku.

Potom však prišla noc. A s ňou opäť i ona. Vyhnala ma z vlastného domova, obrala o zdravý rozum. Preto musím teraz záver svojho príbehu prepisovať. Nevieam, čo odo mňa chce, ani prečo to robí. Netuším, prečo si vybrala práve mňa. Viem iba jedno. Slnko už opäť zapadlo. A ona čoskoro príde znova.

Na stole vedľa môjho notebooku sa belie odtlačok drobnej dlane.

HOWARD LOVECRAFT V POHÁDKÁCH

PROTI PROUDU

Všemožných adaptací Lovecraftova díla dnes najde zvědavý divák (či čtenář) dostatek. Inspirovala se jím celá řada literárních děl, filmů či seriálů, kde si jejich tvůrci půjčují nejrůznější propriety plné slizu, chlapadel a zakázaných knih. Opravdu, náznamy či souvislosti v různé míře najdete od Městečka South Park až po Sabrinina děsivá dobrodružství. Avšak některé nápady jsou skutečně bizarní. Například natočit trilogii animovaných pohádek pro děti, kde je hlavní postavou předčasně vyspělý chlapec jménem Howard Lovecraft a jeho kamarádem je zakrslá verze Cthulhu.

Celá věc pochopitelně budila moji zvědavost, protože jakkoli je dětská mysl imaginativní, Mistrovy příběhy přece jen vyžadují určitou hloubku porozumění. Ze zvědavosti jsem nakonec mrknul na ČSFD a mimo prabídného hodnocení se z toho mála komentářů dozvěděl, že:

Kvůli tomuto filmu doufám, že brzy sestoupí Azathoth a zlikviduje naši ubohou existenci.
(Hanyou)

Nepamätam si, kedy som naposledy videl takto lacné animácie. (silentname)

Naprostá zrudnost. (Playman)

Takže je asi pochopitelné, že jsem si to pustit musel.

Než se dostanu k jednotlivým filmům, několik obecných informací o nich. Všechny tři pocházejí z Kanady (vznik v letech 2016 až 2018) a jejich režii i scénář má na svědomí Sean Patric O'Reilly. Ten se ostatně objevuje i mezi dabéry postav. I když... ono tady vlastně na namluvení postav mnohdy až tolik nesejde. V mnoha bodech totiž mají negativně hodnotící pravdu.

Mám-li to říct přímo, daběři se prostě občas (tento neduh se týká hlavně prvního filmu) netrefují postavám do úst a vypadá to pak všelijak. V tomto případě ovšem nejde čistě o chybu dabujících. Veškerá grafika je totiž – a to slovo musím použít – ohyzdná. Dobrovolně přiznávám, že jsem si na ni musel chvíli zvykat. Nemyslím si, že by to bylo vyložene špatné (odmy-

slím-li si určitou počítačovost ze starších PC her), je to pouze jiné. Nezvyklé. A jak známo, co je mimo normu, to v lidech zákonitě vyvolá odpor a pobouření. Ačkoli tedy sám mám k (skoro re)animacím výhrady, nemyslím si, že by vyloženě měly být příčinou věčného zatracení.

Trochu větší oříšek je scénář. V ději se objeví řada jmen a postav lovecraftovského universa, často však v jiných rolích, než je běžně známo. To by ještě tolik nevadilo, proč hned vše podřizovat originálu. Co je však horší, emoce postav se (skrže onu grafiku i mluvu) nedaří na diváka efektivně přenést. Vlastně až na několik zřetelných případů; zejména ke konci třetího dílu mi malého Howarda bylo líto. Ovšem zdaleka největším neduhem je v mých očích téměř konstantní předvídatelnost děje. Poměrně rychle pochopíte, kdo je ten dobrý a kdo špatný, co má být budoucím převratným zvratem a jak se postavy zachovají. Krom toho, některé z nich tam v danou chvíli jsou jen proto, aby tam byly a děj by se bez nich kompletně obešel. Takto řečeno to namísto diváckého zážitku zavání ztrátou času...

Ale pozor! I přes výše zmíněné neduhy mě tyto filmy u monitoru udržely od začátku až do konce, a ještě jsem se u toho bavil. Tohle je přesně ten typ filmů, který by podle všeho neměl udržet divákovu pozornost – a navzdory tomu se mu to záhadným způsobem daří. Víte sice, kam děj směřuje, ovšem ne jak do toho bodu dospěje. To vede k tomu, že sem tam se dočkáte i scén, které vážným pojetím děje získávají na nechtěné (?) až absurdní

vtipnosti. V několika okamžicích jsem se navíc nemohl zbavit dojmu, že sleduji parodii více či méně známých filmů (Matrix, Spy Kids, Indiana Jones...).

Samotnou kapitolou jsou pak nej(h)různější odkazy na dílo i život H.P. Lovecrafta. Cthulhu (který se mimochodem před „probuzením“ jmenuje jinak a malý Howard si ho pro sebe pojmenuje Spot) má zachovány všechny své schopnosti od astrálních návštěv ve snech až po regeneraci. Nyarlathotep je klasicky zručný manipulátor, vyslanec Azathotův i jiných entit. Zdůrazněn je i Howardův vztah s matkou a jeho otec zde nejenže žije, ale svou podobou víceméně připomíná E.A. Poa (kterého byl HPL velkým obdivovatelem, jak známo). A to ani nezmiňuji postavu z třetího filmu, která podezřele připomíná právě samotného Lovecrafta, jak ho můžete vidět na dobových fotografiích.

Vzhledem ke všem možným odkazům a (ne)dodržování zákonitostí jde vidět, že tento film vznikl z čirého nadšení a kladného vztahu k tématu. Ono to ty nedokonalosti celkem vyrovnává. Takže pokud chcete oddechovku, u které můžete vypnout a během projekce vrtět hlavou s „na jakou hovadinu to herdek filek zase koukám?“ na rtech, směle do toho. Samozřejmě pokud překousnete určitou dávku naivity. A jo, pohádka. No, co se dětí týče... raději nejprve ve zkratce načrtnu, o čem to celé je.

Prvním dílem trilogie je film **Howard Lovecraft & the Frozen Kingdom** (2016). Hned na počátku je třeba zmínit, že všemi uvedenými neduhy trpí v nej-

větší míře, což mnohé potenciální diváky této blázniviny může odradit. Příběh nás uvede do života malého Howarda, žijícího se svou matkou a tetičkou, zatímco otec je po „vidění příliš mnoha věcí“ zavřený v místním sanatoriu. Malý chlapec je deprimovaný stavem věcí a útěchu hledá v jedné z otcových knih... která tak trochu otevře portál a přenese Howarda do země, kde vládne chlad a sníh. Zde se po krátké honičce seznámí s antropoidním hlavonožcem, kterého si pojmenuje Spot (viz výše) a který je mu po záchraně života hluboce oddán. Společně pak potkávají přátele i nepřátele, zažívají dobrodružství – a nakonec společnými silami přemohou (ukázkově předvídatelného) záporáka. Krásný konec pohádky o síle přátelství, i když zápletka byla až bolestně primitivní. Jen ten záporák jim utekl s hrozbami na rtech...

...aby se vrátil v následujícím filmu, tentokrát v plné parádě. Skutečně, **Howard Lovecraft & the Undersea Kingdom** (2017) je o poznání temnější, o cosi zamotanější – a dobrodružnější. Tady občas opravdu nevíte, co postavy udělají dál a s čím autoři přijdou. V sázce je tentokrát Howardova rodina, kterou si záporný charakter vezme jako rukojmí; po dět-

ském hrdinovi se nechce nic menšího, než posbírat trojici magických knih a spojit je zpět v Necronomicon (aby mohl povstat Cthulhu a podobné srandy). Objevují se nové skutečnosti, nové postavy a bláznivý Howardův otec konečně dostane větší prostor. Oproti prvnímu dílu se o chlup zlepšila grafika a ubylo hluchých míst. Z prezentované trojice filmů osobně považuji právě tento za nejlepší.

Třetí film, **Howard Lovecraft and the Kingdom of Madness** (2018), navazuje na nečekaný závěr filmu druhého. A já jsem z něj trochu na vážkách. Na jednu stranu onen grafický krok vpřed (i když stále žádná sláva) zůstal zachován; na stranu druhou je poslední díl asi nejtemnější. Ubylo legráček a narážek, zato přibilo akce a soubojů... které jsou ale poměrně jednotvárné a natahované. Ono to však do jisté míry koresponduje s dějem – zdi mezi světy slábnou a přichází záhadný Randolph Carter, aby tomu učinil přítrž. Je svolána rada vědoucích osob, nastane expedice na Antarktidu, načez se „Cthulhu ex machina“ na místě výpravy objeví Spot. Nastane intergalaktický průser, který se řeší celou druhou půlku filmu. Ten je ovšem v rámci „pohádky“ poměrně depresivní (nevyhnutelné dilema mezi záchra-

nou vesmíru a zabitím nejlepšího přítele by asi nechtěl řešit nikdo z nás) a nad veškerou nadsázkou se zatáhnou černé mraky vážnosti. Což v rámci těchto tří filmů působí jako pěst na oko. Nezachrání to už ani potitulková scéna (ano, všechny tři filmy mají potitulkové scény).

Platí tedy striktní „Chraňte před dětmi!“ nebo zde můžete své potomky v kladu pustit k monitoru? To záleží. Je dost možné, že mládež zhýčkanou dnešní vy-

chytanou animací tohle ani přitahovat nebude. A pokud už ano, pravděpodobně nepochytí spoustu narážek a odkazů; a ačkoli pár (velmi lehce) strašidelných scén se mladý divák dočká, hloubka kosmického horroru mu zůstane utajena. Pak nezbývá doufat, že si k Lovecraftovu dílu neodnese do pozdějších let spíše odpor. Sám se ovšem nemohu zbavit dojmu, že cílovkou jsou v tomto případě spíše zvědavé „dospělé děti“, které už o tématu něco málo vědí, a tudíž jsou schopné leccos patřičně ocenit. Případně odsoudit, je-li to váš případ.

Nu, mohu se i mýlit. Nejde o žádný kinematografický skvost, který je třeba stůj co stůj zhlédnout. Má své chyby a nejsou malé. Na druhou stranu to z mého pohledu není až taková hrůza, jak by se mohlo dle ohlasů zdát. Lepší grafika by zřejmě udělala divy; nicméně se výsledku v této podobě nedá upřít punc originality. Pohádkovou trilogii Howarda Lovecrafta vnímám jako průměr. Potěšila mě.

Ondřej Kocáb

VERONIKA FIEDLEROVÁ:
POZDRAVY ZÁHROBÍ

RECENZE Ducháčiny jsou takový základ horroru, na kterém jste možná začínali. Minimálně já jo a dodnes jsou mému srdci nejbližší. Jenže duchařské příběhy jsou tu s námi už snad tak dlouho, jako horror sám, takže doby své největší slávy už mají dávno za sebou. Ovšem i tak se občas dostane do zatuchlé krypty žánru chladivý vánek přinášející příjemné variace na známá témata. Jednou takovou je i duchařská detektivka jménem **Pozdravy záhrobí** Veroniky Fiedlerové.

Vydavatel: Golden Dog
Rok českého vydání: 2021
Počet stran: 356

Veronika Fiedlerová se psaní sice věnuje od útlého věku, v literárním světě na sebe však upozornila až v roce 2017, kdy se svou povídkou **Kozlí pramen** vyhrála soutěž Vidoucí (publikováno v časopise Pevnost 03/2019). Následovaly povídky **Prázdná houpačka** (Howard č. 29) a **Návrat postapokalyptického otce**

(sborník Krajina hádat 2019). Dle vlastních slov autorka píše strašidelné, napínavé příběhy a experimentuje se žánry. Do kategorie napínavých a strašidelných příběhů spadá i její románová prvotina **Pozdravy záhrobí**, které se podíváme blíže na uhnulý zoubek.

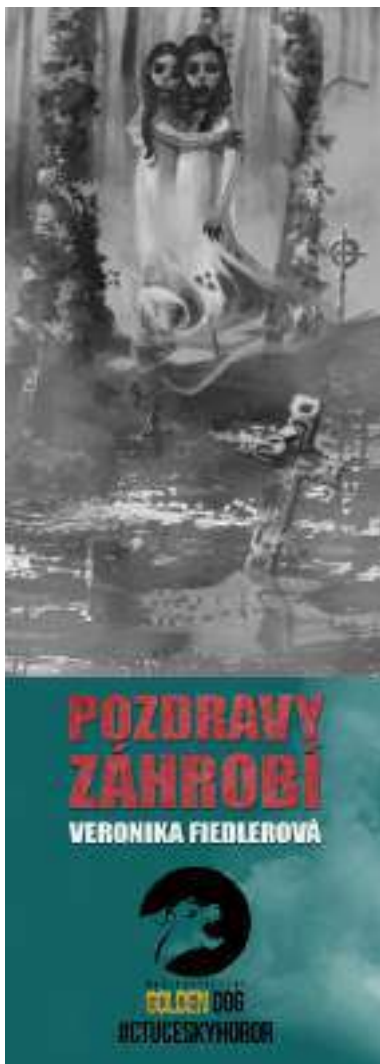
Hlavní hrdina románu, Benedikt, pracuje jako speciální likvidátor pojišťovny TGIC. Jeho specializací jsou podezřelé případy (doslova) mezi nebem a zemí a jeho úspěšnost je stoprocentní. Benedikt Klausner je totiž nekromant a je ve své práci dobrý. Tak dobrý, že umí komunikovat lépe s mrtvými, než živými. Jeho život se však razantně změnil, když se pustil do případu tragické smrti manželky Evžena Mlynáře. Mlynář totiž není někdo, s kým je radno si zahrávat, a Benediktovy závěry pro pojišťovnu se mu vůbec nelíbí. Benedikta navíc opustí jeho dlouholetá astrální společnice Ester, takže je na život i na Mlynáře úplně sám. Nebo se mu podaří najít jiné spojence?

Děj románu je zasazen do fiktivního

města Moravský Brod, kde sleduje dvě hlavní roviny. Jednou z nich je Benovo vyšetřování čtyř různých případů. Ty zdánlivě stojí samy za sebe, všechny se ale prolínají s linkou druhou, zaměřenou na jeho osobní život. Díky úvodnímu Mlynářovu případu Ben potká jeho asistentku Zuzanu, se kterou se pomalu (a po svém) začne sbližovat. Ztráta Ester ho však hluboce zasáhne, čímž i značně zkomplikuje jeho život. Benedikt se tak zoufale snaží vypořádat s nově nastalými situacemi a zároveň neztratit svoje pracovní tempo. Jenže s živými je to někdy těžší než s těmi mrtvými... Přestože je Moravský Brod a jeho okolí fiktivním prostředím, díky historickému kontextu událostí zmíněných v ději působí reálně. Možná až moc. A po

Benových očistných zásazích je to skoro místo ideální i k dovolené.

Jak už jsem psala výše, kniha se skládá ze čtyř samostatných případů a Prologu, který je prvním seznámením s nejmenovaným Benediktem. První z nich, Benediktův běžný případ, je přesně tím,

více kulervoucího.

Benedikt je jako postava paranormálního vyšetřovatele lehce stereotypní. Však posudte: tmavé, kučeravé vlasy, ocelově šedé oči, vysoký, hubený a lehce ošuntělý, jí málo, zato pije hektolitry kafe. Sympaťák, že? Navíc na první pohled vypa-

co název říká, ale jde také o seznámení s důležitými postavami příběhu a celkovým dějovým rámcem románu. I když jde o kratší z obsažených příběhů, projevuje se zde slabina typická i pro zbylé případy. Autorka si vás sice zaháčkuje už na první stránce, zatáhne vás do pomalu houstnoucí mlhy, načež vás nechá jen propadnout dírou v zemi. Zkrátka budování atmosféry zde sice funguje, ale konce jsou strašně uspěchané. U třech případů se to dá přejít mávnutím ruky (s koncem prvního případu ještě děj románu pracuje), u toho posledního, Smrt si říká Benedikt, ale čekáte velké finále a... ono tomu prostě něco chybí. Jasně, finální stránky jsou jasnou návnadou na další díl (kterou jsem spolkla i s navijákem), ovšem stejně bych si přála něco

dá spíše jako knihovník než pojišťovák, a vzhledem ke své specializaci má povahu poustevníka. Poustevníka s minulostí, na kterou se neúspěšně snaží zapomenout. Jeho schopnosti mu nejen umožňují komunikovat s mrtvými, ale také nahlížet do minulosti, což mu sice mnohdy práci usnadní, ale ruku na srdce: vy byste chtěli na rande pozorovat popravy válečných špehů? Ostatní postavy (jako třeba Zuzana, Igor Hlásek nebo kapitán Jelen) Benovi spíše sekundují, ale i tak jsou plnohodnotnými členy děje s vlastními tužbami a motivacemi. A kdo myslíte, že se s tím vším musí popasovat? Bingo.

Pozdravy záhrobí u nás vyšly pod hlavičkou nakladatelství Golden Dog s překvapivým rozsahem 356 stran zábavy. O vzhled obálky a ilustrace uvnitř se tentokrát postaral Diego Quiñones. Vzhledem k povaze děje je na každé ilustraci v odstínech šedé nějaký duch, umrlec či rovnou mrtvola. Palec nahoru, na tohle se kouká moc hezky. Jediná škoda je, že vzhledem k charakteru a rozsahu knihy zde chybí obsah nebo nějaký grafický prvek na stránkách označující jednotlivé případy, ale to je pouze drobnost, která by mi pomohla spíše jako recenzentovi, než jako čtenáři. A kdybych měla podobné nekromantské schopnosti jako hlavní hrdina, tak bych si ráda vzkázala, že latinu uvnitř knihy se nemusím pokoušet přeložit ze svých chabých znalostí, ale stačí se podívat na konec knihy, kde je obsažený slovníček.

Jméno Veronika Fiedlerová mi sice donedávna bylo naprosto cizí, její **Pozdravy**

záhrobí jsem ale zhltna prakticky během jednoho dne. Jasně, na zadek si z toho nesesnete (leda by se vám podlamovala kolena z Benediktova nemotorného šarmu), ani vás kniha nevydělá do morku kostí, ale jde o velmi příjemnou a čtivou oddychovku na jedno, dvě odpoledne. Benedikt si mě získal svými metodami i téměř nulovým sociálním taktem, takže doufám, že voodoo na štěňátku zlatého retrívra autorce vyjde a brzy si budeme moct přečíst pokračování.

Karolína Svěcená

Poslední dobou se u mě probouzí nová vášeň. A bych byl konkrétnější, když mi bylo nějakých náct, přicházel jsem na chuť všemožnému anime, ať už šlo o Bleach nebo Death Note. Ale mangu jsem důsledně opomíjel; měl jsem pocit, že nemůže být tak intenzivní. Teď, když už jsem starší a moudřejší, vím, že jsem se krutě mylil. Zejména pokud jde o mangu horrorovou...

Ibicu

Překlad: Michala Kropáčková

Vydavatel: Crew

Rok českého vydání: 2021

Počet stran: 420

Existuje jedna zajímavá městská legenda. Vypráví o chlapci středoškolského věku, který se v půlnočních hodinách vrací domů. Při té příležitosti míjí popelnice plné odpadků... a uprostřed všech těch zapáchajících igelitových pytlů spatří sedět mladou dívku v kostýmu lolity (myslen módní styl). A ta se tohoto kolem-

jdoucího zeptá: „Máš mladší sestru?“ Co byste jí odpověděli? Zamyslete se prosím, na okamžik, než si přečtete další větu. Máte připravenou svou odpověď? Vaše smůla, protože ať odpovíte cokoli, zpečetíte tím svůj osud – a vydláždíte si tím cestu ke zvrácené smrti. Co je onou zvrácenou smrtí myšleno se dozvíte v manze **Zvrácená** (Ibicu, 2009).

Jelikož obecně mám rád ono nedefinovatelné, které obklopuje městské historky, byla anotace této knihy vodou na můj mlýn. V podobě mangy dvojnásob. (Pokud s tímto druhem komiksu nejste obeznámeni, připomínám, že se čte odzadu dopředu a zprava doleva; návod najdete na přední straně v každém českém vydání.) Možná to byl z hlediska koupě i trochu risk, protože autorem příběhu i kresby se zde českému čtenáři poprvé představil neznámý Haruto Rjó. Ale v tomto případě se risk zatraceně vyplatil!

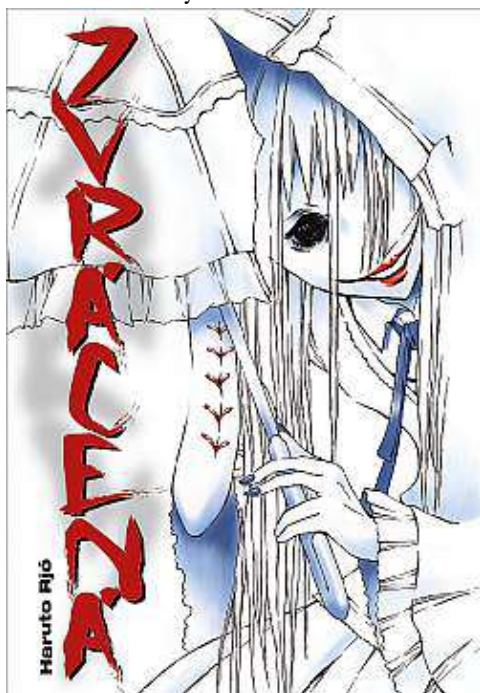
Čtenář se zde setká se středoškolákem Kazukim. Ten bydlí odděleně od rodičů a jelikož je trochu bordelář, občas se

k němu zastaví jeho mladší sestra, aby uklidila. Studuje Odbornou školu designu, má pár přátel a problémy s paní domácí... prostě normální kluk. Jenže, aniž by znal onu městskou povídku, neprozřetelně zodpoví dotaz výše zmíněné dívky sedící uprostřed noci mezi odpadky. Tím spustí spirálu narůstajícího děsu a hnusu, a to na fyzické i psychické rovině. Veškerá demoničnost ústřední temné bytosti v kombinaci s nenucenou brutalitou roste naprosto vyrovnaně a uvěřitelně, aby ve finále děj vygradoval v temný, bezútešný extrém.

Kdykoli se „zvrácená dívka“ objeví na scéně, je to jako vstup do světa nočních můr. Notně tomu pomáhá i kresba, kde na kostýmu dívky i jejím plyšákoví vnímáte každou šmouhu a téměř hmatatelně cítíte pach rozkládajících se odpadků. Ačkoli se silných scén najde dostatek, mě nejvíce dostala návštěva opuštěné psychiatrické kliniky, která mi v hlavě rozsvítila kontrolku „čisté psycho“. Jakkoli mám rád urbex, sem byste mě nedostali ani za zlaté tele. Příběh se dostane pod kůži – a tak to má být.

Dokonce i rozdělení příběhu na 13 kapitol (a jelikož mám v hlavě tendenci mangu vnímat jako anime, chce se mi říct epizod) je dávkováno s velkým citem. S tím souvisí silná stránka příběhu, a to postupné ubírání naděje (hlavní postavy i čtenářovy). Vždy, kdy už se lidskému mozku zdá, že našel opěrný bod racionality a východisko je nasnadě, je mu záhy podtržen koberec pod nohama. Jenže vy to všechno na nějaké úrovni tušíte, protože jste byli svědky věci Kazukiho přítomnosti milosrdně utajené. Konec po finální

katarzi možná trochu vyzní do ztracena, ale přesně takové zakončení od „oživlé městské historky“ očekáváte.

Samozřejmě se nešlo vyhnout určitému klíše, typickým pro hororovou tvorbu. Policie hlavním hrdinům klasicky příliš nevěří. Rodiče lze obelstít snadněji než prvňáka stojícího před školou. A telefony pochopitelně přestávají plnit svůj účel, jakmile je jich třeba. Ale víte co? V tomto případě to vůbec nevádí, protože děj si vás omotá kolem prstu a vtáhne do svých zahňívajících útrob – a nějaké klíše se rázem ocitne na druhé koleji.

Opomenout nemohu ani dvojici vedlejších příběhů. Ty už se netýkají „záhadné loly“ a nesou označení **Podivně zvrácené příběhy**; tento název je přesně vystihu-

je. Haruta Rjó zde i na menším prostoru ukazuje, že dokáže rozehrát bizarní a děsivý příběh tak, jak to umějí jen v Japonsku. První z nich, **Chodba loutek**, opět vychází z městské povídačky, tentokrát o „zdi štěstí“. Mladý pár, který se na ni podepíše, pak údajně bude navždy šťastný. A tak se čtveřice nadřžené mládeže vypraví do opuštěné budovy, kde se ona zeď nachází – a společně s ní humanoidní loutky o velikosti člověka, které zde zůstaly jako memento po původním majiteli domu... Druhým z příběhů je **Záhadná redaktorka**, která se i přes závany nepřijemná line v tónině morbidní vtípnosti. Vypráví o schopném kreslíři komiksů, který má ale problém se svým uměním uživit a pomalu začíná zvažovat změnu profese – když tu ho kontaktuje jistá redaktorka. Co na tom,

že dotyčná vypadá jako něco obludného, co uteklo zpoza pultu nádražního bufetu; práce je práce a hlavní hrdina není hlupák. Redaktorčin požadavek komiksu však provází houstnoucí dusno... a celá věc je stále podivnější. Dokud hlavní hrdina nezjistí, jak se věci mají doopravdy – ale není v tu chvíli už příliš pozdě?

Sečteno a podtrženo, **Zvrácená** je skvělý hororový kusanec. Slabší povahy s ním možná budou mít problém, ale protřelí hororoví úchyláci si zde přijdou na své. Slovo „bráška“ po přečtení této záležitosti možná navždy získá určitou nahnílou pachut, ale stojí to za to. A já doufám, že mangy z ranku horror se v budoucnu dočkáme ve větším množství – ať už od známých či méně známých jmen...

Ondřej Kocáb

NAKUPUJTE ČESKÝ I SVĚTOVÝ HOROR NA
WWW.GOLDENDOG.CZ/ESHOP ZA JEŠTĚ LEPŠÍ CENU

ZADEJTE PŘI NÁKUPU SLEVOVÝ KÓD **GD2021** A ZÍSKAJTE **DODATEČNOU SLEVOU 10%**
SLEVA PLATÍ DO KONCE ROKU 2021 (NELZE KOMBINOVAT S JINÝMI SLEVAMI)

THE SOSKA SISTERS

PROFIL

Jednovaječná dvojčata **Jen** (Jennifer) a **Sylvia Elizabeth Soskova**, známé také jako The Soska Sisters nebo Twisted Twins, daly své matce Agnes k jejím narozeninám 29. dubna 1983 ten nejlepší dárek – narodily se jí. Patří k těm dvojčatům, které se doprovázejí celý život, nejen v dětství a ve škole (střední škola Argyle), ale i v dospělém a profesním životě.

Obě rodačky z kanadského Vancouveru jsou horrorem prakticky odkojené. Propadly mu hned poté, co matku v dětství přemluvily, aby se mohly podívat na Poltergeista. Hltaly knihy Stephena Kinga. Jen: *„Naše máma měla (a stále má) obrovskou sbírku románů Stephena Kinga.“* V často navštěvovaných videopůjčovnách se prohrabovaly převážně hororovými policemi. Jejich láska k horroru a „divným“ filmům je přivedla k rozhodnutí praco-

vat u filmu. Jen: *„Miluji horrory a jsem více než potěšena, že jsem celý život označována za hororovou tvůrkyni. Je smutné, když*

někteří lidé horror jako subžánr odmítají a někdo je dokonce označován za hororového tvůrce v urážlivém smyslu. Myslím si, že rozhodně existují opravdu sračkové horrory, ale existují i některé skvělé. Přiznejme si, najdeme tam i opravdu děsivá dramata.“
Zpočátku se snažily uchytit jako herečky, objevily se jako komparzistky v několika filmech a televizních seriálech. Trénovaly bojová umění, působily také jako filmové

Jejich krátkometrážní film se jmenoval **Dead Hooker In a Trunk**. Sestry se neúspěchem nenechaly odradit a rozhodly se natáčení financovat z vlastní kapsy, sehnaly nový štáb i obsazení a natáhly příběh na celovečerní stopáž. O tom ale více o něco dále. Jen se Sylvii uznávají a obdivují herce, kteří se nenechávají zastupovat kaskadéry a provádí své kousky sami. Herečky debutovaly jako fanyanky titulní

kaskadérky, krátce navštěvovaly filmovou školu s kaskadérským programem. Právě pro finální projekt školního programu začaly natáčet krátkometrážní film, který však byl z programu stažen kvůli nedostatečnému financování. Sylvia: *„Existoval seznam věcí, které jsme měli zakázáno vkládat do našich filmů. Zahrnovalo to, ale neomezovalo se to jen na, nahotu, nekrofilii, sprosté výrazy, zvracení, náboženská témata, nadměrné množství krve a násilí atd. Byly jsme rozhodnuty zahrnout toho do filmu co nejvíce.“* Jen: *„Cenzura je kravina. To, že něco nevidíš, neznamená, že to ve světě neexistuje. Vždyť umění napodobuje život. Cenzura plodí nevědomost.“*

představitelky hudební komedie **Rosie and the Pussycats** (Josie a její kočky, 2001) s R. L. Cook, Tarou Reid a Rosario Dawson v hlavních rolích. Brzy se jim ale jejich obsazování do dvojíých a stereotypních rolí znechutilo a rozhodly se stát se svými vlastními vládkyněmi. Sylvia: *„Hrajeme od malička. Je to extrémně obtížný a často zklamávající průmysl a jak jsme stárly, role, které nám byly nabízeny, se skládaly hlavně z dvojčat, stereotypních rolí a atraktivních postav. Ne, že bychom proti tomu něco měly – jen ve správný čas a na správném místě s nějakým odůvodněním ve scénáři. Dostalo se to do bodu, kdy jsme byly obsazovány do rolí, které jsme původně vů-*

bec nechtěly a uvědomily jsme si, že potřebujeme změnu.“

V roce 2008 tak sestry založily vlastní filmovou společnost Twisted Twins a rozdělily si pozice – Sylvia se stala prezidentkou, Jen předsedkyní společnosti. Jen: *„Jme jedna osoba ve dvou tělech. Na place jsme jedna linie. Jsme tak sladěné jedna s druhou, že se můžeme snadno odloučit. Pokud jedna z nás musí odejít ze schůzky nebo natáčení, druhá může bez problémů pokračovat. Pokud dostaneme stejnou otázku, odpovíme úplně stejně. K velkému pobavení herců a štábu často slovo od slova.“* Coby producentky, scénáristky, režisérky, herečky a jiné potřebné profese se vrhly na natáčení svého prvního celovečerního filmu, akčního hororového thrilleru **Dead Hooker in a Trunk** (2009). Ten měl svůj původní základ ve fake thrilleru, který sestry ze srandy natočily inspirovány Tarantinovým a Rodriguezovým projektem Grindhouse. Příběh vypráví o čtveřici přátel (dvou sestrách – hádejte, kdo je hraje? –, hard core zpěvačce, a sice milém a hodném, ale dost ňoumovi, který neustále zvrací), kterým se to tak nějak prostě najednou sere na jednu hromadu. Jen se Sylvii si to v tomhle filmu dokonce rozdají... Á, jen vychladněte. Pěstní souboj, víme? Akční gore krvák v němž obě sestry ukazují, že si tenhle styl náležitě užívají. Tvrdá rocková muzika, motorové pily, mačety, krev, vnitřnosti, čtvrcení, mrtvoly. Brzy je jasné, proč se ve filmu moc nesvlékají, protože by odhalily, že fakt mají koule a nebojí se je použít. To, co filmu chybí na financích a zkušenos-

tech, Jen se Sylvii vcelku slušně dorovnávají, protože si film užívají, ať už v badass nebo geek rovině. Možná překvapivě jejich debut přes svou levnost a počáteční nezkušenost sklidil na festivalech příznivé kritiky a úspěch u diváků. Pochvalně se o něm vyjádřil i Eli Roth.

Po třech letech si celý tento tvůrčí kolotoč zopakovaly, když napsaly scénář, produkovaly a režirovaly velmi pozitivně přijatý gore horror o talentované studentce lékařské fakulty Mary Mason **American Mary** (2012). Její touze stát se chirurgem (fajn, používá se už výraz chirurgka?) však padají pod nohy obrovské klády, nejen ve finanční podobě. Mary se rozhodně přivydělat si ve striptýzovém klubu, místo toho však přijímá nabídku

pokoutně uspokojovat touhy milovníků tělesných modifikací a ještě se stihne vypořádat se sexuální útokem. Film má své chyby, ale zároveň ukazuje typický rukopis obou dvojčat. Skvělým tahem bylo obsadit do hlavní role jejich krajanku Katharine Isabelle, protože Mary dodala potřebné kouzlo a sympatičnost. Celý film má silný soft erotický fetiš nádech, až je schopen v divákovi odhalit dosud skryté touhy a preference. Tělesné modifikace, extravagantní oblečky, lidé, nebojí se projevat své touhy... A do toho litry krve. Problém filmu trochu je, že se jeho pozitiva koncentrují převážně v té vizuální oblasti. Dějově je příběh lehce nevyvážený a ne zcela dotažený. Film si i tak našel svůj ohlas, dokáže zaujmout a zúročit své klady, Katharine Isabelle zase výrazně povyskočila v žebříčku zájmu. Její medičku operující v lodičkách a kostýmku si prostě zamilujete. Byla za ni nominována na nejlepší herečku na několika festivalech, mimo jiné Fangoria Chainsaw Awards, Screampfest Horror Film Festival a Toronto After Dark Film Festival. Na britském hororovém festivalu Film4 Fright Fest tuto cenu dokonce získala. Různé kostýmní variace hlavní hrdinky se staly velmi oblíbené na halloweenských a cosplayerových setkáních. Jen se Sylvii na sebe zase dokázaly upozornit. American Mary rozhodně stojí za zhlédnutí. Minimálně vizuálně je to pastva pro oči. Aktuálně se rozbíhá kampaň k oslavě desetiletého výročí natočení filmu, v podobě trik a plakátů s motivy filmu.

Náhlé zazáření a relativní úspěch ve filmovém horroru s sebou občas přináší různé následky. Tím většinou je nabídka práce pro sequel nějaké série nebo remake staršího snímku. Hned několik nápaditých režisérů a tvůrců takhle v nejednom případě doslova zabilo svou kariéru a zašlapalo své nadání. Twisted Twins se tak naskytlá příležitost oživit po osmi letech záporáka Jacoba ze slasheru *See No Evil* (Neviditelné zlo, 2006). Proti wrestlingovému zápasníkovi Glennu Jacobsovi aka Kaneovi v *See No Evil 2* (2014) tentokrát postavily Danielle Harris a ve vedlejší roli svou novou kamarádku Katharine Isabelle. Děj se přemísťuje do márnice, kam je po událostech z prvního dílu převezeno tělo zdánlivě mrtvého Jacoba. Jako na potvoru se v márnici sejde skupinka studentů medicíny. No nemají ti lidé v horrorech sakra pech? Otázku, zda si zrovna Kane zasloužil pokračování, nechme stranou. Dvojka zaujme už ženskou kavalérií, která ji táhne. Je to sice klasická nemocniční dvojka, neoriginální, v podstatě tuctová a předvídatelná,

sestrám Soskovým se ale musí uznat opět další určitý pokrok v režii a vedení filmu, Danielle Harris je fajn zase po čase vidět v nějakém filmu (nejen povyrůst

a dospět), no a Katharine Isabelle je tady správně trhlá. Krátce řečeno, holky z tohohle vyvražďováku vytřískaly, co se dalo.

Ve stejném roce se Jen se Sylvii zapojily do projektu **The ABCs of Dead 2** a natočily svůj třiminutový příspěvek **T is for Torture Porn** (2014). Jde o krátký příběh o pornofilmařích, kteří organizují casting na hodně drsné porno a herečka Yumi jim ho dopřeje plnými doušky. Protože Yumi, která na jejich casting přišla, je mnohem drsnější a ostřejší, než tahle banda, která ví prd o nějakém torture. Doslova vizuální porno. Je to prostě jako sex, buď si to užijete nebo ne, prakticky nic mezi tím. Film, kvůli kterému musíte na Youtube prokazovat svůj věk a v Německu je dodnes údajně zakázán. V rolích čarodějnic si pak obě zahrály v příspěvku Stevena Kostanského **W is for Wish**.

O rok později si režisérky od horroru odskočily k sice akčnímu, ale stejně krvavému filmu **Vendetta** (Odplata, 2015), v němž si hlavní roli zahrál již nelétající a v telefonních budkách se nepřevlékající Dean Cain a další wrestler Paul Wight aka The Big Show (no bodejt, když je natočený v koprodukcii s WWE). Tihle dva stojí proti sobě, protože jeden z nich tomu druhému pěstmi umlátí těhotnou manželku (tak asi uhádnete, kdo hraje koho). No a vzhledem k názvu filmu je jeho další průběh nad slunce jasný. Takže zbývá jen vypnout mozek a užít si.

Zatím posledním celovečerním příspěvkem hororovému žánru sester Soskových je remake jednoho z prvních celovečerních hororů jejich krajana Davida Cro-

nenberga **Rabid** (2019). Tomu věnujeme samostatnou recenzi na jiném místě tohoto čísla, zde jen zmiňme, že ať už na diváky zapůsobí jakkoliv, nelze zpochybnit další zlepšení obou sester na všech svých tvůrčích pozicích. A jejich krátká záchodová herecká etuda je tradičně zábavná. Jen: „*Nemyslím si, že by někdo měl dělat remake nebo pokračování, pokud k tomu nemá co říct nového. Některé z hlavních rozdílů mezi Davidem a námi jsou předně v tom, že jsme ženy a pak v tom, že jsme katolíčky. Věříme v posmrtný život – David ne. (...) V tom prvním případě možná proto, že David je chlap, to vidíte Hartovým pohledem [jde o postavu Harta Reada, kterou v Cronenbergově verzi hraje Frank Moore – pozn. HV]. Film je mnohem více o jejím příteli a o tom, jak reaguje, než o ní [hlavní hrdince Rose – pozn. HV].*“

Během celovečeračků i po nich obě sestry napsaly scénáře, režirovaly a zahrály si v několika krátkometrážních filmech. Jen namátkou: **Bad Girls** (2009), **Give It Up** (2015) nebo **Kill-Crazy Nymphos Attack** (2015). Jako herečky se, spolu nebo jednotlivě, objevily ve filmech různých žánrů i tvůrců: **F4L: Friends 4 Life** (2012), **Suburban Gothic** (2014) nebo **The Blackburn Asylum** (2015). Obě jsou nadšenými podporovatelkami dárcovství krve a od roku 2009 se každý únor v rámci podpory zvyšování povědomí o důvodech potřeby krevních zásob zapojují svým příspěvkem do krátkometrážní kampaně antologie PSA pro dárcovství krve. V rámci jejich desetiletého výročí podporování tohoto projektu se sestry spojily s Terror

Thread a vytvořily produkt, jehož částečný výtěžek byl rozdělen mezi Červený kříž a Kanadskou krevní službu (Canadian Blood Services). Kromě toho, jak je jistě poznat a vidět z jejich filmů, obě otevřeně podporují stejná práva pro všechny, rovnost pohlaví a LGBTQ+ komunitu. Sylvia: „*Myslím si, že je zcela odlišná reakce publika, když je žena v horroru obětí a v opozici vůči muži. Ženám se projevuje větší soucit, protože jsou běžně považovány za slabší než muži. Diváci se cítí, jako by více chránili ženu v nebezpečné situaci. Společnost trvá na tom, abychom chránili ženy a děti. Lidé to tak stále cítí a tak je vyděsí více, když je obětí žena. Jak už bylo řečeno, hororový žánr je posetý nekvalitními filmy, které nemají mnoho uměleckých zásluh, ale zdá se, že se řídí nějakým nevysloveným hororovým stereotypem se spoustou tichých, bezmocných žen, podléhajících nějaké hrozbě. Zároveň je to žánr, v němž se zrodila tzv. Final Girl. Ženy často byly ty, které nakopaly nějaký zadek a nakonec stály s mrtvým padouchem u nohou.*“

Jen i Sylvia jsou obě velkými fanynkami komiksů. Spojily se s Danielem Waynem (tvůrce např. Deadpoola) a vytvořily svůj první grafický román **Kill-Crazy Nymphos Attack!** (2017), vycházející z jejich stejnojmenného krátkometrážního filmu. Jde o temnou satiru patriarchální společnosti a role žen v ní. Už v roce 2015 však spolupracovaly

na marvelovském příběhu ze série **Night Nurse** nazvaném **The Risk of Infection**, který vyšel v **Secret Wars Journal #5**. Napsaly také příběh **The Ripley** pro sérii **Guardians of the Galaxy**, který se objevil v **Guardians of Infinity #8**.

Mediální kanály, jimiž The Soska Sisters dávají volný průchod svým tvůrčím vizím, se neustále rozšiřují. Jsou průvodkyněmi survival horror reality show **Hellevator**, která měla premiéru v říjnu 2015 na GSN. Jde o společné dílo Blumhouse, GSN, Matador a Lionsgate, které se dočkalo dvou sérií a prolétlo VOD, Netflixem a Hulu.

Pokud máte problém obě sestry rozeznat, tak Sylvia je ta vyšší. Je o 19 minut starší než Jen. Při narození byla skoro o polovinu větší než její sestra. Sylvia už od mala toužila být arachnoložkou, miluje a chová sklípkaný a doufá, že jednou některý z jejích chovanců překoná dosa-
 vadní rekord 11 palců v rozpětí nohou chovného pavouka. 13 palcové rozpětí bylo u sklípkanů zaznamenáno ve volné přírodě, v domácím chovu dosud ne.

Jen se označuje za temnější půlku jejich sest-
 erského celku. Ve svém oblečení preferuje černou barvu. Lehce jí vyčnívají špičáky, posky-
 tují jí tak je-

jím zubům a ústům upírský vzhled. Umí číst Braillovo písmo a vlastní rozsáhlou sbírku různých zbraní, které umí ovládat. Mezi její nejoblíbenější zbraně patří tzv. ninja sais. Chová rottweilera. Miluje protetiku a lidi, kteří ji vytváří a pracují s ní. Svě tvůrčí smě-
 řování shrnuje následovně: „Nikdo to za vás neudělá. Pevně věřím, že si musíte stanovit nemožné cíle. Takhle, když se jim alespoň jen přiblížíte, si vedete zatraceně dobře.

(...) Chceme prostě dělat dobré filmy. Nezáleží na tom, zda jsme muži nebo ženy. Práce ženy by neměla být hodnocena štědřeji než práce muže.“

Honza
 Vojtíšek

Příběh o nenasytné holce, které kručí v břiše.

Režie: Jen Soska, Sylvia Soska

Scénář: Jen Soska, Sylvia Soska, John Serge

Délka: 110 min.

Původ: Kanada

Rok: 2019

Hrají: Laura Vandervoort, Hanneke Talbot, Benhamin Hollingsworth, Ted Atherton

Rose se snaží uspět jako návrhářka v módní branži. Ale moc se jí nedaří, a to ani v osobním životě. Je to taková tichá myška, která by na sobě nechala dříví štípat. Když se na jednom večírku k ní její kolegové nezachovají zrovna mile, zažije při odjezdu na svém skútru ošklivou autonehodu, která jí znetvoří tělo a obličej. Zoufalá Rose hledá pomoc na klinice s experimentální léčbou. Jde v podstatě o výměnný obchod – ona poskytne sebe a svá zranění jako zkušební a laborator-

ní materiál, oni jí pomůžou. A pomůžou jí na první pohled skvěle. Kdo by se zbýval vedlejšími účinky jako nepříjemně živé noční můry, tísnivé kručení v žaludku a záchvaty neutuchající touhy po krvi. Rose se daří, v osobním i pracovním životě. Jenže zatímco se vedlejší příznaky nepříjemně protlačují do popředí, městem se začíná šířit agresivní epidemie čehosi nápadně podobného vzteklině.

Rabid sester Soskových je remakem jednoho z prvních celovečerních filmů Davida Cronenberga z roku 1977. A to by se svým způsobem mohlo zdát základním kamenem úrazu. Je totiž otázkou, zda obsahově podobně laděný snímek, který ve

své době mohl působit jako hrozba, vyvolat mrazení a znepokojení, má šanci zaujmout v současnosti, v době plné četných a různých virózních a epidemických zombie i „zombie“ filmů. Chápeme se? Dnes je toto téma tak široce a obsáhle zpracováno, že, ať už se sestry Soskovy snaží, jak chtějí (a snaží se, to ne, že ne), podobný film může lehce zapadnout jako jeden z mnoha. Vždyť ostatně úplně první pronesenou větou, která v jejich filmu zazní, je otázka: „Proč obnovujeme staré trendy?“ a dál se monolog věnuje smysluplnosti opakování a přetváření (doslova remakování). Jako by si *Twisted Twins*, jak se jmenuje produkční studio obou režisérů, byly vědomy do čeho jdou, a pokusily se to hned v úvodu až filosoficky-kulturně zpracovat.

Je třeba říci, že se tvůrkyně snažily. Nesporným kladem jejich kombinace vědeckého, upírského, epidemického, zombie a body horroru je určitě jejich záliba ve stylizaci, krvi a *body*. A šik ohozy. Na tomhle si holky fakt ujíždí a snové scény společně se závěrečnou přehlídkou jsou opravdu pohlazením pro oko. Pokud tedy tento styl preferujete. Ani jedna z nich nijak nezapře, že na Cronenbergových filmech určitě vyrůstaly a i z tohoto jejich remaku je cítit úcta k originálu a jeho

tvůrci. Je však jiná doba a ta vyžaduje jiné postupy. Když už ničím, je **Rabid** Soskových minimálně ukázkou, že se toto sestřské tvůrčí duo zlepšuje ve všech směrech každým dalším filmem. Dalším pozitivem je sympatická a zajímavá Laura Vandervoort v roli Rose. No a obě Sosky v krátké roli, samozřejmě. Podle všeho si holky natáčení každého filmu užívají a alespoň částečně se jim tento pocit daří přenášet na diváky a zážitkově ho sdílet.

Rabid by mohl jít více do hloubky a nejen tak klouzat po povrchu. Ale pravda, většinu stopáže se odehrává v módním prostředí, a tam se hledí na povrch, ne na hloubku. Mohl by do toho více seknout, ale zase se musí uznat, že se nenechal strhnout v pozlátkovou řežbu.

Problémem tohoto filmu tak vlastně není to, že by byl špatný (protože vůbec není), ale to, že je obsahově, pocitově, zpracováním (byť citlivým a vizuálně neodfláknutým), prostě... jen další. A k tomu má lehce přepálenou stopáž. Ale to je jen kosmetický detail, kterého si jde nevšimnout.

Ale jo, rád od Jen a Sylvie zase něco uvidím, nejlépe s Katharine Isabelle.

Honza Vojtíšek

PETR DAVID LOPAN:
MONSTRA Z MLHY

RECENZE

Ačkoli mám rád klasické, hmatatelné knihy (ideálně s pevnou vazbou, kterou byste umlátili mamuta), čas od času nezaškodí ukročit stranou a „sáhnout“ po nějaké té e-knize. Ovšem jelikož nechci, aby se tento úvod přetavil v meditování nad formami knižní produkce, přejděme rovnou k věci. S čerstvým domácím pokusem o frappuccino krátce pohlédnu na přírodu za okny a poté upřu zrak zpět na monitor. Dámy a pánové, přicházejí **Monstra z mlhy!**

Rok českého vydání: 2021

Počet stran: 130

To se takhle zničehonic otevře v Tokiu obrovská multidimenzionální brána. Pochopitelně je kolem toho velký poprask, protože takové nafialovělé podivnosti si každý všimne. Když během počátečního chaosu dovnitř vstoupí tři japonské školáčky, nikdo netuší, co bude následovat... a navráťivší se trojice děvčat evidentně není v pořádku. Nastane masakr. Jedna

z hlavních postav knihy tohle všechno viděla na vlastní oči; zrovna si v Tokiu užívala dovolenou. Ta však končí, jakmile ji jedna z pokroucených Japonek začne bez zjevného důvodu pronásledovat. Jak už si domyslíte, přežije – a než byste řekli latté, dá se dohromady čtyřčlenný tým bouchačů z Ameriky, specializovaných na podobné záležitosti. Ti budou vysláni na Nový Zéland, kde se mezitím otevřela *dalsí* brána vedoucí do jinam...

Takhle lákavě začíná kniha **Monstra z mlhy aneb apokalypsa s příchutí Mocha Frappuccina**. Zápletka nevypadá špatně a její náplň se zdá odkazovat do sfér bizarního podivna. Ačkoli jsem po prvních kapitolách očekával něco ve stylu knižních sérií Agentura či Kladivo na čaroděje, časem jsem získal pocit, že čtu spíše něco na způsob filmu Doom (2005) či podobných vpádů mariňáků vstříc neznámému nebezpečí. Možná to byl i záměr; kniha je prošpikovaná odkazy na více či méně známá filmová díla z minulých dekád. Občas jsem se chystal, jindy

ne; tak už to s odkazy na jiné záležitosti bývá.

Děj samotný je svižný a vtáhne čtenáře relativně snadno. Přesto mám pocit, že se příběh někde v polovině takřkajíc zlomil. Seznamování se s členy týmu i pozdější putování mlhou ještě funguje bez problémů; nicméně ve druhé polovině začnou prosvítat problémy knihy mnohem výrazněji, což zamrzí. Důvody jsou dvojí – vytrácí se tajemno a nadsázka. Za polovinou příběhu už máte víceméně jasno, kam děj směřuje... a skrze situaci i jistou ohranost postav už tolik nepomáhá ani autorův smysl pro humor (který se tam místy zdá být „za každou cenu“, čímž trochu ztratí na vtipnosti). Z multizánrové záležitosti koketující s horrorem, bizarrerem a sci-fi se tak nakonec vyklubuje spíše nadpřirozený akčňák. Což někdo ocení více a někdo méně.

Negativa by se dala shrnout pod slovo nevypsanost. Jakkoli totiž děj jako celek funguje a přehledně ubíhá, je plný zbytečných popisů, vysvětlování a zdůrazňování. Zejména „bojové scény“ mají tendenci se měnit v „popis bojové scény“. S důrazem na to, kam kdo dal nohu a ruku, jaké nesnáze u toho zažil

a kolik si kdo získal sekund navíc. Mnohé postavy (či speciálně jedna z nich) pak na základě pouhých domněnek (a bez příslušného vzdělání) okamžitě určí přesnou teorii o věcech, o kterých prakticky nic neví. Logika věcí mi tedy do určité míry hapruje (což ale může být i tím, že mám prostě raději hlubší příběhy). A do třetice, zatímco u jiných knih obvykle zdůrazňují gramatické chyby (nezaznamenal jsem), v tomto případě mě do očí občas praštily nedostatky stylistické.

Samotné postavy jsou zvláštní kapitolou. Zpočátku vypadá ústřední čtveřice zajímavě; závislák na kávě, tajemný inte-

ligent, nabušený žrout a jejich stárnoucí velitel s přezdívkou Stařík. Časem se objeví i další postavy, jenže obvykle o dekádu stránek dál (pokud mají kliku) skončí jako dálnice pro červy. Těch pár vedlejších postav, které všeobecně jatka přežijí, mají víceméně minoritní úlohy. Nejvíce to zamrzelo u postavy vědkyně, jejíž devízou v ději není inteligence, nýbrž to, jak sexy za každých okolností vypadá... a ne, prásániček se nedočkáte. A hlavní postavy? Celou dobu bojují, přežívají a plánují – nicméně jejich psychologický vývoj je minimální. Občas je znovu zdůrazněn nějaký jejich kmenový atribut (chuť na kafe, hlad apod.), ale to je vše. Na druhou stranu, pokud ke knize přistupujete jako k čistě oddechovému čtivu, nějaké hlubokomyslné závěry a psychologii postav stejně neupotřebíte.

Může se snad zdát, že knihu příliš haním. Je pravda, že výše uvedené věci jsou mi trnem v oku a že potenciál mnohých nápadů (včetně ústředních monster z mlhy) mi připadá nerozvinutý. Dokonce ani to titulní Mocha Frappuccino nehrálo větší roli. Nejsem však toho názoru, že by šlo o špatný příběh. Kromě svižnosti a podivna totiž děj skýtá i ne jeden dějový zvrat (buť občas šitý horkou jehlou) a až do samého konce v sobě zachovává prvek napětí. A právě ono napětí funguje skvěle a táhne příběh vpřed. Kdyby šlo o delší dílo, asi bych byl v hodnocení přísnější – ale něco málo okolo sto stran průměrný čtenář zvládne jako nic. Je to zkrátka zábavná oddechovka, která si na nic nehraje.

Některým lidem to vadí, takže to zdůrazním – kniha má lehce otevřený konec. Ano, nějak to dopadne a co se děje dál, je jen a pouze na čtenáři. Což možná nepotěší ty, kteří se bojí použít fantazii bez návodu v podobě příběhu. Mně osobně otevřenost konce seděla a závěrečný epilog byl krásnou tečkou.

Touto knihou se čtenářům představil doposud neznámý autor Petr David Lopan, kterého si po dočtení knihy představuji jako militantního baristu (pokud vás nesloží on, udělá to jeho kafe). Zjevně má kolem sebe podporující okolí, takže se nechme překvapit, s čím (a zda) do budoucna přijde. Poutavou obálku e-knihy pak má na svědomí Sadamíto Šeram a ačkoli mě samého by v obchodě zprvu tolik nezaujala, na bizarně ponurý obsah navnadit dokáže. Toto čtivo lze zakoupit přímo na konkrétních internetových stránkách (www.monstrazmlhy.cz), jinde jsem na ni v době psaní recenze nenarazil.

Nevadí-li vám tedy trocha napětí, klišé a akčního podivna v postapokalyptických kulisách, chutě si namíchejte svůj oblíbený kávový nápoj a pusťte se do čtení. Pokud potřebujete vypnout a jen si užívat děj, je pro vás tahle bláznivina jako dělaná. Co se mě týče, raději zůstanu u svého oblíbeného černého čaje – magického nápoje, který chutná i voní jako kyprá hlína...

Ondřej Kocáb

Spisovatelé, autorky, scénáristé, ale třeba také novináři, se prohánějí i filmovými plátny, televizními obrazovkami a počítačovými monitory (na mobilních displejích snad nikdo soudný horrory nesleduje, že ne?). A ne vždy jde jen o adaptace literárních děl, jak by se mohlo zdát. (hv)

Uznáváme, že hrdinou hned prvního filmu našeho výběru, **Danza macabra** (1964), není přímo spisovatel ale novinář z Timesu. Ovšem, to je vlastně taky pisálek. A mnoho novinářů se dříve či později pokusí napsat nějakou knihu. Určitě by se ji pokusil napsat i Alan Foster, kdyby.... Kdyby se jednoho dne nesetkal v londýnském zájezdním hostinci U čtyř dáblů se samotným Edgarem Allanem Poem, nezabředl s ním do sporu o existenci nadpřirozených jevů a posmrtného života a nenechal se přísedícím lordem Blackwoodem vyprovokovat k sázce, že nevydrží strávit noc v jeho zámku. Sebevědomý Foster sázku samozřejmě přijme, ještě ji dokonce sníží (novinařina je nuzné řemeslo) a vyrazí do zámku. Uvnitř se

stane svědkem hned několika „optických iluzí“, jak je sám přesvědčen. Setká se také s až temně okouzující dívkou, která se vydává za příbuznou lorda Blackwooda a vnese Fosterovi do tajemné sázky trochu světla. Nejde však o jediného obyvatele starého zámku, jak se novinář postupně, ke své nemilosti, přesvědčí. Zdá se, že zámek, i s jeho obyvateli, uvízl v podivné kletbě. *Danza macabra* je stará dobrá hororová gotika v působivém černobílém provedení, se zajímavým příběhem, dvěma hezký herečkami (uhraňčivě kouzelná Barbara Steele se stala žánrovou ikonou nejen své doby opravdu zaslouženě), jedním polonahým svalovcem, lesbickým nádechem, funkčními interié-

ry a tu a tam zajímavými a atmosférickými záběry (pohled do rakve). Zřejmě to (dnes už) vyděsí málokoho, ale kouzlo je prostě silné. (hv)

Přímo spisovatel na slovo vzatý do našeho výběru tak nastupuje až s italským giallo horrorem **L'uccello dalle piume di cristallo** (Pták s křišťálovým peřím: Přízrak teroru, 1970), natočeném podle románu Fredrica Browna. Je jím americký autor Sam Dalmas, který odjede do Itálie, aby trochu rozhybal svou inspiraci ke psaní a jeho stagnaci. To se mu moc nepodaří, alespoň si však vydělá trochu peněz prací pro noviny. Cestou z redakce s výplatním šekem v kapse v jedné galerii zahlédne maskovaného muže, snažícího se zabít mladou dívku. Dalmas zasáhne a dívce zachrání život. Policie mu, coby jedinému a důležitému svědkovi, zakáže opustit Itálii a když se ho kdosi pokusí zabít, Dalmas brzy začne pátrat na vlastní pěst. Protože městem obchází maskovaný vrah a zabíjí mladé dívky (jak taky jinak, že jo). *L'uccello dalle piume di cristallo* je místy lehce teatrální, přesto však působivý nástup Daria Argenta na scénu. Obsahuje všechny Argentovy základní rozpoznávací prvky, které ve svých dalších filmech jen a jen vylepšoval. Z tohoto hlediska se může tato prvotina v rámci žlutého detektivně-horrorového subžánru jevit slabá a nevýrazná, máte-li však pro giallo slabost, budete se na to dívat trochu jinak. (hv)

Občas si k hororrovému žánru odskočí tvůrce, u nichž by to člověk nečekal. Když se řekne Robert Altman, mnohým na-

skočí spíše filmový M.A.S.H. či jiné jeho příspěvky do kinematografického fondu. Ale horror? Jeho **Images** (Vidiny, 1972) ukazují, že když je tvůrce schopný, není problém kvalitní dílo v jakémkoliv žánru. *Images* navíc do našeho výběru pasují hned kombinovaně. Jde totiž o adaptaci románu Susannah York, která si ve filmu zahrála hlavní roli Cathryn – fantasy spisovatelky. Tu, v tvůrčím zápalu nového románu, začnou psychicky deptat nejen podivné telefonáty neznámé ženy, ale i vidiny muže, který je již tři roky mrtvý. Poté, co se svým lehce podivínským manželem odjede na venkov, do domu, kde Cathryn trávila dětství, se vidiny muže zintenzivní a k jejímu psychickému vypětí se přidá ještě návštěva rodinného známého s dvanáctiletou dcerou. Znamého, který jasně dává najevo, co chce a jde si po tom. Psy-

chicky rozpolcená Cathryn se rozhodne se vším vypořádat tou nejjednodušší ale nejpůsobivější cestou. Images jsou komorním koncertem pro jednu ženu, tři muže a jeden mozek, který se s tím vším snaží vypořádat, zasazeným do působivého prostředí (jak exteriérů tak interiérů), nasnímaným bezchybnou kamerou, doprovobeným výbornou hudbou (byly použity skladby japonského skladatele Stomu Yamash'ty) a hlavně odehraným kvalitními hereckými výkony. Susannah je ve svém přebíhání mezi polohami vyděšené a sebejisté odhodlané ženy bezkonkurenční. Žánrově jde o klasický psychologický horror v hávu dramatického thrilleru své doby, kdy psychické poruchy a komplikace lidského života přestávaly být výlučnou doménou na první pohled záporných a nesympatických postav a začaly se stávat běžnou součástí obyčejných lidí. Jde o film, na který lze nahlížet z mnoha různých úhlů (děje se to ve skutečnosti, nebo jen v mysli hlavní postavy?), v každém z nich však divák dostává kvalitní porci atmosférického a napínavého příběhu, z něhož postupem času více a více mrazí. Obzvláště, začne-li si v myšlenkách skládat mozaiku použité symboliky (křišťálová zvonkohra, puzzle). Images je skvělým a působivým filmovým zážitkem nezávisle na jeho žánru, kvalitně odvedené řemeslo se tady totiž nijak nenechává vázat žánrovými obručemi. Naštěstí je ve spojení s ním film jen a jen kvalitnější a působivější. Až je velká škoda, že jde svým způsobem o lehce pozapomenutý a přehlížený žánrový klenot. (hv)

Jakým tematickým směrem se bude ubírat následující povídkový film, napoví už jeho název. Ano, **Necronomicon** (1993) z produkční dílny Briana Yuzny (který se podílel i na scénáři a režii), je lovecraftovská záležitost. Nutno dodat, že velmi zdařilá lovecraftovská záležitost. Do našeho hledáčku se dostala hlavně proto, že hlavním hrdinou příběhu, propojujícího tři samostatné povídky, je samotný samotář z Providence, Howard Phillips Lovecraft. Tedy autor v tomto výběru na slovo vzatý. HPL, v podání snad až lovecraftovského klasika Jeffreyho Combsa, tajně pronikne do neveřejné části knihovny k nepřístupným svazkům, aby nahlédl do tajemného Necronomiconu a prostudoval jeho obsah. Na stránkách prokleté knihy objeví tři příběhy. První dva příběhy operují s klasickými lovecraftovskými prvky, daly by se označit za svým způsobem kompilaci a převyprávění známých a profláknutých lovecraftovských postupů, ať už jde o stará prokletí, neuvážené nakládání s tajnými prastarými spisy a uvádění jejich obsahu v realitu, až po vědecké pokusy a experimenty zapálených a věci oddaných vědců. Až třetí příběh, o policistce, která v zápalu při sledování vraha pronikne do tajemného domu a jeho podzemí, se výrazně vymyká svou bizarností, vlastní invencí a příznačnou originalitou. Na rozdíl od prvních dvou příběhů spíše jen tancuje vlastní tanec mezi vypůjčenými kulisami, než aby byl očividným epigonem. A závěrem? Závěrem možná HPL stane tváří v tvář Prastarému. V každém

případě, Necronomicon je nejen žánrová, ale i lovecraftovská lahůdka, ukázka zasvěceného a fanouškovského přístupu, která nedělá vůbec žádnou ostudu nejen lovecraftovskému horroru, ale ani povídkovým filmům. Brian Yuzna a spol. prostě měli Lovecrafta rádi a pokusili se své inspiraci vrátit, co jim dala. (hv)

Spisovatel sice není hlavním hrdinou posledního plnou palbou hodnoceného celovečerního horroru Johna Carpentera **In the Mouth of Madness** (Ve spárech šílenství, 1994), přesto je však výraznou hnací složkou příběhu. Hlavním hrdinou je totiž pojišťovací vyšetřovatel John Trent odhalující pojistné podvody, který je jedním nakladatelstvím požádán, aby našel jejich zmizelého tažného koně – autora hororových bestsellerů Suttera Canea. Protože reklama na chystaný román běží na plné obrátky, nakladatelství z něj však nevidělo ještě ani stránku a po spisovateli se slehla země. Trent, s ironickým nadhledem sobě vlastním, už od začátku v celé věci čuje nějakou lotrovinu, přesto udělá, za co mu hodlají zaplatit. Najde Canea v malinkém městečku Hobb's End. Jenže čím blíže se Trent ke Caneovi dostává, tím více odhaluje, že se Caneovy příběhy až nebezpečně prolínají s realitou. Nebo, což je ještě děsivější, realita se prolíná s Caneovými příběhy. In *The Mouth of Madness* je s nadhledem sobě vlastním hravý a lehce excentrický mix lovecraftovského a kingovského horroru s hned několika působivými scénami, který se nebojí kousavě střílet do vlastních řad. Na jednu stranu levné, ne

moc vážně se beroucí, hororové béčko, na druhou stranu skvělá ukázka, jak dobře a s uznalým přístupem namíchaná klišé mohou být trefou do černého. Snímek kromě hravé nápaditosti, povedených triků, působivé atmosféry a tradičně dobré carpenterovské hudby zaujme i hereckým obsazením, ať už jde o Sama Neilla v hlavní roli, či Jürgena Prochnowa, Davida Warnera, Charltona Hestona nebo úžasnou Frances Bay v rolích vedlejších. (hv)

Zajímavý náhled do života spisovatele, ale i literárního kritika, nabízí epizoda **Uškrcená laborantka** televizního seriálu **Drákulův švagr** (1996). Nejdříve může urputného hororistu polekat, že je mu předložen počin z produkce TV Nova, nicméně, snad ho nakonec ukolébá, že se jedná o zpracování předlohy páně Švandrlika, respektive jeho povídek, přičemž drtivá většina z nich pochází z autorovy sbírky *Drákulův švagr*. Druhá povídka v řadě, již se věnujeme, nemá příliš mnoho materiálu k děšení, tím spíše, když se hlavních rolí ujali komici Miroslav Donutil a cimrmanovský smíšek Petr Brukner. Nicméně, předkládá naprosto skvěle (a vlastně i dosti věrohodně) spi-

sovateľovy útrapy s kritikou. Brukner se musí popasovať se vším, čo tvrdá kritika prináša – ukazuje tak obecnému diváctvu, čo skutočne prožíva spisovateľ po vydání svých textů. Jelikož se psaní rok od roku věnuje více a více lidí, najde se snad i mnoho těch, kteří s hrdinou televizní povídky plně soucítí. Sotva dvacetiminutový příběh má, jak bývá u Švandrlíka (má zde dokonce cameo) zvykem, překvapivou pointu. (MiB)

Hrdinou nizozemského dobrodružného horroru **De griezelbus** (Strašidelný autobus, 2005) je mladý školou povinný Onnoval, který si o sobě myslí, že je vlkodlak a touží být spisovatelem. Jenže místo toho je nešťastně zamilovaný do spolužačky a šikanován svými spolužáky. Během návštěvy hororového spisovatele ve škole se Onnoval dozví o tajemném démonickém Ferlucimu (kdo uhádne anagram, děti?), který mu nabídne svou ochranu. Stačí jen, aby to, co ho trápí a co si přeje, sepsal do příběhu, který mu

odevzdá. On dokáže vymyšlené příběhy změnit v realitu. A tak Onnoval napíše strašidelný příběh o školním výletu strašidelným autobusem do hororového

parku a předá ho Ferlucimu. Když si uvědomí, čo provedl, společně se spolužačkou vyrazí za spisovatelem pro radu, jak naplnění své povídky zabránit, protože školní výlet se blíží. De griezelbus je milý dětský horror pro dětské publikum věkové hranice -10. Je hravý (záporák si brousí zuby zubařskou vrtačkou), stylový a přiměřeně zábavný. Svým způsobem by to mohla být předloha pro stylovou zážitkovou hru. (hv)

Hned dva spisovatelé se protlačili i do druhé série hororového seriálu Masters of Horror. V osmém díle druhé série **Valerie on the Stairs** (Valerie, 2006) mladý spisovatel Rob Hanisey projde důkladným výběrovým řízením a je mu umožněno ubytovat se v Highberger House, což je svým způsobem internátní útočiště pro dosud nepublikované autory s bytem a stravou zdarma. Zatímco Rob bojuje s rozjezdem svého románu, postupně se seznamuje s ostatními obyvateli domu. A protože jsou spisovatelé a spisovatelky osobnosti rázovité a autorem povídkové předlohy je Clive Barker, jde o poměrně pestrý výběr. Roba ovšem nejvíce zaujme mladá, krásná a nejednou polonahá Valerie, která jej požádá o záchranu před hrozícím nebezpečím ze strany děsivé Bestie. Valeriei však kromě Roba v domě nikdo jiný nevidí a ona sama vždy zmizí doslova za zdí. V okamžiku, kdy pro jeho povykování Robovi začne hrozit vyhazov z domu, objeví rukopis románu nazvaný Valerie na schodech, který napsali tři jeho spolubydlíci. A jeden z nich je mrtvý. Rukopis Robovi odhalí Vale-

riino tajemství, které je úzce provázáno s tajemstvím celého domu. Valerie on the Stairs je slezinou žánrových klasiků, kromě již zmíněného autora námětu se režie ujal tvůrce celého seriálu Mick Garris, hudbu složil Richard Band a v jedné z rolí se objeví Tony Todd. Příběhově jde o typickou barkerovsky hloubavě a niterně ponouro a temnou záležitost zabývající se otázkou, zda je příběh výmyslem autora nebo je autor výmyslem příběhu. Příběh nestaví na expresivitě ale na emocích a vnitřních postojích. Věnuje se vnímání a přístupu ke světu, vlastní existenci a formě bytí. Ano, přesně tak. Tohle je Barker, ať už to balil do exkrementů, tělesných tekutin a brutality nebo fantastických nápadů a bizarních světů. Jen je škoda, že povídková předloha na první pohled nestačila hodinové stopáži. (hv)

Druhý spisovatel v Masters of Horror není fiktivní povídkový, ale má skutečný předobraz. I když příběh, kterak Edgar Allan Poe přišel k námětu na jednu ze svých povídek **The Black Cat** (Černý kocour, 2007), je samozřejmě s největší pravděpodobností fiktivní popkulturní variace, propojující autorovo slavné dílo s jeho vlastním životem. Kdo ale u E. A. Poea ví, že? Příběhu, v němž se Poe potýká s alkoholismem, nepochopením, chudobou, neúspěchem, trudnomyslností, autorským blokem a umírající mladou manželkou, se chopil Stuart Gordon, který si odskočil od svého oblíbeného H. P. Lovecrafta. Do své povídky však angažoval svého oblíbence Jeffreyho Combse, kterému tak z nejznámějších horro-

vých spisovatelů zbývá herecky ztvárnit už jen Stephena Kinga. Třeba se někdy dočkáme. Kromě titulního Černého kocoura povídka odkazuje i na další Poeova díla, Masku rudé smrti nebo básně Sen ve snu. Gordonova variace se však místo ryziho horroru stává spíše jen velkým pomrkáváním na milovníky a znalce E. A. Poea, milým fandovským zábavným pohledem na život i dílo kultovního autora, opředěného mnohými tajemstvími a zaručenými povídaczkami. K horroru se povídka přibližuje vlastně jen v závěru finálním propojením autora se svým dílem. Gordonova povídka nemá moc čím zaujmout, nespadáte-li do množiny holdujících uctívačů Edgara Allana Poea. Snaha z ní jde cítit, celkově však jde o krok mimo. (hv)

Patálie s literární tvorbou představuje i snímek **Sinister** (2012), svého času patrně nejpůsobivější duchařina vůbec. Já vím, že se najdou borci, kteří nad takovou hutně temnou, veskrze nervydrásající a mistrně natočenou duchařinou mávnou frajersky rukou... a lidskou stonožku si pouští ke snídani, aby si udělali lepší den, ale ruku na tykadlo, nejednoho odvážlivce dosti pevně přikoval tento počín k obrazovce a přinutil je se zataženým

prostředkem v prdeli kroutit prsty u nohou. A určitě se nejvíc báli ti, kteří také sami píšou... Nuže, tedy, pisálek v podání Ethana Hawka objevem zaprášených „osmiček“ v útrobách starobylého domu zatopí nejen sobě, ale i své rodině – pochmurným interiérem se cosi plíží podél zpuchřelých zdí a má to hlad... A jestli si nerozsvítí, straší mu tam dodnes. (MiB)

Představte si, že se odstěhujete z Prahy třeba do Hořesedel a vaším sousedem je nečekaně Miloslav Švandrlík, a navíc zjistíte, že ve svém domě ukrývá postavy svých románů, takže než se nadějete, pobíhá vám před domem četa pětépáků a svobodník Halík vám rve do ucha: „Pár klencáků do bláta a bude po inteligenci!“ Děsivé, že? Nejinak je tomu ve filmu **Goosebumps** (Husí kůže, 2015), kdy se v podobné situaci ocitá mladík z New Yorku. Jeho venkovským sousedem se stává skutečně existující spisovatel R. L. Stine (detailní biografii se zabýval Howard v čísle 32), jehož podobu na sebe

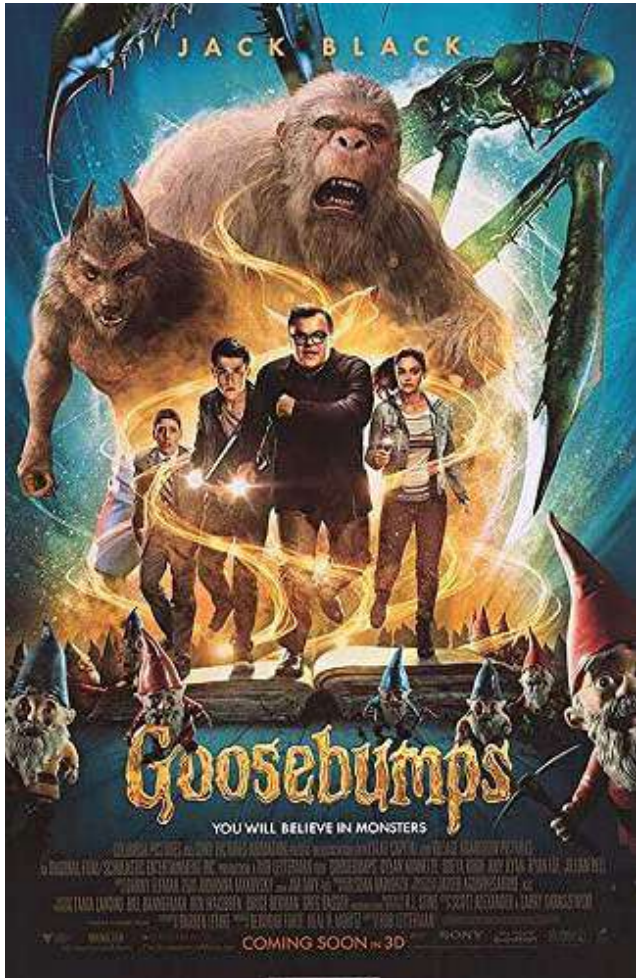
vzal komik a rocker Jack Black. Knihy ze své populární série Goosebumps má doslova pod zámkem, jenže všetečný mladík náhodou knihu otevře a do reálného světa vypustí jednu ze Stineho postav, tj. Sněžného muže, který rozhodně nemá výšku chlapce jedenáctiletého... Bohužel se jaksi z uzavřené knihy dostal na světlo i Slappy – zákeřná loutka břichomluvice, a ten hned osvobodí všechna ostatní Stineho monstra. Zřejmě celkem solidní zábava, kdy se nám postupně představují všichni ti, kteří kdy v horroru váleli, včetně vlkodlaka, obřího hmyzu, zombie anebo ekipy zahradních trpaslíků s vražednými choutkami. Stine-

mu a omladině (čítající zmíněného mladíka, Stineho dceru a random přicmrndálka s příjmením Vůl) jde o život a jejich jedinou nadějí je přijít na to, jak všechny příšery zase nacpat zpátky mezi řádky. Znalost Stineho knižní série Husí kůže není pro film nutná, všechna „strašidla“ jsou ve filmu pojata zcela přímočaře, takže se každý snadno dovtípí – ostatně, co jiného čekat od vlkodlaka, mimozemšťanů se zbraněmi, které každého zmrazí, od monstrózní masožravé květiny, obří kudlanky, která se nezaměřuje pouze na svého partnera, děsivého klauna, krvelačného pudlíka a dalších. Divák si, koneckonců, může sestavit

žebříček, která z ikonických postav vyvolala největší „husí kůži“. Není mnoho filmů, kde se sejde tolik oblíbených hororových figur a to jsou jednoznačně body pro, stejně jako občasný humor (např. nepřímé špičkování Stineho se Stephenem Kingem, smrdutá vlkodlačí slina na spisovatelově nose...) nebo sama zápletka, tedy, že sám autor je obětí vlastní tvorby. Třešničkou pro fajnšmekry je Stineho cameo, kde se představí jako Mr. Black. Zapálený hororista se možná těžko popisuje s představou, že žijící Stine byl zosobněný právě Jackem Blackem, ale s klidem v srdci lze říci, že se zde vtipálek Black vyvaroval jistých obvyklých trapností a role se zhostil takřka skvěle. (MiB)

Michal Březina (MiB)
Honza Vojtíšek (hv)

DEVĚT LET KUŘIMSKÉHO BĚSNĚNÍ

ROZHOVOR

Rozhovor s Adamem Kubíkem, organizátorem hororového festivalu Kuřimský běs.

Zajímavé je, že loňský „covidový“ ročník měl jednu z největších návštěvností.

Jak hodnotíš právě proběhlý ročník?

Ze všech ročníků jsem měl pozitivní pocit. Nejinak tomu bylo i u toho letošního, který byl, pokud se nemýlím, devátým ročníkem. První ročník jsme pořádali v roce 2012 a akce se nekonala pouze v roce 2018, kdy nám to z různých důvodů neklaplo. Právě proběhnutý ročník patřil každopádně k těm s menší návštěvností. Atmosféru měl ovšem stále velmi fajnovou. A po delší době nám také přálo počasí, které bylo pro venkovní projekce jako stvořené. Letos jsme nepozvali žádného hosta a pouštěli jsme pouze celovečerní filmy. Naše tradiční dramaturgie kombinující hororovou komedii, kultovní klasiku a modernější hororový snímek zůstala zachována. Celou akci jsme vlastně plánovali dost narychlo. Důvodem bylo, že jsme kvůli covidové situaci s jejím pořádáním váhali.

Vzpomeneš si, jak probíhal ten první?

Mám na to ještě nějaké matné vzpomínky. Konal se v pátek třináctého července. Klasický **Friday the 13th** (Pátek třináctého, 1980) jsme tenkrát také pouštěli. Venku jsme pak promítali **From Dusk Till Dawn** (Od soumraku do úsvitu, 1996) a Raimiho **Drag Me to Hell** (Stáhni mě do pekla, 2009). Účast byla už tehdy slušná. Přijela samozřejmě podpora v podobě známých, ale už tehdy Běs navštívili lidé z Kuřimi či okolí, kteří na akci jezdí dodnes. Já i Ondra Kaláb (druhý z pořadatelů) jsme do toho tehdy šli se skromným očekáváním a byli jsme příjemně překvapeni. Nutno říct, že se jedná o kulturní akci na malém městě za Brnem, neočekávali jsme stovky účastníků. Většinu ročníků se účast držela v rozmezí 50 – 65 platicích diváků. To jsme vždy brali jako úspěch. V některých letech přijeli návštěvníci i ze severní Moravy či jiných koutů republiky.

A když shrneš všechny ročníky, které bys vypíchl a proč?

Myslím, že většina ročníků byla opravdu povedená. Již od toho druhého jsme do programu zahrnuli české hororové filmy

a diskuze s jejich tvůrci. To festáku dodalo šťávu. Máme poměrně aktivní diváctvo a diskuze jsou vždy velkým oživením programu. Latku jistě nasadila i tvoje opakovaná návštěva u příležitosti uvedení tvých filmů **Casa Carnivora** (2010) či **odpad!** (2013). Velmi pozitivně hodnotím i návštěvu delegace z Karviné v čele s osobitým filmařem Lukášem Bulavou. To bylo tuším v roce 2019, kdy jsme uváděli jeho film **Kyselý dech** (2016). A rozhodně bych neměl zapomenout na návštěvu režiséra Andyho Fehu, jehož film **Shoky & Morthy: Poslední velká akce** (2021) v současné době válkuje kina. My jsme jej pozvali na šestý ročník, kdy jsme na program zařadili jeho skvělý film **Nenasytná Tiffany** (2015). To byl velmi vydařený ročník i co se týče návštěvnosti. Asi jeden z těch nejlepších. Kromě Ne-

nasytné Tiffany jsme tehdy hráli další tři celovečerní filmy: **Don't Breathe** (Smrt ve tmě, 2016), **Lights Out** (Zhasni a zemřeš, 2016) a **Caca** (Táta, 2011). Měli jsme dokonce dvě paralelní projekce na nádvoří zámku a v suterénu zámeckého klubu Escape. Společnost návštěvníkům pak dělali zombies ze **Zombie Walk Brno**. Ti se účastnili dvou nebo možná i tří ročníků.

Kam se Běs za tu dobu posunul? Jaký film bys na něm rád pustil?

I pro mě jako organizátora je zajímavé sledovat vývoj naší přehlídky. Největší změny jsou asi ty technické. Tou nejzásadnější je velikost plátna k venkovním projekcím. Začínali jsme s poměrně malým plátnem a oldskúlovým projektorem. Dnes nám město poskytuje velké nafukovací plátno i promítače. Všechny ročníky myslím spojuje přátelská atmosféra. Má to takový rodinný feeling. Nemalá část návštěvníků se účastní pravidelně a my je za to máme velmi rádi. Přes tento neměnný status je Běs v různých ohledech pokaždé lehce jiný. Měli jsme ročníky, kdy jsme divákům poskytovali bulletiny s infor-

macemi o filmech či dokonce s hororovým komiksem. Při venkovní projekci jsme v prvních letech měli i stánek s grilovanými pochutinami. Jiné ročníky zas zpestřili již zmínění zombíkové nebo nás maskami překvapili samotní návštěvníci. Dost často také v rámci večera pořádáme filmově hororové kvízy o ceny. Jednou jsme také pouštěli větší množství krátkometrážních filmů.

Co se týče vysněných filmů, kterého bych na přehlídce pustil, je jich jistě více. Ale jsme limitovaní nabídkou distributorů v Česku. Takže vybíráme z toho, co zrovna distributoři nabízí. Za filmy vždy platíme promítací práva. Kdybych si ovšem mohl vybrat, určitě bych pustil **Braindead** (Braindead – Živí mrtví, 1992) nebo třeba původní **Evil Dead** (Lesní duch, 1981). Každopádně si myslím, že jsme v rámci možnosti vždy udrželi kvalitu výběru filmů.

Co vlastně chodí na Běs za druhy diváků? Jak vybíráte filmy, jaká je vaše dramaturgie a jaký míváte doprovodný program?

Diváctvo je pestré. Dost čas chodí pra-

videlně páry či větší skupina kamarádů. Myslím, že většina z nich má prostě ráda horror a zároveň mají rádi atmosféru celé přehlídky. Dramaturgii jsem již lehce zmiňoval, i když je pravda, že byla občas modifikovaná. Jejím základem je program o třech chodech: hororová komedie, kultovní klasika a film s moderním přístupem k žánru. Plus tedy většinou doplněné o tuzemský horror s návštěvou tvůrce. Často má pak tato struktura nadstavbu v podobě stejného či podobného motivu většiny promítaných filmů. V případě posledního ročníku například skryté zlo v podobě známého člověka (**The Thing** (Věc, 1982) vs **It Follow** (Neutečeš, 2014)). Doprovodný program je většinou diskuze s tvůrcem a filmový kvíz plus nějaká děsivá překvapení v průběhu akce.

ní mých komiksových stripů a rád bych uskutečnil i nějakou další výstavu. V současnosti kreslím storyboard k filmovému scénáři, který zároveň paralelně píšu. Jestli se mi ho povede dokončit, asi se ho pokusím někomu vnutit.

V prvních Pionýrech hororu se mi líbil tvůj plastelínový psycho kraťas Fanda. Máš v plánu natočit něco dalšího?

Určitě. V posledních letech jsem s kamarádem Zonym natočil dva kraťasy **ID** (2014) a **Noční přítelé** (2015). Plus dvě znělky na Kuřimský běs. Spolu bychom chtěli ještě nějaký hororový kraťas natočit. Máme i nějaké náměty.

Děkujeme za rozhovor

Otázky: Josef Blažek

Kreslíš pro festival plakáty, ilustrace do Howarda a už dlouho pravidelně kreslíš na FB komiksy s tvým specifickým humorem, měl jsi i jejich výstavu. Co kreslíš zrovna teď?

Já pořád něco kreslím. Zrovna teď jeden stránkový komiks. Už nějakou dobu řeším i knižní vydá-

TOMÁŠ MARTON
DOPISY ZE SEVERU

1. část.

Dopis č.1 – sedm dní od odjezdu:

Moje milovaná Marie,

konečně jsem dorazil do Norska. Počasí je dle očekávání chladnější než u nás, ale jak mě upozornili místní, bývá tu ještě větší zima. Hned na začátku však nastaly komplikace. Náš velvyslanec mi sdělil, že bohužel nemá pro mě žádného průvodce a mám si v Oslu nějakého sehnat. Rovněž Antonín Benýšek, který se měl postarat o text do knihy, prý nemůže tento projekt absolvovat, protože onemocněl a musel se vrátit do Čech. Zůstal jsem tu tedy úplně sám. Jak na focení, tak na sepsání textu publikace. Velvyslanci jsem vynadal, ale nechci si to u něj úplně rozházet. Jde mi přeci o peníze za knihu a případné další zakázky od vlády.

Naštěstí jsem potkal jistého Petera, který mi ochotně pomohl. Vozí lidi po Norsku, ví kde a jak se ubytovat, a tak jsme se dohodli, že jakmile se dostanu do Bergenu, kde mělo mé focení začít, tak mi opatří bydlení. Když se

dozvěděl o mém záměru napsat vůbec první československou knihu o jeho zemi, obohacenou mnoha fotografiemi, zeptal se, zda chci poznat opravdu pravý Norský venkov a krásu zdejších lesů. Samozřejmě jsem souhlasil. Ještě týž den mě Peter odvezl do místa, které se jmenuje Nordsjorfford. Co nejdříve ti opět napíšu, slibuji. Moc dobře si uvědomuji, že to snášíš těžce, ale je to jen na měsíc. Zvládneme to a až se vrátím, koupím ti nějaké krásné šaty. Peníze budou a další zakázky taky.

Miluji tě a posílám polibek.

Tvůj Josef

Dopis č.2 – osm dní od odjezdu:

Má nejdražší Marie,

již jsem v Nordsjorffordu. Adresu, abys mi mohla napsat, najdeš na druhé straně dopisu. Mám exklusivní ubytování. Po rozhovoru s místním hoteliérem, Larsem, mi nabídl místo v malém domku u lesa, který vlastní, ale nemá nové nájemníky. Zaujalo ho, že chci fotit divočinu a dal mi stejnou cenu, jako bych byl u něj v hotelu.

Nordsjorjford má jen o něco víc než sto obyvatel. Je to malé městečko, které má roubený kostelík a vedle něj malý hřbitov, školu, kam chodí všech deset místních dětí, kovárnu, hotel, truhlárnu a jeden obchůdek s potravinami. Zbytek jsou rodinné domky. A málem bych zapomněl na hospodu. Kolem tohoto malého společenství se rozkládají hory a lesy. Má to vážně kouzelnou atmosféru.

Bohužel lidé se na mě divně dívají. Chápu, že sem cizinec nezavítá každý den, ale na pozdrav neodpoví. Ptal jsem se Larse, co to má znamenat a on jen odvětil, že to nemám řešit, protože lidi tady jsou prostě zvyklí na svou malou komunitu a všichni cizinci to tu měli těžké. Přišlo mi to matoucí, proto jsem ho požádal o vysvětlení. Sklopil oči a odvětil, že mi na to nemá, co říci.

Lars mě už trochu provedl po okolí, ale nešli jsme nikam daleko, protože jsou místa, kam bychom rozhodně chodit neměli. Nerozuměl jsem tomu, ale hoteliér mi řekl, že les je plný divokých zvířat, a navíc je velmi hustý, takže je snadné se ztratit.

Lars je vůbec zvláštní hoteliér. Do Nordsjorjfordu jen tak nikdo nezavítá, takže má prázdno. Proto se věnuje i myslivectví a po městečku prodává kožešiny a zvěřinu. Je vášnivý lovec, v chatě, kde bydlím, je hodně trofejí a také několik pušek. Hned jsem si vzpomněl, jak jsme společně byli na myslivně u Jesenic a učili se střílet. Pamatuješ? Napíšu ti opět zítra, takže bys měla dostat psaní opět následující den po tomto dopise. Těším se, až dojde také pošta od tebe, ale vím, že si musím ještě počkat.

Tvůj Josef

Dopis č.3 – třináct dní od odjezdu:

Milá Marie,

omlouvám se, ale tyhle dny byly velice intenzivní a nepříjemné. Snažil jsem se být komunikativní. S někým se dalo hovořit anglicky, jinak jsem se snažil rozšířit svou prozatím základní znalost norštiny. Chodil jsem každý druhý večer do hospody. Ani ne tak pít, však mě znáš, ale zabráť si poker a pobavit se. Chlapi měli ze mě podivný respekt. Pořád mám pocit, že když tam jsem, tak mluvím opatrně. Zvláštní je, že se mnou nechtějí brát o peníze. Určitě by nade mnou vybráli, ale jako by jim mé peníze nevoněli. Už jsem se o tom pohádal. Prý nechtějí cizince obírat. Opáčil jsem, že přeci mé peníze nesmrdí. Na to se zasmáli a řekli, že tak to tu chodí. O peníze budou brát jen s místními a to jsou ti, které les přijme za vlastního. Ptal jsem se, jak to myslí, ale nikdo neodpověděl. Jen na mě zírali jak na hlupáka.

Vrtalo mi to hlavou a šel jsem si pročístit hlavu právě do lesa. Třeba mě vezme za vlastního, jak říkali. Fotoaparát jsem měl s sebou a konečně dělal to, proč tu jsem. Prošel jsem cestičky, po kterých mě provedl Lars, ale rozhodl jsem se jít hlouběji, abych získal zajímavější snímky. I přes chlad to byla příjemná procházka až do chvíle, než jsem zaslechl nařikání. Mířil jsem za tím zvukem a našel u stromu srnku. Něco jí rozsápalo břicho. Byl to otrěsný pohled, a ještě horší byl fakt, že stále žila. Chtěl jsem ji zbavit trápení. Blížil jsem se k ní s nožem v ruce a byl nervózní. Připadalo mi totiž, že mě cosi sleduje. Nedokážu to více popsat, ale když jsem nebohé srnce zarazil nůž do krku, ozval se z lesa řev.

Rozhodně ne lidský a popravdě, nedokážu si představit zvíře, které jej mohlo vydat. Vzal jsem nohy na ramena a pospíchal zpět do města.

U hotelu stál Lars, a když viděl můj vyplašený výraz, ptal se mě, zda jsem nesešel z cesty a nepokračoval hlouběji do lesa. Popřel jsem to. Zatvářil se nedůvěřivě a lehce se pousmál. Řekl mi, že jsem cizinec, prý bych nebyl první, kdo se v něm ztratí.

Nevím, jestli jsem ti o tom měl psát, ale pořád nemohu zapomenout na pohled té utržené srnky a na nelidský řev, který se ozval z lesa. Beru to ale tak, že jsem městský člověk a padavka.

Samo o sobě by to nebylo tak hrozné, ale včera jsem se osklivě pohádal s Larsem. Přes den hustě sněžilo a já nudu zabýjel šmejděním po chatě. Našel jsem dvě velké truhlice. Uvnitř bylo mnoho fotografií a osobních věcí. Různých lidí! Manželé, cestovatelé, rodiny. Objevil jsem pasy, hodinky, deníky. A potom jsem otevřel starou skříň. Ohromný kus nábytku, který zabíral celou stěnu pokoje pro hosty. Dveře zamčené, ale v truhlicích jsem našel tři klíče. Každý do jedné z dvířek obří skříně. Uvnitř bylo spousta oblečení. Kabáty, svetry, kalhoty. Dospělé, ale i dětské velikosti. Larse jsem v rozrušení z objevu neslyšel. Načapal mě, jak se přebrabuji v oblečení. Málem jsme se porvali. Křičel, cože jsem si to dovolil a já se ho ptal, co to má znamenat. Neodpověděl. Víš, že nejsem rváč, ale toho chlapa jsem chytil pod krkem.

Varoval mě, že jestli na něj ještě někdy sáhnu, může to pro mě mít nedozírné následky. Jsem prý sám a jich je ve městě sto. A les je na jejich straně. Pak prostě odešel.

Nevím, co si o tom přesně myslet, ale je jasné, že v tomto městě se děje něco divného. Zdržím se tu maximálně do pozítří. Musím ještě něco nafotit a pak se vydám směrem do Bergenu.

Jsem pryč sotva týden a už mi velice chybíš. Miluji tě a posílám polibek. Kéž by už také došlo nějaké psaní od tebe.

Tvůj Josef.

Dopis č.4 – patnáct dní od odjezdu:

Marie,

Stále mi od tebe nic nepřišlo. Moc mě to mrzí, ale chápu, že pošta ode mne k tobě chodí dlouho a stejně tak naopak.

Víš, včera jsem nemohl psát. Měl jsem strach. Jít do města, jít do lesa... prostě se vůbec hnout. A bojím se i tady.

Nechci být za bábovku a už vůbec nemíním dělat ukvapené závěry, ale zlato... něco mě sleduje. Určitě znáš takový ten pocit, kdy k němu nemáš žádný rozumný důvod, ale prostě ho vnímáš. Začalo to už v noci.

Probudil jsem se a zaslechl nějaký vzdálený zvuk. Zjezily se mi chlupy na ruce a zamrazilo mě. Napadlo mne, zda se ten zvuk nepodobal řevu, který jsem slyšel před pár dny v lese.

Vylezl jsem z postele a zamířil do přízemí. Snažil jsem se být potichu. Pořád nějaké zvuky. Někdo chodil kolem domu. Ty kroky byly jasně slyšitelné a k nim přibývalo i funění. Zvíře? Na chvíli jsem si oddechl, ale opět cosi ze svých útrob vydalo řev, jaký zmrazil všechny mé svaly. Bylo to blízko a bylo jich víc. Stíny za okny se ploužily kolem baráku. Měl jsem pocit, že zkoumají, kdo tu bydlí.

Stál jsem nehnutě několik minut a pak se konečně odvážil k činu. Vzal jsem pušku pověšenou v chodbě a vyrazil rychle ven.

Byl jsem připraven střílet, ale spatřil jsem jen pohyb mezi stromy. Mí noční návštěvníci zmizeli v lese. Do rána jsem už nebyl schopen usnout.

Přiznávám, že jsem nikdy neměl takový strach. Chvilku jsem si pobrával s myšlenkou, zda si ze mě jen lidé z města neudělali srandu, ale to jsem zavrhl, protože tohle musela být nějaká divoká zvířata, a ne převlečení lidé.

Chtěl jsem si promluvit s Larsem. Zeptat se, zda neví, kdo mě to mohl v noci navštívit. Ale Marie, já se cítím jako paralyzovaný. Tak jsem tu celý den jen seděl, ležel a obcházel dům s puškou v ruce. Ale oni přišli až v noci. Rozbili dvě okna a mám dojem, že jeden z nich i pobíhal po přizemí.

Je ráno, když to píšu. Sbalím se a odjedu. Ne do Bergenu, ale rovnou domů. Nechci tu zůstat už ani den. Je mi jedno, jak je Norsko krásné, ale mě už tu nikdo neuvidí. Dopis pošlu, jakmile dojdou do města. Doufám, že místní mi nebudou dělat problémy. Larsovi zaplatím a pak odjedu. Možná budu doma dřív než tenhle dopis a přečteme si ho spolu.

Moc tě miluji!

Tvůj Josef

Slzy jí stékaly po tvářích a ona je nechala. Nebyl doma dřív, cítila hrozivý strach. Rovněž jistotu. Něco se mu stalo. Navíc její dopis už měl správně dostat. Myšlenka, že za ním pojedou do Norska, přišla zcela samozřejmě. Nevydržela by tu jen sedět a čekat až... Dozvěděla by se vůbec, co

se s ním stalo? Sbalila si nejnnutnější věci a pokusila se alespoň na chvilku usnout. Ráno se vydala za osudem svého manžela.

2. část

Poprvé se nadechla norského vzduchu. Byl o poznání chladnější než ten stredo-evropský a také vlhčí. Mrholilo. Obloha šedá jako nálada, kterou si přivezla. Její první kroky mířily na československou ambasádu přímo za velvyslancem.

„Váš manžel si představoval, že přijede jako velký cestovatel a dostane průvodce. Bohužel jsem mu vyhovět nemohl. Pokud vím, měl jet do Bergenu, nikoliv do... jak jste to říkala?“ ptal se poněkud nervózní Karel Vlček. Marie moc dobře cítila, že si přeje mít ji co nejdříve z krku. Pleš se mu třpytila potem, který se snažil utírat kapesníkem. Rovněž si hlasitě podupával pravou nohou.

„Nordsjorffjord.“

„Nikdy jsem o takovém městě neslyšel, ale podívám se vám do telefonního seznamu. Mám tu čísla do všech měst v Norsku a to včetně některých opravdu odlehlých míst. Podívám se i na seznam pošt vlastních telegraf.“

Vlček listoval seznamy a tvářil se, že je velice důležitý, dokonce, že mu na tom záleží. Po několika zdánlivě nekonečných minutách se zadíval na Marii:

„Nordsjorffjord tu nikde není madam.“

„Jak to myslíte? Manžel mi odtamtud posílal dopisy. Jeden tu mám. Je na něm i razítko. Jak z Nordsjorffjordu, tak poté z Osla.“

„Zavolám na zdejší poštu,“ řekl kysele Vlček a ihned tak učinil. Hovor trval sotva minutu. Marii udivovalo, jak velvyslanec umí norský. Ona sama byla ráda za své znalosti angličtiny, částečně němčiny a při cestě se zvládla naučit jen pár frází v norštině. Nicméně jí ten jazyk přišel nesmírně těžký.

„Madam, pošta mi oznámila, že nikdy nepřijala dopis z toho vašeho domnělého města a žádné takové v Norsku buď není, nebo nemá poštu.“

„Co mi to tu povídáte? Jak to, že ty dopisy mají razítka?“ obořila se už naštvané Marie.

„Netuším. Ale myslím, že jsme skončili. Nemůžu vám pomoci, když váš manžel jel do neexistujícího města. Pokud by byl v Bergenu, Stavangeru nebo někde v reálném místě, pak vám budu nápomocen, jak jen to půjde!“

„Takže mi nepomůžete?“

„Nevím jak.“

„Dobře, jdu na policii. Vy si tu sedte v pohodlíčku. Ale vězte, že po návratu do Prahy si na vás budu stěžovat, pane velvyslanče!“

Marie měla ohromný vztek a z velvyslanectví odešla způsobem, že se všemi dveřmi, kterými procházela, rázně třískla tak, aby to velvyslanec slyšel. Zamířila na policii, která byla jen pár desítek metrů od velvyslanectví.

„Ne! Opravdu Nordsjorffjord neexistuje. Alespoň v Norsku tedy ne,“ zvyšoval čím dál víc hlas vrchní velitel místní policie. Už

byl poměrně rozezlený neustálými prosbami, aby město našel.

„Ale jak je to možné?“ ptala se zoufalá Marie.

„Nevím. Na území, o kterém mluvíte, je les. Velice hluboký neprostupný les. Vede jím jen velice mizerná cesta a většina lidí les raději objíždí. Není tam město, vesnice, osada ani nic jiného. Je to divočina.“

Marie vycházela z budovy policie zdrcená. Copak by jí Josef lhal o místě, kde se nachází? Ne, tahle možnost není možná, věděla. Nordsjorffjord popisoval jako malé městečko pro sto lidí. Tedy spíše vesnička, místo, které možná zatím ani není na mapách. Jenže, co ta pošta?

Netušila, co bude dál dělat, ale když se podívala před sebe, u chodníku stálo zaparkované černé auto, o nějž se opíral patrně jeho majitel. Díval se přímo na ni.

„Kdo jste?“ zeptala se polekaně Marie anglicky. Opravdu se muže lekla. Byl oblečený v dlouhém černém plášti s vysokým límcem, nosil brýle a kouřil dýmku. Vypadal jako něco mezi intelektuálem a nájemným vrahem. Neměla z něj dobrý pocit.

„Řidič. Nechcete někam svést? Nejsem drahý.“

„Potřebuju se někam dostat, ale dle norských úřadů to místo neexistuje.“

„Povídejte. Norské úřady jsou mnohdy zmatečné.“

„Nordsjorffjord.“

„Tu vesničku znám a vím, kde je. Nastupte a zavezu vás tam. Nicméně cesta je tak na čtyři hodiny.“

„Dobře, jak můžu vědět, že mě netaháte za nos?“

„Jedině tak, že to risknete.“

„Asi nemám jinou možnost. Já jsem Marie,“ představila se a podala mu ruku.

„Já Peter. Bude mi ctí vás svěřt.“

Měla z něho divný pocit a celou cestu se bála, ale pokud chtěla do Nordsjorffordu, neměla jinou možnost.

Když vyjeli z Osla a obklopil je les po obou stranách vozovky, pohltila Marii jistota definitivnost. Věděla, že tahle její cesta je to nejodvážnější, co kdy udělala. Doufala, že svého manžela najde živého a zdravého. Dokonce ji napadlo, že by byla velká legrace, kdyby ho ona hledala tu a on mezitím cestoval za ní domů. Přála si to, protože by to znamenalo, že je v pořádku, ale bála se, že je to jen zbožné přání.

„Proč chcete právě do Nordsjorffordu?“

„Hledám svého manžela.“

„Oh, opravdu? Jednoho muže jsem tam vezl někdy přede dvěma týdny.“

„To musel být on. Víte o něm něco?“

„Ne, byl moc sympatický, dal mi velké dýško, ale jakmile jsem ho dovezl na místo, vrátil jsem se zpátky do Osla.“

Byla ještě nervóznější. Seděla ve vozidle s člověkem, který má něco společného s osudem jejího muže.

„Jak je možné, že vy o Nordsjorffordu víte a úřady ne?“

„Nikdo tam nejezdí. Jen cestovatelé a dobrodruzi. Všude okolo je hustý původní les. A to opravdu velice hustý. Pravá divočina jen pro otrlé. Ale přesto, vláda potřebovala nějak dovést elektřinu do Bergenu. Jedna z cest byla právě přes

ten les. Nechci vás děsit, ale při výstavbě sloupů a vedení zahynulo nebo se ztratilo mnoho mužů. Ale někteří si to tam zamilovali a postavili osadu, kam přivedli své rodiny, a tak vznikl Nordsjorfford. Nicméně, nikdy se neobtěžovali žádat vládu o pomoc nebo se nahlašovat. Žijí v souladu s přírodou a nechtějí, aby se jim tam někdo vrtal v jejich zvycích.“

Stále jí vrtala hlava ta pošta. Přišlo jí jako nesmysl, aby o tom místě nikdo nevěděl. Jen tenhle řidič.

„A jak o něm víte vy?“

„Můj strýc tam bydlí.“

„Víte, přijde mi to jako veliká náhoda, že jste čekal s autem zrovna před policií a potkal mě, patrně jediného člověka, který tam chce jet.“

„Na podezřívavost je trochu pozdě, nemyslíte? Já stojím často u přístavu, u nádraží a někdy před policií. Vozím lidi i do jiných měst. Tohle byla opravdu náhoda.“

„Ano, na to je už pozdě.“

„Nebojte, jsem opravdu pouhý řidič.“

Marie se s tím spokojila. Protože jednou se na tuhle cestu vydala, tak nemůže uhýbat. Je to jeden velký risk.

Stromy, stromy, stromy. Les a znovu les. Chvilku do kopce a pak zas do kopce. Měla pocit, že s každým kilometrem se vzdaluje normálnímu světu. Že jede kamsi do divokého neznáma, kde neplatí zákony současnosti. Silnice už dávno nebyla asfaltová. Měli štěstí, že pár dní nepršelo, a tak cesta nebyla bahnitá. Stromy dosahovaly neuvěřitelné výše a denní světlo se skrze ně prokousávalo jen těžko. Jeli v příšerí. Jako by mířili doprostřed noci.

„Tak, a jsme tady,“ řekl najednou Peter a v ten okamžik se před nimi les rozevřel. Spatřili malé údolí lemované domy. Nebylo jich mnoho, ale všimla si, že je zde rozvedena elektřina, což se shodovalo s tím, co vyprávěl její řidič, také několik aut a spatřila i výlohy nějakého obchodu. Co ji však zaujalo, byl fakt, že nezahlédla kostel. Ten býval přeci možná první stavbou, která se ve městech stavěla. Nebo alespoň kaplička. Měla Nordsjorffjord jako na dlani. Vypadal mírumilovně. Zdály.

Napočítala asi dvacet budov. U první z nich Peter zastavil.

„Tak tady vaše cesta končí.“

Marie mu dala peníze.

„Jak vás přivolám zpátky?“

„Já se objevím, když je třeba.“

„To je dost neurčitá odpověď. Chci jen najít manžela a ihned odjet.“

„Dnes už určitě ne, ale zítra ve dvanáct hodin tu budu.“

„Dobře, jsme domluveni. Na shledanou.“

„Hodně štěstí.“

Marie sledovala odjíždějící vůz a doufala, že Peter slovo dodrží. Když vystoupila z auta, podivně se zatvářil. Byla v tom pohledu lítost? Nebo strach? Marie myšlenky zahнала. Ocitla se na místě, kde pobýval její manžel. Někde tady je.

Nordsjorffjordem vedla jediná hlavní cesta, která se klikatila mezi kopci porostlými hustým lesem. Podél cesty stály jednotlivé domy. Prošla kolem jednoho z nich a dle vývěsní tabule pochopila, že se jedná o poštu. Rozhodla se jít dovnitř, ale bylo

zamčeno. Naproti stála hospoda, o které Josef psal, a když k ní přišla, byla taktéž zavřena. Ulice zela prázdnotou a tichem. A to ji poprvé vyděsilo. To ticho. Absolutní, jako kdyby bylo město opuštěné. Všimla si vysokého domu, který nad vchodem hrdě hlásil pomocí cedule, že se jedná o hotel. Zamířila k němu a v ten moment si něčeho všimla. Pohybu. Ne na ulici, ale v jednom z domů. Pohnula se záclona. Na okamžik spatřila ruku, jež záclonu zatáhla zpět. Totéž zahlédla i v okně dalšího domu. Na druhé straně silnice také.

Jsou doma. Jen ji sledují. Jako kdyby byla nějaká atrakce, říkala si Marie. Koukali se stále. Už neviděla ruce odhrnovat závěsy, ale ty se přesto hýbaly. Takže stáli za nimi a mysleli si, jak jsou nenápadní.

Zastavila u hotelu a zazvonila. Slyšela, jak se zvuk zvonku rozléhá po budově. Za malou chvíli se otevřely dveře. Za nimi bylo jen trochu světla, a tak postava ve dveřích vypadala velice tmavě až děsivě.

„Dobrý den,“ řekla s nadějí, že dotyčný mluví anglicky.

„To i vám. Co vás sem přivádí? Chcete ubytování?“

„Hledám svého manžela a...“

„Už vím. Jste Češka, je to tak?“

„Ano a vy jste...“

„Lars. Jo, to jsem.“

Lars. Člověk, který s jejím manželem mluvil, poskytl mu ubytování, ale taky byl hrubý a podivný. Co když hledí na člověka, který Josefovi ublížil? Jak se má zachovat? Má být uctivá nebo na něj křičet? Měla by chut křičet. Ten chlap vypadá zle a tvrdě. Jako by tušil, že přijede hledat svého muže.

„Manžel mi psal, že jste ho ubytoval...“

„Jo, v chatě za městem.“

„Můžete mě tam odvézt?“

„Můžu, ale nechci.“

„Aha, to není zrovna milé. Bude brzo tma a...“

„Právě proto vás tam nepovezu. Můžu vás ubytovat zde.“

„Já ale potřebuji za manželem. Chci se ujistit, že je v pořádku a být s ním.“

„Je v pořádku, co by mu mělo být?“

„Psal, že měl nějaké problémy ve městě a s vámi.“

„To protože šel do lesa, kam neměl. Co si myslíte? Že jsem mu ublížil? Mohl bych, ale potřebuji, aby mi zaplatil za ubytování.“

„Jak je to daleko do té chaty?“

„Dva kilometry stále po cestě.“

„Opravdu mě neodvezete?“

„Ne. Pokud tam chcete jít... jděte hned a pospěšte si. Ve tmě není radno zůstat venku. Hlavně blízko lesa.“

„Proč? Co je v...“

„Na shledanou,“ řekl Lars a zavřel dveře silným bouchnutím.

Marie se otočila a rozhodla se opravdu pospíšit. Brzy se začne stmívat. Už nyní získávalo nebe tmavší odstín. A lidé v domech ji pořád sledovali. Nepříjemný pocit. Připadala si jako herečka v nějaké absurdní divadelní hře a ti lidé byli diváci ve svých pohodlných lóžích. Klapání jejích bot po nekvalitně vyasfaltovaném kusu silnice byl jediný zvuk ve městě. Slyšet ho tak mohli všichni. Zrychlovala. Nebe zase o něco ztmavlo.

Na konci města na silnici navazovala prašná cesta. Otočila se za sebe a hleděla do jediné hlavní ulice Nordsjorjordu. Pusto a prázd-

no. Cesta pokračovala lehce do kopce a lemoval ji les. Dominovaly mu vzrostlé smrky, ale mezi nimi vyrůstaly nové mladé stromy. V příšerí vypadaly jako postavy, které na ni čekají. Slyšela svůj dech. Držela rychlé tempo, ale věděla, že už to dlouho nevydrží. Když konečně zahlédla dům, na chvílku se jí ulevilo. Tipovala, že do půl hodiny bude tma.

Chata vypadala hezky. Jednopatrový roubený dům se mezi stromy krásně vyjímal. Před domem bylo menší prostranství porostlé jelení trávou a teprve za ním začínal les. Stála před chatou a doufala, že v ní najde svého Josefa. Jenže se nesvítilo. Přitom přes veškerou odlehlost místa, když se vedla elektřina skrz město, nebyl někdo líný ji dovést až sem. Hned vedle domu stál sloup.

Všimla si, že vchodové dveře nejsou dovržené. Měla s sebou malou kudlu, vytáhla ji z batohu. S ní v ruce vešla do chaty.

Pocítila strach. Interiér byl tmavý, bez světla a života. Dokonalé ticho. Po levé straně nahmatala vypínač, ale když ho zmáčkla, světlo se nerozsvítilo. Před ní byl stůl a na něm stála petrolejka. Ležel u ní i zapalovač a tak mohla rozsvítit. O stůl se opírala puška. Napadlo ji, že to není dobře. Pokud byl v nebezpečí, musel přeci mít zbraň u sebe.

Kolem ní se rozprostírala velká místnost. Nechyběl tu krb, dva stoly, tři křesla a kanape. Spatřila také schody do patra a dveře do dalších místností.

Nad krbem stála další petrolejka, kterou také rozsvítila. Začala prozkoumávat dům. Hledala Josefa. Vešla do kuchyně, která pů-

sobila jednoduchým a uklizeným dojmem. Tedy až na rozbité okno a střepy na zemi. Žádné stopy po jejím muži. Jedny dveře vedly do spíže, kde ale téměř nic nebylo, jen nějaké haraburdí.

Její další kroky mířily po schodech nahoru. Pospíchala. Srdce jí tlouklo stále větší zoufalostí. Kde je Josef? Chtěla křičet. Vztek a bezradnost. Postel v ložnici zůstala rozestlaná a ve skříni byly Josefovy věci. Rozhodně otud neodcestoval. I okno do ložnice někdo rozbil.

Vrátila se dolů a teprve nyní si všimla něčeho hroživého. Na podlaze byly krvavé stopy. Někde jen ulpěly kapky, jinde byl krvavý otisk boty nebo čehosi, co připomínalo stopu. Jen podivně deformovanou. Na dalších místech zůstaly krvavé šmouhy, jako by někdo něco táhl po zemi. A to něco bylo zraněné. V Marii rostl strach. Mohla to být Josefova krev? Kdo mu to udělal nebo s kým tu měl konflikt? Vzpomněla si, o čem psal, viděla rozbitá okna. Její manžel tady nebyl, jen něčí krev. Ač si to nechtěla připustit, možná přijela pozdě. Jeden z pro ni nejhrůznějších detailů byl pohled na stůl, na kterém ležel papír a u něj nezavřené pero. Další Josefov dopis. Ihned ho zvedla a začala číst.

Pišu rychle. Už vím, že se nikdy neuvídíme. Jsou všude kolem domu. Čekají, co udělám. Počítám náboje do pušky. Už jsem vystřelil šest, protože se mi dva z těch tvorů dostali až do ložnice. Chodí pěkně jeden po druhém. Nevím, co si tím dokazují, ale kdyby se na mě vrhli všichni, co jsou venku, najednou, neměl bych sebemenší šanci. Nefunguje elektrína. O tu se postarali oni. Nesnáší světlo. Tak tu sedím a všude kolem sebe mám svíčky.

Slyším kroky. Vím, že už jsou v domě. Zvenku se ozývá řev. Už mě neděsí, zvykl jsem si. Na schodech zavržalo, blíží se. Budou čekat, až dohoří svíčky?

Zablédl jsem na krátký moment odlesk světla v očích jednoho z nich. Slyším jejich dech. Drápy cvakají po podlaze. Cítím jejich zvířecí pach. Takhle smrdí mršiny.

Vydávají podivné chrčivé zvuky, jako by se mezi sebou dorozumívali.

Tak moc rád bych tě, lásko obejmul. Nejsi tu, tak si to alespoň představuju.

Napsal bych ti milion slov, ale není čas. Já... já nevím, zda si to někdy přečteš. Kéž by ten dopis k tobě doputoval.

Prosím kohokoliv, kdo tento vzkaz najde, ať ho doručí mé ženě. Prosím, z celé

Slovo už Josef nedopsal, jen udělal dlouhou čáru a upustil pero. Myslela na něj. Přijela, aby objevila nedopsaný dopis a stále větší pravděpodobnost, že se mu něco stalo. Byla smutná, ale měla i vztek. Na to město. Na všechny ty, co se dívali zpoza záclony. Na Larse, který v tom všem má možná prsty.

Za okny se rýsovala noc.

Řekla by, že v dálce zaslechla zavytí, ale ve skutečnosti jí to připadalo docela blízko. Po chvílce další zvuky. Něco se blížilo.

Odněkud z horního patra slyšela dupání. Instinkt jí poroučel vzít si pušku. Na stole leželo sedm nábojů. Všechny je vzala a nabila zbraň, kterou její manžel nejspíš ani nestihl použít. Z té představy ji mrazilo. Naposledy strílela ještě s Josefem, když trénovali na jedné myslivně. Byla však odhodlaná, nedá se jen tak snadno.

Na schodech spatřila koutkem oka pohyb. Neváhala a vystřelila. Bytost bolestivě zadržala a skácela se na schody, ze kterých bezvládně sjela až dolů.

Marie by patrně z nestvůry, nesoucí lidskou i zvířecí podobu byla v šoku, ale adrenalin jí naplnil mysl natolik, že myslela jen na to, jak zabít co nejvíc těch zmetků.

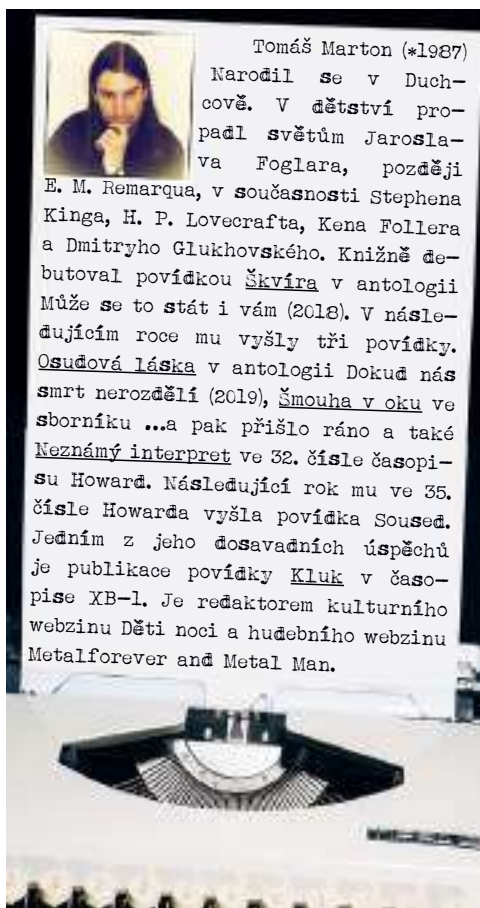
Vyšla před dům. Slyšela je všude kolem sebe. Poháněla ji nenávist a zloba, jakou má jen žena, která přišla o milovaného muže.

Už o něm přemýšlela v minulém čase. Bylo jich tolik. Možná i desítky. Noc osvětloval jen měsíc a její petrolejka. Mozek jí pracoval na plné obrátky, ale jejímu tělu vládl adrenalin. Vrčeli, chrčeli jako vzteklí psi, jen mnohonásobně hruběji. Jejich postavy budily respekt. Vysocí a svalnatí. Její Josef neměl šanci. Ani ona ji nemá. Věděla to. Spatřila ale i zvíře, jež bylo samicí, protože mělo prsa. Přišlo jí absurdní, že si toho nyní všimla. Petrolejkou mávala před sebou v naději, že blíž k ní nepůjdou. Jejich obličje ji děsily ze všeho nejvíc. Velká tlama plná ostrých tesáků a nad ní trůnily lidské oči. Zahlédla v nich inteligenci, ale i zuřivost a hlad.

Jedna z kreatur se k ní natáhla chlupatou rukou ozbrojenou dlouhými drápy. Neváhala použít zbraň. Smrt zvířete vyprovokovala ostatní. Chňapali po ní a ona střílela. Jistě trefila několik bytostí a tím si vydobyla jejich strach a opatrnost. Pokračovala směrem k lesu, ale nestvůr stále přibývalo. Nábojů naopak ubývalo. Bylo jí to jedno, šla dál. Střílela, zabíjela, mstila se. Bytosti se přibližovaly, a když vystřelila poslední náboj, ozval se poblíž řev, který mohl být

klidně vítězným pokřikem. V mžiku byl u ní. Ze zoufalství hodila na kreaturu petrolejku. Zvíře vzplálo, stejně tak i další dvě stojící v její těsné blízkosti. Jejich řev ničil sluchovody. Už neměla čím se bránit. Cítila, jak se jí do paží, do zad a prsou zarávají ostré drápy. Bolest jí připravovala na smrt. Ne, nezabýjeli ji, ale někam vedli. Hlouběji do lesa. A ona se nechala vést, protože možná tam, kam ji vedou, je Josef.

Nordsjorford byl mezitím zcela prázdný. Všichni byli tou dobou v lese.

Zatímco na jiných stránkách tohoto čísla Howarda se v dějství příběhů ocitají samotní tvůrci příběhů, existují i knihy, do kterých se v roli hlavní postavy propadne čtenář. Ano, přesně tak – gamebooky! Pár se jich už mihlo v předchozích číslech časopisu; ale není marnost kombinovat horror a gamebook, obojí stále stojící různou měrou na okraji mainstreamového proudu? Podívejme se tedy na vybrané kusy z hrstky knih, spadající do této jedinečné odnože literatury.

Co je to gamebook? Jednoduše je to knižní subžánr (podobně jako komiks), kde jakožto hlavní postava při putování za splněním svého úkolu rozhodujete, kam a jakým způsobem se vaše cesta bude ubírat. Někdy lze misi úspěšně splnit jen jediným způsobem, jindy je možných konců více (pak je otázka, jestli jde o *dobré* konce). Občas potřebujete hráčské potřeby, například hrací kostky (britský typ GB), jindy ke hře stačí jen kniha samotná (americký typ GB). Z toho mimo jiné plyne i to, že každá z těchto

knih se čte (či hraje) podle specifických pravidel, obvykle uvedených v přední části knihy. Dá tedy rozum, že se princip jejich hraní nedá zobecnit více, než je uvedeno v tomto odstavci. Nebudu se jím zde tedy nyní zabývat podrobněji – to má smysl jen u konkrétních knih.

Čím se ale je třeba zabývat podrobněji, je žánr. Vypadá to, že gamebookový styl vyprávění se dá napasovat takřka na cokoli. Dětská literatura, postapo, western... natrefit se dá na ledacos. Zdaleka největší záběr ovšem mají ve fantasy světech, nezřídka prodchnutých temnou atmosférou. Příliš nezaostává ani sci-fi, ať už jde o putování vesmírem nebo mimozemské invaze. A horror? O tom se v této souvislosti příliš nemluví... což je zvláštní, protože pro gamebookové zpracování je jako dělaný. Nicméně bližší pohled ukazuje, že i takové knihy vznikaly – a vznikají nadále. Pohledme tedy na pár kousků napříč roky, které se o horror otírají či do něj rovnou spadají.

Roku 1982 se v Americe objevil paperback s názvem **Craven House Horrors** (v pozdější britské verzi **Horror House**) v sérii Plot-Your-Own Horror Stories, což je patrně jedna z nejstarších gamebookových sérií vůbec. Jejím autorem je Hilary Milton (1920-2002) a o ilustrace se postaral dětský ilustrátor Paul Frame (1914-1994). Už z toho je znát cílová skupina čtenářů. Zápletka knihy se zdá povědomá; náhlá bouře vás uvězní v podivném, děsivém domě, ze kterého musíte uniknout dříve, než bude příliš pozdě. Nevím, jaký úspěch kniha zaznamenala u dětských čtenářů (kde bude nadšení nepochybně větší... pokud máte v pohodě rodiče, kterým trocha morbidity nevadí), pro dospělé však zůstal potenciál

strašidelného domu víceméně nevyužit. Hledáte-li tedy pořádnou porci strachu, z tohoto domu zřejmě odejdete zklamaní. V rámci série později vyšlo do roku 1985 ještě sedm dalších kousků, vždy okolo 120 stran a 30 možných zakončení příběhu. Dnes už ji najdete spíše jen jako sběratelský kus.

Roku 1984 vypustil autor mnoha gamebooků Steve Jackson (*1952) do světa hororovou knihu s příhodným názvem **Pekelný dům** (House of Hell). Zápletkou je opět nedobrovolná návštěva starého domu v bouři, tentokrát však v mnohem dospělejší a temnější verzi. Těžko říct, zda se autor inspiroval v americké produkci herních příběhů. Každopádně je tento svazek z těch, které utkví v paměti. Jde o klasický oldschoolový gamebook, který se s vámi nemazlí – pokud čekáte, že příběhem projdete napoprvé, nemůžete být více na omylu. Nedáte-li si pozor, tenhle dům vás pohltí ještě dříve, než si to uvědomíte. Skutečně si je třeba promyslet každý krok a hledat potřebné indicie. Co ohledně obtížnosti platí pro celou sérii Fighting Fantasy (ve které Jackson své knihy produkoval), to zde platí dvojnásob. České vydání knihy zajistilo roku 1996 nakladatelství Perseus, více o ní najdete v samostatné recenzi tohoto čísla časopisu.

U sólové tvorby Steva Jacksona se ještě chvíli zdržíme. Představte si, že se probudíte a nevíte, kde jste ani kdo jste. Jen vám záhy dojde, že jste jakousi bytostí, která se více než na rozum spoléhá na své instinkty a brutální sílu. V podstatě

ani nemáte kontrolu nad svým chováním a o vašem osudu rozhodují (hráčské) hody kostkou. Tato situace se časem trochu zlepší ale hlavní úkol – zjistit, co jste zač, proč se vás všichni bojí a jaký je váš účel – zůstává stejný. I když, kdo ví... třeba na to přijdete. Taková je náplň příběhu **Strašlivý netvor** (Creature of Havoc, 1986), který se sice odehrává ve fantasy světě, nicméně svým námětem a atmosférou hororovost nezapře. A stejně jako většina věcí, ve kterých má Steve Jackson prsty, je to jedna z těch obtížnějších záležitostí. Nicméně je to výzva a pokud patříte mezi vytrvalé jedince... *Jsi připraven – stát se Strašlivým netvorem?* Česky vydalo nakladatelství Perseus roku 1999.

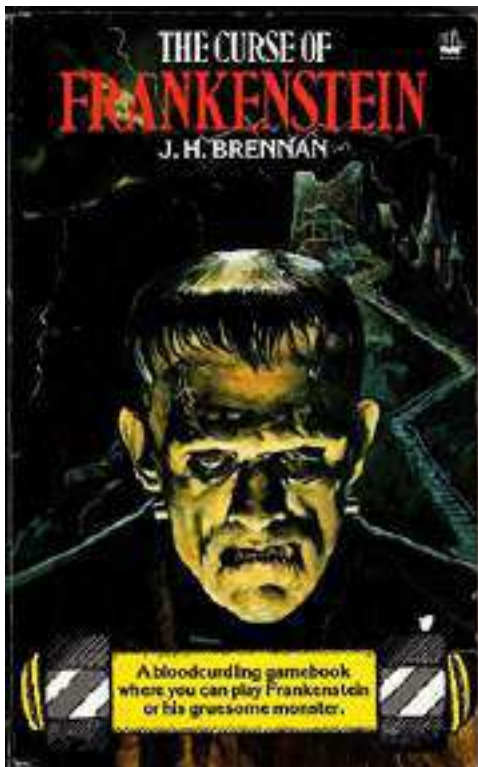
Nyní se na chvíli přesuňme se k jinému autorovi, známému jako J. H. Brennan (*1940). Ten vytvořil gamebookovou sérii Grailquest. Celá osmidílná série je mírně provázaná, ovšem ani ne tak vývojem postavy, jako spíše prostředím. Odehrává se totiž v dobách krále Artuše. Setkáte se zde nejen s ním, ale i s řadou známých a neznámých postav z mýtů a legend; cholerickým popletou Merlinem (který vás do toho navezl) počínaje a samolibým vzorem všech brakových umělců, Poetickým ďáblem, konče. Jo, a vaše postava se pyšní hrdinným jménem Pip. Vše zde silně zavání monty pythonovským humorem. A proč to tahám do hororového magazínu? Sedmý díl série **Hrobka nočních můr** (Tomb of Nightmares, 1986) vás zavede do hrobky jistého Grotta Hoddla, který chamtivému Merlinovi dluží 50 zlatáků (plus-mí-

nus úroky, což znamená všechno, co má u sebe). Při tomto „naprosto bezpečném dobrodružství“ v jednom kuse potkáváte upíry, démony, šílené pankáče nebo třeba rybiho boha. Ano, je to nelogický mišmaš, který v důsledku vlastně ani moc nemá smysl hrát podle pravidel (teda pokud neoplýváte nelidskou trpělivostí). Nicméně je to místy tak krásně hororově morbidní, že by bylo škoda tento svazek alespoň nezmnít. A jako bonus má daleko promyšlenější pointu, než se vám po většinu četby bude zdát. V naší zemi vydalo roku 2002 nakladatelství Polaris.

I u J. H. Brennana se chvíli zdržíme.

Při přípravě tohoto článku vyplynula o autorovi najevo zajímavá věc; kromě Grailquestu rozjel ještě další dvě gamebookové série... a jedna z nich je zcela hororová (Horror Classics, nakladatelství Armada). Nicméně se dočkala pouhých dvou svazků, českému čtenáři zcela neznámých. Nesou jména **Dracula's Castle** (1986) a **The Curse of Frankenstein** (1986). V prvním případě se ocitnete v kůži Johnatana Harkera, který se v rámci byznysu ocitá na Draculově hradě. Druhá kniha operuje s myšlenkou (přijmeme-li premisu odlišnou od závěru románu), že baron Frankenstein a Monstrum se nahánějí po arktické pustině

a snaží se jeden druhého dostat. Témata obou knih znějí lákavě. V případě Draculovského gamebooku se dokonce autor údajně snaží držet stylistiky Stokerova slavného románu. Rovněž vnitřní ilustrace vypadají tak morbidně, jak to mají čtenáři těchto fláků rádi. Vadou na kráse či příjemným odlehčením mohou být střípky autorova typického humoru. To-liko o dvojici knih, které dnes jsou opět převážně raritními kusy.

Nyní se ještě vraťme zpět ke knihám Fighting Fantasy. Řada z nich, i přes zasažení do světa fantasy, k horroru zřetelně pomrkává. Takovým příkladem je kus **Pod strašidelným zámkem** (Beneath Nightmare Castle, 1987), kterou Steve Jackson napsal (stejně jako mnoho dalších gamebooků v rámci série) společně se svým autorským kolegou, kterým je neméně proslulý Ian Livingstone (*1949). Schválně, za jak dlouho odhalíte, v jaké odnoži horroru nabrali inspiraci: *V této knize se ocitneš v Neuburgu, kdysi příjemném městě Khulu, které je nyní domovem děsivým příšerám, zplozeným pokrivenou magií. Věkovitá hrůza z hlubin pod bradem byla opět probuzena a... už jste tu inspiraci dílem H.P. Lovecrafta zřejmě pochytili. Je jí prošpikována celá kniha, plná slizu, chapadel a všemožných odporností (pánové tady stvořili jednu z nejoblíbenějších příšer mého dětství). Cílem je pochopitelně zastavit síly nelidského Zla, zamořujícího město a okolí. Tento gamebook není až tak obtížné projít až do konce (samozřejmě, pár pokusů to opět zabere), nicméně finální střetnutí se*

zdá v mnoha ohledech až příliš odkázané na náhodu. Nadělat sushi z pár lovecraftovských příšer umožnilo roku 1999 nakladatelství Perseus.

Někdo snad bude brblat, že by se hodilo zmínit ještě více (či méně) kusů ze série *Fighting fantasy* (nad čímž by se dalo polemizovat), ale já se omezím na poslední hororovější kus. Poslední i v tom smyslu, že brzy po něm u nás série přestala vycházet. **Upírova hrobka** (*Vault of the Vampire*, 1989) má už ve svém názvu explicitně zmíněno, o co v příběhu jde. Jakožto dobrodruh světa meče a magie cestujete po horách, až navštívíte jednu vesnici... a odkryje se před vámi strašlivé tajemství místních obyvatel. Takže (tihle dobrodruhově zřejmě nemají všech pět pohroma-

dě) se rozhodnete je upíří nadvlády zbavit. Tohle je jeden z těch těžších (a tím pádem z mého pohledu kvalitnějších) kusů na úspěšné završení. Autorská dvojice si i tentokrát dala záležet a vykreslit mrazivou, děsuplnou atmosféru. Naostřit osikové kůly je v našich končinách třeba od roku 2004 opět díky nakladatelství Perseus.

V nulých letech postupně zavládlo ticho, kdy potenciální čtenáři spíše hráli počítačové hry a tak gamebooky dočasně upadly v zapomnění. Nicméně postupem času se začali mladí lidé znovu bavit i naživo, hrát v čajovnách *Dračák* – a taky se k mé radosti začaly znova objevovat nové kusy herních knih. Některé v mimořádně originálním podání. Například *Une-*

382

Venoucí do hraběcí ložnice, noční mury plně okázale hrůzy. Uprostřed na vysokém dřevěném stole, pokrytém černými a nádhernými potahy, leží velká mahagonová rakve se stříbrnými panty a držadly. Goblety a obrazy na stěnách představují předky hraběte, všechny s černými vlasy, roztroucení na celé dle špičky, které prozrazují jejich upíří podstatu. Někteří jsou namalováni, jak lačně pijí krev svých obětí, a jeden dokonce stojí vedle ohnivého děstona! Když nahlédneš dovnitř, vypadá to, jako by se na tebe hrozivě mračil. Při prohlídce pokoje najdeš pod druhým stolem zamčenou truhličku, a také psací stůl se dvěma zásuvkami. Na stole leží ohledná hromádka pergamentů a brků. Se strachem se přiblížíš k rakvi a překotíš ji. Dřevu se rozštípe, víko odpaadne, a po zemi se rozšype černá hlína. Rozfíšené víko rakve jícem meče. Do políčka Poznámky ve své *Právníkovi listině* si poznamenej, že jsi zničil jednu z rakvi Reimera Heydricha, a ziskáváš 1 bod VIRY! Co uděláš nyní?

Otevřeš truhličku?	Otoč na 271.
Otevřeš první zásuvku stolu?	Otoč na 392.
Otevřeš druhou zásuvku stolu?	Otoč na 336.

383

Vydáš se po stezce na druhém břehu a kričící jeannou mlhou. Psáci nezpívají a nikde není ani známka života. Ticho je téměř znervózňující. Po několika hodinách dorazíš k malému kamennému domku na mýtině. Z kominu se line zvedá tenký proužek modrého kouře z hofického dřeva. Když pootevřenými dveřmi opatrně nahlédneš dovnitř, spatříš před kamny dřinat sedícího muže. Na sobě má hnědé a leďe kožené oblečení a drží dlouhý zakřivený nůž.

sená (Captive, 2014) od autora Emmanuel Quaireau je originální kombinací horroru, gamebooku a komiksu. Octnete se v kůži policisty, kterému někdo unesl dceru. Na místě předávky peněz vás však vaše dítě nečeká – místo něj se tam na vás šklebí muž v róbě kultisty. Po následné přestřelce (nečekali jste, že to dopadne jinak, že ne?) se s dvojicí přátel vydáváte prohledat zámek a mladou slečnu najít; jenže něco není v pořádku. Okolní předměty mnohdy nejsou tím, čím se zdají a po lesích se pohybuje bytost se zevnějškem ležícím mimo lidskou představitost. A ukazuje se, že skrze komiksově boxy lze atmosféru vyprávění vystihnout stejně dobře, jako v textu. Knihu vydaly Rexhry roku 2018 a více se o ní lze dočíst i ve starším čísle Howarda (#35).

Jedním ze zajímavých kousků je i **Alenčina noční můra v říši divů** (Alice's Nightmare in Wonderland, 2015), kterou vytvořil Jonathan Green. Opět nejde ani tak o čistokrevný horror, jako spíše o temněji laděné putování pokroucenou říší divů. Coby Alenka musíte přemoci zlou srdcovou královnou, která ve svém šílenství nastolila tyranii, abyste se mohli navrátit domů. Je to jeden z těch gamebooků kde nestačí slepě obracet odkazy; tady občas musíte zapojit do hry i mozek (ačkoliv některé hádanky mi nepřišly zcela logické). Pokud vám původní dobrodružství Alenky připadalo nepříjemné, je tato kniha pro vás jako dělaná. A pro ostatní, kteří prostě jen dostali chuť na něco bizarnějšího, takéž. Vstup do temnoty králičí nory se objevil roku 2019 v nakladatelství Mytago.

Doposud poslední kousek z pléna rozebírané odnože literatury je **Nejhorší večírek tvého života** (La pire soirée de ta vie, 2019) francouzské autorky Andy Rowski. Parta teenagerů je pozvaná na honosné sídlo jejich kamaráda, kde se koná velkolepá halloweenská party. Aniž bych více prozrazoval, už z názvu je patrné, že se to nějak zvrtně. Kniha je typickým příkladem amerického gamebooku; je určena primárně pro mládež a nepotřebujete k ní kostky. Obsahuje celkem 11 konců, z toho jeden „šťastný“. Užít si ji můžete bez rozdílu věku, jen... pokud vás v mládí odkojila sága Lone Wolfa a knihy Fighting Fantasy, z tohoto moc u vytržení nebudete. Ale kdo nezná, nechť

vyzkouší! Na tento večírek nás roku 2020 pozvala Jota a dovnitř nakouknul i Howard (#36).

Horrorových gamebooků je málo, ale existují. Žádný z horrorových kusů sice nepochází od českého autora, ale to neznamená, že by u nás nevznikaly. Jsou zde přítomny, a to jak v podobě samostatně stojících kusů, knižních sérií (Negart Group) i velkolepých ság (Gabriel Knox). A jejich kvalita rozhodně není nižší než u zahraniční produkce; mnohé k horroru i zlehka pomrkávají (například **Černé stíny** (2001, Perseus) ze série

Negart Group zpracovávají problematiku dvojníků – tedy bytostí přejímajících podobu jiných lidí). Nicméně práh dark fantasy česká gamebooková tvorba zatím nepřekračuje (alespoň pokud vím).

Sečteno a podtrženo, horrorové gamebooky nejenže existují, ale obvykle si zachovávají dobrou kvalitu. Tiše a trpělivě čekají na policích knihovny, až jednoho dne neprozřetelně vstoupíte na jejich stránky, aby vás zcela pohltily...

Ondřej Kocáb

NA WWW.GOLDENOG.CZ NABÍZÍME BALÍČKY HORORŮ ZA VÝHODNÉ CENY

#CTUCESKYHOROR

STEVE JACKSON:
PEKELNÝ DŮM

RECENZE

Staré domy plné přízračných entit, tajných vchodů a podivných obyvatel jsou pro gamebooky a obecně role-play hraní vděčným tématem. Ať už vás dovnitř táhne zvědavost či nutnost, návštěva podobného místa prakticky vždy vzbudí ony hluboko zasuté emoce – a pokud jste hlavní postavou, donutí vás to nad věcmi uvažovat o to více. Proto se nyní podívejme na zoubek jednomu z nejstarších hororových gamebooků vůbec. **Pekelný dům** (House of Hell, 1984) vás již očekává!

House of Hell

Překlad: Eva Hallerová

Vydavatel: Perseus

Rok českého vydání: 1996

Počet odkazů: 400

Blíží se půlnoc. Z bouřících nebes dopadá na vozovku déšť, zatímco svým vozem uháníte vstříc zítřejší schůzce. Náhle se na silnici vynoří postava a vy reflexivně stočíte volant k okraji vozovky, kde zapadnete do příkopu. Co to bylo za člověka? Ne-

byl to ten potměšilý muž, který vám tuto cestu ve městě poradil? A kam zmizelo jeho tělo? Zdá se, že tyto otázky zůstanou nezodpovězeny. Vystane však nový problém – váš vůz odmítá nastartovat a poslední známky civilizace jste minuli kdovíky. Náhle se však nedaleko rozzáří mihotavé světlo a odhalí přítomnost okna domu poblíž – starého, rozlehlého a zlověstného. Nakonec se rozhodnete k němu vydat, třeba tam budou mít telefon. Jenže už tehdy podvědomě tušíte, že vaše trable teprve začínají...

Takhle začíná kulturní gamebook **Pekelný dům**. Nicméně, než nahlédneme do jeho útrob, musíme si uvědomit, že někteří čtenáři mohou být příliš mladí či staří, aby věděli, co je to ten „gejmbuk“ zač. Dovolte mi tedy drobné shrnutí. Gamebook není kniha, kterou byste četli od začátku až do konce. Na začátku bývají uvedena pravidla hry a dále už je příběh rozčleněn na jednotlivé herní odkazy. A právě listováním na odkazy se rozhodujete, kam se chcete jakožto hlavní postava knihy

vydat... a zda váš příběh skončí zdárně nebo vás něco rozmlátí na atomy. Příklad hry by mohl vypadat takto: *Na svém elektronickém prohlížeči si čteš magazín Howard a narazil jsi na recenzi gamebooku Pekelný dům. Pokud tě tato kniha pro dinosaury z minulého tisíciletí nezajímá, otoč na 13. Pokud tě tato kniha zaujala a chceš vědět více, jdi na 69.*

13

Autor recenze je pobouřen. Zatímco se přesouváš k jinému článku, usedá v obřadním rouchu do pentagramu obehnaného černými svíčkami. Zatímco mihotání plamenů budí z úkrytů spící stíny, z jeho úst splývají slova v žádném z existujících jazyků. Stíny se vydávají na svou cestu... Tvé čtení recenze skončilo nezdarem.

69

Náhle tě zalije příliv dobré nálady. Připiš si 2 body ŠTĚSTÍ. V časopise stojí, že...

...pokud si chcete zahrát gamebook, potřebujete k tomu obvykle tužku, gumu na mazání a průvodní listinu (kam zaznamenáváte atributy a vybavení vaší postavy). Především však potřebujete jednu až dvě hrací kostky. Obvykle postačují šestiboké, ale některé druhy gamebooků (například sága Lone Wolf) je koncipována pro desetistěnku. Jiné mají mimo možnost házení kostkami i různá alternativní řešení (balíčky karet, náhodné rozevření knihy atd.). U některých herních knih dokonce nic z výše uvedeného nepotřebujete. Řeč je o evolučně starším (z roku 1976)

americkém typu gamebooků, který se od britského (viz dále) liší tím, že ke hraní stačí jen a pouze dotyčná kniha. Nic více, nic méně.

Čímž se dostáváme ke gamebookům britského typu, jejichž produkci roku 1982 odstartovala (spolu)autorská dvojice Steve Jackson (1951) a Ian Livingstone (1949) knižní sérií Fighting Fantasy. Ta v současné době čítá celkem 62 knih a čtyřdílnou ságu Magie. V českém jazyce do roku 2005 ovšem vyšlo pouze prvních 39 z nich (plus Magie). Poté se vyskytly vydavatelské obtíže a mladé lidi nasály do svých útroh internetová RPG; vzato kolem a kolem, dění kolem gamebooků se výrazně utlumilo. V letošním a minulém roce jsme se v českém překladu dočkali novějšího 61. a 62. svazku. (Pro pořádek, svazky 40 až 60 česky doposud vydány nebyly.)

Pekelný dům je v rámci celé série poměrně raritní kousek. Zatímco ostatní knihy se převážně odehrávají ve fantasy světech, na jiných planetách či v budoucnosti, tentokrát zůstáváme v naší pozemské přítomnosti (přesněji v té krásné době, kdy neexistovaly mobilní telefony). Co víc, jde o čistě hororový kus. A přesně tak kniha i funguje a pracuje se čtenářem. Už od úvodních pasáží na hráče padá hutná atmosféra cihajícího Zla, o kterém nemáte zdání odkud a v jaké podobě se vynoří. Poměrně brzy začnete tušit, co se v tomhle prokletém baráku odehrává a že vám jde o kejhák. Zřejmě to vytušíte dokonce ještě dříve, než se dostanete na skutečnou startovní pozici...

Pokud jde o herní mechanismy, jsou poměrně jednoduché. Postava je zde charakterizována čtyřmi atributy: UMĚNÍ BOJE, STAMINA, ŠTĚSTÍ a nově STRACH. Jak napovídá název, UMĚNÍ BOJE odráží zručnost při fyzických konfliktech – a mimo jiné je tato kniha odlišná od dalších kusů série tím, že zde na počátku

nevládníte zbraň (dokud si ji neopatříte, je vaše bojeschopnost snižena). STAMINA je jiný název pro životy postavy; klesnou-li na nulu, prohráli jste. ŠTĚSTÍ je krásná věc, ale čím více na něj spoléháte, tím klesá na hodnotě a jeho nedostatek v kritickou chvíli má nepěkné důsledky. A konečně, STRACH je mírou toho, jak moc se zvládnete bát, než zemřete hrůzou. Tato veličina začíná na nule a pokud narazíte na něco děsivého, o určitý počet bodů vzroste (jakmile dosáhne maxima, jste mrtví).

Jelikož je v tomto případě celá kniha sólovým projektem Steve Jacksona, mohl do knihy vložit všechny své typické vychytávky. A že se tady vyřádil! Především je **Pekelný dům** hotový labyrint a kresbu mapy jsem vzdal po prvních pár krocích ode dveří. Nicméně orientace není až tak složitá, protože mnohé dveře na sobě mají sympatické štítky se jmény jako Satan,

Abbadon, Mephisto a podobně. Háček je v tom, že na různá místa můžete přijít v různém čase nebo z různých směrů. Co hůř, mnohé místnosti jsou jen pasti, které vám nepřinesou nic dobrého. Čím více budete bezcílně bloudit, tím více poroste hladina vašeho STRACHU. Navíc je do potencionálního děje knihy vsazena

řada slepých uliček (a to i před samotným závěrem), které sice vypadají, že někam vedou, ale na jejich koncích vždy číhá smrt. Rozpolcení mezi zvědavým „*Chci to tam jít prozkoumat.*“ a úpěnlivým „*Nepokoušej mne, Jacksone!*“ je téměř hmatatelné.

Ovšem jakmile se po pár pokusech naladíte na správnou vlnu a začnete odhalovat všechny ty skryté odkazy, informace a hříčky, vše dostane určitý řád. Což ale znamená jediné – tato kniha není jen prázdné házení kostkou. Je to hororový hlavolam, u kterého je žádoucí být ve střehu. Snad jen jedna informace byla hůře vyložitelná (zřejmě vlivem překladu, ale vzhledem k inkriminované slovní hříčce je to pochopitelné), ovšem pokud jste posbírali všechny klíčové informace, na správném místě vám daná věc dojde. Samozřejmě za předpokladu, že zvládnete vyloučit falešné stopy...

Za zmínku rozhodně stojí i obálka knihy (jejímž autorem je Ian Miller). Tento typ obalů knih vám naprosto přesně sdělí, co uvnitř můžete čekat (a lahodí mému nitru). Stejně tak trefné jsou i vnitřní ilustrace (jež vytvořil Tim Sell), které skvěle dokreslují příslušná dějství. (Vidět jistou ilustraci v mladším věku, zaručeně bude nějaký čas patřit mezi „strašidelné“ stránky.)

V jádru nejde o žádné dlouhé putování; **Pekelný dům** je poměrně krátký gamebook se spoustou slepých konců. Je určený pro ten typ hráčů, kteří mají rádi zapekli-

té výzvy, přemýšlejí a nezaleknou se prvotních neúspěchů. Pokud knihy z edice Fighting fantasy mají obecně vysokou obtížnost, v tomhle případě se zdá být přímo pekelná. Kniha se v případě zájmu dá stále sehnat na internetových bazarech (byť za dábělskou částku). Pro nadšence do gamebooků a satanského horroru téměř povinnost – tento (doslova) kultovní kus patří mezi ty, na které se nezapomíná.

A nyní otoč stránku...

Ondřej Kocáb

MORT CASTLE CIZINCI

JE VÁŠ SOUSED OPRAVDU JEN MILÝ ČLOVĚK,
ANEBO JE TO CIZINEC?
MORT CASTLE VÁS PŘIMĚJE NEVĚŘIT NIKOMU.

 NIKLADATELSTVÍ
GOLDEN DOG
WWW.GOLDENDOG.CZ

MERMAID DOWN

RECENZE

Tohle je příběh o jedné malé mořské víle... no, rozhodně to není u dětí oblíbená verze, kterou budete znát od Disneyho, i když i tahle mořská víla má ocas, je pěkná a brázdí vody sedmi moří. V tomhle případě je to konkrétně Tichý oceán, kde na ni narazí rybáři, rozhodně ne nějaký princ, který by si ji chtěl vzít za ženu a udělat ji šťastnou. Ne, tady půjde jen o to, že nikdo neví, co je vlastně zač a jak s ní naložit. No jo, pohádku čekat nemůžeme.

Režie: Jeffrey Grellman

Scénář: Jeffrey Grellman

Délka: 91 min.

Původ: USA

Rok: 2019

Hrají: Alexandra Bokova, Drew Moore, Eryn Rea, Megan Therese Rippey

Setkání s lidmi neprobíhá příliš šťastně, protože dojde k tomu, že malé mořské víle useknou ocas. Jako kdyby se rozhodli, že je potřeba rybu naporcovat.

Tohle je drama rovnou od začátku a také docela pěkně hnusné drama, kdy ke krvi se přidává i sliz z vody a tak. Popravdě, má to docela dobrý efekt a funguje to. Jen pak se najednou cosi stane a celé vyznění **Mermaid Down** se začne hodně měnit.

Zajímavé je, že malá mořská víla – nebo prostě jen mořská víla, zase tak malá není – celkem v pohodě přežije amputaci ocasu, ale vzhledem k tomu, že jí nikdo nevěří, že byla mořskou pannou – kdo by jí to v našem racionálním světě také

věřil, že? – je přesunuta do psychiatrické léčebny, kde se má svých přeludů zbavit. Tam si naštěstí najde chápavé kamarády, kteří jí chtějí pomoci.

Na snímku **Mermaid Down** je celkem sympatické, jak se snaží hrát, jak se snaží o to, aby nenudil. I proto je to nakonec takový zvláštní žánrový guláš, který ne ve všech ohledech funguje. V první chvíli to vypadá na moderní pohádku, pak najednou na brutální rybí masakr, následně je z toho psychologický snímek, pak trochu vyvražďovačka, aby to nakonec končilo zase lehce pohádkově.

Americký snímek **Mermaid Down** je hororovým slepencem, který může zaujmout skutečností, jak je vše propojeno relativně originálně, na stranu druhou je to ale rozhodně mišmaš, který nesedne každému. Hodnocení na různých databázích tomu nasvědčuje. Tenhle snímek si ale přece jen pozornost zaslouží. **Mermaid Down** je zvláštní kousek, ale má čím zaujmout, je jiný, je celkem originální a přes svůj nízký rozpočet vizuálně velmi dobře zvládnutý.

Martin Štefko

Okultní detektiv, čaroděj, vůdce Temné ligy spravedlnosti a vášnivý kuřák. Postava, která v moderním světě DC Comics nemá obdoby a která není typickým superhrdinou, jak by si někdo mohl zprvu pomyslet. Tak by se dal charakterizovat John Constantine. Pojďme se společně podívat zpátky do minulosti a ohlédněme se za Constantinovými vrcholnými začátky, kdy měl sérii **Hellblazer** na starosti **Jamie Delano**.

Ačkoliv to někoho může na první pohled překvapit, Constantine nedebutoval ve své vlastní sólové sérii. Poprvé se objevil roku 1985 v 37. sešitě série **Saga of Swamp Thing**, kde figuroval jen jako vedlejší postava. Za jeho vznikem stál vizionářský scenárista Alan Moore. Postavu sice využil jen v několika drobných scénách, už tehdy však dokázal Constantinovi vtisknout charakteristické rysy, které jsou pro něho typické dodnes – cynismus, závislost na cigaretách a výjimečný smysl pro humor.

Výtvarníci John Ridgway a Stephen R. Bissett, kteří Constantinovi propůjčili

dnes již ikonický vizuál, přiznávají, že bylo jejich životním snem nakreslit si jednoho dne postavu, která by vypadala úplně stejně jako zpěvák Sting. To se jim nakonec splnilo. Podobnost s frontmanem skupiny The Police se nezapře. Později, konkrétně v sešitě **Saga of Swamp Thing #51**

(1986), se čtenáři dokonce dočkali scény, během níž se Constantine plavil na lodi s nápisem „The Honourable Gordon Summer“, což byla pěkná narážka na rodné jméno britského zpěváka.

Trvalo dlouhé čtyři roky, než se Constantine konečně dočkal své vlastní sólové série, příhodně pojmenované **Hellblazer**. Ovšem ještě předtím, než se vrhne na její rozbor, je nutné si sérii zasadit do historického kontextu. Vrcholí 80. léta a komiksový průmysl se změnil jako nikdy předtím. Čtenáři dávno nejevili zájem o dětinské, primitivní a z dnešního pohledu hloupoučké příběhy, které cílily primárně na mladší publikum. Superhrdinské série od Marvelu a DC díky tomu

prošly velkou proměnou. Najednou byly temnější a začala se v nich řešit dospělejší témata.

S osmdesátkami je také neodmyslitelně spjata obrovská vzepětí britských komiksových tvůrců, kteří chtěli svůj talent uplatnit na americkém trhu. Našlo se mezi nimi hned několik kreslířů, vycházejících díky uplatňování nových, neokoukaných a zcela jedinečných výtvarných postupů, a značnému experimentování. Lze zmínit například Dava Gibbonse, Marka Buckinghamha, Barryho Windsora-Smithe nebo Glenna Febryho. Nejvíce zastoupeni ovšem byli komiksoví scenáristé, kterých se vyrojilo nečekaně mnoho. Do historie se tato událost zapsala jako tzv. „British Invasion“ (Britská invaze).

Autoři jako Neil Gaiman, Alan Moore, Garth Ennis, Grant Morrison, Peter Milligan a mnoho dalších přistupovali ke komiksovému médiu jinak, než bylo zvykem. Jejich styl byl vytríbenější. Kládli důraz na hravé a leckdy květnaté dialogy. Psali postavy co nejlidštěji, aby si k nim čtenář dokázal vybudovat vztah. V jednotlivých řadách jim dávali dostatečný prostor a zaměřovali se na jejich postupný vývoj. Obzvlášť si dávali záležet na ději. Chtěli totiž docílit toho, aby zápletky byly nápadité, originální, detailně promyšlené a neokoukané, což se na výsledném produktu výrazně podepisovalo. Z komiksů byla cítit autorská vize a osobitý styl, což mělo dopad nejen na oblíbenost, ale také na prodeje a úspěšnost. A abychom nezapomněli, tehdy

psali výhradně pro DC Comics, ovšem jednou za čas si odběhli i ke konkurenčnímu Marvelu.

Jedním z autorů nové britské vlny byl také Jamie Delano, který doposud pracoval na sériích, jakými byly třeba Night Raven, Doctor Who nebo Captain Britain. DCčkovská editorka Karen Berger jej tehdy oslovila a dala mu nabídku na psaní pravidelně vycházející série o Johnu Constantinovi. Na její nabídku bez váhání kývnul. S Alanem Moorem, který Constantina vytvořil, se znal osobně. Byli blízcí přátelé, takže spolu vycházeli hlavně v dobrém. Šance navázat na výtvor svého kamaráda byla něco, co se nenaskytne každý den, proto vůbec ne-

váhal. Navíc dostal úplnou kreativní volnost, tudíž si mohl dělat cokoli, co se mu zachtělo.

Delano za své působení v sérii napsal dohromady čtyřicet sešitů, což je vskutku úctyhodný výkon. V první části bych se chtěl věnovat sešitům, jež souborně vyšly ve svazcích **Original Sins** (1993) a **The Devil You Know** (2007). U *The Devil You Know* je nutné podotknout, že ačkoliv svazek obsahoval sešity vydané na konci druhé poloviny osmdesátých let, byl vydán mnohem později kvůli mizerným prodejům prvního dílu v devadesátých letech.

První kniha čítající devět sešitů řady *Hellblazer* funguje jako plnohodnotný

úvod do dění. Seznamuje s Johnem Constantinem, který je již od začátku prezentován jako velmi netradiční postava. Nejde o standardního hrdinu, jakého byste si pod pojmem „superhrdina“ představili. Jistě, je to sice čaroděj, který ovládá magii a koná dobro, ale v žádném případě není nadčlověkem s neomezenou mocí. Ze svízelných situací většinou vybrousí s využitím manipulace a klamu, kouzla jsou až na posledním místě. Musím podotknout, že jej nelze považovat ani za bezchybného člověka. Je totiž cynický, arogantní a sem tam lehce bezohledný. A co víc, kouří jednu cigaretu za druhou – podobně jako Lemmy Kilmister. V Delanově podání se dokonce nebojí vypít celou láhev whisky.

Jednotlivé příběhy fungují jako drobné epizody z Constantinova života. Zápletky jsou většinou komornější a ponuřejší, díky čemuž lépe vyniknou nejen vlastnosti ústředního hrdiny, ale také tajemno, a mimo jiné vedlejší postavy, z nichž nejvýraznější podle mě byla čarodějka Zed, kolem níž se točí zajímavá milostná linka. Hrozbou bývají démoni, jež Constantine porazí pomocí lsti a chytře vymyšleného plánu. V **Originals Sins** se kromě generických démonů objeví také dva, kteří nad ostatními vyčnívají – Mnemoth, makabrozní potvora původem z Afriky, vzhledem připomínající gigantickou vážku, a Nergal, démonský bůh, dodnes považován za jednoho z nejnebezpečnějších nepřátel, s jakými se kdy Constantine utkal. Za zmínku možná stojí ještě Iron Fist the Avenger (prosím,

neplést se superhrdinou od Marvelu), ovšem ten – bohužel – v ději nesehrál moc velkou roli.

Opomenout nesmím ani dobře zpracovanou civilní rovinu. Ve svých dobrodružstvích totiž Constantine potkává duše lidí, jež se mu nepodařilo zachránit. Zjevují se mu před očima jako duchové a připomínají mu jeho neúspěchy, na čemž staví například devátý sešit, v němž si John, v tu chvíli opilý a psychicky zdeptaný, uvědomuje, v jak krutém, místy až nespravedlivém světě žije, což se odráží v jeho vnitřních pocitech.

Z horrorového hlediska nelze Hellblazerovi nic vytknout. Kreslíři se snaží pracovat s tmavší paletou barev. Brilant-

ně zvládají stínování a relativně slušně si dávají záležet s prostředím. Obzvláště úchvatné ovšem jsou designy jednotlivých démonů, s nimiž si John Ridgway a mnozí další naprosto vyhráli. Vizual Mnemotha mě děsí doted.

Nicméně, věřte tomu nebo ne, Hellblazer nebýval jen čistokrevným horrorem. Kromě strašidelných, hrůzu nahánějících příběhů, měli čtenáři možnost zabrousit i do úplně jiných vod. Příkladem budiž páté, válečně laděné číslo, jež poukazovalo na kruté události války ve Vietnamu. Z dnešního pohledu sice naivní, v tehdejší době ovšem nevídaný experiment. Ovšem podobných pokusů bylo mnohem více. Některé se vyvedly na jedničku, jiné silně pokulhávaly.

V čem byl Delanův Hellblazer také unikátní, byl rozbor aktuálních problémů, ať už šlo o vandalismus, ochranu přírodního prostředí nebo náboženství. Autor se občas dokonce nebál vyjádřit svůj postoj k politice. Nebál se kritizovat Margaret Thatcher nebo současné volby. Tehdejší čtenáři tato témata naprosto milovali, ovšem dnes podobné scény nemají moc čím zaujmout. Naopak, jsou spíš úsměvné a v některých případech působí až trapně. V tomhle směru Hellblazer zkrátka nezestárnul zrovna nejlépe.

Druhá kniha – **The Devil You Know** – byla žánrově ještě pestřejší než ta první. To se bohužel podepsalo na výsledné kvalitě. Každý příběh má sice svou specifickou estetiku a Delano se každý z nich snaží pojmout úplně jinak, jenže čtenářský prožitek je mizerný. Celé to působí, jako když pejsek s kočičkou vařili dort. Vzaly se šílené, leckdy až bizarní nápady, jež na papíře vypadaly dobře, a hodily se do jednoho velkého celku. Jenže jak se ukázalo, v praxi fungují velmi špatně.

Halucinogenní dobrodružství v desátém sešitě je chaotickým, místy až přelácaným soubojem Constantina s Nergalem, který vůbec nedrží pohromadě. Autor při psaní scénáře pravděpodobně ujížděl na houbičkách. Jinak si totiž takovou smrt na sobě nezávisle fungujících scén – proletem nebe počínaje a vsuvkou z Melvillova Moby Dicka konče – nedovedu vysvětlit. Další dva sešity s vlkodlakem a virtuální realitou jsou ryze podprůměrné. Delano se sice snaží, ovšem několik divných momentů, špatně napsané po-

stavy a kresba Richarda Pierse Raynera a Marka Buckinghamha výsledný dojem ze čtení sráží. Třešničkou na dortu je otřesné třinácté číslo, jehož jediným cílem bylo upozornit na znečišťování a hrozbu v podobě nukleárních zbraní. Enviromentalismus v celé své kráse... Žádné napětí, ani budování atmosféry se nekoná.

Mnohem lépe dopadly poslední tři sešity. **Hellblazer Annual #1** (1989) obsahující dvě zcela odlišné povídky je vcelku zajímavý experiment, který dokazuje, že Constantinovi sluší i jiný háv než jen hororový. Temný fantasy příběh nakreslený Bryanem Talbotem, autorem série **Grandville** (2009), má něco do sebe

a druhá, hudebně laděná povídka vás docela překvapí. Věděli jste, že Constantine měl svou vlastní punkovou kapelu Mucous Membrane?

Závěr tvoří zdařilý dvousešitový příběh, původně vydaný v minisérii **The Horrorist** (1995). Delano se na něm spojil s Davidem Lloydem, spoluautorem komiksu *V* jako Vendeta. Mrazivý příběh čtenáře může překvapit především úchvatným vizuálem.

Hellblazer si získal přízeň mnoha fanoušků. Není divu, že Delanova série i nadále pokračovala. Zbylé příběhy vyšly ve dvou knihách – **The Fear Machine** (2008) a **The Family Man** (2008). O nich si však povíme až příště.

Daniel Palička

TOM SAVINI: KMOTR GORE

PROFIL Pokud někdo v hudební branži zvládá hrát na více hudebních nástrojů, říká se o něm, že je multiinstrumentalista. Kdo ví, zda vůbec a jaký ekvivalent tohoto slova existuje pro filmovou branži, ale určitě by jím byl maskér, kaskadér, herec a režisér **Tom Savini**.

Thomas Vincent Savini se narodil 3. listopadu 1946 v Pittsburgu v Pensylvanii. Vyrůstal v katolické rodině, vystudoval střední katolickou školu a univerzitu Carnegie-Mellon.

Kouzlu filmových speciálních efektů propadl již v raném dětství. Film **Man of a Thousand Faces** (1957) ho po technické stránce uchvátil natolik, že většinu svého volného času věnoval vymyšlení filmových postav a jejich charakterizaci. Jeho první prací se speciálními efekty měl být již Romerův trhák **Night of the Living Dead** (1968), Savini však byl odveden do Vietnamu, kde působil jako válečný fotograf a kameraman, a tak prozatím ze spolupráce s Romerem sešlo. Ve Vietnamu si Savini procvičoval práci

s make-upem a mnohdy domorodé rolníky děsil tím, že se, dle jejich slov, najednou změnil v „monstrum“. Sám přiznává, že ho jeho zážitky z Vietnamu a mnohé věci, co tam viděl a zažil, v jeho pozdější práci se speciálními efekty a maskami inspirovaly a ovlivnily. Tvrdí, že se při práci na maskách pokouší dosáhnout takového stupně realističnosti, aby v něm vyvolávaly stejné pocity, jako skuteční mrtví lidé, které během války mnohokrát viděl.

A viděl prý toho dost na to, aby se mu to povedlo. Evidentně ne všechny jeho vietnamské zážitky byly humorné jako jeho jistá nehoda s kachnou, která mu vynesla přezdívku Kachní vrah a doživotní odpor k pojídání kachen.

K filmu se tak nakonec dostal až prací na nízkorozpočtovém horroru **Deranged: Confessions of a Necrophile** (1974). V roce 1977 pak konečně navázal užší spolupráci s Georgem A. Romerem, když pracoval na jeho filmu **Martin**, v němž si i zahrál. Jejich nakonec dlouholetá spolupráce pokračovala i při **Dawn of the Dead** (1978), který Saviniho v maskérské profesi proslavil (natolik, že byl za masky nominován na cenu Saturn) a v němž si opět zahrál menší roli motorkáře. Spolupráce s Romerem se prohlubovala, objevil se jako hlavní postava vystupující ve

scénách spojujících jednotlivé povídky v **Creepshow** (1982) a vytvořil masky pro třetí část romerovské zombie ságy **Day of the Dead** (1985). Tentokrát za masky cenu Saturn získal. Svou troškou do opičince přispěl v jednom z Romerových nezombie filmů **Monkey Shines** (Vražedná opice, 1988). Pracoval (i jako herec) na společném filmu Romera a Daria Argenta **Due occhi diabolici** (Dvě ďábelské

oči, 1990), zahrál si v novém rozjezdu Romerovy ... of the Dead série **Land of the Dead** (2005), režíroval poslední povídku z Romerem produkováného a jeho komentáři pospojovaného povídkového horroru **Deadtime Stories: Volume 1** (Strašidelné příběhy, 2009).

Savini se, obzvláště v 80. letech 20. století díky boomu krváků, brzy vyloupl mezi uznávanou a oceňovanou špičku na poli filmového maskérství a práce s protetikou. Společně s Dickem Smithem a Robertem Bottinem se stali jedněmi z nejdůležitějších lidí tzv. SFX. Samotného Saviniho, kromě již zmíněného filmu, velmi ovlivnil Lon Chaney, pokoušel se napodobit skvělé efekty divadelního líčení, tolik charakteristické pro Chaneyho kariéru. Ve své knize **Grande Illusions** líčí své rané pokusy aplikovat protetikou na obličej pomocí mátových žvýkaček (spearmint gum), protože špatně pochopil, že měl ve skutečnosti používat „spirit gum“.

Kromě Romera Tom Savini spolupracoval i s dalšími režisérskými ikonami hororového filmu, např. Dariem Argentem (**Trauma**, 1993) či Tobeem Hooperem (**The Texas Chainsaw Massacre 2**, 1986). Podílel se na úspěchu hned několika uznávaných a kultovních hororů. Svě umění poskytl např. filmu **Maniac** (1980), v němž si opět i zahrál, nebo **Friday The 13th** (1980) a několika dalším dílům této série. Proto, když vznikal televizní dokument ke třicátému výročí této série, **His Name Was Jason: 30 Years of Friday the 13th** (2009), volba jeho průvodce byla jasná. A Savini se ho zhostil

s notnou dávkou sobě vlastního černého a krvavého humoru. Z dalších hororů na nichž pracoval jako maskér zmiňme jen namátkou: **The Prowler** (Vrah Rosemary, 1981), **Eyes of a Stranger** (Cizí oči, 1981) nebo **Redd Inc.** aka **Inhuman Resources** (2012), kterému věnujeme samostatnou recenzi jinde v čísle a v němž se i objevil v krátké cameo roli. Nepracoval však jen na hororech, své umění poskytl i jiným žánrům: akční Norrisovce Josepha Zita **Invasion U.S.A.** (Invaze U.S.A., 1985), Tarantinem produkovánému krimi thrilleru **Killing Zoe** (Zabít Joe, 1993), televiznímu politickému thrilleru **The Assassination File** (Vražedné důkazy, 1996) s Sherylin Fenn v hlavní roli, životopisnému **Ted Bundy** (2002) nebo dobrodružnému rodinnému fantasy **Verita, Prince of Truth** (Veritas – princ pravdy, 2006). Pro jeho maskérské umění se Savinimu začalo přezdívat Kmotr gore (The Godfather of Gore). Toto umění si nehodlal nechat pro sebe, v pensylvánském Monesenu v Douglasově vzdělávacím centru založil speciální program, v němž se školí budoucí filmoví maskéři a tvůrci speciálních efektů.

Díky svým schopnostem je často zván do různých dokumentárních filmů. Dariusi Argentovi věnovaném **Il mondo dell'orrore di Dario Argento** (1985) Michele Soaviho počínaje, přes romeovský **Document of the Dead** (Dokument o smrti, 1989) Roye Frumkese, seriál Ursuly Macfarlane **A-Z of Horror** (1997), americkým filmovým hororům a jejich režisérům věnovaný **The American Nightmare** (2000), jemu samotnému věnovaný **Tom Savini: On Serial Killers, CGI, & Childhood** (2005), dopady Spielbergových Čelistí zpracovávající **The Shark Is Still Working** (2006), upírský **Bloodsucking Cinema** (2007) a zatím druhou částí rozsáhlého dokumentu Davida A. Weinera mapujícího hororový film **In Search of Darkness: Part II** (2020) konče.

S maskérstvím se však, jak již bylo naznačeno, Savini nespokojil a brzy si vyzkoušel i jiné filmařské pozice, ať už za nebo před kamerou. Druhou jeho nejvýraznější filmovou profesí je herectví. Má na svém kontě bezmála 80 filmových a televizních rolí. Počátkem osmdesátých let herecky začínal hlavně v televizních a video filmech. V roce 1985 se objevil i ve videoklipu heavy metalové kapely Twisted Sister. Kromě již zmiňovaných filmů jsme ho mohli vidět v motorkářském **Knightriders** (Rytíři, 1981), ve filmech jeho kamaráda Roberta Rodrigueze **From Dusk Till Dawn** (Od soumraku do úsvitu, 1996), kde si zahrál roli velmi podobné té, kterou hrál již v **Dawn of the Dead** (1978) a to dokon-

ce ve stejném kostýmu (naskočil později i do stejnojmenného seriálu z roku 2016) a **Grindhouse: Planet Terror** (Planeta teroru, 2007). Objevil se ve **Whismaster** (Vládce prokletých přání, 1997), remaku Romerova **Dawn of the Dead** (Úsvit mrtvých, 2004) Zacka Snydera, **Forest of the Damned** (2005), pokračování osmdesátkové upířské klasiky **Lost Boys: The Tribe** (Ztracení chlupci: Upíří kmen, 2008) nebo povídkovém **The Theatre Bizarre** (2011). Stejně jako u masek, ani u herectví se neorientoval jen na horrory. Vidět ho tak můžeme v akční sci-fi **The Demolitionist** (1995), romantické komedii Kevina Smithe **Zack and Miri Make a Porno** (Zack a Miri točí porno, 2008), obou dílech Rodriguezova akčního hraničního masakru naostřenou mačetou **Machete** (2010) a **Machete Kills** (Machete zabíjí, 2013), Tarantinově westernu **Django Unchained** (Nespoutaný Django, 2012) či romantickém dramatu **The Perks of Being a Wallflower** (Ten, kdo stojí v koutě, 2012). Tom: „Každý si myslí, že Tom Savini nemůže mít rád nic jiného než krev a gore. To je úplná hloupost. Mým nejoblíbenějším žánrem jsou romantické příběhy.“

Odmítl roli ve **Friday The 13th Part III** (1982), místo toho se věnoval maskám ve filmu **Burning** (1981). Poté, co jej Oliver Stone viděl ve *From Dusk Till Dawn*, chtěl ho obsadit do svého filmu *U-Turn*, komplikovaný pracovní harmonogram však rozhodl jinak. Role ve filmu **Sea of Dust** (2008) byla Savinimu napsána přímo na tělo.

Tom Savini několikrát usedl i na režisérskou stoličku. S režii se poprvé popral u několika epizod seriálu **Tales from the Darkside** (1984). V roce 1989 mu byla nabídnuta režie kingovky **Pet Semetary** (1989), to však odmítl. O rok později ale režíroval barevný remake Romerovy **Night of the Living Dead** (1990). Romero mu vypomohl se scénářem. Od původního snímku se Saviniho film liší jen v několika scénách a detailech. Byla mu nabídnuta režie **Leatherface: Texas Chainsaw Massacre III** (Kožená tvář, 1990).

Tom Savini měří pouhých 170 cm, je zručným šermířem a fandou profesionálního wrestlingu. Je jediným člověkem Hollywoodu, který působí zároveň jako

kaskadér, maskér, herec a režisér. V tomto rozsahu se mu přiblížil jen jeho velký idol a inspirace, maskér, herec a kaskadér Lon Chaney. Právě po něm Savini po-

jmenoval své dvě děti, syna Lona a dceru Chaney. Nikdy však neměl v úmyslu stát se kaskadérem, dostal se k tomu náhodou, když při Dawn of the Dead nebyli najati kaskadéři a jemu nezbylo nic jiného než to vzít na sebe. Je jediným hercem, který si zahrál ve třech ...of the Dead filmech (1978, 2004 a 2005). Má fobii z pavouků a žiletek. Mezi jeho nejoblíbenější hororové filmy patří **Black Christmas** (1974). Objevil se v románu **Bad Moon Rising** (2008) Jonathana Maberryho. K jeho zatím posledním kouskům patří herecká role v norském thrilleru **Pandemonic** (2020), supervize speciálních efektů u **Sky Sharks** (2020) a režie jedné epizody seriálu **Creepshow** (2019). Oznámený je horor **Nightmare City**, v němž by měl hrát, vytvářet masky a režírovat ho.

Honza Vojtíšek

INHUMAN RESOURCES

RECENZE Docela povedený australský snímek, který mě poměrně mile překvapil. Celkem slušná zápletka.

Režie: Daniel Krige

Scénář: Jonathon Green & Anthony O'Connor

Délka: 93 min.

Původ: Austrálie

Rok: 2012

Hrají: Nicholas Hope, Kelly Paterniti, Sam Reid, Alan Dukes, Tom Savini

Poslední dobou mě příjemně překvapuje, že se dostávám k filmům, od nichž toho moc nečekám, ale výsledek je více než přijatelný. Snímek **Inhuman Resources** je jedním z nich. Tento kousek je díky projektu Fangoria Presents známý i pod názvem **Redd Inc.** Ač je to australský film, jedná se o překvapivě kvalitní snímek, ale já jsem stále přesvědčený, že z Austrálie nic moc kvalitního přijít nemůže.

Po různých australských horrorech, které mě příliš nezaujaly, jako třeba *Primal*

nebo *Road Train*, je horor **Inhuman Resources** zatím asi tím nejchytřejším, co jsem z Austrálie doposud viděl. A to jsem si původně myslel, že se jedná o horor britský. Ono se není moc čemu divit, díky komornosti to tak trochu vypadalo, ale je pravda, že jsem se nechal zmást přízvukem.

Na začátku filmu mladá dívka objeví ve výtahu člověka, který právě někoho rozsekal na kusy. Je celý od krve a podle všeho není pochyb o tom, kdo je vrah. Podruhé se s tímto mužem setkáváme ve

chvíli, kdy zajal skupinu lidí, kteří jsou zavřeni v kanceláři a mají za úkol vykonávat konkrétní administrativní úkoly. Pokud se jim něco nepovede, tak dostanou černý puntík, respektive jednu čárku nožem na čelo, a jakmile je čárek pět, je asi jasné, co to znamená. Pokud ne, dozvíte se to brzy, protože jeden z lidí v kanceláři už má na hlavě čárky čtyři.

Postupně zjišťujeme, že ti lidé jsou určitým způsobem propojeni a že možná všechno bude trochu jinak, než jak bychom si měli myslet. Redd, jak se jmenuje muž, který měl vraždit, je sice šílený, ale neustále prohlašuje, že je nevinný. V tomhle jediném případě vypadá skutečně příčetný. Jinak je to ale správný tyran, čemuž napomáhá obličej jeho

představitele. Nebojí se opravdu hnusných scén, čímž snímek vyznívá správně brutálně, což bylo v tomto případě potřeba. Není to zase takové překvapení,

na **Inhuman Resources** nejen herecky pracoval i Tom Savini.

Film má dobrou komorní atmosféru a celkem zajímavou pointu. Závěr je možná malinko přetažený a napadlo mě, že by to mohlo skončit úplně jinak, aby se kruh uzavřel, ale tvůrci se rozhodli jít vlastní cestou. Nebudu je za to rozhodně odsuzovat, protože jsem zase jednou měl pocit, že tohle je něco, co má alespoň nějaký smysl, je to promyšlené a dokáže to diváka pobavit, nebo znechutit. Režie poměrně dobrá a herecké výkony také překvapivě ucházející. Velké překvapení.

Martin Štefko

MARK E. POCHA:
ZEMĚ KANIBALŮ

RECENZE Litry stříkající krve a kila vyhřezlých vnitřností, zaobalených do pořádně vypečeného a šťavnatého příběhu. Guru slovenské gore scény přichází opět s tím, nač jsou jeho čeští fanoušci zvyklí. Protože, jak sám v prologu ke své knize píše, „*Vesmír není právě nejlepší místo pro život. Pro člověka ne.*“

Krajina kanibalov

Preklad: Milan Žáček

Vydavatel: Carcosa

Rok českého vydání: 2021

Počet stran: 194

Parta slovenských studentů se díky univerzitnímu grantu vydává do jihoamerického Peru, aby poznávala jeho divokou krásu, mentalitu a barvitý folklór zdejších obyvatel. Mají splynout s místními, aby atmosféru země zachytili pomocí audiovizuální techniky co nejvěrnější optikou, daleko výstižněji, než se to během krátkodobých pobytů podaří běžným turistům. Když potkají domorodého mladíka Solomona, který tvrdí, že zná dokonalé místo na koupání, a že je zavede k nádhernému jezeru

s vodopádem uprostřed tropického pralesa, souhlasí skoro bez přemýšlení. Hned následující den vyrazí na cestu, při níž exotické zvyky místních okusí na vlastní kůži.

Mark E. Pocha se při psaní **Země kanibalů** inspiroval běčkovými horrory o li-dojedech z amazonské džungle, kterým se připlou na jídelníček nerozvážní turisté, případně jiní ztracenci, co jsou ve špatný čas na špatném místě. Četl ale také cestovatel-ské deníky a spoustu další literatury o latinské Americe, což je na knize znát. Peru a jeho obyvatelé působí na středoevropského čtenáře, jenž v této části světa většinou nebyl, až nečekaně realisticky. Částečně je to dané i technikou Markova psaní, která pomocí úsporné imaginace a jasně tvořených vět dokonale vystihuje zobrazovanou situaci.

Autor se ale bohužel nedokázal vyhnout stereotypnímu pojetí příslušníků domorodých kmenů. Ti jsou prezentováni vždy jako primitivní divoši. Což sice koresponduje s tím, že zdejší obyvatelé pralesa trpí nemocí Kuru, vznikající jako následek požívání lidského masa, konkrétně mozku,

jež se projevuje tím, že nakažený postupně ztrácí inteligenci, až se v konečném stádiu infekce propadá do naprosté demence, v knize to však není takto podáno. Markovi divoši jsou tupí, protože jsou pralesní lidé a v tomto prostředí nemají dostatek podnětů pro rozvoj intelektu. Stereotypní je i zobrazení žen. Příběh doslova přetéká místy až lehce úpornými popisy krás ženského těla. Zpochybňovaná je také upřímnost ženského přátelství. Zdá se, že jde o nevinné maličkosti, ale přehnané kladení důrazu na líbivý ženský zevnějšek, jenž je vyzdihován nad ostatní přednosti a vlastnosti, je důsledkem pokřiveného vnímání ženské přirozenosti, který vychází z patri-archálního nastavení společnosti.

Celkově je však **Země kanibalů** skvěle napsanou knihou, obratně těžící z odkazu béčkových horrorů a brakové literatury. Určitě by neměla chybět v knihovničce žádného milovníka krváků. Podrobné popisy trhání masa, lámání kostí a vaření vnitřností vyrvaných zaživa z lidských těl, vyznívají natolik věrně, že autorka této recenze ještě několik dnů po dočtení knihy nebyla schopná pozřít maso. Jediným větším nedostatkem příběhu je, že autor nechává čtenáře v napětí. Co se stane s Ninou? Jaký je její další osud? Co znamenají všechny ty zmínky o podivných hlasech a jakési zlověstné síle přebírající vládu nad lidmi i pralesem? Nevystačil by si děj jen s naturalistickým líčením barbarských zvěrstev páchaných místními na přivandrovalých cizácích? Jaký to má všechno význam, když kniha nemá druhý díl, který by zmíněné nejasnosti uspokojivě vysvětlil?

Země kanibalů je třetí knihou, která autorovi u nás vyšla. Jeho českou prvotinou byl román **Oni** (2019), odehrávající se v Branišovském lese. Mark E. Pocha zde vsadil na genia loci temnými pověstmi opředeného hvozdu, a přestože kniha vzbudila mezi čtenáři rozporuplné reakce, patří mezi to nejlepší, co současná slovenská braková literatura českému publiku nabízí. V loňském roce Markovi, opět u nakladatelství Carcosa, vyšel román **Bestie**. Příběh je volně inspirovaný životem sadistického devianta Štefana Svitka, usvědčeného z brutální vraždy své těhotné manželky a dvou dcer. O překlad všech tří knih se postaral Milan Žáček.

Lenny Ka

JAKUB LUBERDA
NEŽ SE OBRÁTÍM

POVÍDKA

„I když by ti vytrhli poslední zbytky rozumu, za žádných okolností nerozsvěcuj světlo!“ znělo mi stále v hlavě, když jsem spěchal lesem pohrouženým v hrobové temnotě.

Běžel jsem, jako bych se vysmekl samotnému ďáblu z kotle. Zakopával jsem o trčící kořeny, šlahouny ostružin a balvany roztroušené po stráni, hluboce jsem si dráсал ruce i nohy. Pulzující bolest zpomalovala mé kroky, ale neměl jsem v úmyslu se zastavit. Ne, dokud mi srdce pořád bilo.

Nevím však, co se honilo hlavou mému bratrovi, který běžel těsně za mnou. Obvykle uštěkaný, teď se bál ozvat. Neodvážil se ani dýchat, i přesto, že se pod ním podlomila kolena a on sípal, jako by se při požáru nadýchal kouře.

Věděl jsem, že si pamatuje mé varování stejně dobře, jako poslední matčina slova. Přesto jsem koutkem oka zahlédl slabý záblesk světla.

Otočil jsem hlavu, ale ničeho jsem si nevšiml. Zastavil jsem se a zaposlouchal.

Zjistil jsem, že bratrův dech utichl. Stejně jako zvuky jeho kroků.

Čekal jsem zoufalé volání o pomoc. Anebo srdceryvný křik.

Nic. Dokonce ani tichý šelest vzdáleného travnatého drnu.

Svírající ticho.

Najednou se les vydal polem černých, k nebi vystřelujících, přízračně cizích náhrobních kamenů.

Problesklo mi myslí, abych se vydal za Hadrianem – byl mi totiž dražší než život. Měsíčním světlem projasněný úsvit však byl na dosah ruky, a za ním starý, opuštěný statek.

Na moment jsem znehybněl, jen bezmocně zatínal pěsti. Věděl jsem, že se mu to nepodobá, aby se nesnažil zachránit voláním o pomoc. Nestaral by se o to, že by mě nucením odpovědět přiměl vyzradit svou polohu.

Ale jestli v posledním záchvěvu svědomí obětoval jedinou šanci na přežití pro mě? Nemohl jsem riskovat, aby jeho oběť byla marná. Nedokázal jsem

taky snést myšlenku, že poslední chvíle strávil zahořklý, že se při pronásledování opozdil a já jsem se ho ani nepokusil najít.

Navíc přšlo a kdybych se rozhodl najít cestu dolů ze strmého svahu, určitě bych si dolámal nohu a umrzl bych, nebo by mě potkal stejný osud jako bratra.

Bylo mi těžko u srdce. O to více, když jsem se s nahořklou pachutí v ústech a tváří zkřivenou zpola vztekla, zpola bolestivou grimasou vydal směrem k dvoupatrové usedlosti.

Pomalu.

Jako bych stále počítal, že každým okamžikem vyběhne zpoza stromů.

Každým dalším krokem jsem se cítil jako Orfeus, když podruhé přišel o Eurydiku. Když se otočil u východu z pekla a ona už tam nebyla.

Nijak mi nepomáhalo vědomí, že tentokrát se to nestalo mou vinou.

* * *

... a tak se také stalo, že nebe podleho, obležené nocí. Poslední sluneční paprsky jako prsty zmizely za temnou konturou borovic a smrků, jako by se stáhly z horizontu a společně s ním padly do bezedné propasti. Soumrak nastal rozhodně příliš rychle.

Nepřirozeně rychle.

Noc spěchala tak hodně, aby mě tu zadržela, jako by nás úmyslně mučila.

Stál jsem u okna v prvním patře domu a zvažoval, kolik času mi zůstalo. Neměl jsem žádné iluze o tom, že mě zkáza najde i tady.

Před očima jsem stále měl lidi a domy, které se v jednu chvíli propadly pod zem, ale pak vyrostly jako oslzlé, pulsující, ohyzdné masité jehlice, tyčící se do výšky mnoha kilometrů. Ani hmyzí, ani mimozemské konstrukce. Viděl jsem je dokonce i odtud, z vrcholku hory. V černých siluetách čněly proti inkoustové obloze. V jejich nitru jsem pak – skrze jejich poloprůhledné membrány – viděl jejich oběti.

Tedy spíše to, co z nich zůstalo – stvůry napůl vtělené do organismu jehlic.

Těla některých se slila s beztvárovou masou, jiným chyběla půlka obličeje. Poznával jsem lidi stále žijící, vědomé, bojující; s pupečními šňůrami zavedenými do všech tělesných otvorů. Tu do nich něco napumpovaly, pak zase vysály, pokaždé vyvolávaly křeče a na kůži pohyblivé deformace. Nemohl jsem ten pohled snést.

Onoho dne jsem proklínal okamžik, kdy jsem se stal pilotem helikoptéry. Život nestál za to, odkládat to, co bylo nevyhnutelné. Ne poté, co jsem si uvědomil, co mě čeká.

Přitiskl jsem se ke stěně a opatrně, jako bych se pokoušel protáhnout krk mezi žiletkami, jsem vyhlédl z okna jídelny v prvním patře.

Takhle jsem si poslední hodiny života nepředstavoval.

To, co vylezlo z těch hnízd, nepřipomínalo nic, s čím se lidé kdykoliv setkali.

Když nájezdníci přišli, noci nerozzářily svítící oči, neurčovali přímý směr útěku na opačnou stranu. Jejich příchod nezvěstovaly žádné zvuky a podmanivá at-

mosférická hudba. Žádné okno neleželo mimo jejich dosah, dokázali využít každý, i ten sebekratší, žebřík. Nepředvídá-
telností se vyrovnali lidem a stejně neod-
hadnutelně se zdály být jejich motivace.

Smrt představovala jedinou jistotu, bylo však těžké nalézt v ní potěšení.

Vyklonil jsem hlavu trochu více a ztuhl. Tam, mezi stromy.

Světlo.

Neviditelná tíha mi stlačila hrudník, jako by mi na záda někdo hodil batoh plný kamení. Ruce se začaly třást. Stanul jsem tváří v tvář nevyhnutelnosti, kterou jsem si stále nehodlal připustit, dokonce mnohem více, než myšlenku, že můj bratr nežije.

Spontánně jsem pohlédl na brokovnici v mé ruce. Zbraň pro mě ve střetu s protivníkem, který nešel ani vidět, byla mnohem více než ruženec. Sevřel jsem ji pevněji a ucítil příliv víry.

Má poslední výmluva, na nebi visící mě-
síc, se právě schoval za velkým mračnem.

Čekal jsem, sledoval směr větru. Možná...? pomyslel jsem si. Ať už jsem se přesvědčoval jakkoliv, závěr byl zřejmý.

Musím se vrátit.

Každý krok v neudržovaném trávníku zněl jako odsouzení k smrti. Byl jsem však už příliš blízko hranice lesa, abych se vrátil. Přivřel jsem oči, abych v takřka naprosté tmě nezahlédl tvary, které narůstaly do příliš živých nočních mūr.

Zahlédl jsem zdroj světla.

Zadržel jsem dech a přistoupil blíže.

Byla to baterka.

Ležela opřená o trčící kořen, namířená vzhůru. Aniž bych se nad tím moc zamýšlel, sklonil jsem se, abych ji zhasl.

Rozlehl se nelidský, hrdelní řev. Když jsem se pokusil rychle narovnat a zamířit, ztratil jsem rovnováhu a padl na záda.

Brokovnice mi vypadla z rukou a to, na co dopadal paprsek světla, mi nedalo moc času zareagovat.

S široce vytřeštěnýma očima, ústy rozevřenými a třesoucími se, jako by se nemohly rozhodnout, zda se nadechnout, mluvit nebo křičet, jsem hleděl na útvar, který visel nad mou hlavou. Rychle jsem si uvědomil, že vím, co to je.

Můj bratr.

Roztažený jako pavučina z kůže, svalů, vnitřností, chrupavek, žil, nervů a šlach mezi stromy. Jeho oko, ovinuté okolo větve se otočilo mým směrem a zrudnost, na níž jsem hleděl, a nedokázal ji myšlenkově obsáhnout, znovu zaryčela. Žalostně. Z jeho hlasivek vycházela zcela nesrozumitelná, nesouvislá slova.

Vzal jsem pušku a rychle přepočítal náboje.

Deset.

Nebudou stačit, abych ho sestřelil.

Na chvíli jsem pozoroval odhalené, naběhlé a jako monstrózní kokon pulsující – srdce. Zvažoval jsem, zda zariskovat jeden výstřel.

Sevřel jsem rty a pozvedl zbraň.

Snažil jsem se přinutit zmáčknout kohoutek.

Mohl jsem to být já, pomyslel jsem si.

Prst se pomalu svíral kolem kovového

kohoutku jako smyčka na krku oběšence. Uvědomil jsem si však, s jakým hlukem zbraň vystřelí. Záblesk z hlavně, co na tom, že krátký a malý, postačí, aby přivedl bratrovy mučitele zpátky.

Nemohl jsem však nechat bratra v takovém stavu a dovolit, aby trpěl. Nemohl jsem se taky odsoudit ke stejnému osudu. Pak by mi už nikdo nepomohl. Pokud by to vůbec někdo dokázal.

Do očí se mi začaly tlačit nezvané slzy. Znal jsem mnoho lidí, které bych v záplavu hněvu byl připraven zaživa přerážnout motorovou pilou, ale Hadriánův osud bych nepřál ani nejhorsšímu nepříteli.

Snažil jsem se myšlenky přebít. Zhasl jsem baterku a zvedl bratrem zanechanou pušku. V návalu emocí jsem bojoval o každý nádech. Nakonec jsem se otočil na patě a odběhl ke stavení.

* * *

Každá odmítaná myšlenka se vrací se zdvojenou silou. Bez ohledu na to, jestli jsem se na svého bratra pokoušel myslet soucitně, nebo se ho snažil odbýt jako další oběť nerovného boje, mé srdce bodalo jako dýka. Byl jsem tak otrěsený, že jsem ani nevěnoval pozornost tomu, jestli pokládám chodidla na vrzající schody, které mě mohly dostat do nebezpečí.

Byl jsem v polovině cesty do patra, když jsem v měsíčním světle, dopadajícím dovnitř oknem, zpozoroval pohybující se stín.

Koukl jsem se do rtu. Věděl jsem, že když se zastavím, dám vetřelci na srozuměnou, že si uvědomuji jeho přítomnost. Na

schodišti, krytém z obou stran, jsem se stal lehkým cílem.

Nebylo jiného východiska. Opatrně jsem kladl nohy před sebe a vydal se kupředu.

Stín se přestal přemísťovat. Uvědomil si, že jdu.

Zastavil jsem se na posledním schodu. Byl jsem si jistý, že když udělám další krok, udeří mě do hlavy někdo, kdo číhal za dveřmi.

Nedal mi žádnou možnost.

Odhodil jsem zbraň na podlahu před sebou. Tlumené zarachocení se v ozvěně odrazilo od stěn.

Napjatě jsem očekával jakýkoliv pohyb.

Ticho.

Uplynula minuta, možná dvě.

Vynadal jsem si za svou přecitlivělost. Určitě to jen za oknem proletěla sova, pomyslel jsem si a kroutil hlavou. Vstoupil jsem do patra a sehnul se pro zbraň.

Ucítil jsem bolest v zátylku.

Zmátl mě.

Instinktivně jsem uchopil pušku a natáhl ji před sebe, ve snaze blokovat další úder. Útočník odhodil podlouhlý předmět, který s kovovým zazvoněním přistál na podlaze a chytil hlavěň.

Začali jsme se přetahovat.

Pokoušel se vytrhnout mi zbraň z ruky. Když se mu to nepodařilo, kopl mě do boku, až jsem bolestí pustil hlavěň.

Chystal se k dalšímu kopnutí.

Když balancoval na jedné noze, povolil jsem sevření a následně přitáhl přetahovaný předmět rychle k sobě.

Převrátil se a já se napřímil, mířil jsem na něj puškou. Přesunul jsem prst směrem ke kohoutku.

„N-ne!“ vyjekla. Ano, ona. Díky volnému oblečení jsem v ní nepoznal ženu.

Ztuhl jsem.

Znal jsem ten hlas. Patřil mé sestře, Ewentydě.

Zrádkyni.

„Co tady děláš?!“

„Hadrian řekl, abych přijela!“

„PŘIJELA!?!“ vykřikl jsem, příliš pozdě jsem si připomněl ticho, které jsem se snažil zachovat. Obraz bratrovy zmasakrované mrtvoly na okamžik přebil jiskřivý pás světél táhnoucí se za jejím autem na vrchol kopce.

„Vím, vím. Varoval jsi mě. Ale nikdy bych se sem nedostala s Esther po svých, tím spíše s ní v náručí.“

„Nechala jsi nás tam na pospas smrti!“ procedil jsem přes zuby.

„Já... nevěděla jsem, co mám dělat!“

„Pro začátek by stačilo vzít nás s sebou autem!“

„Neměla jsem čas!“

„Věděla jsi, kde jsme oba byli! Stačila chvílka a doběhli bychom k autu!“ Znovu jsem na ni zamířil zbraní, sotva jsem ovládal emoce.

„Já...“

„No co, bála ses, že jeden z nás je už jedním z nich? Bála ses o svou zatracenou dcerušku?!“

V tom se z kouta rozezněl pláč.

Malé holčičky.

Holčičky, které bych svého času snesl modré z nebe. Ba i zámek Petrových bran bych vylomil, kdyby se opozdila na čas otevření. To dítě silou hlasu na povrch vytáhlo všechno, co ve mně bylo nejlepší.

Mé oči se široce rozevěřely, jako bych si uvědomil, že jsem šlápl na minu. Hleděl jsem chvílku na ni, chvílku na její matku. Sevřel jsem rty a ukázal na malou krátkým pohybem hlavně, dal jsem jí na srozuměnou, aby ji uklidnila. Naštěstí jsem to nemusel opakovat dvakrát. Sestra vyskočila a přeběhla k dceři na kolenou. Ta přestala plakat.

Ewentyda ji pomalu hladila po zádech, nakonec pohlédla na mně a zeptala se:

„Kde je Hadrian?“

Přerušil jsem oční kontakt a otočil se k oknu. Ani za nic jsem jí nechtěl ukázat tvář, na níž se maloval výraz jako u někoho, kdo je na samém krajíčku obvinít ji ze smrti člena rodiny.

V dále zazářil blesk a já zahlédl svůj odraz v zrcadle.

Vypadal jsem děsivěji než Hadrian.

* * *

Mrak se přihnul a duch lesa nad námi začal ronit smutné, leč falešné slzy. Najal si k tomu, jak se zdálo, celý zástup pláček. Slyšel jsem jejich nářky v prudkém větru. Dřevo starého domu praštělo, jako by každou chvíli někdo vycházel a scházel po schodech nebo lezl po stěnách a hledal východ stropem.

Navrhl jsem, aby se prospaly a já budu hlídkovat. Byly však příliš vyděšené, aby na to přistoupily.

Uvnitř vládlo ticho jako ve sklepe, když po prknech tenkého stropu dupou těžké boty německého okupanta.

Nalézali jsme v tom tichu jistou úlevu po celém dni stráveném na útěku. Po-

dařilo se nám dokonce na chvíli zapomenout, že čekáme na spásu, která nikdy nepřijde.

A pak se rozlehl hlasitý zvuk.

Blesk musel udeřit někde blízko, napadlo mě.

Ignoroval jsem ozvěnu a stále hleděl oknem. Chvíli poté jsem se odvrátil, znepokojený. Mezi zápachem hniloby a vlhkosti jsem ucítil ještě něco.

Puch.

Pohlédl jsem nahoru. Mezi stropními prkny, vystupujícími z věkem oprýskané omítky, běsnily plameny. Pohlédl jsem z okna.

Tráva šuměla, jako by se skrze ni prodíraly nepojmenované síly.

Ale vítr utichl.

„Nemůžete tady zůstat!“ vykřikl jsem a strkal je směrem ke garáži.

„A-ale kam máme jít?“ protestovala, zapírala se nohama.

„Budova hoří, na silnici budete bezpečnější než tady!“

„Nenechám tě tu!“

Nabil jsem pušku a namířil na ni s odhodlaným výrazem ve tváři. Pohlédla na mě, jako bych přišel o rozum a pomalu začala couvat, aniž by ze mě spustila oči. Když došla na schody, seběhla po nich, dcerku táhla za sebou.

Odběhl jsem do podkroví, abych od nich odpoutal pozornost a oddálil pronásledování. Nahoře jsem vzal první lepší promočený přehoz a začal s ním bít o hořící otvor ve střeše.

Přehoz s mokrým plesknutím uhodil do odpuzující tváře mého bratra. Nastal

okamžik napětí, kdy jsme na sebe navzájem nehybně zírali. Vrhli jsme se ke zbrani opřené o skříň. Hadrian skočil za mnou a ovinul se kolem mého krku, než jsem na pušku stihl dosáhnout.

Snažil jsem se odtrhnout jeho odporná chapadla od hrtanu, ale byl silnější. Ucítil jsem, jak mi do ucha vklouzl slizký jazyk a míří přímo k mozku.

To je konec, napadlo mě. Mysl zaplavovaly vzpomínky z posledních hodin.

Jak jsme se s Hadrianem zastavili během sbírání hub a jak se bratr vymočil na černý monolit uprostřed divočiny. Prohlubeniny v kameni tvořily nápisy v cizím, starodávném jazyce. Právě tehdy to všechno začalo. Obelisk musel zareagovat na krev v jeho moči. Hadrian měl nemocné ledviny.

Pak jsem si vzpomněl, jak se mé a Ewentydiny oči setkaly ve zpětném zrcátku auta ujíždějícího lesní cestou, když nás tu nechala na pospas jisté smrti.

Pomalu jsem ztrácel vědomí. Hlas uvnitř mé hlavy mě přesvědčoval, abych se dobrovolně přidal ke kolonizátorům. Postupně jsem nabíral jejich mentalitu, zapadal jsem do systému, přesvědčoval se o budoucí roli ve společnosti. Z mých genů mělo povstat další pokolení válečníků. Díky přístupu k vědomí roje jsem viděl jiné planety, které podlehly jejich moci. Miliony světů, a mezi nimi civilizace mnohem vyspělejší než ta naše.

Pocítil jsem lítost a odpor.

Okamžitě jsem začal být přesvědčován, že je to jediný způsob, jak by náš odkaz přežival smrt Slunce za čtyři miliardy

let, ale dříve – za tři miliardy a sedmdesát pět milionů let – na další miliardy let roztažený střet Mléčné dráhy s galaxií Andromeda a souhvězdí Trojúhelníku. Ještě o něco později pak pohlcení nové galaxie supersilnou černou dírou ve středu všehomíra.

Má vůle slábla a společně s ní stisk na smyčce okolo krku. Začal jsem chápat vesmírnou váhu mně svěřené mise.

Končetiny mi změkly a já bezvládně ochabl v Hadrianově sevření.

Najednou mě z temnoty vytrhl další hluk. Ucítil jsem mrazivý chlad. Tlak na průdušnici polevil.

Hadrian děsivě ryčel a couval. Ewentyda postupovala jeho směrem, držela ho v šachu proudem z hasícího přístroje a když se protahoval dírou ve střeše, proud vody dopadal na plameny běsnící okolo otvoru.

„Vezmi s sebou Esther a seběhni dolů!“ pronesla zarputile.

„Ale...!“

„Dej na ni pozor!“

„Možná bych měl já?“ natáhl jsem ruku k hasícímu přístroji.

Podívala se na mě takovým pohledem, jako bych se zeptal, zda si vydělává ve veřejném domě, tak jsem toho nechal.

Z posledních sil jsem vzal zbraň a seběhl po schodech.

Uplynula chvilka napětí. Nastalo ticho. Nakonec jsem zaslechl její pomalé kroky. Pak skřípění dřeva a bolestivé vyheknutí.

Už jsem za ní chtěl běžet, když se objevila zpátky dole. Vypadala, jako by se

přetahovala s ďáblem o lístek do nebe.

„Všechno v pořádku?“

Na okamžik zaváhala, pak pokývla hlavou.

„Co to bylo za zvuk?“

Otrásla se, jako by se vytrhla z hlubokého zamyšlení.

„Prasklo prkno, sedřela jsem si chodidlo.“

Chtěl jsem znovu obhlédnout situaci za oknem, když mou pozornost upoutala bunda, kterou si Ewentyda tiskla k břichu. Přistoupil jsem blíže a ukázal prstem.

„T-to nic!“ máchla ledabyle rukou.

Neustoupil jsem a látku odtáhl.

Krev.

Šokovaně zalapala po dechu.

„To ti udělali oni?“

Neodpověděla, uhnula před mým pohledem. Pak se starostlivě podívala na Esther.

„Nemusí to vědět,“ zašeptal jsem.

Tázavě na mě pohlédla.

„Nemáš moc času.“

„Kolik?“

„Soudě podle toho, co udělali s Hadrianem, je to otázka minut.“

Přítakala.

„Nemůžeš ji v tom nechat.“

„Já vím, co dělají s lidmi! Nemusíš mi to říkat!“

Místem okolo rány otráslы křeče. Vypadala, jako by doufala, že si toho, zahleděný do jejích vzdorovitě hledících očí, nevšimnu.

Ale všiml jsem si. Namířil jsem na ni brokovnici.

Skousla si ret.

„Nech mě se s ní rozloučit.“

Přikývl jsem.

Poklekla k dceři, její ruka však začala šmátrat směrem ke dříve odhozenému pohrabáči.

Demonstrativně jsem nabil zbraň.

Sevřela pěsti.

* * *

„Máma teď musí odjet, drahoušku. Daleko,“ řekla Ewentyda malé dcerce, která se snažila ovládnout pláčem roztržené rty. Kousala je v bezvýsledné snaze být statečná. Tak, jak slibovala matce, která sotva potlačovala slzy. „Jestli si někdy připomeneš tento den, chci, aby sis pamatovala jedno. Věnovala jsem svůj život tobě, když říkali, abych se obětovala kariéře. Darovala jsem ti ho, když jsi byla nemocná a potřebovala jsi transplantaci ledviny. Darovala bych ti ho pokaždé, kdy by to bylo třeba a nedovolím *jim*, aby ti ho vzali.“

„Ale já chci jít s tebou, mami! Neopouštěj mě, prosím! Víím, že občas zlobím, ale už nebudu! Slibuju!“

„Ne, drahoušku, to není žádný život. Ne bez tebe. A nikoho, kdo by na mě vzpomínal.“

„Ale strýček Talus nebude vzpomínat?“ zeptala se a hleděla na mě.

Místo odpovědi jen zamumlala, nejistá, co říci. Pak vstala, zaváhala a otočila se ke mně. Mé dlaně sevřely brokovnici ještě pevněji.

„Tak co, Talusi? Zapamatuješ si sestru?“ V jejím hlase jsem odhalil stín

naděje. Pokusila se dokonce o lehce benevolentní vtípkování, jako by znala odpověď. Udělala krok mým směrem, ale zastavila se, když si všimla, že jsem sebou trhl.

„Neobejmeš sestřičku na rozloučenou?“ Zněla tak smutně, že jsem bezmocně sevřel rty.

Váhal jsem. Přes mou tvář přeběhlo několik bolestných tiků. Přivřel jsem oči, které najednou začaly bolestivě pálit. Skousl jsem zuby vnitřní stranu tváře. Trpěl jsem, což se odrazilo ve výrazu mého obličejce. Nepotřeboval jsem zrcadlo, abych to viděl. Otevřel jsem oči. Nejistě jsem hleděl střídavě na ni a na podlahu.

Sklopil jsem zbraň.

Pomalu přistoupila a objala mě jako opravdová dáma, zároveň však tak silně, až jsem ucítil bolest. Její stisk se prodlužoval. Začal jsem být neklidný. Potil jsem se. Kapky potu mi vyrašily na čele, cítil jsem je jako jedovaté pavouky, lezoucí dolů k obočí. Několik kapek sklo po zádech, podél páteře a vyvolalo husí kůži. Začal jsem se vzpírat, ztuhl jsem, ale sevření nepovolovalo.

„Stačí!“ procedil jsem přes zuby, sotva jsem se ovládal. Ruce se mi třáslly potlačovanými emocemi. Ani za nic bych ji nechtěl odstrčit – ne v takovém okamžiku, ne v takovou chvíli.

Nic neřekla. Pustila mě, jako by pouštěla něco drahocenného. Poklekla, aby objala dcerku. Tentokrát v jejím gestu byla jistá přirozenost, což chybělo, když objímala mně. Výrazně jsem to postřehl

v jejích pohybech, v gestu dlaní propletených dlouhými vlasy, v dojetí, zračícím se v její smutné tváři. Poté vstala a znovu na mě upřela temné, strachem a slzami vyplněné oči. Vydal jsem se ke schodům vedoucím do garáže. Šla přede mnou. Schody byl utopené v temnotě, ale znal jsem cestu takřka zpaměti. Věděl jsem, které zavržou pod mou váhou. Temnota byla naším největším nepřitelem, současně však nejcennějším spojencem. Protivníci šetřili světlem, podle něhož bychom mohli poznat, kde se pohybují, takže jsme neměli v plánu zůstat jim něco dlužni.

Když jsme sestupovali, doufal jsem, že to skončí rychle. Předpokládal jsem, že už je v autě. Na mně bylo otevřít vrata, aby mohla vyjet. Kochal jsem se nadějí, že to zvládne, než zaslechnou řev motoru a uvidí otevřený výjezd.

Otočil jsem klíčem v zámku a vysunul dveře nahoru. Nastartovala. Pak ne že vyjela, ale přímo vystřelila z garáže a zmizela temnou cestou dolů z kopce. V jedné ruce držela brokovnici. Hodně jsem riskoval, když jsem se rozdělil o municí, ale nemohl jsem sestru pustit ven úplně bezbrannou.

Na okamžik jsem zahlédl červená světla vozu, než zmizela za zatáčkou.

Zamkl jsem dveře, předtím jsem se ujistil, že okolo panuje klid. Vyšel jsem nahoru.

Esther zmizela.

Možná šla spát, napadlo mě.

Vyhlédl jsem oknem. Temný tvar na pozadí granátového nebe zanechával

rudou šmouhu, která vypadala jako bolestí a zoufalstvím šílený duch. O chvíli později jsem zahlédl, jak se auto motá mezi dvěma jízdními pruhy.

Telefon, pohozený na podlaze, se rozjasnil světlem. Automatický spam, nic více.

Tráva začala šelestit, prkna zavržala.

Zhluboka jsem se nadechl, zašeptal: „Ach ne, ach Bože, ne!“ a silněji přitiskl brokovnici k hrudi.

Jakub Luberda
(*1985)

Publikuje od
října 2018.
Píše hlavně
horror, ob-
zvláště lo-
vecraftovské,

weird fic-
tion, bizarro
a dark fantasy (ve
stylu, který nazývá
sword & slau-
ghtery – magie a
jotka). Nevyhýbá se
však ani urban
fantasy, sci-fi,
kriminálkám,
cyberpunku,
postapu, komediální
a erotické fantasy.
Dosud publikoval na
15 povídek.

ROZHOVOR

S Martinem Štefkem jsme přinesli rozhovor už v roce 2014 ve 12. čísle Howarda. Byl to ovšem rozhovor spisovatelský. Martin se, nejen ve své tvorbě, ale hlavně ve svém příspěvku k hororovému žánru, za tu dobu posunul takřka mílovým krokem. Proto jsme se rozhodli vyzpovídat Martina znovu, tentokrát však nabízíme rozhovor s Martinem jako nakladatelem.

Když jsme s tebou dělali rozhovor před lety, nakladatelství Golden Dog ještě neexistovalo. Mohl bys nám ho v krátkosti představit? Co tě přimělo ho založit, jaké jsi měl představy a vyhlídky a jak moc byly v souladu s dnešní realitou?

Prvotní představa byla celkem jednoduchá – chtěl jsem vydávat knížky, co jsem napsal. Nikdo mi je vydat nechtěl, tak jsem si – možná trochu ublíženecky – vytvořil vlastní nakladatelství. Ale tady ani nešlo o to, že by mě nikdo nechtěl vydat. Tady šlo hlavně o to, že se na moje rukopisy nakladatelé ani nepodívali. Ne-

měl jsem konexe, byl jsem nepublikovaný autor, nezámek. A tenhle přístup mě vytočil. Neznámý autor 90 % nakladatelům nestál ani za to, aby ho poslali do háje, nic. Nějaká odpověď je vždycky lepší než žádná. Tak jsem založil Golden Dog.

Začalo to v roce 2015 knihou **Nikdy se nepřestala usmívat**, kterou jsem v roce 2020 k pátým narozeninám nakladatelství vydal znovu. I s reedicí knihy jsem si uvědomil, jak moc jinde jsem, jak moc se moje prvotní představa lišila od toho, co nyní existuje. Mělo se jednat o malé nakladatelství jednoho člověka, co chce vydávat svoje knihy. A bum, je z toho nakladatelství, které má podíl na tom, jaké horrory se u nás budou číst. Na začátku mě ani nenapadlo, že by to mohlo zajít takhle daleko.

Golden Dog za ty roky prošel obrovským vývinem a velmi pozitivními proměnami. V jeho historii se dokonce dají odhalit výraznější etapy, jimiž se proměňovalo a rozrůstalo (domácí horror, rozšíření na jiné žánry, zahraniční překlady). Jaké pohyby tě vedly k těmto krokům?

Ono je to opravdu možné krokovat, tak si dovolím rozdělení na jednotlivé fáze.

První fáze: Chtěl jsem vydávat jen sám sebe, což jsem také činil.

Druhá fáze: Už nějakou dobu jsem kolem sebe měl lidi jako jsi ty, Petr Boček, Miroslav Pech a další, četl jsem vás, znal

vaši tvorbu a točilo mě, že takhle kvalitní autoři musejí vydávat samonákladem (s výjimkou Míry, který vydával už jinde), protože české nakladatele český horror nezajímá. A tak jsem si řekl, co takhle vytvořit komunitu českých hororových autorů a začít je vydávat cíleně? Zkusil jsem to. Nevnáší to, ale pořád jsem v podstatě jediný, kdo to dělá systematicky. Baví mě to, neruňuje mě to, chci v tom pokračovat.

Třetí fáze: Nové žánry tak nějak přišly samy. Já sám se jako autor nezajímám o jeden žánr, píšu prostě takový, jaký se hodí pro daný příběh, nejsem vyhraněný. A nejsem vyhraněný ani jako čtenář. A tak když mi na stole přistály rukopisy Terezy Kadečkové nebo Milana Skály

a já jsem zjistil, že jsou dobré, tak jsem se rozhodl, že je chci vydat, bez ohledu na to, o jaký žánr se jedná. Ale není to cílené směřování, je to taková libůstka, kdy si sem tam chci vydat něco mimo horror. A také je to spojeno s tím, že mi chodí více nehorrorových rukopisů než hororových.

Čtvrtá fáze: Zahraniční autoři přišli tak nějak sami. Řekl jsem si, proč je nezkusit. Trochu to bylo spojeno i s tím, že mě zajímalo, jestli se budou prodávat lépe než ti čeští. Zkusil jsem oslovit legendu amerického horroru Morta Castlea a on mi na nabídku kývl. Pak Monicu J. O'Rourke, Owla Goingbacka, Lucy Taylor... a ono se to začalo nabalovat. Dokonce už se mi i sem tam nabídne autor z USA nebo Velké Británie, jestli bych ho nechtěl přeložit. Jo, a to je taky jedna věc, proč jsem chtěl zkusit zahraniční překlady – zjistit, jestli dovedu přeložit víc než jen povídku. A jo, dovedu. Ale nebudu v rámci nakladatelství jediný překladatel. Už knihu **Utrpení těla** překládal David Hálek. A asi bych těžko překládal třeba z finštiny...

Z původního nakladatelství českého horroru se z Golden Dog stalo v podstatě žánrové nakladatelství, vydávající i krimi, sci-fi nebo

fantasy. Hodlá v tomto směru Golden Dog ještě rozšiřovat svůj záběr? Kam až sahají představy?

Ne, v tomhle ohledu konkrétní dlouhodobý plán neexistuje. To je opravdu rukopis od rukopisu. Pokud se mi bude rukopis líbit, vydám ho. Tam to končí. Chci se soustředit na horror, a to zejména ve dvou směrech – dál vydávat české autory a přivést sem zahraniční autory, kteří jsou dobří, ale nikdo jiný po nich nesáhne, protože píšou horror.

A jasně, pak jsem tu já jako autor, který si jede svoje multižánrové knihy, kdy teď bych chtěl pokračovat s druhým dílem knihy **Mrtvé ženy** – ten je dopsaný, tak snad příští rok... Mám dopsanou třetí Agenturu. Ten horror tam prostě nějak chybí. Autorsky se mu tolik nevěnuji.

Zatím posledním výrazným rozšířením nakladatelství jsou zahraniční překlady. Jaké vidíš směřování v tomhle smě-

ru? Podle čeho si autory a autorky vybíráš a jak komplikovaná je domluva?

V zahraničních autorech chci určitě pokračovat. Chci sem přinést hororové autory nejen z USA, ale i z dalších zemí, zatím by se mělo jednat o Velkou Británii, Finsko a Polsko. Ty možnosti jsou obrovské a já se chci soustředit na autory,

kteří jsou něčím zajímaví, kteří jsou jiní. Horror je jako žánr bohatý, takže je z čeho vybírat. Chci přinést současná díla, která jsou o c e ň o v á n a, a tak jsem rád, že se mi podařilo podepsat smlouvy na knihy **Coyote Rage** od Owla Goin-gbacka nebo **The Fourth Whore** od EV Knight. Obě knihy mají na kontě cenu Brama Stokera. Jasně, můj záměr je i ten, že by se mohly oceněné knihy lépe prodávat,

ale stejně tak chci čtenářům ukázat, jaký horor se dnes v USA prezentuje, jaké má podoby. A v jednání jsou další, poměrně známí autoři, kteří na našem trhu také chybí. Ale někdy je to jednání na dlouho.

Celkově je komunikace s autory skvělá. V dnešní době e-mailů a sociálních sítí je neskutečně jednoduché se se zahraničními autory spojit, případně od nich získat kontakt na agenta, ale příznám se, je zajímavější komunikovat přímo s autorem, je to osobnější a člověka až překvapí, jak skvělí lidé to jsou, jak výborně se s nimi pracuje, ale i povídá. V tomhle ohledu je Mort Castle naprosto úžasný. Autor, který prodával i 100 000 kopií jedné knihy se se mnou, malým nakladatelem, baví jako se starým známým. Tohle si nemůžu vynachválit. I když někdy je komunikace i trochu náročnější a někteří autoři mají problémy dodržet termíny, splnit to, co slíbili, ale to už je o lidech. Naštěstí je tahle zkušenost ojedinělá. A myslím, že by mě snadno mohla potkat i u českého autora.

Za celou dobu existence nakladatelství – z čeho máš největší radost a co naopak bys rád zlepšil?

Mám radost z toho, co se z nakladatelství stalo a že pořád roste. Nevidím to jen na prodejích, které jsou lepší, než před rokem a nesrovnatelné s tím, co bylo před dvěma roky, ale i v tom, jaký je o knihy zájem, jak moc se o nich mluví, a také v tom, že toho můžu vydávat víc a víc, že se dostávám k zajímavým projektům. Takže to není jedna konkrétní věc, i když

dostat na český trh Morta Castlea je rozhodně super, ale je to skutečnost, že z jednoho experimentu, kdy jsem chtěl jen zkusit vydávat české hororové autory, je nakladatelství, které docela šlape.

Rozhodně mám co zlepšovat v marketingu. To je oblast, která mi přijde nejnáročnější na celém prodávání knih. Vytisknout knihy, dostat je do obchodů, to jde relativně snadno, ale pokud o nich nebudou čtenáři vědět, tak se stejně neprodají. Takže tohle je odvětví, v kterém se snažím zlepšovat. A je to běh na dlouhou trať. Je mi ale jasné, že pokud se nezlepší marketing, těžko můžu počítat s tím, že závatně porostou prodeje a já budu moct dál vydávat v takovém množství, v jakém bych rád, a takové autory, jaké bych rád.

Jak velký rozdíl, hlavně z editorského hlediska, je připravit a dovést k vydání rukopis domácího autora a zahraničního autora? Hlavně ve smyslu, že u domácích autorů je to zpravidla první vydání, které se může na základě nakladatelských poznámek upravovat ke spokojenosti obou (autora-nakladatele), ale u zahraničních překladů jde naopak většinou o překlady již publikovaných děl. Zasahuješ nějak do překladů?
To hlavní jsi řekl. Je to velký rozdíl. Popravdě je s tím z mého pohledu méně práce, tedy pokud pominu fakt, že knihu musím přeložit. Ale pokud je překladatelem někdo jiný, přijde mi, že mám práce strašně málo. V podstatě odpadá redigování, i když je fakt, že i v překladové kni-

ze jsou někdy chyby, které prostě opravit musím. Třeba Monica J. O'Rourke, jak je brutální, tak někdy ta brutalita nedávala smysl – z toho pohledu, že by byla fyzicky neproveditelná. Tak jsem musel trochu zasáhnout, aby to logicky dávalo smysl. Ale to jsou opravdu případy, kdy tam chyba zůstala a nevšiml si jí redaktor u originálu, ani autor sám. A moc toho není.

U překladů se snažím, abych zachoval originál, ale přitom byla kniha čtivá. Snad se mi to daří, ale to už je na jiných, aby to posoudili.

U českých rukopisů je to složitější v tom, že zatím jsem vydával skutečně první vydání daných rukopisů, takže někdy je na nich ještě hodně práce, abychom byli spokojeni já i autor či autorka. Na některých knihách je práce méně, na některých více. Třeba zrovna teď připravuji knihu **Jednou se to stane** – jedna z těch mimo horor, protože je to sci-fi – a tam si s autorem rukopis přehazujeme už poněko-

likáté. Ale pravda, tam je to dáno i tím, že to bude zatím nejdelsí kniha, kterou dělám, takže korektury zabírají hodně času. Mimochodem, tohle bude první kniha, která bude mít větší formát, než standardní knihy Golden Dogu, a to jednoduše proto, že už je tak dlouhá, že by to v tom malém formátu nešlo. A letos nebude jediná.

Liší se nějak viditelně zájem o domácí a zahraniční autory?

Vlastně jsem čekal, že to bude závatně jiné, že ti zahraniční autoři potáhnou, ale ono je to asi všechno spíš o propagaci. I když je aktuálně tahounem kniha **Útrpení těla**, nebude na vině ani tolik to, že je to zahraniční kniha, ale jednoduše to, že je to sakra masakr a já ji propagoval jako něco zakázaného, v čemž mi pomohl i Facebook, když mi do reklamy nedovolil použít obálku, protože je „senzacechtivá“. Stačilo ji cenzurovat. Lidi na tohle slyšeli a Monica J. O'Rourke táhne. Takže ne, ten rozdíl ani tak nevidím, v prodejích trochu, ale ne tak výrazně, jak jsem si myslel a jak bych si přál.

Jaký je domácí horror z pohledu nakladatele?

Různorodý a bohatý. Pravda, byl bych radši, kdyby mi chodilo víc hororových rukopisů, aktuálně pořád ještě převažují rukopisy mimo žánr, ale i to, co chodí, ukazuje, jak bohatý český horror je. A myslím, že je to vidět i na knihách, které jsem doposud vydal. Je tam historický horror spojený s moderním v ro-

mánu **Kazatel**, retro horror **Mízožravci** a **Dítě tmy**, horror s autem v hlavní roli (**Smrt bývá nehezka**), mysteriózní **Achernar**, moje thrillerová kniha **Nikdy se nepřestala usmívat**, anebo duchařská detektivka **Pozdravy záhrobí**. Český horror je neskutečně bohatý, až překvapivě na to, jak málo autorů tu máme a jak málo lidí mi něco hororového nabízí. To se mi na něm moc líbí. Nejde však jen o rozmanitost, ale i o kvalitu. Teď ještě, aby si uvědomili i čtenáři, jak moc dobrý český horror je.

S nakladatelstvím ses poslední dobou dopracoval k vydávání knihy každý měsíc (kromě prázdninových měsíců). A to i přes nedávná koronavirová omezení. Dá se tedy říci, že Golden Dog paradoxně expandoval i navzdory zavřeným knihkupectvím. Nakolik se uzavírky a omezení podepsaly na provozu Golden Dog? Dala by se na tom dokonce najít nějaká pozitivní stránka?

Určitě bych viděl pozitivní stránku v tom, že se lidé naučili chodit na eshop Golden Dogu, objednávek je přes eshop mnohem víc. To je super. Mám pak i lepší zpětnou vazbu. Ale jak se krize na prodejích podepsala... já nevím. Nechci o tom moc přemýšlet. Prodeje knih Golden Dog jsou dobré, lepší než před krizí, a tak si ani nechci moc domýšlet, jak dobré by byly bez krize. I tak jsem ale spokojený, a to právě proto, že se v téhle krizi podařilo nakladatelství expandovat. A plány jsou smělé. Ve druhé polovině roku už to v některých měsících nebude jen kniha měsíčně, ale sem tam i dvě. Snad se všechny plány podaří naplnit a vyjde to, jak si přeji. Pokud ano, přinese toho Golden Dog na český trh ještě hodně zajímavého. A ještě víc se chystá na rok 2022.

Máš nějakou osobní, ryze subjektivní radost, kterou by sis prostřednictvím Golden Dog chtěl udělat? Někaké přání, které by sis rád splnil? Oblíbenou knihu či autora, které bys rád vydal?

Když se takhle ptáš, tak je to Graham Masterton. Je to skvělý hororový autor, jeho knihy mám v jednáni, ale trochu se to vleče. Zrovna na tomhle se krize negativně projevila, protože jsem prostě neměl finanční prostředky na nakoupení práv k jeho knihám. A zrovna toho bych tu měl rád, protože český trh vůbec nedoceníl to, jak skvělým hororovým autorem je, vyšlo toho u nás od něj strašně málo, když už, tak je známější jako autor kriminálních thrillerů. A to je škoda, protože je to skvělý hororový autor a já

doufám, že ho sem nakonec přinesu.

A rád bych vydal zase nějakou deskovou hru.

Jaká jsou tři základní pravidla, která by měli autoři a autorky splnit, aby jim u Golden Dog vyšla kniha?

Tak jo, zkusím nějaká tři pravidla stanovit.

První pravidlo – pošlete mi do Golden Dogu horror. Já si rád přečtu i něco jiného, ale pokud to bude horror, přečtu si tu knihu ještě raději. A je větší pravděpodobnost, že knihu vydám, protože horror je to, na co se chci primárně zaměřovat.

Druhé pravidlo – neposílejte mi ságy. Nechci vydávat příběhy na pokračování. Jasně, dá se namítnout, že zrovna takové sám píšu, ale to je moje tvorba, a co si budeme povídat, jako nakladatel si sebe jako autora můžu vydat, jak chci. No jo, jsem jediný autor, který má u Golden Dog protekci a jiná pravidla. U ostatních platí, že něco, co bude dlouhá saga, prostě u Golden Dog zatím nevyjde.

Třetí pravidlo – neposílejte mi nic, co ještě nikdo neviděl. Pokud nejste skutečně nadaný autor s darem od sudiček, který co napíše, to je perla, tak to musí někdo přecíst, aby vám řekl svůj názor, aby vám řekl, že tam máte blbosti. A oni tam budou. Pokud mi to pošlete, a těch blbin (gramatických, stylistických, dějových, logických) tam bude moc, nejspíš vám rukopis s díky vrátím. Pokud knihu viděl jen autor sám, je to prostě málo. Takže si najdete beta čtenáře, kterým můžete věřit a kteří vám dají přínosnou zpětnou vazbu. „Je to dobrý“ fakt nestačí.

Kromě knih u Golden Dog vyšly již dvě ročenky Howarda a hra. Jak a proč k tomu došlo? Chystáš něco podobného?

V Howardu se rozhodně bude pokračovat. Ten náš hororový rybníček je tak malý, že se tu skoro všichni známe, a tak my dva spolupracujeme už docela dlouho. A vydávání tištěného Howarda, i když jen v podobě speciálů, je taková radost. Tedy radost je to, že to vyjde, jinak je to řehole jak pro tebe, který vybíráš články, jež se do tištěné verze vejdu, tak pro sazeče Michala, protože s Howardem má opravdu hodně práce.

Co se týká her, vydal jsem zatím jen **Dračí hlídku**, tedy její první verzi, o dotisk a další verze už se stará autor sám. Byla to celá náhoda, ale příjemná, hodně to pomohlo Golden Dogu vyrůst. V podstatě to probíhalo tak, že se mi autor hry ozval, že chystá něco jako Dračí doupe, jestli to nechci vydat. A tak jsem do toho šel. A ono to vyšlo, bylo a je to úspěšné a já už zase dál jedu v knihách. Někjaké hry ještě chystám, ale

v tomhle ohledu je to běh na dlouhou trať, takže se mi nechce nic prozrazovat, protože nic není jisté.

Na co se můžeme těšit v budoucnu? Pár zajímavostí z edičního plánu? Někaké další rozšíření (ať už žánrového záběru či formy vydání)? Prozradíš nějakou čerstvou novinku?

Je toho hodně. Čeho mám teď aktuálně plnou hlavu, to je edice Zrnka temnoty. Jedná se o speciální edici malých knih. Tedy on formát bude stejný, jako u ostatních knih, ale jde o počet stran. Budou to knihy zhruba do stovky stran, kdy mi jde o to, aby se na trh dostaly příběhy, které by normálně nevycházely právě proto, že jsou krátké. Bude se jednat o edici, kterou bych chtěl číslovanou, bude mít jednotný styl obálky, které se budou lišit použitou ilustrací. V téhle edici bych rád představil české i zahraniční autory a jejich novely. Vždy nový autor s u nás nepublikovaným příběhem. Na kratším formátu autoři ukážou, jak jsou schopní. V knize tedy vždy bude jen jeden, kratší příběh. Takové vhodné čtení do městské nebo do vlaku, nezabere to moc času, vejde se do kapsy a nebude moc drahé, doufám. A bude to hororové čtivo.

Dalších novinek bude také dost. Chci pokračovat ve vydávání českých autorů, to je jasné, takže koho bych rád vydal a co už je domluvené: Nelly Černohorská, autorka knihy Zlovolné bytosti, bude otevírat edici Zrnka temnoty svým příběhem **Oko čarodějnice**. Ludmila Svozilová přijde s dalším skvělým, žánrově těžko zařaditelným horrorem. Chystají se povídky Jirky Sivoka.

možná jednou vydal ty. Ale uvidíme. Musím se na ně podívat, některé z nich si už ani pořádně nepamatuji, třeba jsou díky pochybné kvalitě nepoužitelné. Ale jo, jednou se nějakých mých povídek v knize dočkáme. Jen netuším kdy.

Děkujeme za rozhovor

Otázky: Honza Vojtíšek

Z těch zahraničních to bude také zajímavé. Na trh dostanu spoustu nových hororových autorů. Owl Goingback se představí románem **Běsnění Kojota**, Lucy Taylor svými povídkami. Glen Krisch u nás vydá **Muzeum snů**, budeme pokračovat i ve vydávání Marka Hautaly v České republice, a to jeho románem **Architekt temnoty**. Smlouvu mám pak také na knihy **The Taxidermist's Lover** od britské autorky Polly Hall a na **The Fourth Whore** od americké autorky EV Knight.

Na závěr si odskočme z nakladatelského tématu do toho spisovatelského. Máš po různých antologiích a časopisech rozsetých hned několik povídek. Dočkáme se tvé vlastní sbírky?

Asi se i dočkáme, ale popravdě bych nerad vydával něco, co už někde vyšlo. Mám povídky, které nikde vydány nebyly, tak bych

Kterak Luis Buñuel Tromy do Hollywoodu nedojel.

Režie: Rufus Butler Seder

Scénář: Rufus Butler Seder, Ed Greenberg

Délka: 90 min.

Původ: USA

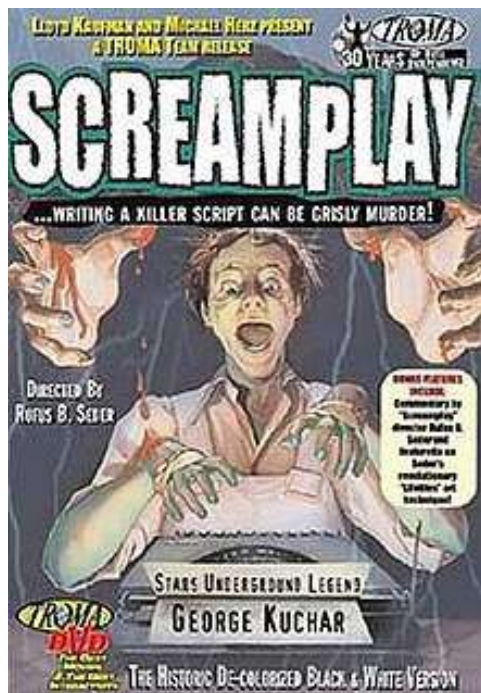
Rok: 1985

Hrají: Rufus Butler Seder, George Kuchar, Katy Bolger, Dennis M. Piana

Premisou mysteriózního komediálního horroru **Screamplay** je vyšetřování sériových vražd, ke kterým dochází podle scénáře napsaného hlavním hrdinou. Přestože film není inspirován skutečnými událostmi, jedné vraždy se **Screamplay** přeci jen dopustil – hned v zárodku uťal kariéru talentovaného a nadšeného filmaře Rufuse Butlera Sedera.

Fanoušky hororových klasik vcelku vyhledávaný, jinak veskrze kritizovaný snímek **Screamplay** se do kin dostal díky společnosti Troma, která jej vzala pod své

křídla. Tvůrčí tým však nemá s Tromou ani producenty Lloydem Kaufmanem a Michaelem Herzem nic společného. Seder, autor scénáře, režisér, střihač a představitel hlavní role, stvořil toto díl-

ko s hrstkou známých, kteří se kromě pozic ve štábu ochotně ujali i filmových rolí. Celkově vzato je **Screamplay** takový „udělej si sám“ film. Za málo peněz se Sederovi podařilo vytvořit vizuálně poutavý film, který je ale jinak vcelku prázdný, a kromě novátorského nadšení z něj čpí i nedostatek zkušeností.

To vše činí ze **Screamplay** patrně jediný film svého druhu. Slévají se v něm v jeden celek smysl pro estetičnost, kombinace krásy a krvavého hnusu, hluboká náklonnost k německému expresionismu i inspirace běčkovými horrory 40. a 50. let. Nejokatější je právě podobnost s německým expresionismem, jemuž má být **Screamplay** pomyslným tributem, stejně jako filmům studia Universal. Odkazy na adorované filmy a jejich herce jsou ale dosti prosté, a pro děj filmu nemají žádný význam. Hlavní protagonista je v nedůležitých scénách hned zkraje filmu nahodile potkává v kině či na ulici, a tím ježich úloha končí.

Seder pak dějem filmu de facto popisuje divočejší verzi svých krušných začátků u filmu, a jeho podobnost s hlav-

ní postavou je více než zřejmá – naivní začínající scénárista Edgar Allan, jenž vzhledem připomíná mix Terence Hilla a náměsíčníka Caesara z Kabinetu doktora Caligariho, se vydává do Hollywoodu, aby dobyl svět. Hnán nadšením a ambicemi si s sebou nevezme nic, než kufřík a psací stroj. Trnitá cesta začínajícího scénáristy se následně komplikuje nešťastným řetězcem nápaditých gore vražd, jenž si pro svou neotřelost bezpochyby pochvalu zaslouží.

Podobně jako Charles Baudelaire ve Květech zla kombinuje Seder obrazy estetična a krvavého, opovrženého hnusu, a klade v kontrast ideál krásy a ideál ošklivosti. Stejně tak jako celý filmem prostupuje kontrast černé a bílé, dobra a zla, naivity a hrubosti, se střídá krása s hnusem. Příkladem budiž vražda bývalé herečky ve vaně plné pěny, v symetrické koupelně s černobílými dlaždicemi. Bohužel chvályhodný pokus o estetično nevyváží nezajímavý děj, až příliš levné kulisy, a ne zcela pasující triky, jenž autorův záměr shazují.

Definitivním hřebíkem do rakve temné a krvavé taškařice jsou tristní herecké výkony, které napodobují (či až parodují) melodramatické přehrávání pro ranou filmovou éru typické. Tím vším se **Screamplay** blíží běčkovým filmům produkce Tromy, na které je ale, bohužel, stále příliš obrazově půvabný, dobře sestříhaný, málo krvavý, málo nahý, málo šokující.

Epilogem Edgara Allana, jenž byl stejně tak ambiciózní, jako Seder samotný, je pak rozprava s filmovým producentem Wienerem, jenž praví: „Kdo by se snažil zabít tak talentovaného mladíka,

jako jsi ty?“ Allan suše a s nehnutou tváří, odpovídá: „Hollywood“. Bohužel, Seder, kterého Kaufman v nadsázce nazval „Luisem Buñuelem Tromy“, se k natáčení dalších filmů již neodhodlal a filmařské řemeslo pověsil na hřebík. Stejně jako většina herců ze **Screamplay**, jež si již nikdy v žádném filmu nezahrála. Estetické cítění, které ale Seder svým snímkem prokázal, uplatňuje nadále – byť ne jako filmař, ale jako autor holografických nástěnných maleb.

Alena Čadová

MONICA J. O'ROURKE:
UTRPENÍ TĚLA

RECENZE Extrémní horor ve filmu je poměrně běžnou záležitostí, ale jak to vypadá na literárním poli? Z domácí, česko-slovenské scény se vám jistě vybaví Mark E. Pocha, ze zahraničních hlavně Jack Ketchum. A kdo dál? Upřímně, já bych už netušila. Nicméně přesně pro fanoušky právě tohoto odvětví hororu je kniha **Utrpení těla** americké autorky Monicy O'Rourke.

Suffer the Flesh

Vydavatel: Golden Dog

Rok českého vydání: 2021

Počet stran:

Internet je poměrně skoupý na informace, pokud si autorku vyhledáte. Ze stránek nakladatelství Golden Dog a jednoho rozhovoru se dozvíme, že se jedná převážně o autorku povídek publikovaných v různých časopisech (jako je např. Nasty Piece of Work, Fangoria nebo Flesh & Blood) a antologiích (Horror for Good, The Mammoth Book of Kama Sutra

a The Best of Horrorfind). S autorem W. J. Writem napsala knihy Poisoning Eros I a Poisoning Eros II, což autorka vzhledem k zábavnému tvůrčímu procesu považuje za svá oblíbená díla. U nakladatelství Golden Dog letos vyšla její novela Suffer the Flesh (Utrpení těla) doplněna povídkami Jasmine and Garlic (Jasmín a česnek) a An Experiment in Human Nature (Experiment s podstatou lidství). Jste připraveni se dívat dál? Vydržíte pach všech těch tělních tekutin?

Úvodní **Utrpení těla** představí Zoey Masterson, která si jen chce koupit další knihu na zhubnutí, ale v knihkupectví dostane od cizí ženy pozvánku do exkluzivního hubnoucího programu pro tlusté ženy. Jenže než Zoey vůbec stihne podivnou pozvánku zpracovat, je unesena. Vzbudí se v cizím tričku v tmavé, vlhké cele a stále doufá, že jde jen o nějaké nedorozumění. Nejde. Dostala se do pekla plného násilného sexu a krutých trestů za jakoukoliv neposlušnost. A morální ukotvení? Program běží ve jménu vědy

a výzkumu. Úniková cesta je jen jedna – zhubnout. Autorka si v novele hraje se Zoey i se čtenářem. Spolu s hlavní hrdinkou procházíme touto extrémní odtučňovací kúrou plnou sexu a násilí a zároveň sledujeme, jak v takové situaci mohou působit příjemné prožitky. Přestože celou situaci vnímáme skrze oči Zoey, jde spíše o povrchní psychickou sondu, hlavní roli totiž hraje děj. A tady se obracím na čtenáře: jakou míru znásilňování snesete? Vadí vám zapojení zvířat? A jak byste se postavili ke snuffu?

Děj jako takový je solidně vystavěný, autorka stupňuje znechucení a když už je ho moc, zvolní a dopřeje postavám trochu uvolnění, takový klid před bouří. A bouře přijde v podobě sadistických sponzorů programu, kteří se chtějí pořádně odvázat. Jenže zvrát děje se autorce nedaří pořádně vystavět, což vede k poměrně mdlému konci. Jasně, premisa děje je jednoduchá, ale podaná svižně a zábavně. Problém však představují postavy, které nemají hlubší psychologické pozadí a působí ploše. Vlastně obecně víme jen to, že účastnice přijdou tlusté a strážníci jsou dobře placení. Ani Zoey bohužel není výjimkou. Většina jejího vnímání se soustředí hlavně na popis násilí a sexuálních praktik, niterní prožívání je většinou odbyto strohou informací. Chybí tak jakákoliv emoce nebo jiný podnět, proč bychom si ji měli oblíbit a proč bychom jí měli upřímně fandit. Pro tuto absenci hlubšího prožití ve finále selhává také budování napětí, kdy namísto hutného vystupňování akce stačí jen trocha štěstí.

První z doplňkových povídek, **Jasmín a Česnek**, je o gynekologovi se zvláštním fetišem. Jenže je tak pohledný a pohlední lidé ostatním přeci neublíží, ne? Jedna jeho těhotná pacientka to brzy zjistí na vlastní kůži... V té druhé, **Experiment s podstatou lidství**, tři studenti medicíny testují hranice lidského vnímání bolesti. Nečekaně (pro ně) se experiment nevyvede dle předpokladů a oni se s tím musí vypořádat. Upřímně, formát povídky autorce sedl o něco více. Rozsah je tak akorát dlouhý, postavy jsou o něco plastičtější a pokud hledáte nějaký hlubší smysl, zde je vědecké zasazení o něco lépe uchopené.

Finální Experiment má dle mého nejlépe dotažený konec a pro mě jde o favorita knihy, takovou krvavou třešničku na závěr.

Graficky je kniha naprosto parádně zpracovaná. Ať už znetvořená žena na obálce, či háky na jednotlivých stranách, **Utrpení těla** nemůže dát více najevo, že není čtením pro slabší povahy (dokonce ani podívanou, ozkoušeno). Oceňuji také nepřechylování jmen jak autorky, tak ženských postav v knize. Moje oči děkují! O překlad se postarali rovnou dva lidé, novelu a jednu povídku (**Jasmín a česnek**) přeložil David Hálek, druhou povídku přeložil Martin Štefko. A co se týče novely **Utrpení těla**, David Hálek využil opravdu široký slovník.

Víte, co mě na okolnostech knihy baví nejvíce? Jak se čtenáři na internetu obhajují, že jsou dobří a normální lidé, ale přesto je **Utrpení těla** bavilo. Jako by to znamenalo, že oni sami jsou stejní zvrhlíci jako postavy uvnitř, jenom proto, že o tom čtou. Obhajovali by se stejným způsobem, kdyby se zajímali o forenzní vědy? Znamenalo by to, že se tím spíš stanou vrahem? Ne, neznamená. Zkrátka není nutné za tím hledat cokoli více, či se obhajovat, stačí se bavit a předat dál své pocity. Bavilo Utrpení mě? Bavilo, i přes své téma a nedostatky je kniha napsaná s chladnou lehkostí, jako by šlo o něco běžného. Což ovšem neznamená, že bych po podobných knihách sahala častěji, na to mám moc slabý žaludek a barvitou představivost i já. Zeptám se proto ještě jednou, jste připraveni se do **Utrpení těla** pustit?

Karolína Svěcená

HORROROVÉ REŠERŠE

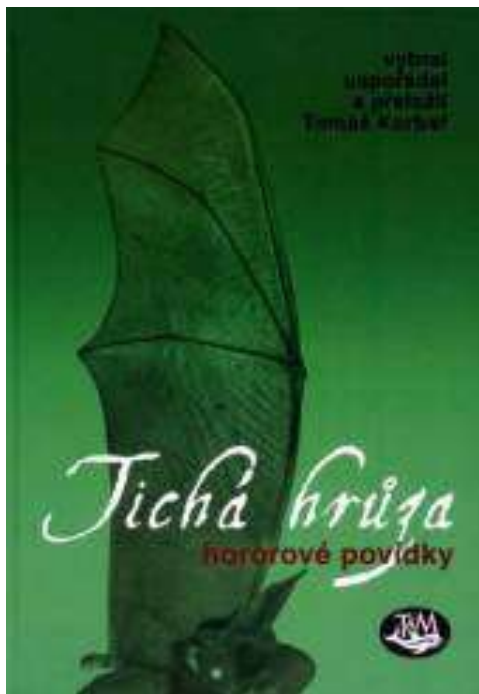
To by tak hrálo, abychom v tematickém zaměření vynechali prostředí spisovatelům a spisovatelkám nejbližší. Tedy literaturu, romány a povídky. I tam totiž tito nejednou obyčejní, jindy podivínští literáři dostávají zabrat. Nebo dávají zabrat ostatním. Nevěříte? Naslíňte prst a otočte stránku... (hv)

„Wrześmian už více než dvanáct let nic nenapsal. V roce 1900 vydal v pořadí čtvrtý soubor svých originálních, téměř šilených děl, pak umrlk a nenávratně zmizel z literární scény. Od té doby nevzal pero do rukou, nepřipomněl se ani prostým veršem.“ Takto začíná povídka polského autora Stefana Grabińskiego **Sídlo** (Dziedzina, 1920). Wrześmian však nepřestal psát z důvodů, z nichž byl obviňován – že neznal ekonomii tvorby, rychle se se vším vyslovil, vyčerpал. Wrześmianův problém byl někde jinde. Celá jeho dosavadní tvorba byla pouhou fikcí, on však věřil tomu, co píše, došel k přesvědčení, že každá, i ta nejodvážnější myšlenka, dokonce i ta nejšílenější fikce se může uskutečnit, jed-

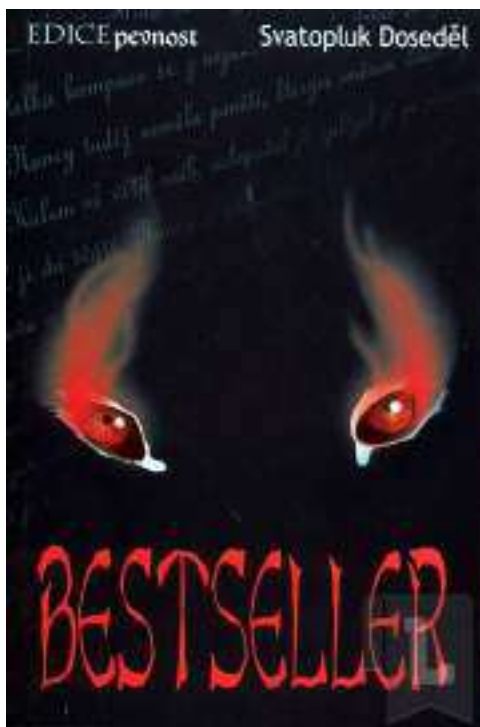
nou se dočká naplnění v prostoru a čase. Proto nebyl nikdy sám se sebou spokojen a hledal nové prostředky výpovědi, výrazu a projevu a dokud je nenajde, nemá cenu psát. A tak hledal, četl, objevoval. A aby se moc nerozptyloval vidinami vnějšího světa, uzavřel se, izoloval a vytvořil si vlastní myšlenkové a fantazijní prostředí, jakousi oázu, kam kromě něj neměl nikdo přístup. Toto prostředí projektoval do protější vily přes ulici. V ní jednoho dne spatřil podivnou postavu. A další, a další. Čísela z nich nenávidel ale zároveň jakési lákající pouto. Wrześmian se nechal zlákat a jednoho dne do tajemného sídla vstoupil. Autorsky rozvážná, průběhem a obsahem temná, přemýšlivá až filosofující povídka patří ke Grabińskiego temným baladickým příběhům o pronikání do podstaty okolí ale i vlastního nitra, do povahy věcí a tvarů. Povídka původně vyšla v autorově sbírce Szalony państwnik, česky můžete titulní sídlo navštívit ve výboru autorových povídek V domě Sáry a jiné povídky (Volvox Globator, 2012). (hv)

Literární spisovatelé však mají i docela světské problémy. Tedy, světské... Svě o tom zjistil spisovatel Laurence, který se se svou manželkou Janine, neúspěšnou malířkou, poté, co do její léčby neuróz vrazili všechny své úspory, přestěhoval do starého rodinného sídla. Zatímco on se chystá zase psát, Janine, uklidňující ho ujištěním o svém dobrém psychickém rozpoložení a naznačující, že by zase mohla začít malovat, si najde zajímavý koníček. Pomocí na koleně vyrobené spiritistické destičky začne komunikovat s duchem majora Rodericka Jamiesona, domýšlivého a souboji posedlého někdejšího obyvatele domu. Laurence své ženě nevěří, její kratochvíli považuje nejprve za rozpustilý žert, později za návrat prohlubující se neurózy. Sám však zjistí o Jamiesonovi několik informací, a když se Janine začne chovat jako žena, mající milence a sdělí mu, že Jamieson přemýšlí, jak Laurence vyzvat na **Souboj** (The Duel, 1958), zdá se, že se chmury opět zatáhly nad jejich domem. Povídka Joan Vatské je zcela typickou anglickou duchařskou povídkou, typickou v tom nejpozitivnějším smyslu. Neohromí pointou, ale stylem, jakým je podána. Příjemným, pohlcujícím, napínavým. Až do samotného závěru. Na souboj se můžete nechat vyzvat v antologiích *Tichá hrůza* (Mladá fronta, 1967, 1907, Toužimský & Moravec, 2008, 2016) a Alfred Hitchcock uvádí (1): *Má oblíbená strašidla* (ABR, 1995). (hv)

I tuzemští autoři si postavy spisovatelské profese často volí jako hlavní postavy

příběhu. Vezměte si například **Bestseller** (Wolf Publishing, 2005), kde se čtenářům představil skrze svou románovou tvorbu Svatopluk Doseděl. Ačkoli je o tomto autorovi známo, že své příběhy často umísťuje do českých reálií, tentokrát se přesuneme za velkou louži do amerického Colorada. Seznámíme se zde hned se dvěma typy spisovatelů; úspěšným Malcolmem Ferrym, kterému nedělá problém skloubit originální nápad s čtivou literární formou, a brakovým pisálkem Quentinem Clarkem, nacházejícím své sešitové krváky ve slevovém výprodeji. Ačkoli oba muže pojí kolegiální přátelství, je zřejmou samozřejmostí, že Quentin svému kamarádovi ve skrytu duše závidí. Nyní se však před ním ote-

vírá nečekaná příležitost – Malcolm je mrtev a Quentinovi se dostala do rukou první verze jeho románu *Black & White*. Tomuto pokušení neodolá a knihu ztopí, aby ji vydal pod svým jménem... Jenže tím uvede do pohybu síly temna, kterým se nelíbí odhalené skutečnosti na jejích stránkách. Poměrně záhy Quentin zjistí, že to nebylo divoké zvíře, co zabilo jeho kolegu; a do kingovsky laděného děje šmrncnutého indiánskými legendami se zaplétají další hráči. Ačkoli má román své mouchy, stále jde o vydařený hororový kus, který ve své době neměl na poli domácí tvorby výraznější konkurenci. (ok)

Po několika románech se Joe Hill českému publiku představil i povídkovou

sbírkou Bobby Conroy vstává z mrtvých a jiné strašidelné příběhy (20th Century Ghosts, 2005) v roce 2013. A nutno říct, že ji odpálil pořádně zostra kouskem **Nejlepší nový horor** (Best New Horror), kterým musel udělat radost všem žánrovým fandům. Eddie Carroll je hororový matador, který dlouhá léta rediguje povídkové sbírky Nejlepší nový horor Ameriky. A je uondaný pročítáním nekonečných stohů příběhů autorů, kteří jej bombardují svými výtvyry, z nichž většina stojí za vylíž prdel. O to víc jej šokuje Knoflíček tajemného autora Petera Kilrua. Děsivě naturalistický příběh děvčete, které padne do pazourů lidské zrudě, a i když hrůzná setkání přežije, přesto ji poznamená na celý zbytek života, jej nad-

chl, jako už dlouho nic. Jenže pana Kilrua je složité sehnat. Telefon má odpojený, dopis se z jeho adresy vrací zpět... Carroll se rozhodne vyrazit na jeden z menších conů, které jinak už dlouhá léta ignoruje, nadaného začínajícího autora vyhledat a domluvit se s ním osobně na otištění jeho výtvoru. Celý příběh je prošpikován vůní hororové subkultury. Ať už půjdete ve stopách znučeného profíka, či navštívíte psychopatického autora, v jednom kuse se budete pohybovat v prostředí, přetékačím žánrovými časopisy, knihami, kulisami a klišé v dobrém smyslu slova. A co je nejužasnější, Hill je tu místy až nečekaně brutální a přitom vypráví s absolutní a odzbrojující lehkostí. Jeho násilnosti nejsou prvoplánové a postavy tohoto krátkého příběhu stihnou čtenáře šokovat i dojmout. Skvělá práce. (dm)

Je naprosto přirozené, když si lidé, sdílející stejnou vášň, mezi sebou dopisují a podporují se navzájem. O to více, pokud je psaní hlavní náplní vaší činnosti. Jako dobře zdokumentované se jeví například korespondence H.P. Lovecrafta s (nejen) jinými autory. Nicméně například taková **Korespondence Camerona Thaddea Nashe** (*The Correspondence of Cameron Thaddeus Nash*, 2010) patří k diskutabilním částem jeho (zde jen fiktivní) korespondence. Onen záhadný C.T. Nash byl očividně fanatickým obdivovatelem Lovecraftova díla. Což v lepším případě nedělá dobrotu a v horším to přeroste v otravný problém. A jak už to bývá, vše začíná poklidnou podlézavostí – minimálně dokud se Lovecraft více drží

snových příběhů než zárodků budoucího Mýtu. Ovšem s tím, jak Mistrovo dílo roste „nežádoucím“ směrem a Nashova tvorba pořád nemůže najít vydavatele, je text dopisů stále výhrušnější a podrážděnější. Přeroste až v čirou nenávisť? A co když je na Nashově podivném světonázoru děsivý zárodek pravdy? To už můžete zjistit sami. Kopie dotyčných dopisů nám předkládá Ramsey Campbell ve své povídce s výše zmíněným názvem. Najdete ji v antologii *Černá křídla Cthulhu* (*Black Wings of Cthulhu*, 2010), již sestavil S.T. Joshi; na českou kotlinu jejich stín padl roku 2014 přičiněním nakladatelství Laser. (ok)

Rerment, hlavní hrdina povídky Jiřího Šedého **Spisovatel** (2014) se proslavil jako autor skvělých milostných románů. Tentokrát však nakladateli přinesl cosi temně misantropního o tom, že se všichni do jednoho budeme smažit v pekle, což nakladatel odmítne vydat. Rerment uraženě odejde a rozhodne se nechat projevít svou nově odhalenou pravdu bez zábran. Ano, spisovatelé jsou nejednou podivní, svérázní a nepochopení (nebo nepochopitelní?). Ale Rerment objevil novou inspiraci a sílu, která mu dala nový zápal do psaní, zběsilého, zarputilého a odhodlaného. Protože kdo ví, zda-li stihne ztvárnit vše, než ho pohltí tma a ztratí se v prázdnotě? Spisovatel svým závěrečným pronikavým pohledem uzavírá autorovu povídkovou sbírku *Děsy a běsy* (Netopejr, 2014). (hv)

David L., z povídky **Punitio** (2015) Radka Karkovského, si myslí, že být spi-

sovatelem v této bohem zapomenuté republice v roce přibližně dva tisíce čtrnáct je docela složité. Přesto tento úděl postupuje. Prorazil s mysteriózní knihou *Záře* a i nový rukopis, do nějž vložil své alter ego, se líbí. Všichni, od agenta po manažera, mu předpovídají status knihy roku. Možná proto, že ho chápou trochu jinak než autor. On chce psát proto, aby změnil svět... předal myšlenku a stal se nesmrtelným. Oni v jeho nové knize vidí jen hororový thriller o psychopatovi nahánějícímu spisovatele, on ho vnímá jako varování před lidskou slabostí a odhodlaností. Ale David byl na nepochopení

zvyklý, jeho touhu psát nechápali ani jeho rodiče. Naštěstí plnou satisfakci objevil ve své ženě Kláře. O síle svého nového románu a spisovatelského umu se David přesvědčí, když se jeho příběh začne stávat skutečností a kdosi, kdo tvrdí, že je on sám, se ho snaží přesvědčit, aby román nevydával. Začínají umírat první lidé. Davida na celé věci nejvíce děsí fakt, že rukopis četlo jen pár jeho nejbližších lidí. Karkovského příběh má příjemně silný nádech gialla odehrávajícího se v pražských ulicích. Svě osobní Punitio můžete se zadržným dechem absolvovat v 6. antologii českého hororu (Ladislav Kocka, 2015). (hv)

Hlavním hrdinou doslova mrazivého hororového thrilleru *Tma* (2015) slovenského autora Jozefa Kariky je seriálový scénárista (a scénáře se píšou, víme?). Jak sám tvrdí, někteří lidé se domnívají, že to scénáristé nemají vůbec těžké. Ale jen ať si to sami zkusí, makat na denním seriálu, myslet na všechny dějové linie a oblouky, desítky, někdy stovky epizod. Pracovní stres však není to jediné, co hrdinu přiměje pár dní před vánoci vyrazit do staré rodinné chaty prakticky na samotě. Jeho manželství se totiž hroučí, možná se již dávno zhroutilo, ale ani jedna strana si to nechce připustit. Tak se jednoho dne před svátky prostě sebere a odejde. Jenže pak se na něj začne hrnout jedno neštěstí za druhým. Po příchodu do chaty oslepe. Je přesvědčen, že je to díky jeho manželce, lékárnici, která mu do očních kapek cosi přimíchala. Už samotná slepota v chatě na samotě, upro-

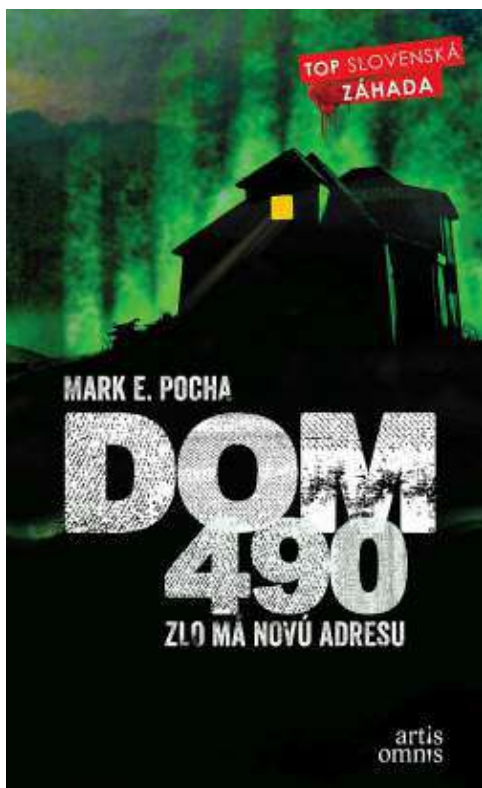
střed zasněžených kopců Malé Fatry, je horror sám o sobě. Ale brzy se ukáže, že hlavního hrdinu někdo sleduje a hraje si s ním. Hlavní hrdina svůj vlastní příběh často srovnává s tím, co by mu prošlo nebo neprošlo ve scénáři. Je to jeden ze zajímavých prvků knihy. Na druhou stranu příběh trpí přesyceností, Karika místy dost tlačí na pílu a hrne jednu událost za druhou až někam za hranice uvěřitelné přijatelnosti. Příběh směřuje k sice tuctovému a brzy lehce předvídatelnému odhalení, ale má spád. Přesto nemá moc velkou sílu strhnout a zaujmout. Hlubokým ledovým sněhem můžete dojít navštívit (ne)obyčejného trpícího slovenského scénáristu v českém vydání z roku 2018 (Argo). (hv)

Polský spisovatel Marcin chtěl původně psát detektivku, nakonec se však pod ženským pseudonymem prosadil jako autor romantických románů pro ženy. V tomto směru je poměrně úspěšný, zdá se však, že mu začíná docházet palivo. Termín odezdání dalšího románu se nezadržitelně blíží, jeho však sužuje autorský blok. Psaní mu vůbec nejde. Jeho žena, která je mu velkou oporou, maká v práci na plné obrátky a tak se Marcin rozhodne zamluvit dovolenou v domě v malém městečku Morwany na Mazurách. Žena si odpočine, on snad chytne inspiraci a sílu dopsat hořící román. Těsně před odjezdem ale Marcin zažije cosi neobyčejného, zjeví se mu duch mrtvého bratra a snaží se jej od cesty do Morwan odradit. Živá vize ho vyděsí, ale ženě nic neřekne a do Morwan odjedou a mají z místa smíšené pocity. Protože Morwany jsou opravdu prdelí světa, která takřka nejde najít. Sotva pár domů uprostřed lesů, čas zde podle všeho ubíhá jinou rychlostí, než byli dosud zvyklí a zdá se, že jejich dům někdo navštěvuje, kdykoliv se mu zachce. Brzy se ovšem začnou dít ještě podivnější věci, místní jim oznámí, že se z městečka už nikdy nedostanou, neuvěřitelné události a zdánlivé vidiny začnou Marcina a jeho ženu od sebe čím dál více odtrhávat a jakmile začne téct krev a pokus opustit městečko se nezdaří, je jasné, že Morwany nejsou jen tak obyčejným městečkem. Nejsou, jsou totiž bydlištěm starých slovanských nadržovaných a krvavých démonických bohyň, nočních mūr vysávajících ze svých obětí životní sílu.

Miasteczko (2015) je druhou společnou knihou (a prvním společným románem) polských autorů Łukasze Radeckého a Roberta Cichowlase. Oba jsou zkušení a vypsání, jak ve vlastní tvorbě, tak ve společném psaní s jinými autory (oba napsali několik knih společně s dalším polským autorem Kazimierzem Kyrzczem Jr.). Oběma autorům se v příběhu podařilo propojit relativně odlišné styly (Cichowlas si libuje v nadpřirozené tematice a erotice, Radecki v syrovém realistickém gore) tak, aby se vzájemně nerušili a nepřebíjeli. Kromě tohoto propojení atmosféry s bolestí (anální znásilnění muže hořící svíčkou je opravdu bolestné čtení) příběh příjemně zaujme prací s lokálními slovanskými božstvy. Nejde totiž jen o nějaké letmé zmínění či postavení hlavních hrdinů před bubáka se slovanským jménem. Tyto démonické bytosti mají svou genezi, mytologické i historické ukotvení a románová fikce je s mytologickou a historickou zkušeností prolnta tak dobře, že jakousi oddělovací linii čtenář vůbec nepostřehne. Nechybí dokonce ani česká stopa – pro hlavní město ne moc pozitivně vynívající flashback z Prahy a chvála českého piva (Cichowlas je velký milovník piva). **Miasteczko** je dobře promyšleným, zápletkou a jejím rozvíjením vhodně zkonstruovaným syrovým horrorem, živějším nejlepšími žánrovými ingrediencemi. Zavítat do něj můžete v původním znění (Videograf, 2015) nebo si počkat na připravované české vydání příští rok u nakladatelství Golden Dog. (hv)

Ondřej Kocáb ve své povídce **Na okraji propasti** (2016) obsadil do hlavní záporné role Slendermana, jedno z nejmladších hororových monster, které se zrodilo někdy v roce 2009 jako internetová creepypasta. Následovala další dílka na internetu, počítačové hry a dokonce i filmové zpracování. Svou obětinu na oltář této novodobé zrůdy se rozhodl položit i chasník z Olomouce. Dlouhán bez obličejů a s chapadlovitými prsty souží nezávisle na sobě ve dvou dějových linkách Amandu, která se nemůže srovnat s tím, že jí v minulosti zabil sestřičku i rodiče, a spisovatele, který začíná psát novou povídku a hledá námět, načež narazí na... hádejte koho. Jejich příběhy se střídají a zatímco se Slendyho oběť zamotává do pavučiny šílenství, protože samozřejmě nikdo nevěří, že se jí na rodině vyřádl podivínský čahoun, začínající autor se teprve seznamuje se světem ohavného panáka a postupně se do něj noří, jako do páchnoucí bažiny. Na rozdíl od Amandy nám spisovatel vše vypráví v ich formě a text je tím zajímavější a pestřejší. Jinak však má Ondřej v povídkové sbírce *Rozpolcení* (o kterou se rovným dílem podělil s Honzou Vojtíškem) z roku 2020 i lepší kousky. (dm)

Mark E. Pocha stihl ve svých románech zrecyklovat většinu profíláklých hororových námětů. Základem pro jeho **Dom 490** (2018) se (název napoví) staly příběhy se strašidelnými domy. Do jednoho takového, který dokonce prý skutečně najdete na slovenském „vidieku“, byla ještě přihazena holčička, jako vystřižená

z japonských duchařin a mladá rodina Lutziakových. Ta právě neprožívá zrovna ideální období. Martin by rád rozvíjel svou spisovatelskou kariéru, což se ne tak docela slučuje se soužitím se dvěma hluchými dcerkami a manželkou, která je na celou domácnost sama. Nebo to alespoň tak vnímá. Právě na její popud rodina změní vzduch a odstěhuje se z rušného sídliště v Nitře na vesnici. Jejich nový dům v Kriváni má tak trochu pohnutou minulost, protože tu jedna šikovná matinka kdysi vyhladila vlastní potomstvo smaženicí, která byla jedlá jen jednou. To však nemůže nové majitele odradit už

proto, že mají hluboko do kapsy a cena nemovitosti je víc než příznivá. Že tuhle drobnost přehlížet neměli, je každému fandovi horroru jasné a záhy se rodince tahle lehkovážnost taky pořádně vymstí. Sám Martin se snaží navázat na svou románovou prvotinu, ale příliš se mu to nedaří. Jeho postupující averze vůči vlastní rodině trochu evokuje Kingovo Osvícení, kněz zase Exorcistu a jak je tomu zvykem, autor se zmíněnými inspiracemi dokonce neváhal sám pochválit na obalu knihy. Jedná se o jednu z méně zdařilých jednohubek Marka E. Pochy, v níž až přílišná neoriginalita zabila veškerý zájem, který by čtenář o osudy Lutziakových mohl projevit. (dm)

Nedávným hororovým počinem českých luhů a hájů je **Mainstream** (2018, Carcosa) z tvorby Miroslava Pecha. Nemilosrdný příběh, řezající stroze údernými větami jak ruční pilka do zmrzlého masa, čtenáře zavede do života tříčlenné domácnosti – začínající spisovatel Matěj, manželka Klára a jejich dvouměsíční dcerka Sára. Momentálně si ale Matěj coby spisovatel moc dobře nestojí; vyšel mu jediný román s dosti rozporuplným hodnocením, který čtenáři k jeho zklamání nepřijali. Píše už spíše jen do novin... když tu mu jednoho dne kdosi anonymně pošle email se znepokojivým obsahem, týkajícím se jeho ženy. Přesněji řečeno, její fotky z castingu do natáčení porna. Což je jen první dílek dominového efektu, rvoucí jeho sebedůvěru a potlačované problémy ega na kusy. Příběh je rozdělen na dvě části – první z pohledu

Matěje, druhá polovina z pohledu Kláry. A ačkoli téma „spisovatelé v horrorech“ splňuje více první polovina dění, toto mrazivé psychologické drama se vyplatí dočíst až do konce. (Až tak učiníte, určitě vás potěší autorova šestice neméně lákavých povídek, které svazek taktéž obsahuje.) (ok)

Během spisovatelské činnosti se nezřídka stává, že některá fiktivní postava začne připomínat člověka z reálného života. Může jít o podobu záměrnou či nechtěnou, avšak jen málokdy si o ni dotyčná osoba přímo řekne. To však není problém hlavního hrdiny povídky **Napiš o mně** (Napisz o mnie, 2020), který má na svědomí polská autorka Anna Musiałowicz. Hlavního hrdinu – jak jinak než spisovatele – totiž i přes jeho první (relativně) úspěšné krůčky k rozjeté spisovatelské dráze přepadl blud zvaný

„autorský blok“. A ještě k tomu ho opět navštívil ten chlapec... a co víc, to dítě chce, aby o něm napsal příběh. Nu, proč ne. Stačí poslouchat jeho podněty – jiné jméno, musí to být o osamělosti a tak dále – a prostě psát. Jenže pak se dostanou do bodu, kdy chlapec zvědavému autorovi vypoví i to, co při předchozích návštěvách zatajil. Přesněji řečeno, konec příběhu... Pokud vás tajemná pointa jeho vyprávění zajímá, můžete si příběh přečíst v polské povídkové antologii *W cieniu Bangoru* (Dom Horroru, 2020), s příběhy inspirovanými tvorbou Stephena Kinga. Nebo také v českém překladu uvnitř jednoho ze starších čísel Howarda (#30). (ok)

Ondřej Kocáb (ok)
Demi Mortuus (dm)
Honza Vojtíšek (hv)

ČESKÉ TEMNO

VYCHÁZÍ NA

PODZIM 2021

PŘEDOBJEDNÁVKY NA

WWW.GOLDEDOG.CZ/ESHOP

HONZA VOJTÍŠEK
HLUBOKO

„Tlučte a bude vám otevřeno.“

Matouš 7:7

„Trochu.“

Renda pohlédla na hodinky. Vlhký a rozpálený, dusný vzduch se tlačil na tělo, odhodlán vyždímat z nich veškeré zásoby vody. Svět kolem hučel a bzučel rozličnou hmyzí tóninou. Lehce do karet jim hrál fakt, že většinou kráčeli lesem, pod korunami stromů, které je alespoň chránily před přímým útokem slunečním paprsků. I tak ale každou chvíli pili, zastavovali se a ovívali, vyděšení představou přehřátí.

Uběhlo několik hodin od okamžiku, kdy vystoupili na malinké horské železniční zastávce, jejíž název si už nebyla schopna vybavit.

Byla zpocená, triko se jí lepilo na kůži a dřelo v podpaždí. Začínala popadat dech. Renda byla podsaditá, malého vzrůstu ale dobře stavěné postavy. Silné nohy, širší boky. Šimonův sarkastický bratranec by o ní určitě prohlásil, že je to festovně vystavěný drobeček. Měla hnědé

vlasý k ramenům s obrovskou vlnou přes půlku obličeje, vystouplé rty, drobný nos, nevýrazně hnědé oči. A opravdu nádherne tvarovaná velká prsa, dnes ještě zvýrazněná hlubokým výstřihem a kapkami potu stékajícími mezi jejich rýhu. Oblinu krásně napjatého trika deformoval obrys piercingu v pravé bradavce. Pokaždé, když přitáhl Šimonův zrak, Renda se usmála.

„Bereme ch jako jedno písmeno?“

„Jasně,“ zaznělo dvojhlasně.

„Tak Chupe.“

Šimona dráždilo, že nedokázal odhalit pozadí a obsah Rendina úsměvu – je to potěšení, pochopení, uspokojení, flirt nebo rošťácká provokace, výsměch, škodolibost či přímé pohrdání?

Zpočátku nebyl nadšený, když mu Eda oznámil, že s sebou na výšlap bere i Rendu (nesnášela, když se jí říkalo René, což Šimon tu a tam ke svému uspokojení činil). Na krátkou chvíli mu to zkazilo náladu. Ale nakonec si na tom dokázal najít něco pozitivního. Uvědomil si, že tak nebude vázaný jen na Edu, respekti-

ve Eda na něj. Jejich vztah s Rendou byl ještě relativně čerstvý, určitě budou kolem sebe pořád poskakovat, zastavovat se, tu a tam odbíhat, věnovat se sobě navzájem. On tak bude mít potřebný klid a pauzy, kdy se bude moci plně věnovat účelu jejich výletu.

Výpravu do česko-rakousko-německého pohraničí pátrající po zbytcích a troskách starých opuštěných stavení uprostřed lesů, plánoval už od jara. Vloni byl s rodiči na dovolené ve Vyšším Brodě a okolí, v lese kousek od Loučovic zničehonic narazil na pozůstatky základů nějaké budovy. Kameny, z nichž byly základy, sahající mu někde až k pasu, postaveny, už se drotily. Z prostoru, kde kdysi, před mnoha a mnoha lety, byla podlaha a místnosti, vyrůstaly vysoké a silné stromy. Ale původní tvar byl jasný. Zaujalo ho to. Jasná geometrie v přírodním chaosu. Úplně jej to pohltilo, cítil zvláštní atmosféru. Pohled na pozůstatky lidského konání uprostřed lesa nastartoval jeho představivost. Uvědomil si, že takovýchto věcí bude podél hranic určitě několik. Staré, zapomenuté stopy života. Chtěl je najít.

„Pentametr.“

Eda se na chvíli zastavil, mrkl na Šimona a objal Rendu kolem pasu. Sahala mu sotva k ramenům. Přesto byl nižší než Šimon. Jeho souměrně kulatou hlavu zdobili krátký sestřih na ježka a do očí bijící odstávající uši. Šimon se mu kdysi smál jako všichni ostatní, ale jak jejich kamarádství sílilo a měnilo se v přátelství, začal ho bránit. Eda sice měl černé triko kapely Six Feet Under, přitahující k sobě

sluneční paprsky, ale jako jediný z nich si prozřetelně vzal kalhoty až ke kotníkům. Takže ho lýtka nesvědila od vysoké trávy a neměl je poškrábaná od trnů a větví.

„Trubka.“

Prošli několika lesy, lukami, kopci a údolími. Našli tři zbytky starých staveb. Jedna z nich byla takřka nevýrazná. Šimon jim musel přírodou setřený půdorys několikrát ukázat rukou, Renda si ho dokázala představit až poté, co ho Šimon poctivě odkrokoval. Nejdříve vůbec nechápana smysl celého výletu, ale brala to jako hezky strávený víkend. Výšlap přírodou, společně s Edou. Co si tam bude Šimon hledat, ji nezajímalo. Ale u druhé stavby musela uznat, že v tom něco je. Naskládané kamení, prorostlé šlahouny, kořeny stromů a mechem, mělo své kouzlo. Vtahovalo do představ minulosti. Lesy byly nádherné. Asi před hodinou se zchladili brouzdáním v průzračném a ledovém potoku. Začali s Edou na sebe šplíchat vodu a když si sundala mokré triko, skrze nějž už tak bylo vidět dost, Šimon se zvedl, omluvil a zmizel v lese.

„Kamizolka.“

Šimon z nich byl nejvyšší. Hubený vytáhlý mladík s dlouhýma rukama, nohama a dredy na zátylku do půli zad. Nad koleny ustrížené riflové kraťasy, tenisky od Vietnamců, modré batikované triko a starý vojenský batoh s protijadernou nášivkou. Líbilo se mu, jak k němu Renda vzhlíží, když spolu mluví. Jemu stačilo jen sklonit hlavu a viděl jí přímo do výstřihu. Když se dozvěděla o důvodu jejich cesty, povrchně vyprskla: „Starý baráky“.

„Proč to zdrobnění?“

„Proto!“

„Kanape.“

Eda čekal, že se bude chtít Šimon trochu vytáhnout a zahltí je informacemi. Věděl, jak jeho kamarád těžce nesl, když ho nevzali na vysokou. Jeho ano a teď jsou tady na něj vysokoškoláci dva. Všiml si, jak se Šimon snaží od Rendy držet odstup. Už od té doby, co ji přivedl poprvé a seznámil je. Přesto se začali okamžitě špičkovat, Renda nevynechala jedinou příležitost rýpnout si do něj. On za ní nezaostával. Dát mezi ně dynamo, snad by to napětí i vyrobilo nějakou elektřinu.

„Peň.“

„A má tě,“ nenechal Eda ani chvíli ticha po vyřčeném slově, ukázal na Šimona prstem a hlasitě se škodolibě rozchechtal. „Dostala tě, kámo.“

„Proč? Třeba enduro, to je něco s motorkama,“ odsekl Šimon.

„Hovno. Ona řekla peň. To znamená E a Ň. A eňo ňuno ti fakt nezbaštíme, to nic neznamená.“

„Ona?“ plácla Renda Edu přes rameno.

„Jaká ona?“

„Do prdele,“ vyhekl Šimon.

„Eeeee,“ napodobil Eda zvuk klaksonu. „To taky nesedí. Jsi v ká-o-en-cé-í-chá,“ vyhláskoval mezi záchvaty smíchu.

Zastavili se. Šimon schlíplé skláněl hlavu, zíral na své špičky. Pak odevzdaně rukou naznačil, že se vzdává.

„Zlato, jsi skvělá,“ objal Eda Rendu a políbil ji na potem lesklé čelo. „Královna slov.“

Šimon se pomalu otočil, aby nezahlédl její ňadra roztékající se tlakem Edovy hrudi.

„Ale no tak,“ řekla. „Do mrtvol se nekope.“

Šimon tiše zasykl.

„Hele,“ nadhodil najednou Eda zcela jiným tónem. Výsměch a radost byli pryč.

Šimon zvedl hlavu.

Eda se rozhlížel.

Stáli v úzkém údolí, oba svahy vedle nich vybíhali poměrně prudce nahoru, zarostlé křovím a kmeny smíšeného lesa. Kus před nimi ležel vyvrácený strom. Zkroucený, popraskaný a šedivý, jako stoletý stařec na smrtelné posteli. Stáli ve stínu. Vrcholky svahů a koruny stromů bránily slunečním paprskům proniknout až k zemi. Drželi také v údolíčku lehký mléčný mlžný opar. Jako podivuhodný slunečník. Šimon při tom zjištění skoro ucítil záchvěv chladu. Byla to ale jen fantomová představa.

„Nejsme už náhodou v Rakousku? Nebo v Německu?“

„Ne,“ zamával Šimon s úsměvem svým mobilem vedle obličeje. Jakmile však pohlédl na displej, úsměv mu ztuhl na tváři.

„Sakra...“

„Co je?“ vyhrkl Eda jen chvíli před Rendou.

Šimon ťukal do displeje, pak se s mobilem začal otáčet kolem své osy. „Signál... Připojení...“

„Co s ním?“

„Není tu.“

Eda s Rendou synchronizovaně vytáhli své mobily.

„No paráda,“ vyhekla Renda, spustila ruku s mobilem k pasu a pohlédla na Šimona. „Ani ťuk.“

Eda protáhl obličej. „Takže nevíme, kde jsme.“

„V klidu.“ Šimon zvedl mobil nad hlavu a několikrát s ním zamával. Jako by signál byl motýl, který se dá chytit do sítě.

„Hele,“ odkašlal si Eda. „Šlapeme už několik hodin. Vůbec si nevybavím, kdy naposledy jsme viděli obydlený barák. Nebo vůbec nějaký barák. Na nějakou, alespoň jen vyježděnou, lesní cestu jsme narazili, kdy... před více než hodinou? Jinak jen stromy, kopce, potok...“

Renda roztáhla ruce. „Kam jsi nás to zavedl?“

„Do nějaké prdelní díry,“ odpověděl za něj Eda.

„V pohodě,“ usmíval se Šimon a sledoval, jak jeho úsměv vypaluje do Rendiných očí hluboké díry. „Uklidni se, René.“

„Neříkej mi tak, kurva. Rozhodně ne teď!“

„Vždyť jsme nechtěli jít po vyznačených stezkách a cestách, ne? Tohle bylo v plánu.“

„V plánu bylo, že budeš vědět, kde jsme. Alespoň jsem si to myslel. My oba,“ pohládl Eda Rendu po rameni. Ta však lehce ucukla. „Ale tohle?“

Šimon se rozhlédl po údolí. „Tady je nějaká pěšina,“ ukázal rukou před sebe.

„Ta je vyšlapaná od zvířat, vole,“ nechal se Eda strhnout Rendiným vztekem. „Chodí tudy pít k tomu potoku za námi. Ta nás nikam nezavede. Leda hlouběji do lesa.“

„Dobrá... Přišli jsme odtamtud, takže tam jsou prokazatelně Čechy. Vezmeme to tady přímo po svahu a půjdeme pořád rovně. Dokud nenarazíme na nějakou civilizaci nebo nenaskočí signál. Jsou dvě odpoledne. Máme spoustu času. Případně si romanticky zanojujeme v přírodě.“

„V Bavorsku...“ ucedil Eda.

„Do kopce nejdu,“ vyprskla Renda.

„Řekl jsem po svahu, ne do svahu.“

Šimon si na zádech nadhodil batoh a vykročil určeným směrem. Chvilí za ním bylo ticho, pak zaslechl kroky, které ho začaly následovat.

* * *

Rozpadlých základů si všimla jako první Renda. Sestupovali ze svahu, kamenná zídka z něj trčela jako starý vykotlaný zub.

„Koukejte,“ ukázala rukou před sebe. „Ale nebudeš se s tím mazlit, že ne?“

Jen kolem prošli.

O dvacet metrů dál narazili na další zbytky stavby.

„Asi nějaká vesnice. Po válce odsud vyhnali hodně lidí, některé vesnice a baráky už znovu nikdo neobsadil. Pár vesnic vystěhovali a zbourali záměrně. Kvůli hraničnímu pásmu a drátům.“

„Jako myslíš Rakušáci nebo Němci?“

„Už to fakt není směšné, Edo. Zkus vymyslet něco nového. Nemáš jediný důkaz, že už nejsme v Čechách.“

„Hele, čumte!“ přerušila Renda jejich hádku. Rukou ukazovala před sebe.

Několika kroky seběhli ze svahu do údolí, které je vedlo do zatáčky. Za zatáčkou

zahlédli mezi stromy kamennou zeď. Vysokou jako dospělý člověk. Mezi větvemi a kmeny stromů probleskovala střecha. Nebo přinejmenším zbytky střechy.

„Stavba...“ konstatoval Šimon.

„Opuštěná...“ předvídal Eda.

Ze všeho nejvíce připomínala něco mezi kůlnou a stodolou. Měla střechu, vrata a zámek. Kovový fabkový zámek.

Šimon za něj vzal a zatrásl s ním. Dřevěná vrata zaskřípala ale nepovolila. „Civilizace,“ pronesl chladně a otočil se k vratům zády. Od stavby vedla pěšina. Širší než ta od zvířat daleko za nimi. V oblouku mizela za kopcem. Zkontroloval svůj mobil. Ze zvuku, který vydal bylo jasné, že možná našli nerozpadlou kamennou stavbu, ale signál ne. „Tak asi půjdeme, ne?“ ukázal rukou k pěšině.

Renda skoro vypískla radostí, když se v zatáčce zpoza svahu vyloupily nejen dva domy, ale i tři postavy, stojící na teď již vyježděné lesní cestě. Ani si nevšimli, kdy se jeden vyšlapaný pruh změnil ve dva vyježděné.

„Jestli pozdraví Grüss Gott, nakopu ti prdel,“ vyhekl úlevně Eda.

Byly čtyři odpoledne.

Ze dvou domů se ukázala malebná malá víska, spíš skoro osada, sevřená v lehce se rozestupujícím údolí a přikrytá mlžným oparem, který je snad doprovázel už od jejich ztráty signálu. Když se zastavili před trojicí domácích, viděli do dále se táhnoucích asi sedm stavení, stojících různě podél cesty a v obou svazích. O kus dál nízká kamenná zeď a zřícenina kostela. Šimona ten pohled až šokoval. Jako kdybyste vy-

trhli starou zříceninu a postavili ji doprostřed moderní vesnice. I když některé domy vypadaly jako z Ladovských kreseb.

Postavy stojící na cestě byli muži. Starší muž a dva mladíci. Čím více se k nim blížili, tím více se muži usmívali. Až nakonec starší muž mladíkům něco řekl, ukázal rukou a oni odběhli mezi domy.

Všichni tři se zastavili. Šimon po chvíli jemu trapného mlčenlivého prohlížení přistoupil k muži.

„Dobry den.“

„Dobrej...“

„Díky bohu,“ zašeptal Eda.

„My jsme... Na túře a... Procházíme to tu od rána a je to fakt divočina.“

„Jo, tady jo,“ přitakal muž.

„Naprostá. Víte, asi jsme trochu zabloudivili. Není tu signál, nefunguje GPS,“ zamával krátce mobilem.

Mužovy rty se zkroutily v cosi, co Šimon identifikoval jako úsměv. Jen nedokázal rozklíčovat jeho povahu. „Jo, tohle tu nefungovalo nikdy, jako by nad námi visel nějaký poklop či co.“

„Aha,“ protáhl Šimon obličej. „No, a nemohl byste nám, prosím, ukázat cestu, kudy někam do...“ včas se zarazil, než vyřkl slovo civilizace. Doslova v zádech cítil, jak se Edovi s René ulevilo, že to slovo neřekl.

„Jo.“ Muž se natočil a máchl rukou za sebe, dále po cestě mezi stavení. „No, támhle cestou, ale docela se kroutí, jako psi kšíry a je to pěkný krpál. Pěšky je to přes tři hodiny.“

„Tři hodiny?“

„Jo, chlapče, tady je to prázdný. I na cha-

taře a letní turisty je to pustý. Tady můžeš courat celej den a na nikoho nenarazit.“

„To věřím,“ přitakal Šimon ale hned se zalekl, aby si to muž nevyložil ironicky.

„Jo. Dá se jít zkratkou přes kopec, ale to se blbě vysvětluje a lehce byste zabloudili. A kdo ví, kde byste vylezli.“

„Aha...“ Šimon sevřel rty a stočil hlavu na stranu. Hlasitě se nadechl.

„Alé,“ poprvé nezačal muž větu slovem jo, „zítra jedu do města. Ráno.“

Řekl to, jako by nic. Opravdu se nabídl? napadlo Šimona.

„Chcete... hm, chcete tím říct, že by tu bylo kde přespát do zítřka?“

„Jo,“ pokrčil muž rameny. „Mno, jako asi by to šlo. Táhle u Hlávkových,“ máchl znovu rukou, tentokrát jiným směrem. „Jo, maj nějaký volný cimry.“

Šimon se otočil k Edovi a Rendě. Ti na něj jen nehybně zírali. Vyzval je pokývnutím hlavy, ale nijak nezareagovali.

„Chvilíčku, ano?“ řekl muži a přistoupil k milenecké dvojici.

„Jo,“ zaslechl za sebou.

„Co vy na to?“

„Jako spát tu?“ pozvedl Eda obě obočí.

„Proč ne? Je víkend, máte prázdniny, já volno. Nějak jsme neplánovali, že se musíme vrátit dneska, ne?“ Pohlédl oběma tázavě do očí. „Řekl bych, že jsi utahaná, přeci jen jsme si docela našlápli. Proč si neodpočinout, nezůstat tady, prohlédnout si to tu, užít si klidu a volna? Dovolena, ne? Třeba bych tu zjistil nějaké informace pro další výlet...“

„Jasně,“ vyprskla Renda. „Ty, ty, ty... Tobě to dneska nestačilo?“

„Ne. Klidně ale pojedu příště sám. Hele, přespíme, zítra se necháme odvést do města. Slibuju, že už nikde po lesích courat nebudeme. Jestli bude zítra čas, můžeme se podívat třeba na řopíky a odpoledne nebo večer jet domů. Nebo můžeme dneska šlapat pár hodin pěšky, doufat, že nezabloudíme a brzo naskočí signál, a domů se dostat, kdo ví kdy. Nebo někde pak v noci shánět místo na spaní.“

„Co jsou řopíci?“

„Staré vojenské bunkry, ještě z doby před válkou, stojí tady podél hranic,“ odpověděl Eda.

„Ty mě chceš táhnout někam do temnýho špinavýho sklepa, jo? Ty úchyle!“ vmetla Renda Šimonovi.

„Takže chceš jít dál?“

Eda se natočil k Rendě. „Co?“

„Tak už jste na mě dva? Dobře,“ rozpřáhla ruce a odstoupila od Edy. „Ale jen pokud nebudeme spát všichni v jedné místnosti.“

„Proč?“ předběhl Eda nechápavě Šimonovu myšlenku.

Lišácky se na něj usmála. „Sám to říkal,“ kývla k Šimonovi, „je tu klid, odpočinek. Chci si to užít.“ Mrkla na Edu.

Šimon ucítil, jak se ten ostrý a pálivý škodolibý dráp zapíchl až k jeho srdci. „Fajn,“ pokrčil rameny. „Dáme dohromady nějaké peníze, kolik máte?“

* * *

Ubytovali je, jak řekl muž. U Hlávkových, což byli postarší manželé s dospělým, na první pohled mentálně retardovaným synem. V jedné místnosti v patře

s letitou manželskou postelí, jedním lůžkem, které se snad již z bortilo pod ostře hranatými matracemi s viditelně kovovou konstrukcí a hromadou starých hadrů. Možná závěsů nebo ložního prádla. Místnost, do níž je Hlávkoví zavedli, byla od pohledu neobývaná, využívaná už spíše jako skladiště. Stará skříň, dřevěný lakovaný stůl s vyplétanou odkládací plochou pod deskou, podivně zkroucené židle. Snad možná proto se je Hlávková snažila zdržet dole v kuchyni, aby Hlávka s klukem stihli místnost alespoň trochu připravit. Podle všeho se moc nepředřeli.

„Tady se směstíte všickni. Najdeme vám něco na přikrytí,“ usmála se Hlávková.

„Hlí-nu,“ zahuhlal její syn. Jeho obličej byl skrčený jako prošlápnutá plechovka od piva a uši mu odstávaly ještě více, než Edovi.

„Ale jdi, ty brepto,“ plácla ho Hlávková přes paži. „Omluvte Pétu, je to kecka. Neberte ho vážně. Ale jinak je hodnej.“

„Hele,“ sehnul se Eda ke stolku a sáhl pod jeho desku, když Hlávková s Pétou sešli ze schodů a nechali je o samotě. Vytáhl starou knihu s ohmatanými černými deskami. Měla prasklý hřbet, který se odchlípoval a ošoupaný spodní roh. Stříbrný potisk byl prakticky vyhlazený k nepřečtení. „Babička,“ pronesl skoro překvapeně. Otevřel knihu a krátce zalistoval. „Vydáno Léta Páně 1862.“

„Jo?“ vyhrkl Šimon a přikročil ke kama-rádovi.

„Je tady toho víc,“ podal mu Eda Babičku a vytáhl další knihu. Byl to spíše seřazený svazek nesvázaných sešitů pře-

pásaných gumičkou. Bez tvrdých desek. „Socialismus naší doby,“ hláskoval Eda, když stáhl gumičku. „Emil de Lave... kdo ví, jak se to vyslovuje. Nákladem Časopisu českého studentstva. 1892.“

„Ty vole, to jsou antikvární koucky. Víš, kolik by za to bylo?“ prolistoval Šimon Babičku a uznale přičichl k zažloutlým stránkám.

„Za starou bábu?“

„Prase!“ vyprskla znechuceně Renda s nakrčeným nosem. „Hovno víš, jak dlouho a v jakém prachu se to tady válelo a čicháš k tomu.“ Stáhla ze zad batoh a odhodila ho na prostornou manželskou postel nedaleko stolku. Tím určila, kdo kde spí. „A ty máš po hehe...“ vmetla zklamaně Edovi, ihned však řízla hlasem do Šimona. „Večer jdeš na procházku. Můžeš si ho jít vyhonit do těch rozpadlých základů.“

Šimon se i s knihou otočil a přešel ke své posteli. „Polib mi.“

„To by se ti tak líbilo. Ani kdybys, já nevím, co.“

„Ale do prdele, tak nechte toho! Jestli do sebe chcete pořád tak šít, tak to jsme mohli jít rovnou dál, alespoň bychom byli dřív doma a já to nemusel poslouchat. A možná byste únavou toho nechali. Když ne kvůli sobě navzájem, mohli byste alespoň kvůli mně v tom trochu držet míru? Fakt se to nedá poslouchat.“

„Ano, drahý.“

„Jdu ven,“ odhodil Šimon svůj batoh na hromadu hadrů, pod níž se skrývalo jeho dnešní lože.

„Jdeme všichni, počkej.“

„Cože?“ vyhekla Renda, právě ulehající na postel. „To jako fakt?“

„Jo,“ snažil se Eda napodobit hlas muže z venku. „Nechají nás tu přespát, neměli bychom se tu zavírat jak nějakí Pražáci, ale jít trochu ven, alespoň z vděku.“

„Já jsem z Prahy, ty vole...“ vyskočila Renda z postele. „Přece jsme jim zaplatili.“

„Ty víš, že jsem to tak nemyslel. Prostě alespoň na chvíli bychom měli jít ven, projít se, prohlédnout si to tady. Mohla bys tomu věnovat alespoň půl hodinu?“

Ačkoliv Eda mluvil ke své přítelkyni, hleděl na Šimona. Šimon v jeho pohledu viděl směs několika pocitů. Výčitky, kam ho celým svým nápadem s výletem přivedl, až k rozkolu v jejich mladém románku s Rendou, a prosby, aby mu s nastalou, pro Edu velmi nepříjemnou situací, nějak pomohl.

„Má pravdu,“ pronesl tedy klidným hlasem. „Pojďme na chvíli ven. Všiml jsem si tady hřbitova a starého rozpadajícího se kostela, můžem tam na chvíli zajít si to prohlédnout.“

„Fakt ruinofil,“ procedila skrze zuby a vykročila ke dveřím. „Tak co je?“ otočila se v nich. „Jdeme, ne?“

„Nesnáším tě,“ šeptl Eda Šimonovi, když ho míjel. „Já ji taky,“ odpověděl mu kamarád.

Venku se zastavili před domem a rozpačitě rozhlíželi kolem. Cesta se před stavením rozšířila do menšího návsi. Od nich dál, jako z hrsti rozeseto do dále i do šire, se rozprostíralo několik domů. Šimonovi přišlo, jako by se vrátili v čase. Některé

ze staveb vypadaly opečovávaně, přesto z nich dýchal závan historie. Kdyby mu řekli, že se to tady jmenuje Konec světa, uvěřil by. Jen pár domů, lidé, které viděli, mu připadali unavení, bez ohledu na věk. Nevšiml si žádných malých dětí. Všichni, na něž natrefili, byli vstřícní. Až na trojici mladíků nedaleko nich, kteří si ukazovali na Edu a smáli se.

„Pěkně neuctiví,“ okomentoval jejich chování tiše Šimon.

„No, jo...“ usmál se Eda a cvrnkl si do lalůčku pravého ucha. „Škoda, že nefouká, mohls mě uvázat na šňůru a pouštět jako draka. To by teprve čuměli.“

Renda se na něj chápavě usmála a chytla ho za ruku. „Večer ti to pofoukám.“

„Což, to jo, myslím ale obecně. Podle tohohle parte jim tu zemřel zřejmě kámoš,“ ukázal Šimon na papír připnutý na Hlávkovic plotě. Když se rozhlédl kolem, viděl, že podobné parte visí skoro u každého domu. Na plotě, kůlně nebo kmenu stromu. „A oni se tady smějou, jak tupci.“

Eda s Rendou k němu přistoupili a nahlédli do parte.

„Někdo umřel?“ zeptala se překvapivě Renda.

„No, tak nějak,“ odpověděl Šimon zaraženě.

Parte kromě textu zdobila neumělá, lehce rozmazaná fotografie muže v jejich věku. Dlouhé světlé vlasy, knírek a podivně prázdný pohled.

„Nepřipadá vám na tom parte něco divného?“ zeptal se najednou Šimon.

„No, zemřel včera, pohřbívají ho zítra,“ podotkla Renda.

„Tak vezmi si, kde jsme, tady asi není co řešit, je po tobě, šup s tebou do země.“

„Si děláš prdel? Bych řekla, že se ti vysmáli oprávněně. Takovej necita, to bych do tebe neřekla. Zemřel ve věku nedožítých...“ četla tiše. „No, řekla bych, že na té fotce vypadá mnohem mladší, než byl.“

„Kdo ví, jakou fotku použili,“ mávl rukou Šimon. „Ale přijde mi to nějaké divné, jiné.“

„Co?“

„Ten papír. Vám to nepříjde?“

„Ne. Normální parte. Asi ne nějaký prefabrikát z pohřební služby, možná ho dělali tady sami,“ pokrčil Eda rameny.

„No tak jo,“ nechal to Šimon být a otočil se od plotu.

Jeho pozornost upoutal nedaleko stojící dřevěný povoz. Připomínal žebříňák, který si pamatoval od strejdy jeho matky. On sám byl starý jako smrt, kterou Šimonovi vždycky připomínal. Když k němu jezdili, připadalo mu, jako by projeli nějakou bránou času do minulého století. A tenthle povoz vypadal, jako by tou branou projel taky.

„Páni,“ vydechl úžasem a ukázal rukou. Aniž by čekal na reakci ostatních, vykročil k žebříňáku. Pouze hladká, letitostí popraskaná kulatina, kovové hřeby a pásy. Hotová starožitnost. A stojí tady jen tak odstavená u plotu. Vysoká dřevěná kola, žebroví, oj... Chybí už jen kůň k zapražení. „No ty krávo,“ pohládl Šimon dřevo. Bylo hladké a chladné.

„Hele, mě teď tak napadlo,“ promluvila za ním Renda. „Ty budeš na starý ženský, co? Zasloužilé gilfky...“

„Proč jako?“

„To já jen tak. Pozoruju, že máš zálibu ve starších a jetých věcech. Starý baráky, čucháš ke starým zaprášeným knihám, tady se rozplýváš nad dřevěným řebž... zebř... kurva žebříňákem, nebo jak se té káře říká. Všimla jsem si, jak jsi pokukoval po tom rozpadlém kostelu.“

„Hele, nech toho,“ snažil se ji Eda zastavit.

„Co? Však možná proto s nikým není...“

„Třeba je na kluky,“ vyprskl Eda a štouchl Šimona do ramene.

„Blbost,“ odsekla Renda. „Vidím, jak na mě kouká.“

„Tak to asi ukončíme, ne?!“ začalo být téma rozhovoru nepříjemné i Edovi.

„To je v pohodě, Edo,“ pronesl klidně Šimon. „Já to беру.“ Otočil se k jeho přítelkyni. „Staré věci mají své kouzlo a historii. Jak dlouho vydrží tvůj mobil? Police z Ikey? Prakticky cokoliv moderního, co teď používáš? Pár měsíců, maximálně let a nic po tom nezůstane, ani vzpomínka. Znáš mě přes půl roku a za tu dobu máš už druhou čtečku, protože ta první ti přestala fungovat. Všechno je to jen povrchní škvár, bez vztahu, obsahu a vyjádření, u kterého více záleží na tom, jak vypadá a lahodí oku, než jak dlouho vydrží fungovat. Kdysi se věci dělaly pořádně a hodně z nich drží doteď, jak vidno,“ ukázal na povoz. „A to mě zajímá, to, co je v nich obsaženo, o čem vypovídají, a co z nich dýchá.“

„Takže mám pravdu?“ nenechala se Renda.

„V čem?“

„Že jsi na starý rakety.“

„Kurva, už zase, to vám to dlouho nevydrželo,“ zaúpěl Eda.

Šimon jí místo odpovědi jen ukázal prostředníček, prudce se od nich otočil a vyrazil ke hřbitovu.

„Kdybys nekecal,“ zasekla Renda do jeho zad. „Rozklepala by se ti kolena, jen bych sundala podprdu.“

Neotočil se ani nezastavil.

„Sakra, co to do tebe vjelo?“ vyhrkl Eda.

„Nevím, asi čerstvý vzduch.“

* * *

Hřbitov byl neudržovaným, zapomenutým místem. Zarostlé, neprošlapané, listím zapadané cestičky, opilecky nahnuté sešlé náhrobky. Žádné hořící svíčky, ani uschlé kytky v prachem olepených vázách. Celý, teď již spíše keří a malými stromky než plotem, ohraničený plac jako by si brala příroda po delším vytržení zpět. Jeden z náhrobních kamenů připomínal už jen ohmataný a ohlazený kámen. Jen pár rýh vystupujících v pravidelných tvarech připomínalo někdejší nápisy. A dosud patrný zlom v horní části oblouku jistou opracovanost. Šimon přešel prsty po hraně zlomu. Už nebyl ostrý, ale pořád šlo o výraznou hranu. Zašátral nohou v trávě za náhrobkem a narazil na to, co neočekával. Uražený zdobný kříž, původně vytesaný do špičky náhrobku. Hřbitov nebyl úplně zanedbaný, pár stop života mu ale spíše dodávalo na bizarnějším a děsivějším vzhledu. V tak malé obci nepohrřbívali zřejmě nějak často, zpustlost hřbitova však Šimona udivo-

vala. O to víc malý kostelík, k němuž byl hřbitov z pravé strany přilepen. Ten byl jen závanem minulosti.

Barokní okna připomínala drápnutí dravou šelmou. Pouze průzory v drolící se zdi. Bez rámců, skel. Střechu již strávil čas, stupínky a výklenky pro neexistující trámy připomínaly stínky cimbuří. Zvonice v čelní zdi vypadala uražená obrovským kyjem či prstem božím, stejně jako nedaleký kříž z hrobu. Jako v rozpadajících se základech kdesi v kopcích za nimi, i tady již duchovní útěchu nacházely pouze stromy, traviny a mech. Jestliže přes svůj vzhled hřbitov vykazoval mizivé známky života – moderní hranatý mramorový hrob v pravém rohu, čerstvě vykopaný hrob čekající na svého nájemníka na opačné straně, v místě, kde hřbitov tvořil ještě pořád volný travnatý plácek – kostel byl na první pohled ponechán na pospas osudu. A zubu času.

Chtěl se podívat dovnitř, ale zjistil, že vchod do zříceniny je zatarasovaný. Obcházel stavbu, hledaje, kudy by pronikl za její zdi. Cítil závan stáří. Vlhkost, prach a tléní. Zed' hrála šedou barvou. Kamení bylo vyskládáno v nepravidelných vrstvách, pojivo mezi nimi se drolilo při každém dotyku. Ve výši Šimonových očí zed' přetínala prasklina širě jeho dlaně. Šklebila se natolik výrazně, že se neodvažoval do ní sáhnout. Rozlezlý mech a trsy travin nedokázali narušit odstín stáří a osamělosti.

Nahlédl dovnitř oknem. Jestliže v kostele cokoliv zůstalo, jakákoliv stopa lidského zásahu nebo přítomnosti, již se to roz-

padlo na prach. A utkvělo pod hromadou kamení ze zborcených zdí.

Všude bylo ticho, jen všudy přítomný hmyz a šumění listů nedalekých stromů hráli tiché requiem.

Šimon se otočil. Najednou ucítil touhu odvrátit se od toho zmaru a opuštěnosti, byť by to měl být jen pohled na hřbitov. Tenhle kostel se přímo utopil v čase a zapomnění. Hluboko. Jako by ho čas vsákl a držel. Strhával tahem jednu jeho součást za druhou a pomalu jej rozebíral jako skládačku. Jestliže někdy přemýšlel nad pomyslným a pověstným zubem času, tady viděl skutečné následky jeho práce, jeho hlodání. Tady se zakusoval do skutečných věcí. Věřil, že kdyby vydržel stát a nehnutě sledovat určité místo, zahlédl by, jak si ukousne další sousto. Pohled na hřbitov trochu pomohl, určitě za ním se tyčící domy. Chápal, že jde o malou obec, vesničku zapadlou, ba přímo zapomenutou, ztracenou mezi šumavskými kopci, takřka na rozhraní světů, kde věci mají jinou hodnotu a priority jiné řazení, ale tohle hraničilo až přímo s odhodláním a záměrem.

Jak se přesunul, zaujal ho mramorový hrob. Oproti jiným byl rozlehlejší, robustnější. Hned vedle něj hrob označoval jen prostý náhrobní kámen připomínající patník u cesty. Mramorový hrob jako by se roztahoval. Nejen jasně řezaný obdélník náhrobku, bez jakýchkoliv oblych hran, ale i tři náhrobní desky, připomínající svým vrstvením stupínek vítězů. A světlý oválný obrázek, v levém horním rohu náhrobku, jako mrkající oko nebo

jasné blikající světlo v přítmí. Přistoupil k němu a sklonil se. Oválek obsahoval vybledlou černobílou fotku dívky. Dlouhé vlasy, ostře řezaná tvář, malinký nosík, skoro se ztrácející mezi výraznými, velkýma očima. Tvář byla hezká a milá. Než si však stačil prohlédnout datové údaje, promluvil za ním hlas.

„Jestli hledáš klid, tak tady ho fakt najdeš, nikdo sem nechodí. Nikdy.“

Šimon se rychle narovnal a otočil tak prudce, až lehce zavrával. Jako dítě, přistižené při čemsi nekalém. Při pohledu do tváře mluvčí ho cosi uvnitř v mysli dráplo, ale připsal to náhlému pohybu a změně perspektivy pohledu.

Za ním stála dívka. Mohla mít tak sedmáct, osmnáct let. Ale cosi v jejím obličejí prozrazovalo vyzrálost. Její lehce zakalený pohled jí přidával několik let. Krátké vlasy ještě zdůrazňovaly jeho pronikavost. Doslova objímal, cítil, jak ho drží. Něco ho nutilo ohlédnout se zpět za sebe, ale její oči to nedovolily. Byla vysoká, ale pořád menší než on. Nemusel k ní však sklánět hlavu jako k Rendě. Měla hubené tělo, na první pohled postrádající výraznější tvary.

„Promiň,“ zaskuhral. Hlas ho zradil, zazněl jako skřípění písku po skle. Odkášlal si. „Já jen...“ ukázal za sebe.

„V pohodě,“ usmála se. Zvedla ruku s utrženým stéblem trávy a zasunula si ho mezi zuby. „Jak říkám, sem nikdo nechodí. Nikdy. Chodím sem trucovat nebo když potřebuju klid,“ odporovala svým vlastním slovům. „Když mě všichni serou.“ Klásek stébla se jí prudce protočil mezi rty.

Její zrak ho na okamžik přestal svírat a pustil ho. Podvědomě, s ozvěnou jejích slov, otočil hlavu směrem k čerstvě vykopanému hrobu.

„Tak je to hřbitov, že jo,“ odpověděla jeho vnitřním myšlenkám. „Zase jako občas sem někdo přijde. Každý sem musíme, když umřeme. Tomu se nedá vyhnout. Ale jak sis všiml,“ rozpráhla ruce a vykonala půlobrat horní polovinou těla, „udržovaný to tady zrovna moc není. Normálně pohřbíváme, ale pak tady nikdo nechodí. Na to vem jed.“

„Ten kostel...“ ukázal rukou.

„To je na dlouhý povídání,“ mávla dívka rukou. „Fakt. Na jindy. Třeba večer, u ohně, Hlávková už určitě připravuje na zahradě ohniště. A Péťa slintá už jen s vidinou buřty.“

Šimona zarazila změna tónu jejího hlasu při slově Péťa. Asi nějaké zkušenosti.

„Až tak?“ vyhrkl ze sebe.

„Hlávková vypadá a působí všelijak, má své mouchy a roupy, ale je pohostinná. Něco uvnitř ji žene a nutí postarat se o ostatní. Co ji znám.“

„Aha.“

„A co vy?“ změnila dívka najednou téma.

„Zdaleka?“

„Jo,“ přitakal Šimon nerozhodně. V mysli zvažoval, jestli ze zdejšího pohledu mají vzdálenosti stejný význam. „Mimochoodem, jsem Šimon.“

„Já jsem...“ odmlčela se a sklopila pohled k zemi. „Jitka.“

„Čau,“ chtěl ji Šimon mávnout rukou, ale pohyb nevykonal. Neviděla by ho.

„Hele,“ zvedla Jitka najednou hlavu a zablýskala se. „Že se tak zeptám, ale nových lidí

tu moc nemáme a tak když se někdo objeví, koukáme, že jo. Co ty a ta holka?“ kývla hlavou za sebe. „Promiň, ale víš jak, tady je prostor trochu menší a vztahy trochu jinačí. Všechno je tady, tak nějak, těsnější. Všimla jsem si toho tlaku mezi vámi. A jak na ni koukáš.“

Šimon se usmál. Věděl, že se to nedá zakrýt a tu a tam dlouho přemýšlel, jestli to Eda opravdu nevidí anebo jen kvůli jejich přátelství dělá, že to nevidí. A skoro se mu ulevilo, že to najednou může vypustit ven, říct to nahlas. Ta možnost mu teď umožnila srovnat si to, odpovědět vlastně nejen té dívce, ale sám sobě. Každým dalším slovem se cítil lehčí a svobodnější. „Renda,“ vydechl. „Teda René, ale nesnáší, když se jí tak říká. Poznali se na vysoké. Když ji Eda přivedl poprvé, až se mi podlomila kolena. Musel jsem si sednout, fakt. Úplně jsem propadl jejímu vzhledu. Nedalo se koukat jinak, musel jsem si zakazovat se na ni pořád dívat. Zavrtala se mi hluboko do vědomí. Do představ, myšlenek, do podstaty mého bytí. Což zní fakt blbě a divně, ale dokonale to vystihuje situaci. Netrvalo dlouho a začal jsem být v její přítomnosti dost nervózní. Jezdila s Edou čím dál častěji a bylo to horší a horší. Jo,“ přikývl uznale hlavou, „líbila se mi, asi se mi líbí pořád. Ale... Jednak je to kamarádova holka a já nejsem hajzl. Až takový ne. Hlavně však, čím více jsem ji poznával, čím více ji znám a pronikám za její povrchovou skořápku, chápeš, poznávám ji, jaká je, tím více to vyprchává. Pomalu ale jistě. Rozumíš, jak to myslím? Už to není taková hitparáda.“

Jitka se místo odpovědi jen povrchně usmála. A na okamžik se mu zadívala do očí. Zasekl ten pohled ve svém vědomí a teď dokázal jeho sílu přelomit. Protože náhlá myšlenka byla silnější. Šimon otočil hlavu k nedalekému hrobu a zadíval se na obrázek mrtvé dívky. Chvilí na něj hleděl, pak zrakem přeskočil na Jitku. A zase zpátky. Karolína Lamačová, hlásalo jméno vedle fotografie.

„Hele,“ ukázal rukou k náhrobku, „víš, že ti je docela podobná? Kdybys měla dlouhé vlasy... Ale ty oči, tváře, celá ty...“

„Já vím,“ roztáhla koutky. „To moje matka.“

Šimon rychle přeskočil pohledem mezi oběma obličejí. „Neskutečná podoba. Byla fakt moc pěkná.“

Teď se Jitka zasmála nahlas. Pobaveně vrtěla hlavou. „Ne, na té fotce jsem já. Ale matka ji chtěla na hrob, tehdy se to dělalo. Všichni se na ni zlobili, protože otec musel do města, nechat to udělat.“

Šimon během jejích slov chápavě pokyvoval hlavou, ale když domluvila, potřeboval chvilku, aby mu došla podivnost toho, co říkala. Nejistě se drbal prstem na čele.

„Počkej,“ vyhrkl. „To je nesmysl, ne? Vždyť je to starý hrob.“ Nahnul se, natočil hlavu a snažil se vyhledat rok úmrtí.

„No,“ předběhla ho. „To byl rok 1984.“

„Blbost!“ Šimon se narovnal, aniž by našel, co hledal. Nejprve na ni chtěl ukázat, ale rychle změnil pohyb v mávnutí rukou.

„Vždyť ti není ani dvacet.“

„Narodila jsem se v roce 1663,“ pronesla Jitka klidným hlasem.

Šimon otevřel ústa, ale nebyl schopen z nich vydat žádný zvuk. Cítil, jak mu pod tvářemi všechno ztuhlo a podivné mravenčení se rozlézá až do krku. Že zapomněl dýchat, mu došlo, až když se mu v mysli rozkřičela panika, že se nebude moct nadechnout. Zprudka nabral vzduch do plic a na okamžik ho tam zadržel. Čerstvá dodávka kyslíku mravenčení zředila. Na špičce jeho jazyka se začalo formovat krátké, dvouhláskové slovo s otazníkem vyjadřující jeho aktuální stav. Než však stihlo zaznít, vyrušilo je jiné slovo, znějící z dáli.

„Šimone!“

Dívka nehnula ani brvou, on se však za hlasem otočil.

Po pěšině se k nim blížili Eda s Rendou. Eda mával rukou nad hlavou.

„Šimone!“

Zvedl ruku a zamával. Čekal, že přijdou až k nim, ale kamarád s přítelkyní se zastavili necelé čtyři metry od nich. Eda ho gestem ruky volal k sobě.

Šimon byl v rozpacích. Otočil se k Jitce. Jeho výraz se z nevěřícího a nechápavého změnil v provinilý. „Promiň,“ zašeptal.

„V pohodě.“

Šimon vykročil k přátelům. „Co je? Já jen...“ máchl rukou za sebe k dívce.

Rendin mlčenlivý výraz ho zarazil. Takovou ji ještě neviděl. Eda pořád pohyboval prsty, jako Bruce Lee vyzývající svého protivníka. „Pocem...“ šeptal a nahlížel přes jeho rameno.

„To je Jitka, trochu jsme si povídali.“

„Jasně,“ naklonil se k němu Eda. I Renda k němu přistoupila z boku, ale mlčela.

Šimona zarážela jejich ostražitost. „Co je?“

„Na něco jsme narazili,“ zašeptal Eda očima přes jeho rameno kontrolující Jitku.

Šimon měl nepříjemné nutkání se otočit, ale uvědomoval si, že by tím pohybem mohl dívku jen vyplašit a znervózňet.

„Spíše na někoho,“ konečně promluvila Renda. Šimonovi se tón jejího hlasu vůbec nelíbil.

„A?“ vyhrkl nechápavě.

„To parte,“ sevřel Eda rty. Šimon ten pohyb znal, prozrazoval, že si Eda neví rady. „Pamatuješ to parte na plotě?“ Pořád šeptal, ještě více, než před chvílí. Šimon mu skoro nerozuměl. Přesto přikývl. „Našli jsme toho kluka.“

„Jakého kluka?“

„Toho, co byl na tom parte, blbe,“ vyhekla Renda tak hlasitě, až na ni Eda sykl a probodl ji upřeným pohledem. Pak jí ale dal za pravdu.

„Přesně toho.“

Šimon se usmál. „Jo? No a? Tak asi nějaká prdel, ne? Sice morbidní, ale... Počkejte, tak se zeptáme tady Jitky, vysvětlí nám to.“

Šimon už se otáčel, když ho Eda chytil za ruku a prudkým škusnutím jeho pohyb zastavil.

„Počkej, ty vole. On je... Našli jsme ho zavřeného v nějakém chlívku nebo co to je. Vzadu, na okraji, skoro už v lese. Je tam zamčený a podle všeho spoutaný.“

„Jo? A co jste tam dělali?“ Šimonův hlas zněl posměšně.

„Bože, ty jsi fakt debil...“ vyhrkla Renda. „To, o čem tobě se může jenom zdát. Na starém žebříňáku se starou vystřelovou rachejtlí...“

„Pojď se podívat. Je to fakt divné.“

„Na co jako?“

Renda pohlédla k nebi a bezmocně zavrtěla hlavou.

„Je tam v kůlně zamčený chlap. Ten, co tu všude visí jeho parte, podle kterého zemřel včera a zítra ho mají pohřbít. Je tam tma, ale řekl bych, že má svázaný ruce. To ti přijde v pohodě?“

„Dobře, dobře.“ Šimon se otočil k Jitce. Stála pořád na stejném místě a netečně, s výrazem nezájmu, na ně hleděla. „Hele, já... Musím už jít. Třeba se ještě uvidíme.“

„V pohodě,“ mávla rukou a pokývnutím pozdravila Edu s Rendou. „Jen běžte. Určitě se ještě uvidíme.“

Trojice se otočila a vyrazila, vedena Edou, pryč ze hřbitova, dál od ruin rozpadlého kostela. Jakmile se pěšina rozšířila, Šimon vykročil vedle Rendy a dýchal Edovi na záda. Snažil se vyzvědět více, ale procházeli zrovna mezi domy a tak ho Eda odbyl zasyknutím. Když však míjeli plot, na němž viselo parte, Eda ho rychle strhl a nacpal do kapsy. Na opačném konci obce, než kterým do ní vstoupili, minuli poslední dům a po čtyřiceti krocích zahnuhli mezi stromy.

„Tudy,“ ukázal Eda do svahu.

Vystoupali po pěšině do přítmí a chladu. Klesající slunce se teď skrývalo za kopcem, po němž kráčeli. Zdálo se, že koruny stromů ze sebe vylučují tmu jako pyl.

Z ostrého kontrastu mezi slunečním jasem a zdejšími příšeřím až rozbolely oči.

„Támhle, vidíš?“ ukázal znovu Eda.

Dva metry nad nimi stála mezi stromy malá dřevěná bouda s kameninovou podezdívkou. Mezi zkroucenými prkny zely i na pěst velké škvíry. Vystoupali až k boudě a stanuli před jejími dveřmi.

„Vidíš?“ vzal Eda za zámek na novotou zářící petlici a zarachtal jím. „A koukni dovnitř,“ ukázal k jednomu z otvorů.

Šimon přistoupil k prkenné stěně a nahlédl dovnitř. Viděl pár hran čehosi neurčitého, několik věcí vyskládaných podél stěn a prázdný prostor uprostřed. U zdi naproti vrátkům někdo seděl. Nehybné tělo s pokrčenými koleny a pažemi složenými v klíně.

„Vidíš ho?“ zašeptal nedočkavě Eda. Co si zašustilo a najednou mu před obličej strkal zmuchlané parte. „Podívej se pořádně. Mobilem.“

Šimon ho poslechl. Vytáhl z kapsy mobilní telefon, zapnul na něm baterku a nahlédl znovu dovnitř. Světlo vystačilo jen natolik, aby Šimon uznal, že uvnitř sedí někdo hodně podobný vyobrazenému nebožtíkovi z parte.

„Tak co, je to on?“

„No, tak jako je mu podobný.“

„Boha, ty jsi fakt idiot!“ neudržela se Renda. „Koukni na jeho vlasy, oči... Přijde ti *jen* podobný?“

„To nejde přece takhle říct. Vždyť je tam tma. A ten obrázek není moc kvalitní.“

„Posviť mu na ruce.“

„A ty vole...“

Muž uvnitř kůlny měl svázané ruce.

„Takže?“

„Rendo, nekřič tak. Tak co, Šimone? Je mu podobný, to nepopřeš. Podle mě to je on. Renda si to myslí taky. Koukni se pořádně. Ale i kdyby to on nebyl, je tady zamčený se svázanýma rukama. Už to je divné, ne?“

„Hej, pane,“ promluvil Šimon do škvíry. Vedlejší škvírou se pokoušel světlo mobilu nasměrovat muži do tváře. Neustále kontroloval obličej z parte. Každým pohybem jeho zraku podobnost nabývala na intenzitě. „Haló. Můžeme vám nějak pomoci?“

Muž nijak nereagoval.

Šimon se otočil k přátelům. Snažil se mít veselejší hlas. „Hele, a je to vůbec člověk? Není to jen nějaká figurína?“

Renda se už nadechovala, ale Eda ji rychle zakryl pusou. „Hejbá se,“ řekl místo ní. „Viděli jsme, jak pohnul nohou.“

Šimon jen přikývl a otočil se zpět k mezeře mezi prkny.

„Pane, pomůžeme vám. Jste v pořádku? Máte nějaké zranění?“

Žádná reakce.

„Pusu zavázanou nemá, tak proč nemluví?“

„Co když je němý?“ nadhodila Renda.

„Nebo hluchý?“

„Tak snad vidí to světlo, ne?“ vyhekl Eda. „A jestli se nám podařilo natrefit na hluchého, němého a slepého, tak si jdu vsadit sportku, protože takové štěstí nemá jen tak někdo.“

Šimon si jich nevsímal. „Pane, jestli mě slyšíte, dejte nějaké znamení. Pohněte nohou nebo hlavou.“

Po chvíli nehybného ticha se muž uvnitř pohnul. Jeho nohy zašoupaly po podlaze a to, na čem seděl zavržalo. Šimon už chtěl zajásat, když se jeho nadšení rozplynulo jako hejno vran po výstřelu z pušky. Překvapení mu takřka vzalo dech. Muž se otočil. Tváří od nich. Šimon zalapal po dechu a snažil se olíznout si najednou vyschlé rty. On se... On se od nich odvrátil! Už dlouho neviděl tak jasnější a výmluvnější gesto. Možná u Rendy, když si všimla, jak jí kouká na prsa, ale tohle, ta skrumáž pohybu a zvuku, bylo nad slunce jasnější. Odvrátil se od nich.

„Hele, on se...“ nedořekl, protože za nimi praskla větev.

Všichni tři se obrátili. Alespoň to Šimon tušil. Neviděl totiž více, než vysokého hromotluka v kožené vestě a prasklou větev, která se k němu přibližovala ze strany, dokud nevrazila do jeho pravé tváře. A nezatáhla svět temně černou semišovou oponou.

Šimon se probral do rozmazaného přítmí pokoje, v němž měli přespat. Okno bylo zatlučené prkny. Jen mezi škvírami dovnitř pronikaly poslední zbytky večerního světla. Pravá tvář mu cukala bolestí. Jakkmile otevřel pusku a zkoušel protáhnout čelist, zdálo se, že mu tvář řeže rozpálená pilka. Zvedl ruku a sáhl si tam. Ucítil zasychající strupy, už ale nekrvácel. Ležel na své posteli. Pomalu se zvedl. Zatočila se mu hlava a místnost se rozhoupala. Na manželské posteli seděl Eda, opíral se o zadní čelo. S hlavou

v jeho klíně se vedle něj choulila Renda. Pofňukávala a potahovala nosem. Rame-na se jí třásla, oběma dlaněmi si zakrývala obličej. Eda jí jednou rukou objímal kolem pasu, druhou hladil po paži. Hlavu měl skloněnou. Vedle jejich postele se na zemi válela hromádka ve vzteku roztrhaných knih. Zubaté hřbety čněly do okolí jako vyhřezlé vnitřnosti.

„Co-co se stalo?“ zaskučel Šimon a pokusil se vstát. Nohy měl jako z gumy, kolena nechtěla poslouchat. Zachytil se o opěradlo nejbližší židle. Připadal si jako malé dítě poprvé na bruslích.

„Zavřeli nás tady,“ pronesl Eda odevzdaně.

„Proč?“

„Vím já?“

„Aha. Ale, co... Jak?“ Šimon mávl rukou a zahleděl se k oknu.

„Bylo zatlučený, už když nás sem přivedli. A tebe přitáhli. Padl jsi jak podřátá souška. Je ale zázrak, že ses vůbec probral. Byla to rána jako prase, ještě teď mi duní v uších. Musíš mít teda tvrdou palici.“

„Spíš ji mám teď jako přesýpací hodiny. Proč ale...“

„Jsi snad hluchej?“ promluvila Renda, aniž by se pohnula. „Říkal, že neví a možná tě to překvapí, ale opravdu nevíme, proč tebe sejmuli, Edu zmlátili a všechny nás tu zavřeli. Nepovídali si s námi. Jen jsme se otočili, stál tam ten obrovský chlap a za ním snad celá vesnice. Ty jsi padnul jako švestka hned po první ráně, mě chytili, Eda mě chtěl chránit, tak mu naložili a odvěkli nás sem. Sebrali nám mobily. Okno je zatlučené, dveře zamče-

né. Podle všeho někdo za dveřmi hlídá, jdou odtamtud slyšet zvuky. Nechali nám tu jen dva kýble. Určitě nejsi až tak blbý, aby ti nedošlo k čemu. Neřekli ani slovo. Stačí ti to takhle, nebo to chceš vyhláskovat?“

Šimon během její řeči přistoupil k manželské posteli. Eda na něj pohlédl. Měl natržené ucho a obrovskou bouli na čele. Koutek pravého oka pod spánkem tmavnul. Tiše mlaskl. Renda odtáhla dlaně od svého obličej, pod nosem se jí leskly hleny, a oba teď na Šimona hleděli. I v tom málu světla v jejich očích Šimon zahlédl slabý záblesk výčitky. Palčivý os ten nenávisť, který jej přinutil odvrátit zrak.

Zahleděl se na oba kýble. Nevěří snad, že je použijí z lásky a ohledu k nim? On sám to neměl v úmyslu. Jestli bude muset, udělá to všude jinde, jen ne do nádob k tomu určených.

Za ním, za dveřmi, něco zarachotilo a pak se ozval hlas. „Budu tady hlídat. Dokud to vydržím. Dole pod oknem hlídá Karel. Až budu mít hlad, houknu a něco mi sem hodte.“ Byl to Jitčin hlas.

„-e -á ti -yž ta- -co -onesu-“ zahuhlal kdesi z hloubi domu Pěťa.

Šimon se otočil ke dveřím a vykročil jejich směrem. Než k nim došel, ozvalo se tiché zaklepání a pak šeptání klíčovou dírkou.

„Hej, jste v pohodě? Slyšíte? Šimone? Je v pořádku?“

Přistoupil potichu ke dveřím, poklekl a nakoukl do klíčové dírky. Nic však neviděl. Tak k ní přitisknul ústa a promluvil.

„Jitko? Co se to, sakra, stalo? Co se děje?“

„Zavřeli vás,“ odpověděl šeptavý hlas.

„To nám došlo. Ale proč?“

„Kvůli obřadu.“

„Jakému obřadu?“

„Tomu zítřejšímu.“

„Já nechápu. Nerozu-“ najednou však pochopil. „Ten pohřeb?“

„Jasně, co jiného.“

„Co ale my s ním máme společného?“

„Kdybyste nepřišli, tak nic,“ Jitka se skoro zasmála. „Ale přišli jste, tak rozšíříte jeho význam. Zase jednou bude obřad účinnější a realističtější.“

„Jaký obřad?“ zopakoval nechápavě Šimon. „V čem realističtější?“

„No v tom pohřbu. Bude to pohřeb, jak má být.“

„Hele, dostal jsem ránu do hlavy. Jsem pořád otřesený. Mohla bys mluvit jasněji, konkrétněji? Tak, abych to pochopil? Že budete mít zítra pohřeb chápu. Snad mi i došlo, koho budete pohřbívat. Ale k čemu jsme vám dobří my? Co s námi chcete udělat?“

„Pohřbít vás.“

Šimon jen zalapal po dechu a naprázdno zavrtěl čelisti. Na jeho šok odpověděla pouze bolest. Rychle otočil hlavou, jestli její slova dolehla až k posteli s jeho kamarády.

„Cože?“

„Jak říkám. Rozšíříte obřad. Pohřbí vás. Všechny.“

„Ale... ale proč?“

„Pamatuješ, jak ses ptal na ten kostel?“ zašeptala klíčová dírka. „Na hřbitově?“

„Jo, pamatuju. Ten s tím má něco společného?“

„Vlastně jo, ale hlavně, stejně jako s ním, je i tohle na dyl. Je to dlouhý příběh.“

Šimona celá situace přiměla k úsměšku. „Řekl bych, že teď na to asi máme čas, ne? Nebo s námi něco chystáte už teď?“

„Ne. Sakra... Někdo jde. Ticho!“

Zvuk za dveřmi vypovídal o tom, že Jitka od nich odskočila a šoupavě se přemístila na schody. Po nich někdo dupal. Zvuk zesiloval, jak postava stoupala do patra.

„Má-ma posílá čaj. Tep-lý, he-he,“ zaslechl Šimon dveřmi tlumený Pétův hlas. „A budou bu-čhty. Mák-lový, kormidlový,“ rozchechtal se Péťa.

„Že děkuju, Péto,“ odpověděla Jitka.

„Hej, Šimone.“ To volal Eda z postele. Mával na něj z přitmi.

Šimon se rozpačitě rozhlížel. Hleděl střídavě na dveře a na kamaráda a rozmýšlel se. Nechtěl přijít o žádné informace, vypadalo to, že se Péťa dlouho nezdrží. Ale Eda byl neodbytný. „No tak!?“ Šimon nakonec odstoupil od dveří a přikročil k posteli.

„Co je? S kým, a o čem si to tam povídáš?“

„To je... Ta holka, jak jsem si s ní povídal na hřbitově. Hlídá za dveřma. Snažím se z ní dostat, co se děje a proč nás tu zavřeli.“

„To jako čekáš, že ti to řekne?“ promluvila tiše ale popuzeně Renda. „Vždyť je to jedna z nich.“

„To nevíš. Proč by si jinak se mnou povídala?“

„A už ses něco dozvěděl?“

Šimon se už chystal odpovědět, pohled do Rendiných očí ho však zarazil. „Ještě ne,“ zavrtil hlavou. „Zrovna ji chytám.“

„Tak vidíš,“ zavřela Renda oči a znovu si zakryla tvář dlaněmi.

Šimon jen mlčky stál a zíral do neurčita. Čekal, co řekne Eda, ten však na něj pouze hleděl.

Klíčová dírka za Šimonovými zády nesrozumitelně zamumlala.

„Jdu,“ ukázal Šimon za sebe rukou. „Pokusím se něco zjistit.“

Eda jen napodobil svou přítelkyni a spustil víčka.

Šimon se vrátil ke dveřím. „Tak řekneš mi, o co přesně jde? Myslím, že máme právo to vědět.“

„A uvěříš mi?“ odpověděl hlas za dveřmi.

„Co mi bude zbývat. Pokud teda budeš mluvit pravdu.“

„Nemám důvod ti lhát.“

O tom Šimon pochyboval, ale nechal si to pro sebe. „Tak stejně asi ani jeden nemáme nic jiného na práci. Alespoň zabijeme čas.“

„Tak jo, poslouchej. Toho kluka, jak jste objevili v kůlně. Zítra ho pohřbí. Vystrojí mu normální pohřeb. Se vším všudy, rákev, proslovy, hrob, plačky.“

„Ale vždyť on žije!“ přerušil ji Šimon.

„Pro ně už ne. Pro ně, i pro sebe, zemřel včera, zítra ho pohřbí a tím pro ně jeho existence skončí. A pak se vrátí jako někdo jiný.“

„Jak vrátí?“

„Jak říkám. Jako někdo jiný. Po třech dnech ho vykopou a bude někým jiným.“

„Ale to je...“ nedořekl Šimon. „Fajn, tak jo. Jakou roli v tom hrajeme my?“

„Jak jsem řekla. Pohřbí vás s ním. Asi ti došlo, z toho, co jsem řekla, že to není

zrovna klasický pohřeb. Co to je za pohřeb, když se pohřbený vrátí?“

Šimonovi na mysli vytanula poznámka ohledně křesťanství, ale uvědomoval si, že sám na sarkasmus a ironii nemá náladu.

„Jasně, to je divné. Očividně.“

„Přesně. A vy to pomůžete trochu... jak to říct. Uděláte to prostě skutečnější, realističtější. Protože vy se z toho hrobu nevrátíte. Logicky. Nikdo vás nevykope. Vás pohřbí opravdu. Tak, jak se má. Pro ně to bude mít obrovský význam. Bude to jako návrat do normality, do stavu věcí tak, jak mají být, jak vždycky byly. Bude to pro ně úlevné. Alespoň si to budou myslet,“ dodala po kratší pauze.

„Ach bože, já ti ale vůbec nerozumím. Proč? To je základní otázka.“

„Boha do toho netahej! Toho ne. A odpověď je jednoduchá, vždyť to říkám. Protože on se vrátí. Tedy ne on, bude to někdo jiný. Ale jeho tělo, to, které zakopou, zase po třech dnech vykopou. Vás ne, protože vaše tělo, vy, prostě umře. Tak jak má.“

„Chceš říct, že je nesmrtelný?“

„No vida, už začínáš chápat.“

„Ale... Ale... Proč pak... Proč ho pak budou pohřbívat? A proč to pak bude někdo jiný?“

„Přemýšlel jsi někdy nad nesmrtelností?“

„Asi jako každý.“

„Jak bys ji definoval?“

„Já nevím? Nepřítomnost smrti?“

„No právě. Ale hlavně – absence času. A absence času je pro lidskou mysl hoto-
vým peklem. Není na to stavěná, chápeš? Každý, všechno má svůj určený čas...“

„Kurva, na tohle jsem asi dostal moc velkou ránu do hlavy.“ Šimon zavřel oči a sepal dlaně v modlitebním gestu, byť ho ta, kterou žádal skrze dveře, nemohla vidět. „Šlo by, prosím, začít nějak od začátku? Klidně to natáhni, odbočuj, zmizni, malicherné a bezvýznamné věci, ale pokud možno tak, abych to pochopil? Šlo by to? Proč ho budou pohřbívat a proč s ním chtějí pohřbít nás?“

„Tak jo,“ vydechla klíčová dírka. „Kde jen začít, kde začít... Pamatuješ, jak jsem ti řekla, kdy jsem se narodila? Vyrušili nás pak tví kamarádi, ale já vím, žes to slyšel, tvůj výraz ve tváři byl výmluvný.“

„Jo, slyšel...“

„Pamatuješ si ten rok narození?“

„Já nevím. Znělo to šileně. Šestnáct set něco... Sedmnácté století?“

„Tisíc šest set šedesát tři.“

Šimon rychle polkl a protřel si oči. „Ale to by ti bylo...“

„Je mi sedmnáct. A něco. Už tři a půl století.“

„To je... Prostě...“

„Pravda,“ dořekla za něj. „Je to pravda. Ať už tomu věříš nebo ne. Nemám důvod ti lhát. Narodila jsem se v roce 1663. Sedmnáct let před velkou morovou ránou.“

„Ach bože, co ta s tím má společného?“

„Ještě jednou řekneš to slovo a přestanu s tebou mluvit.“

„Jaké slovo?“

„Jeho.“

„Myslíš-“

„Neříkej to, kurva!“

Náhly vulgarismus z její strany ho zara-
zil.

„Myslíš to slovo na B?“

„Jo! Jako bys mi mával před obličejem červeným hadrem.“

Šimon nevěděl proč, ale vybavilo se mu parte, které viselo venku a Eda jej strhával z plotu. Ten pocit, který měl, když si ho prohlížel. Ale důvodu té myšlenky se nedokázal dopátrat.

„Dobře, budu se snažit.“

„Fajn, díky.“

„Ta morová rána s tím má společného hodně, protože jí to všechno začalo.“ Najednou Jitce uniklo tiché pousmání. „Je až zábavné, jak se dá ten příběh, z dnešního pohledu a internetových možností, vyprávět uceleněji a z příhodného odstupu.“

Jitka zmlkla. Šimon ale nevěděl, co na to říct. A tak mlčel taky.

„Tak jo. Od začátku. Narodila jsem se jako Anna v roce 1663. Příjmení není důležité, ale bylo jiné, než nosím teď. Vrátila jsem se ke svému původnímu jménu jen jednou, už je to hodně let, to ještě nebyli na světě tví rodiče. Když mi bylo šestnáct, pronikl z Rakouska na Moravu a do českých zemí, hlavně Jižních Čech a o rok později do Prahy, mor. Byla to docela rána, doslova, někde vymlátil až 50 % obyvatelstva. Na internetu píšou, že se mor vyhnul horským oblastem, ale to je kec. Naše ves byla tehdy dost velká, několik desítek domů, statky, ke čtyřem stovkám obyvatel. V roce 1680 se dostal mor až k nám. Lidi tu začali padat jako švestky, šlo to dům od domu. Jako když hoří les. Od kraje ke středu. Mrtvolky se nepohřbívaly, házely se rovnou na hra-

nici. Bylo to strašné. Zapečetěné domy. Bránění nemocným i zdravým, aby z nich vycházeli. Ženy rodily samy, bez pomoci. Nemocné ženy, nemocné děti. Všude kolem deziluze a násilí. Prázdné domy po mrtvých se ani nerabovaly, hned se vypalovaly. A ves vymírala.“

Jitka na okamžik utichla. Šimona až překvapilo, jak její hlas nahradily ostatní. Ohlédl se k posteli, Eda s Rendou si něco povídali. Nerozuměl jim, ale jejich hlasy bublaly temnou místností jako lesní potůček. Venku se už setmělo.

„Jednoho dne se nás několik sešlo před kostelem. Dospělí, mladí, pár dětí. Několik rodin i ti, kteří o ty své přišli. Všechny nás napadla stejná myšlenka. Schovat se v kostele a prosit... o záchranu. O milost. Kněz se nejprve vzpíral, ale prostě jsme se protlačili dovnitř. Zoufalí lidé s několika pytlí se zásobami. Nehodlali jsme kostel opustit, dokud nás *on* nevyšlyší. Modlili jsme se za záchranu. Za to, abychom přežili, aby se nám mor vyhnul a neublížil nám. Prosili jsme, abychom neumřeli. A...“ utichla a lapala po dechu.

„A...“

„A?“ ponoukl ji Šimon.

„A on nás vyslyšel,“ vyhrkla najednou přes klíčovou díрку.

„Epidemie ustoupila?“

„Ne, trvala až do roku 1681. Zdecimovala prakticky celou vesnici. Jen... Jen nás ne.“

„Jak to?“

„Protože nás vyslyšel, chápeš? Vyslechl naše modlitby.“

„Nechápu.“

„Nechal nás žít. Poslechl a zařídil, že ne-
umřeme.“

„Tak...“ nevěděl Šimon, co říct. „To bylo
dobré, ne?“

„Podvedl nás,“ pronesla Jitka po chvíli
tísňivého ticha.

„Podvedl?“

„Jasně, že podvedl. Není ti to snad jas-
né?“

„Promiň, ale nechápu z toho skoro nic.“

„Narodila jsem se v roce 1663. Co je
dneska za rok?“

„2021.“

„Takže?“

„Takže...“ protáhl Šimon.

„Nechápeš to? Prosili jsme ho, aby nás
nechal žít a on nám vyhověl. Nechal nás
žít. Prosili jsme ho, abych nezemřeli a on
nám vyhověl. Nenechal nás zemřít. Na-
pořád. Rozumíš? Chtěli jsme, abychom
neumřeli a on nám to dopřál. Vztáhl naše
prošby na věčnost. Naše existence. Naše
duše utopil v hlubině věčnosti.“

„Ty vole...“

„Jo,“ povzdechla si. „Přesně. Ty vole!“

„Ale...“

„Pravda, to je jen začátek. Samozřejmě
nám trvalo nějakou dobu, než nám to
došlo. Nestárli jsme, všechny nás zasekl
v té době, kdy jsme se modlili. Mě v se-
dmnácti. Trvalo několik let, než nám to
začalo být divné a pár dalších, než jsme
nabyli jistoty. Ostatní pomřeli nebo utek-
li. Zůstali jsme jen my. Když jsme pochop-
pili, došlo nám, že musíme zůstat i dál.
Opuštěné domy jsme rozbili, vyrabovali,
uzavřeli jsme se, aby si nás nikdo nevšiml.
Ale jak říkám, podvedl nás, naše těla byla

mimo čas ale mysl ne. Ta si ubíhající čas
uvědomovala. Dokážeš si představit, jaké
to je? Vnímat staletí? Přijímat stále nové
a nové věci? Uvědomovat si nekoneč-
nost? Je to peklo. Prostě peklo. Pro tebe
nepředstavitelné, nesdělitelné a nepo-
chopitelné. Věř mi. Časem došli k tomu,
že pro klid duše, aby se nezbláznili, musí
se snažit nějak zachovat alespoň zdání
normality, normálního běhu života. A tak
vymysleli pohřby. Jednou za čas někoho
z nás pohřbí. Normálně klasický pohřeb.
On ale, samozřejmě, neumře. Připravuje
se na ten obřad dopředu, aby prošel co
nejkompletnější změnou. Tři dny ho ne-
chají v hrobu, pak ho vykopou. Ale už je
to někdo jiný, projde vnitřní proměnou.
Vyhrabou ho jako někoho jiného. Chá-
peš? Nové jméno, nová osobnost. Má na
tu proměnu dva dny tady nahoře a tři
dny dole. A dole, ve tmě a tichu, je ta
proměna opravdu peklem. S novou iden-
titou pak žije několik let, než na něj zase
přijde řada a změní se v někoho dalšího.
Tohle jim alespoň trochu pomáhá udržet
si zdravý rozum a funkční mysl. Kolo-
běh, byť falešný, je zachován.“

Šimonovi během jejích slov došly dvě
věci. Pochopil, co mu přišlo divné na
tom parte. Chyběly tam jakékoliv ná-
boženské, konkrétně křesťanské motivy.
Žádný kříž, růženec, andělská křídla ani
svatozář. Nic. Ani na hřbitově. Uraže-
ný kříž z jednoho náhrobku, pohozený
a ponechaný v trávě. Samotný hřbitov
neudržovaný a zarostlý. A kostel... Do-
šlo mu, že jakmile si uvědomili, co se jim
stalo, zanevřeli na boha a na všechny jeho

projevy. Zavrhli ho a nechali jeho chrám zpuštnout a rozpadnout se. Druhá věc, která se mu usídlila v myšlenkách byla její mluva. Neříkala my, ale oni. Mluvila o nich, jako by se sama toho všeho neúčastnila. I když to popíraly její řeči o jejím hrobu z osmdesátých let, o tom, jak matka chtěla její fotografii na náhrobek. Ona se z toho všeho vymykala. Vydělovala se od nich. Proč? Z jakého důvodu? Znechutilo se jí to? Uvědomila si, jak je to všechno ujeté a šílené? Nebo jí naopak už z toho všeho hráblo a... A co? Vždyť to všechno zní šíleně. Ale je to nějaký náznak. Dá se toho využít? Má se toho chytnout a zkusit z toho něco vykresat? Bože, vždyť to zní všechno tak šíleně.

„No a kam do toho zapadáme my?“ zeptal se po chvíli.

„Jak říkával můj otec, nevědomost je blažená. Vy jste přece jen potvrzením toho zachování. Když pohřbí vás, vy se nevrátíte. A to je lepší. Vás opravdu pohřbí. Přesně tak, jak to má být. Přidáte lesk na celém tom obřadu. Bude to pro ně realističtější, skutečnější. Bude opravdu nadkým plakat, na koho vzpomínat, po kom smutnit.“

„To si děláš srandu.“

„Přijde ti to tak?“

„Vždyť je to šílené!?“ pronesl konečně nahlas.

„Ne tak moc, jako prožít staletí. Spíše protřpět. Věř mi.“

„Ale...“

„Sakra, někdo jde nahoru. Tak ticho.“

Znehybněl a poslouchal. Po schodech dupaly čísi nohy a funěl unavený dech.

„M-ma p-sílá ňamku,“ zahuhlal Pétův hlas a za dveřmi cosi zarachotilo.

Šimon se postavil a co nejtíšeji přešel k posteli. Hlasy jeho přátel najednou utichly. Spíše jen vycítil, než zahlédl, že se jejich tváře upíraly k němu.

„O čem si tam pořád povídáš?“ zeptal se Eda unaveným a nejistým hlasem.

„Ta holka...“ hledal vhodná slova. „Zdá se přátelská.“

„A?“ vyhrkla Renda a otřela si oči Edovým trikem.

„No, vypráví mi šílený příběh. O moru a o tom, jak prosili boha a on je vyslyšel. Prý, prý se narodila v sedmnáctém století. Všichni tady. A, ten kluk v külně... Chtějí ho pohřbít a...“ najednou se zarazil. Neviděl jasně Rendinu tvář, jen obrysy ve tmě a nadouvající se hrud' pod bradou, ale rozhodl se, že jim neřekne všechno. „Oni...“ vyhekl posměšně. „Oni jsou prý nesmrtelní nebo něco takového a těmi pohřby se snaží zachovat zdravý rozum.“

„Jak vidno, moc se jim to nedaří,“ ucedila Renda.

„Kam do toho zapadáme my?“

„No, to se právě snažím zjistit.“

„Ty vole, přece jí to nežereš, tyhle kecý,“ vyhrkla Renda našťvaně.

Šimon jen pokrčil rameny. „Co... I kdyby to nebyla pravda, tak je tady. Mluví se mnou. Začala s tím už na hřbitově. Jo, jsou to neuvěřitelné a bláznivé řeči, ale říká mi je. Třeba... třeba se mi podaří ji nějak přimět, aby nás pustila. Já nevím, proč tady je a mluví. Třeba se jí líbím. Fakt nevím.“

„Třeba...“ vyprskla pohrdavě. „To bys musel být trochu víc chlap a mnohem méně naivní. Už dost těch řečí,“ pronesla po chvíli ticha hlasitěji a pak přes místnost ke dveřím zakřičela: „Co kdybys nás raději pustila?!“

„Sakra, zmlkni,“ zasyčel Šimon a zoufale rozhodil rukama. „Je tam Péťa, ten demant. Ještě to celé poseřeš.“

„Co jako? Že nás zavřou do ještě menší místnosti?“

Šimon se beze slova otočil a vrátil se ke dveřím. Péťa právě scházel ze schodů.

„Jsem tady,“ zašeptal do klíčové dírky, když kroky na schodech utichly.

„To je asi tak všechno, co bych mohla říct,“ pronesl Jitčin hlas.

„Věř, že jsem ti za to vděčný.“ Šimon se nadechl, ale nenašel další slova. Tichá pauza mu však přišla vhod. Nechal ji ještě chvíli znít. „Já... jsem rád, že si tu se mnou povídáš.“

„No, už jsem ti vlastně řekla všechno.“

„I tak toho bylo dost. Fakt díky.“

„No, jo, nějak to do rána musíte doklepat.“

„Proč...“ Šimon si olízl vyschlé rty. Byl napjatý. Teď to musí udělat, příhodnější chvíle asi nenastane. Pohltila jej nervozita. Byl rád za tmu v místnosti, cítil, že se chvěje, ale nechtěl, nepotřeboval to ještě vidět. „Proč jsi mi to vlastně všechno řekla?“

„Ptal ses.“

„Jasně, ale nemusela jsi nic říkat.“

„Hlídám vás a do rána je ještě času dost. Všichni to musíme nějak přežít, ten čas.“

„Aha. Ale už na tom hřbitově jsi říkala...“

„No jasně. A taky... no, jsi fajn, působíš sympaticky. Nemíváme tu zase návštěvy často. Nové tváře.“

Jo, skoro radostně vykřikl. Bingo. Rychle si znovu olízl rty a zatnul obě pěsti. Ačkoliv byla tma a s obličejem jen pár centimetrů od dveří nic neviděl, zavřel oči.

„Díky. Jsi taky... fajn. Mohla bys... Mohla bys mně... nás, pustit? Rychle zmizíme. Nikdo si toho nevšimne. Nikomu nic neřekneme. Kdo by nám taky věřil, spíše by nám to způsobilo více problémů než aby to něčemu pomohlo. Vy budete mít pohřeb tak jako tak. Prosím...“

Za dveřmi bylo ticho.

Šimon v duchu počítal.

...27

32

38...

„Jak tě tohle napadlo?“ promluvila Jitka skoro po minutě.

„Co?“

„Že bych tě pustila?“

„Říkala jsi přeci, že... že jsem... Proč by sis tu jinak se mnou povídala, všechno mi říkala? A mluvila jsi o nich, vydělovala ses od nich. Neřadila se mezi ně. Myslel jsem...“

Z klíčové dírky nejprve zaznělo zachotání, ale najednou se zarazilo.

„Jo, jasně,“ odsekla pohrdlivě. „Myslel sis, mladá bláznivá holka, co mele ulité řeči. Asi jsem se jí zalíbil a tak si vymýšlí neuvěřitelné povídacčky, jen aby si se mnou mohla povídat a zaujala mě. Líbím se jí, povídá si se mnou, tak ji zkusím oblbnout, jestli mě nepustí.“

Šimon se přistihl, že přikyvuje.

„Vydělovala jsem se od nich proto, že už jich mám plné zuby, lezou mi na nervy. Serou mě. Celá ta desetiletí, pořád ty samé ksichty. Ať se kdokoliv snaží změnit svůj vzhled, svou povahu, jsou to pořád ti samí lidi, chápeš? To je na tom to nejšílenější a nejděsivější. Tohle nejvíce ubíjí. Ty tváře nejdou změnit. Můžeme si říkat jinými jmény, měnit vlasy, jejich barvu, stříh, přibírat, hubnout, ale pořád jsme to my. Člověka, jeho duši, nezměníš. A to je to peklo. Nikdy nekončící utrpení. Můžu se stát někým jiným, hrát si na to, ale jakmile mě vyhrabou, druhá nebo třetí tvář, kterou uvidím bude stejně patřit mé matce, i když bude dělat, že mou matkou není a budeme se k sobě chovat jako k cizím. Všichni se přetvářujeme, snažíme se všechny ty roky dělat, že jsme po znovuzrození noví a za starými životy jsme vystavěli silnou neprostupnou zeď, ale to jsou kecý. Pamatuju si každý den, který jsem prožila, pod jakýmkoliv jménem. Každý posraný den. A jsem přesvědčena, že si to pamatujou všichni. Všechno je to jen hra na nějaký normální život. Normální,“ vyprskla smíchy. „A to mě vnitřně neskutečně ubíjí, ta přetvářka. Nic z toho, co jsem ti řekla, jsem ti neříkala, abych tě zachránila. Já nemám v plánu ani tebe ani je zachránit. Říkala jsem to jen proto, že mě to tíží v mysli. Že se naskytla příležitost si popovídat s někým novým, s nějakou novou tváří, novým, neznámým člověkem. Pomáhá mi, že to můžu někomu říct. Víš, proč to dělám? Víš?“

Mlčel. Cítil, jak se její hlas jako pálivé ostří prořezává jeho myslí a seká ji na malé kousky. Kdesi z venku, z lesa, ze tmy, ze svobody, zaznělo liščí zaštěkání.

„No tak, odpověz. Chci tě slyšet, chci s tebou mluvit. Pomůže mi to. Víš, proč to dělám?“

Nechtěl odpovědět, ale nakonec to jeho ústa vzdaly.

„Proč?“

„I když se o to tady všichni snaží, nějak to celé přebít, uvnitř víme, že když pohrbíme jednoho z nás, vrátí se a je to stejný člověk. Teď máme zase po dlouhé době příležitost pohrbít někoho, kdo se nevrátí. Kdo zůstane pohřbený. Proto se k tobě snažím vytvořit nějaký vztah, poznat tě, abych mohla být po letech zase upřímně smutná, mít na co vzpomínat, mít si co vybavovat z paměti a sledovat, jak to z ní vyprchává. Chápeš? Tentokrát to nebude jen kluk, kterého vídám stale-tí. Teď to bude někdo, koho jsem nikdy předtím neviděla, znala jsem ho jen krátce. Budu vzpomínat na to, jak ho vnitřně sužovaly sympatie k přítelkyni jeho kamaráda, jak se s nimi snažil vyrovnat. A bude mi líto, budu smutná, že se nikdo z nás nedočká rozřešení. Proto to dělám. Omlouvám se, pokud sis to celé vyložil jinak, ale rozhodně jsem nikdy neměla a nemám v plánu tě pustit. Budu zítra první, kdo hodí hlínu na tvou rakev.“

„Do prdele,“ vydechl.

„Jo,“ ťukla tiše do dveří. „Určitě mi to nebudeš věřit, ale přesně tě chápu. Do prdele! Vítej v mém doživotním pocitu. Do prdele! Přesně tak. Přesně tohle je

život. Cesta do tmavé a hluboké prdele. Jenže ta tvá cesta zítra skončí. Má prdel je v nedohlednu.“

„Jdi do prdele,“ zašeptal.

Odověděl mu jen Jitčín smích.

Šimon se postavil a odešel od dveří.

„Tak co?“ zeptal se Edův hlas ze tmy.

„Pomůže nám?“

„Jsme v prdeli.“

„Ty seš prostě fakt naivní idiot,“ zasmála se smutně Renda. „A přesně takhle naivní idioti končí. Fakt mě sere, že ti zrovna teď nevidím do ksichtu. Jen tady stojíš a kecáš si s ní. A čeho jsi dosáhl? Ničeho. Já rozhodně nemíním tady jen tak sedět a čekat, co se stane. Navrhuju, abychom využili okamžiku překvapení. Jen co se otevrou dveře, vyrazíme. Všichni najednou. Je jich víc, ale my tři. Protlačíme se těmi dveřmi, seběhneme dolů, co nejrychleji ven z domu a pak pryč. Chápete? Rychle, nečekaně. Rozpřchneme se. My dva můžeme spolu, ty, Šimone, si běž kam chceš. Musí se nám to podařit. Já to rozhodně hodlám zkusit.“

Šimona zaplavil nečekaný pocit. Obří temnou díru v jeho mysli rozjasnila náhlá a jasná představa, že Rendu zítra pohrbí jako první.

Šimon myslel že neusne, že nikdo z nich neusne. Napětím, rozrušením, vztekem, strachem. Ale probudil je zvuk otevíraných dveří. Se sotva rozlepenýma očima vyskočil na nohy. Eda s Rendou taky.

Dovnitř vstoupil hromotluk, který ho praštil větví. Sám se mu klidil z cesty,

přesto ho ramenatý muž odstrčil paží a prošel kolem něj. Šimon se svalil zpátky na své lůžko, zátylkem se bolestivě uhodil o zeď. Úder ho však zcela probral a zostril mu zrak. Zahlédl, jak stejně jako on náhlým vpádem a nečekaným spánkem stále ještě otupělý Eda rukou tlačí Rendu za sebe a snaží se ji chránit vlastním tělem. Bezvýsledně. I Edu hromotluk, následovaný trojicí mužů, odstrčil stranou, uchopil Rendiny tváře do svých mohutných dlaní a jedním jediným šklubnutím ji zlomil vaz. Šimon si vždycky myslel, že zvuky podobného úkonu ve filmech přehánějí, že jsou jen pro efekt, ale Rendin krk křupl úplně stejně. Její oči zmatněly, víčka poklesla a když ji muž pustil ze svých rukou, svezla se k zemi jako špatně pověšený ručník.

Eda se rozkřičel a celé jeho tělo se napjato. S pažemi zvednutými nad hlavou vyběhl proti hromotlukovi, ten však jen lehce ukročil, položil své ruce na Edova ramena a jedním jediným pohybem mu prošlápl koleno. Tentokrát byl zvuk o něco tišší, přesto však nezpochybnitelně výmluvný. Edovo koleno se prohnulo v dosud nepoznaném úhlu. Aniž by kamarádův řev ubral na hlasitosti, během mrknutí oka se změnil z bojovného a odhodlaného v bolestivý. Hromotluk útočníka odhodil stranou.

Eda se rychle doplazil k Rendině tělu. Bolestí, smutkem a šokem zkřivené tváře se mu leskly od slz, hrnoucích se z jeho zmatněných očí. A právě v nich Šimon zpozoroval Edovu proměnu.

Nevěděl proč a jak, ale tušil, co to znamená. Eda, jinak bujný a divoký člověk, se vzdal. Teď to byl on, kdo uchopil její hlavu do dlaní, ale jen ji hladil. Brečel, plakal tak pronikavě, jak to Šimon ještě nikdy nezažil. Ani když Edovi zemřel jeho pes. Tehdy to v sobě tlumil. Teď ne. „Rendo...“ skučel. Jeho zrak upíral pouze na mrtvou dívku, okolí ho nezajímalo. Přestalo pro něj existovat.

Šimon věděl, že Eda Rendu miluje, naprosto to chápal, samotnému ten pocit nebyl vzdálený, ač se mu bránil, ale výjev, který se před ním odehrával, ho dojal. Postavil se a rozhlédl. Do místnosti vstoupili jen čtyři muži. Na chodbě za dveřmi však stálo několik dalších mužů a z boku dovnitř nakukovala Pěťova zmačkaná tvář. Zubila se jako rozšklebená plechovka.

Hromotluk trojici za sebou ukázal na mrtvou Rendu a zlomeného Edu. Jeden z mužů se sehnul a zvedl mrtvolu v náručí tak lehce, jako by šlo o hromadu vypraného prádla. Eda prudce vzhlédl k hromotlukovi, ten však jen zvedl ruku a zamával mu před obličejem vztyčeným ukazováčkem. Eda pochopil a nechal zbývající muže, aby ho zvedli. Každý jej držel z jedné strany v podpaží. Nijak se nebránil, nechal sebou manipulovat jako nesvéprávný.

Hromotluk se otočil a hlavou vyzývavě pokynul Šimonovi. Ten mu chvíli hleděl odhodlaně do tváře a pak jen poraženec-kou pokrčil rameny.

„Káto,“ zaburácel mezi zdmi hluboký hlas.

Dveřmi dovnitř vběhla tak třicetiletá žena s tupě vyhlížejícíma očima a světlými rozčuchanými vlasy. V ruce držela plátěný pytlík. Rozevřela ho, volnou rukou do něj sáhla a vyndala cosi zabaleného v plátně. Rozbalila to. Byl to mobil. „Či je?“ zeptal se hromotluk.

Šimon ukázal na Rendu.

Světlovlasá žena mobilní telefon pečlivě otřela látkou a pak opatrně, aniž by se ho dotkla svými prsty, přístroj vtiskla do Rendiny mrtvé dlaně. Postupně na něj otiskla několik jejích prstů.

Šimonovi rychle došlo, o co tady jde. O jejich vlastní otisky. Setřeli své, když jim mobily vzali, ale bylo by divné, kdyby na nich žádné otisky nebyli. Ani od jejich majitelů. Někdo z nich pak mobily odveze daleko a tam je někde nechá, pohodí, kdo ví... Falešná stopa. Jestliže dosud Jitčíným slovům nevěřil a nepřesvědčila ho ani Rendina vražda, teď připouštěl, že mu říkala pravdu. Minimálně v tom, že je zabijí. O důvodech proč nemělo smysl dumat.

Eda na jejich výzvu ohledně mobilu nijak nereagoval, a tak to vyřešili stejně jako s Rendou. Šimon si svůj mobil vzal. Zahleděl se hromotlukovi do tváře a ukazováčkem nakreslil na displej velký kosočtverec. I s čárkou a chlupy. Vysoký muž se jen pousmál.

„Proč jsi jí to udělal?“ zeptal se ho Šimon, když kolem něj prošel muž s Rendou. Jeho mobil už chrastil v pytlíku s ostatními.

„Nejsme žádní barbaři!“ pronesl muž s vážným výrazem ve tváři. Pak mu po-

kyнул rukou, Šimon se otočil a následoval vzlykajícího Edu a jeho doprovod.

Provedli je mezi domy na hřbitov. Opravdu podivné procesí. Někteří z obyvatel měli smuteční oblečení. Péta v ruce držel kytici. Jeho matka si stírala z tváře slzy. U plotu poskakovaly tři děti, dva chlápci v tmavém oblečení a mladší holčička v modrých šatech. Patřili k procesí, ale jejich veselost je z něj vydělovala. Rty jedné ze starých žen se pohybovaly v tiché modlitbě nebo písni. Opravdový pohřeb, běželo Šimonovi hlavou. A to ho děsilo nejvíce.

Na hřbitově je uvítali čtyři vykopané hroby. Museli si přes noc pěkně máknout, napadlo Šimona, než vykopali další tři. Vedle hrobů ležely rakve. Ta u původního vypadala vcelku honosně. Tmavě fialová lakovaná rakev se zaoblenými rohy. V jejím čele stál kluk z kůlny. Obličej kloopil k zemi, oči buď zavřené nebo pohled upřený na svá chodidla. Zápěstí měl stále svázaná lanem. Vedle tří v noci vykopaných hrobů ležely v podstatě narychlo stlučené bedny z nehoblovaných prken. Vypadalo to jako záběr z nějakého středověkého filmu. Rakve se šklebily do jejich vyděšených obličejů. Muž Rendu položil do jedné z rakví, z davu vystoupila Jitka, a položila na její tělo rudou růži. Jakmile ustoupila, muži Rendu zakryli a několika úderů víko zatloukli.

Dva muži dovedli Edu k rakvi a pomalu ho do ní položili. Eda se nebránil. Nereagoval, ani když za ním do rakve zastrčili zlomenou nohu. Šimon cítil za něj, jak to muselo bolet, ale on jako by bolest igno-

roval. Nebo prostě nevnímal. Jeho netečné oči stále ronily slzy. Polykal je, trhaně dýchal, ale už neúpěl. Prostě si lehl. Šimon se na to nemohl dívat, ale nešlo od něj odvrátit zrak. Došlo mu, proč se mu včera smáli ti kluci. Ne pro jeho uši, ale pro jeho triko. Pro název kapely, které neslo. Najednou Edův stav pochopil. Blažená odvzdánost. Skoro mu až záviděl. Lákal ten pocit, snažil se vypnout svou mysl, uvést ji do stavu spánku, naprostého otupění, bezbřehé otupělosti, ale nešlo to. Všechny okolní vjemy byly až příliš živé a ostré.

„Vím, o co tady jde,“ Šimon konečně odvrátil zrak od Edy. Pozvedl obě ruce, aby upoutal jejich pozornost ještě, než stihli jeho kamaráda zatlouct do improvizované rakve. Pak ukázal prstem na Jitku. „Vím, co chcete udělat a proč to chcete udělat. Všechno mi řekla. Včera v noci, přes dveře. Všechno. Jak jste prosili boha a on vás vyslyšel. Jak si teď hrajete na realitu falešnými pohřby.“

Hromotluk se otočil k Jitce, pak k ní přistoupil a prudkým úderem otevřenou dlaní ji bez jediného slova srazil k zemi. Jitka s tichým vyheknutím klesla na kolena. Tvář jí okamžitě zrudla, levé oko se zalesklo vyhrklými slzami.

„Proč nás nezabijete jako Rendu?“ požádal Šimon. „Prosím.“

Hromotluk vrhl k Jitce poslední ostrý pohled a pak mu odpověděl. „Protože nejsme barbaři. Už jsem to říkal. Když teda všechno víš, mělo by ti dojít, že by to nebylo fér k němu,“ ukázal na nehybně a mlčky stojícího muže u honosné rakve. „Nemyslíš?“ Třemi dlouhými kroky sta-

nul před Šimonem. Hleděli si přímo do očí, přesto si Šimon všiml, jak mužova dlaň pokynula ostatním. Ti rychle přiklopili Edu víkem. Další mužova slova doprovázely krátké rytmické úderý kladiv. „Nebylo by to uctivé k někomu, kdo to přežije, kdo bude tři dny ležet zahrabaný v zemi. Tohle není žádná sranda, psychicky se na to připravuje několik dní. Naprostá proměna myslí, vlastního já. A tři dny v zemi? Ani si nedokážeš představit, jaké to je. Mohla ti navykládat cokoliv, ale tohle kdo neprožil... Tohle pro něj bude alespoň malá úleva v tom, že uvidí, že někdo zažívá něco podobného jako on. Ale nevrátí se.“

„Vy jste barbaři.“

„Možná,“ přikývl chápatě muž. „Ale budeme jimi i zítra. A pozítří. A...“ nedořekl významně.

„Jste šílenci. Magoři.“

Muž se jen usmál.

„Chceš pomoc, nebo to zvládneš sám?“

Šimon sklonil zrak k rakvi a pak si do ní vlezl. Nevěděl, co ho čeká. Muž měl pravdu v tom, že si to nedokázal ani představit. Jakékoliv myšlenky, které mu celá situace vyvolávala a vykreslovala v hlavě byly jen obrazy. Prázdné obrazy, nehmotné a ve skutečnosti nereálné výjevy nad rozpálenou silnicí v parném letním dnu. Neskutečné, bez hloubky a zázemí. Báł se však bolesti, skutečné, pálivé a reálné. Proto se rozhodl neodporovat. Poklekl a natáhl se. Rakev mu byla malá. Musel mít pokrčená kolena. Vyčuhovala ven. Sedřeli mu je, když ho přiklopili víkem a prudce zatlačili.

Šimonův svět ztmavł, jen několika škvírami a dírami po vypadlých sucích do něj píchalo sluneční světlo. Přítmí dunělo skoro až rytmickou řadou tupých úderů.

„Promiň Edo,“ zašeptal tiše do rytmu. „Promiň Rendo. Doufám, že jsi to věděla...“

Rány utichly a svět se s ním začal houpat jako neovladatelná kocábka na rozbouřených vlnách. Krátce se vznesl do vzduchu, jak mu stísněný prostor rakve a zkroutené tělo dovolilo. Pak náraz bedry do dna. Čím dál větší tma, čím dál tišší rachtání hlíny dopadající na víko a protivná zrníčka dopadající na jeho obličej. Do nosu a mezi rty. Olízl se. Chutnalo to... jako půda ze starého hrobu, zasmála se jeho mysl. Už začíná bláznit. Ale možná je to dobře. Čím dřív přestane vnímat, být sám sebou, tím to bude možná lepší. Cítil neuvěřitelnou tíhu a tlak. Jako by neležel v rakvi, ale půda se tiskla přímo k němu. Okolní vzduch zhutněł. Všechno bylo těžší. Myšlení, dýchání, vnímání. Hustá omáčka a on v ní. Roztekłá zmrzlina s příchutí tmy. Vazká hmota, v níž se změnil svět. Jeho bytí.

Dopady hlíny byly tišší a tišší až nakonec zavládlo ticho rušené jen jeho rozechvělým dechem a neústupným hučením.

Moře ukryté v mušli...

Ovšem jen do té doby, než ticho získá naprostou převahu.

Navždy.

Poté, co slunce třikrát přeběhlo po obloze a vylouplo se do středečního rána nad východními vrchy počtvrté, na hřbitov zavítala Jitka v doprovodu vysokého ramenatého muže. Muž před dívku hodil ošoupanou lopatu.

„Snad ti pojedou ruce stejně, jako ti jede huba.“

„Ano... otče,“ odsekla Jitka a zvedla lopatu.

„Jestli tě to sere, přihlaš se na další pohřeb. Tvůj problém bude vyřešen. Bude-me si zase cizí.“

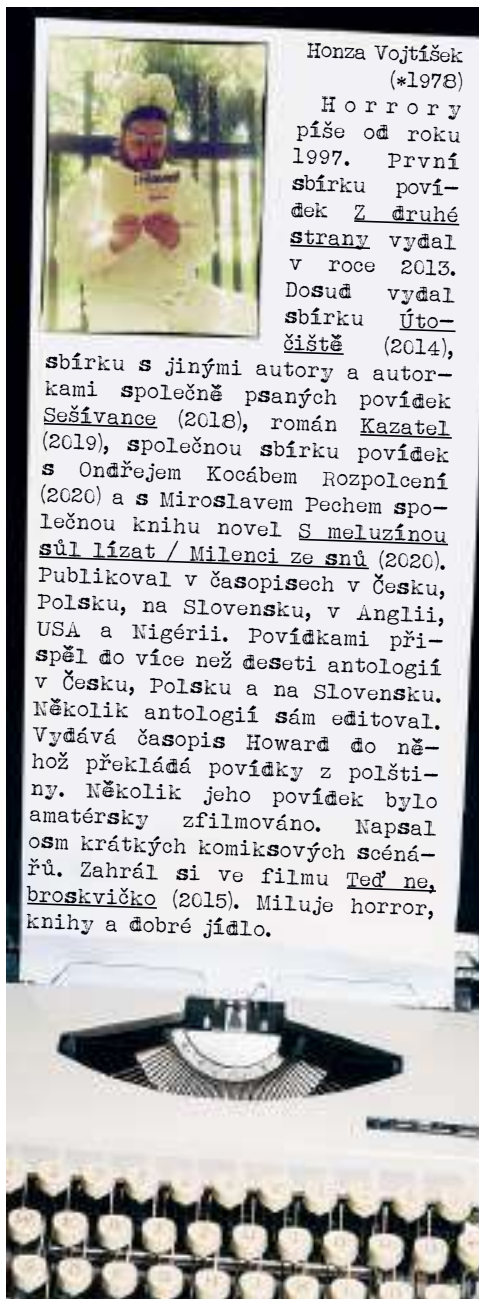
„Jako by tady byl nějaký extra výběr.“

„Hele, zmlkni a makej. Ať tu nejsme do oběda.“

Jitka pomalu zakroutila boky, propnula dlaně a zapraskala prsty. Demonstrativně si odplivla přímo před hromotlukovy špičky bot. Otočila v rukou lopatu, zapíchla její špičku do čerstvě zasypaného hrobu a chystala se zabrat.

„Tenhle ne,“ zarazil ji. Olízl papírek balené cigarety a promnul ho mezi prsty. „Tady je ten tvůj kámoš.“ Pokývl rukou ke krajnímu hrobu, cvakl zapalovačem a zapálil si. „Ten hrob nalevo.“

Jitka dvěma kroky ukročila vlevo, zapíchla lopatu do hlíny a odhodila první hroudu hlíny.

Honza Vojtíšek
(*1978)

Horror y
píše od roku
1997. První
sbírku poví-
dek Z druhé
strany vydal
v roce 2013.
Dosaď vydal
sbírku Úto-
čiště (2014),

sbírku s jinými autory a autor-
kami společně psaných povídek
Sešivance (2018), román Kazatel
(2019), společnou sbírku povídek
s Ondřejem Kocábem Rozpolcení
(2020) a s Miroslavem Pechem spo-
lečnou knihu novel S meluzínou
sůl lízat / Milenci ze snů (2020).
Publikoval v časopisech v Česku,
Polsku, na Slovensku, v Anglii,
USA a Nigérii. Povědkami při-
spěl do více než deseti antologií
v Česku, Polsku a na Slovensku.
Několik antologií sám editoval.
Vydává časopis Howard do ně-
hož překládá povídky z polšti-
ny. Několik jeho povídek bylo
amatérsky zfilmováno. Napsal
osm krátkých komiksových scéná-
řů. Zahrál si ve filmu Teď ne,
broskvičko (2015). Miluje horror,
knihy a dobré jídlo.

RECENZE Jeden z prvních režisérských počínů slavného Francise Forda Coppoly, z produkce Rogera Cormana, silně inspirovaný *Psychem*, který se sám patrně stal lehkou inspirací *Friday The 13th*.

Režie: Francis Ford Coppola

Scénář: Francis Ford Coppola

Délka: 75 min.

Původ: USA

Rok: 1963

Hrají: Luana Anders, William Campbell, Bart Patton, Eithne Dunne atd.

Rod Haloranů se každý rok sjíždí do Irska na rodný zámek k výročí pohřbu nejmladší dcery, která tragicky zemřela při nešťastné nehodě. Louisa, manželka Johna Halorana, hodlá svou tchyni Lady Haloranovou přesvědčit, aby změnila svou závěť, která je k rodině a jejím budoucím pozůstalým poměrně nepřívnlivá. Její manžel John zemře během noční vyjíždky na loďce. Louisa jej hodí do jezera a všem řekne, že musel náhle odjet do New Yorku. Rozhodne

se využít smrt milované dcery Lady Haloranové k tomu, aby se vetřela do její přízně a mohla ji ovlivnit ohledně její závěti. Její snahy však naruší šílenec se sekerou, který začne vraždit zámecké osazenstvo...

Dementia 13 je jedním z prvních filmů, v nichž měl Francis Ford Coppola možnost ukázat své filmové umění pod producentským dohledem Rogera Cormana. Samotný film vznikl za trochu hektických podmínek. Úkol byl jasný, za zbylé peníze a čas, které Cormanovi zbyly po natočení jednoho filmu, natočit ještě jeden, který by navazoval na obrovský úspěch Hitchcockova **Psycha**. A tak Coppola sedl, napsal scénář a podle něj natočil černobílý film, který svou inspiraci nijak neskrývá. Hlavní zápleтка je totiž takřka totožná – vypočítavá dívka se snaží dostat k penězům a to i díky nekalým činům. Zápleтка podobná, kulisy a okolnosti odlišné, původní rukopis je ale jasný. A stejně jako v **Psychu**, i zde postava, která je půlku filmu tou hlavní a zdá se, že se všechno bude točit kolem ní, prostě najednou zmizí.

Coppolovi se však povedl zajímavý kousek. Tak jako je jeho **Dementia 13** jen částečným inspiračním odvarem zřejmě nejznámějšího Hitchcockova filmu, sama se podle všeho stala inspirací pro další hororovou kultovku, kterou je **Friday The 13th**. Tyto dva filmy totiž Coppolův snímek evokuje nejvíce.

Ovšem, inspirace a snaha svěst se na vlně **Psycha** je i jeho slabinou. Možná právě

proto je **Dementia 13** neobvykle slabá. Pěkná kombinační snaha Louise je sice dobrou dějovou zápletkou, nedokáže však vytvořit ani náznak atmosféry. Pozdější rozplétání a odhalování tajemství Haloranovic rodiny a smrti jejich nejmladší dcery, včetně identity vraha, je již horkou jehlou šitý závěr, který je svou okázalou povrchní komplikovaností spíše k smíchu, než aby to vyvolalo nějaké nepříjemné pocity nebo to na nějakou dobu (v čemž je naproti tomu zmiňované **Psycho** nejsilnější) zasáhlo divákovo uvažování. Film působí suše, místy dost nudně. Jeho největším problémem je předvídatelnost. Jakmile docvakne spojení prvního flashbacku s objevením se vraha, film odhalí všechny karty a pak už jen zbývá sledovat odhalené, což věru moc zábavné není. A k onomu docvaknutí dojde zbytečně brzo. Film to nezachraňuje ani vygradováním vražednými scénami (oběti je žalostně málo), kterážto možnost by alespoň trochu mohla pozvednout jeho úroveň (první vražda není natočena vůbec špatně). Vrah tak působí jen jako pomocná berlička k tomu, jak nějak rychle zakončit film.

Přesto však **Dementia 13** dokáže zaujmout. A to hlavně úchvatnou prací kameramana. Během úvodní předtitulkové scény na loďce kouzlí kamera natolik, že mě dokázala, i přes poměrně minimalistický děj – dva lidé jedou na loďce a rozmlouvají spolu – pohltit natolik, že jsem přestal vnímat jakékoliv okolní jevy. A v tomto trendu kamera pokračuje po celý film. V tomto ohledu je film velice zajímavou záležitostí.

S dalšími pozitivy však zůstaneme stále jen u technické stránky – povedená hudba, vůbec ne špatné herecké výkony (Louise je celkem charismatická postava a to nejen díky její negativnosti a lehkému náboji zápornosti), povedený výběr herců (Lady Haloran je nepřijemná a odpudivá, přesně tak, jak určuje scénář a povaha postavy, od první vteřiny, kdy se objeví před kamerou) a v neposlední řadě volba kulís a exteriérů, aristokratičnost, okázalost a jakási éterická strašidelnost irských zámků ve své schopnosti polahodit divákovu oku zřejmě nikdy nezklame.

Kapitolou samou o sobě jsou scény odehrávající se pod vodou, kterým je v tomto

snímku (za všechno jen např. vzhledem k roku vzniku filmu) věnováno překvapivě hodně prostoru. Tyto scény jsou opravdu skvělé, žádné odfláknuté záběry, z nichž je z každé vteřiny poznat, že je to točeno v nějakém bazénu, ale precizní práce věnující se každíčkému detailu a čistotě obrazu.

Celkově vzato však **Dementia 13** působí jako zklamání. Po technické stránce bych neměl prakticky žádných výtek, po té dějové jsem ale čekal alespoň trochu více. Mou zálibu ve starých černobílých filmech ukojit dokázala, ne však zálibu v horrorech a zařadila se tak mezi horrory, které si zřejmě znovu již nepustím. Neposkytla mi k tomu žádný závažný důvod, na rozdíl třeba od francouzského nepovedeného horroru **Promenons-nous dans les bois** (2000), který je procentně mnohem slabší, ale dokázal zachytit něco, co mě donutilo pustit si jej už třikrát.

Honza Vojtíšek

Příběh o policistovi a nadaném chlapci, který je unesen a vězněn v Ústavu.

The InSTITUTE

Překlad: Ivan Němeček

Vydavatel: Beta-Dobrovský

Rok českého vydání: 2020

Počet stran: 448

Tvorbu Stephena Kinga mám opravdu rád. Potrpím si jak na knihy ze staršího období (tj. do devadesátých let), tak i na současné moderní počiny, nehledě na to, zda jde o fantasy, thriller či o zcela jiný žánr. Na Ústav jsem byl zvědavý především díky vysoce pozitivním ohlasům. Zahraniční čtenáři oplývali nadšením a kritici byli z titulu uneseni. Možná právě proto byl Ústav ve čtenářské anketě na Goodreads zvolen nejlepší hororovou knihou roku 2019. O to větší zklamání pak přišlo po dočtení. Čekal jsem něco, co mě ohromí, co mi vyrazí dech a co mě aspoň trochu překvapí. Zkrátka poctivou Kingovku. Místo toho jsem dostal prů-

měrný, nijak převratný počín, který mnohým Kingovkám nesahá ani po kotníky. Ale zbytečně nepředbíhejme.

Děj pojednává o dvou zcela odlišných postavách. Prvním je Tim Jamieson, který odejde ze své práce na Floridě a připravuje se na let do New Yorku. Jenže, co se nestane... Díky nepředvídatelným okolnostem se vzdá svého místa v letadle a ocitne se ve fiktivním městě Du Pray v Jižní Karolíně, kde začne pracovat pro místního šerifa. Druhým z hrdinů je Luke Ellis, nadaný mladý kluk, jemuž jsou jedné noci zavražděni rodiče. V tu samou chvíli je chlapec unesen a převezen do Ústavu, zařízení, ve kterém poznává další jemu podobné děti. Jak se později ukáže, ne všechno je takové, jak se na první pohled zdá, a Luke se spolu s ostatními dětmi bude muset připravit na krušné chvíle.

Když jsem Ústav četl, říkal jsem si, že je něco špatně. Abychom se chápali, vůbec jsem neměl problém s obsáhlým, místy až podrobným popisem prostředí, ani

s detailním představením jednotlivých postav, právě naopak. Zároveň musím ocenit dějovou provázanost a promyšlenost příběhu. Osudy Luka a policisty Tima totiž zpočátku nejsou nijak propojené. Fungují samy o sobě a v průběhu vyprávění si jdou svou vlastní cestou. Nicméně, od určitého bodu se vše změní a díky jedné drobné náhodě se obě linky krásně propojí. King očividně měl od začátku všechno naplánované, což se mu vyplatilo.

V čem dílo bohužel selhává na celé čáře, jsou postavy. Nemůžu si pomoci, ale k většině z nich jsem si vůbec neutvořil žádné sympatie, jelikož šlo jen o archetypální, místy až generické figurky, jež mi k srdci nepřirostly. Výjimkou budiž Luke, kterému jsem kupodivu fandil od začátku až do konce, a některé dětské postavy.

To ovšem není všechno. Nedýchala na mě jedinečná atmosféra Kingových děl, a dokonce mě ani moc pasáží nedokázalo nějak výrazně překvapit, což mě nemile zaskočilo. Navíc, příběh je leckdy zbytečně roztaháný. Kdyby byl kratší o polovinu, ničemu by to neuškodilo. A, bohužel, není ani moc originální. Příběh o dětech? Ale jděte, to už jsme u Kinga měli několikrát, a to v mnohém lepším provedení. A záporáci? To je kapitola sama o sobě.

Ústav je kniha, která ve srovnání s jinými, mnohem kvalitnějšími

Kingovkami, silně zaostává. Je zbytečně rozvleklá, neoriginální a děsně nezábavná. Pokud chcete s Kingem nějak začít, doporučuji raději sáhnout po některé ze starších, dnes již kultovních, knížek (Osvícení, To, Carrie apod.), nebudete litovat. Ale pokud patříte mezi skalní fanoušky, klidně Ústav vyzkoušejte. Jde sice o slušně odvedené řemeslo, rozhodně však nečekejte žádný zázrak, ze kterého byste se posadili na zadek. I mistr tesař se, bohužel, někdy utne.

Daniel Palička

